अद्वैत

सन २०१९-२०

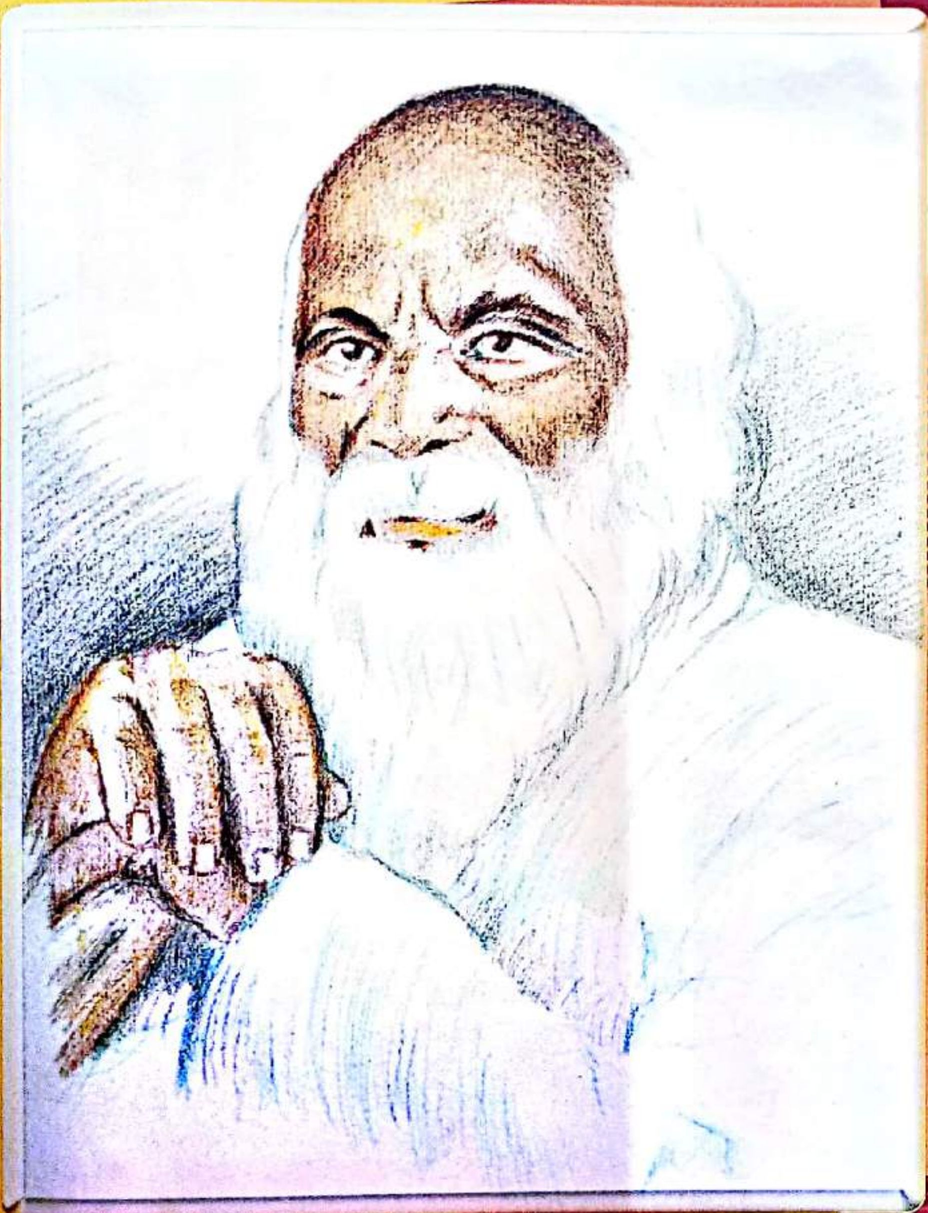

दिनदलितांसाठी अण्णा तुमची
झिजली चंदन काया ।
अनाथ जीवा सदा लाभली
मातृहृदयी तुमची माया ।।
शुन्यामधल्या नव सृष्टीचा
निर्मिक तोही ठरतो आहे.
वटवृक्षाच्या विशालतेचा
मोह नभाला पडतो आहे !

रयत शिक्षण संस्थेचे,

दहिवडी कॉलेज दहिवडी

ता.माण, जि.सातारा फोन : (०२१६५) २२०२३१

शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापूर संलग्न

नॅक तृतीय मूल्यांकन : A ग्रेड (CGPA 3.25)

Scanned with CamScanner

।। महाविद्यालयीन उपक्रम ।।

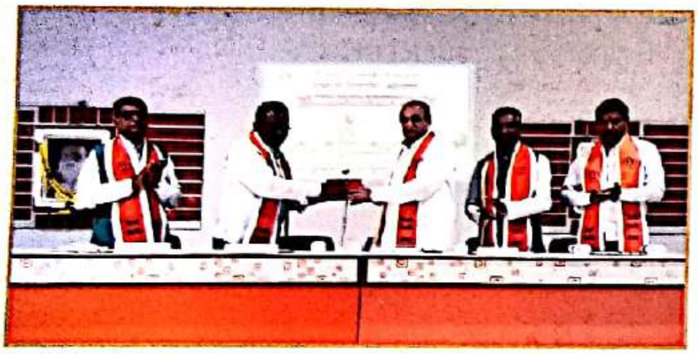

महाविद्यालयात पदवीदान प्रसंगी डॉ.अनिल पाटील, डॉ.सारंग भोला, प्राचार्य बी.टी.जाधव व इतर मान्यवर

पदवीदान कार्यक्रमात विद्यार्थीनीस पदवी प्रदान करताना मा.डॉ.अनिल पाटील व इतर मान्यवर

पदवी प्रदान समारंभात भूमिका मांडताना मा.प्राचार्य बी.टी.जाधव सोबत मा.डॉ.अनिल पाटील व इतर मान्यवर

अर्थशास्त्र विभाग प्रश्न मंजूषा

भावपूर्ण श्रद्धांजली

मा.वाघोजीराव पिलाजीराव पोळ
मॅनेजिंग कौन्सिल सदस्य,
रयत शिक्षण संस्था सातारा

मा.नारायणराव एकनाथ माने
मॅनेजिंग कौन्सिल सदस्य,
रयत शिक्षण संस्था सातारा

Scanned with CamScanner

अद्वैत

वार्षिक नियतकालिक
२०१९-२०२०

अध्यक्ष व प्रकाशक
प्राचार्य. डॉ.बी.टी.जाधव

प्रमुख संपादक
प्रा.सौ. मीरा एम.देठे

स्थापना : १९६५

'स्वावलंबी शिक्षण हेच आमचे ब्रीद' - कर्मवीर

रयत शिक्षण संस्थेचे

दहिवडी कॉलेज दहिवडी

NAAC GRADE : A+ (CGPA 3.25)

ता.माण, जि.सातारा
फोन : (०२१६५) २२०२३१
Email : dcdprincipal@gmail.com

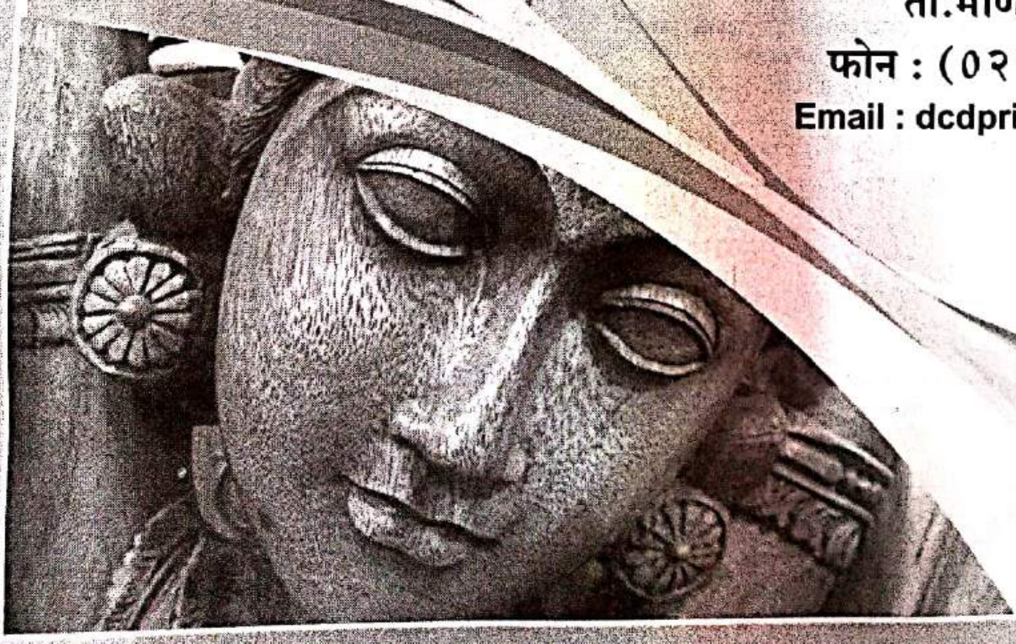

Scanned with CamScanner

स्थापना : १९६५

'स्वावलंबी शिक्षण हेच आमचे ब्रीद' - कर्मवीर

रयत शिक्षण संस्थेचे

दहिवडी कॉलेज दहिवडी

अद्वैत

वार्षिक नियतकालिक

२०१९-२०२०

संपादक मंडळ

अध्यक्ष व प्रकाशक

प्राचार्य, डॉ.बी.टी.जाधव

प्रमुख संपादक

प्रा.सौ.मीरा एम. देठे

विभागीय संपादक

मराठी विभाग - प्रा.डॉ.सुलोचना वाघमोडे

हिंदी विभाग - प्रा.डॉ.किशोर पवार

इंग्रजी विभाग - प्रा.डॉ.एन.डी.लोखंडे

फोटो विभाग - प्रा.एम.बी.शिकलगार

अहवाल विभाग - प्रा.पी.के.टोणे

कलादालन - प्रा.ए.एच.कोळेकर

या अंकात प्रसिध्द झालेल्या लेखातील मतांशी संपादक मंडळ सहमत असेलच असे नाही.
मजकुराची जबाबदारी पूर्णतः संबंधित लेखकाची.

मुद्रक - प्रिन्ट ओम ऑफसेट, २६९ ब/२, दौलतनगर, करंजे, सातारा. दूरध्वनी ०२१६२-२३४०४९/२३२०८२
अक्षरजुळणी - टाईप इनोव्हेटर्स, १९५, सदाशिव पेठ, वीर सावरकर मार्ग, सातारा. दूरध्वनी ०२१६२-२३४३७२

Scanned with CamScanner

महाविद्यालयाचे अंतरंग

- एम.एस्सी. संशोधन केंद्र
- योगा कोर्स
- ग्रामीण पत्रकारिता प्रमाणपत्र
- Incubation Center उभारणीकडे वाटचाल
- पुराणवस्तू संग्रहालय
- यु.जी.सी./ B.Voc. अनुदानित कोर्से
- टॅली कोर्स
- टुरिझम कोर्स
- अंशकालीन कोर्स
- व्यक्तिमत्त्व विकास कोर्स
- माती व पाणी परीक्षण कोर्स
- बायो-टेक्नॉलॉजी
- विज्ञान विभाग अद्ययावत प्रयोगशाळा
- संशोधनपर कार्यशाळा - चर्चासत्रे
- तज्ज्ञ प्राध्यापक
- १५ प्राध्यापक विद्या-वाचस्पती
- एन.एस.एस. विभाग
- सुसज्ज इमारती व सुंदर परिसर
- एन. सी.सी. विभाग
- वातानुकुलित सुसज्ज ग्रंथालय
- सुसज्ज बास्केटबॉल मैदान
- विद्यार्थ्यांच्या व्यक्तिमत्त्वाला आकार देणारा सांस्कृतिक विभाग
- उद्योजकता विकास केंद्र
- ३१ अल्पकालीन कोर्सेस
- अद्ययावत संगणक प्रशिक्षण केंद्र
- विद्यार्थ्यांसाठी एन. आर. सी. सेंटर
- संशोधन महोत्सवाचे आयोजन
- १४ संशोधन पत्रके
- एम.एस्सी. केमिस्ट्री
- युवा महोत्सवात यश
- कमवा व शिका योजना
- राज्यस्तरीय क्रिकेट स्पर्धेत सहभाग
- संशोधन अविष्कार आंतर-विद्यापीठ स्पर्धेत यश
- प्लेसमेंट सेल
- मायक्रो-बायोलॉजी विषय
- इनडोअर स्पोर्ट कॉम्प्लेक्स
- पोलीस भरतीपूर्व प्रशिक्षण केंद्र
- पीएच.डी. संशोधक विद्यार्थी
- जिल्हा स्तरीय व्हॉलीबॉल स्पर्धेत यश
- कर्मवीर क्रीडा प्रबोधिनी
- विद्यार्थी पेटंट फाईल
- इंटरझोनल खो-खो मध्ये सहभाग
- वातानुकुलित स्पर्धा परीक्षा केंद्र
- निसर्गरम्य परीसर
- कॉम्प्युटर सायन्स विषय
- ५२ शोधनिबंध प्रसिद्ध
- कौशल्य विकासाचे १५ अभ्यासक्रम

Scanned with CamScanner

✦ रयत शिक्षण संस्थेचे, ✦

दहिवडी कॉलेज दहिवडी

महाविद्यालय विकास समिती-महाविद्यालयाचे आधारस्तंभ

१) चेअरमन - डॉ.अनिल पाटील, चेअरमन, रयत शिक्षण संस्था, सातारा
२) सभासद - डॉ.भाऊसाहेब कराळे, सचिव, रयत शिक्षण संस्था, सातारा
३) सभासद - डॉ.बी.एस.बलवंत, प्राचार्य नियुक्त प्रतिनिधी
४) सभासद - डॉ.व्ही.पी.गायकवाड, प्राध्यापक प्रतिनिधी
५) सभासद - प्रा.के.एस.शिंदे, प्राध्यापक प्रतिनिधी
६) सभासद - डॉ.सौ.एस.बी.वाघमोडे, प्राध्यापक प्रतिनिधी
७) सभासद - श्री.एम.डी.कांबळे, शिक्षकेतर प्रतिनिधी
८) सभासद - प्रा.एन.डी.पाटील, शिक्षण विभाग प्रतिनिधी
९) सभासद - श्री.सुनिल जाधव, उद्योजक विभाग प्रतिनिधी
१०) सभासद - श्रीमती चेतना सिन्हा, संशोधन विभाग प्रतिनिधी
११) सभासद - श्री.प्रभाकर देशमुख, समाजसेवा विभाग प्रतिनिधी
१२) सभासद - डॉ.अनिल दडस, समन्वयक, आय.क्यू.ए.सी. विभाग
१३) सभासद - डॉ.बी.टी.जाधव, चेअरमन, महाविद्यालय विद्यार्थी परिषद
१४) सभासद - , सचिव, महाविद्यालय विद्यार्थी परिषद
१५) सचिव - डॉ.बी.टी.जाधव, प्राचार्य, दहिवडी कॉलेज दहिवडी

'अद्वैत' या वार्षिक नियतकालिकेच्या स्वामित्व व इतर बाबी विषयी निवेदन

फॉर्म ४ नियम ८अ नुसार

प्रकाशन स्थळ	....	दहिवडी कॉलेज दहिवडी, फोन नं. २२०२३१
नियतकाल	....	वार्षिक
प्रकाशकाचे नाव	....	प्राचार्य डॉ.बी.टी.जाधव
राष्ट्रीयत्व	....	भारतीय
पत्ता	....	दहिवडी कॉलेज दहिवडी
संपादकाचे नाव	....	डॉ.मीरा देठे
राष्ट्रीयत्व	....	भारतीय
पत्ता	....	दहिवडी कॉलेज दहिवडी
मालकी	....	दहिवडी कॉलेज दहिवडी
मुद्रकाचे नाव	....	संदेश शहा
राष्ट्रीयत्व	....	भारतीय
पत्ता	....	'प्रिंट ओम ऑफसेट', २६९ ब/२, सातारा.
अक्षररचना	....	प्रशांत गुंजर
राष्ट्रीयत्व	....	भारतीय
पत्ता	....	'टाईप इनोव्हेटर्स' १९५, सदाशिव पेठ, सातारा.

मी प्राचार्य डॉ.बी.टी.जाधव असे जाहीर करतो, की, वर दिलेला तपशील माझ्या माहितीप्रमाणे व समजुतीप्रमाणे खरा आहे.

Scanned with CamScanner

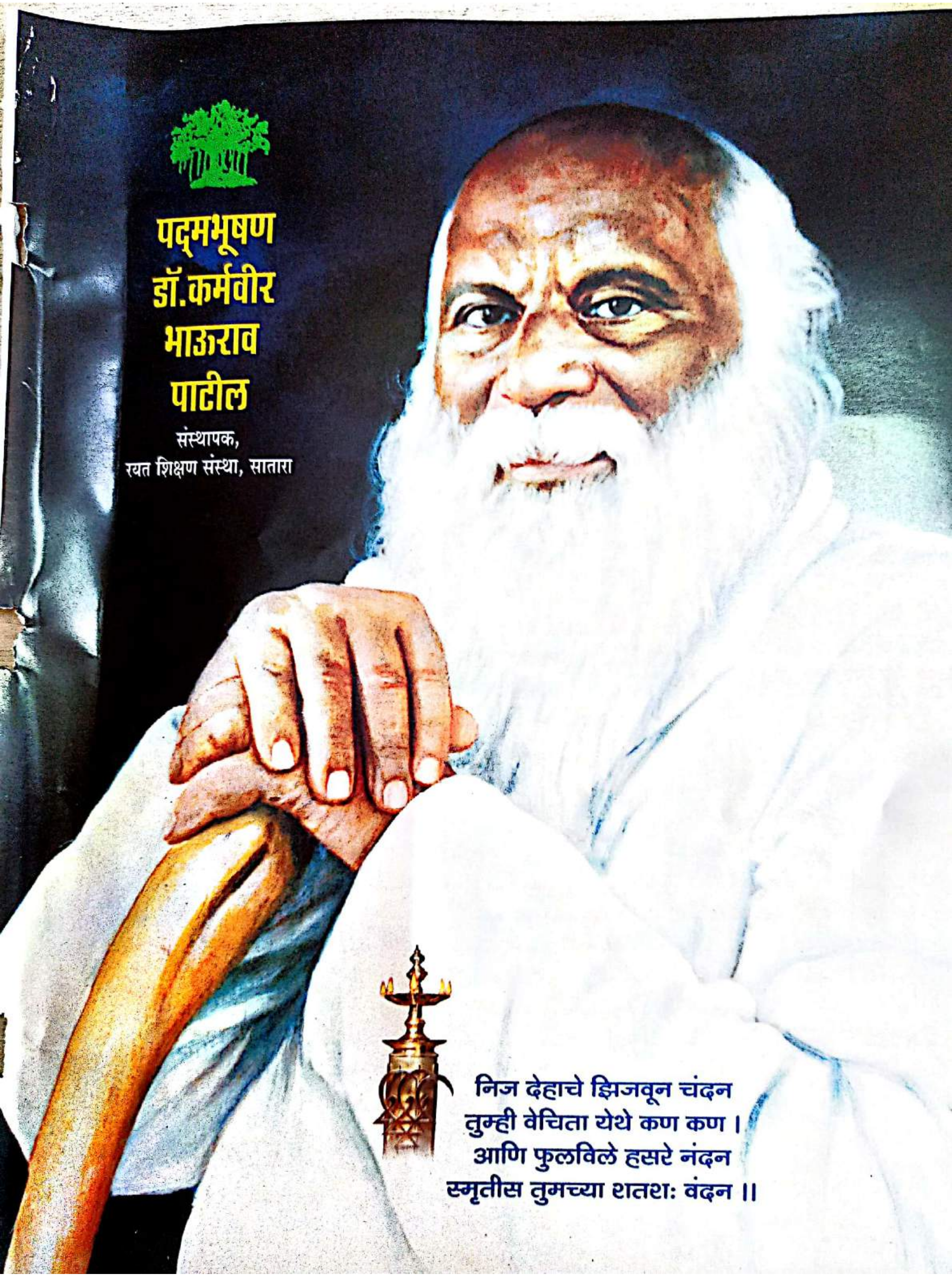

Scanned with CamScanner

अद्वैत २०१९-२०२०

रयत शिक्षण संस्थेचे
दहिवडी कॉलेज दहिवडी

॥ आमची स्फूर्तिस्थाने ॥

मा.ना.शरदरावजी पवार
अध्यक्ष, रयत शिक्षण संस्था, सातारा

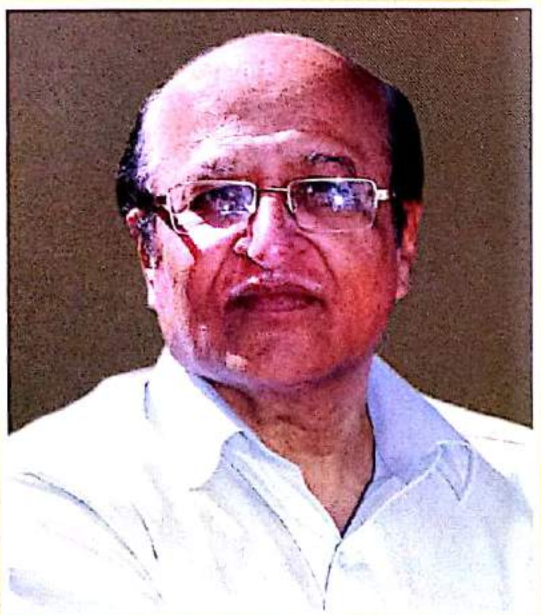

मा.डॉ.अनिल पाटील
चेअरमन,
रयत शिक्षण संस्था, सातारा

मा.डॉ.एन.डी.पाटील
सदस्य, मॅनेजिंग कौन्सिल
रयत शिक्षण संस्था, सातारा

Scanned with CamScanner

महाविद्यालयाचे कृतिशील प्रशासक

मा.प्राचार्य डॉ.बी.टी.जाधव

।। महाविद्यालयाचे आधारस्तंभ : महाविद्यालय विकास समिती ।।

मा.डॉ.अनिल पाटील
चेअरमन,रयत शिक्षण संस्था सातारा

मा.प्रा.डॉ.एन.डी.पाटील
सभासद,महाविद्यालय विकास समिती
(शिक्षण विभाग प्रतिनिधी)

मा.डॉ.भाऊसाहेब कराळे
सचिव,रयत शिक्षण संस्था सातारा

प्राचार्य डॉ.बी.टी.जाधव
अध्यक्ष,महाविद्यालय विकास समिती

श्री.सुनिल जाधव
सभासद,महाविद्यालय विकास समिती
(उद्योजक विभाग प्रतिनिधी)

श्रीमती चेतना सिन्हा
सभासद,महाविद्यालय विकास समिती
(संशोधक विभाग प्रतिनिधी)

श्री.प्रभाकर देशमुख
सभासद,महाविद्यालय विकास समिती
(समाजसेवा विभाग प्रतिनिधी)

डॉ.बी.एस.बलवंत
प्राचार्य नियुक्त प्रतिनिधी
महाविद्यालय विकास समिती

प्रा.डॉ.एस.बी.वाघमोडे
प्राध्यापक प्रतिनिधी
महाविद्यालय विकास समिती

प्रा.के.एस.शिंदे
प्राध्यापक प्रतिनिधी
महाविद्यालय विकास समिती

डॉ.व्ही.पी.गायकवाड
प्राध्यापक प्रतिनिधी
महाविद्यालय विकास समिती

डॉ.अनिल दडस
समन्वयक,आय.क्यू.ए.सी.विभाग व
सभासद महाविद्यालय विकास समिती

श्री.एम.डी.कांबळे
शिक्षकेतर सेवक प्रतिनिधी
महाविद्यालय विकास समिती

Scanned with CamScanner

।। गुणवंत शिक्षक ।।

डॉ.एम.जे.लुबाळ - उत्कृष्ट विज्ञान प्रकल्प समन्वयक आदरणीय पतंगरावजी कदम स्मृती पुरस्कार स्विकारताना

मा.प्राचार्य डॉ.बी.टी.जाधव, डॉ.व्ही.पी.गायकवाड राज्यस्तरीय प्रश्नमंजुषा स्पर्धेत प्रथम क्रमांक विजेत्या विद्यार्थ्यां समवेत

राज्यस्तरीय प्रश्नमंजुषा स्पर्धेत द्वितीय व तृतीय क्रमांक स्विकारताना भाग्यश्री खरे व प्रतिक्षा पवार

डॉ.व्ही.पी.गायकवाड - उत्कृष्ट कौशल्य कोर्स समन्वयक आदरणीय बाळासाहेब देसाई स्मृती पुरस्कार स्विकारताना

प्राचार्य डॉ.बी.टी.जाधव
लाईफ मेंबर पदी निवड
रयत शिक्षण संस्था,सातारा

डॉ.बी.एस.बलवंत
र.शि.सं.लाईफ वर्कर पदी निवड
आणि बॅरी.पी.जी.पाटील
आदर्श शिक्षक पुरस्कार (२०१९)

डॉ.एम.जे.लुबाळ
आदर्श शिक्षक पुरस्कार
(महाविद्यालय अंतर्गत)

प्रा.मनिषा जवळ
आदर्श शिक्षिका पुरस्कार
(महाविद्यालय अंतर्गत)

डॉ.व्ही.पी.गायकवाड
आदर्श किमान कौशल्य कोर्स
समन्वयक पुरस्कार

डॉ.ए.यु.चोपडे
अविष्कार व विद्यार्थी
संशोधन प्रकल्प

प्रा.बी.व्ही.मोरे
सैन्य भरतीपूर्व व
पोलीस प्रशिक्षण

एम.बी.पवार
इनोव्हेटीव्ह व
आयडीया बँक

प्रितम चव्हाण
आदर्श सेवक
पुरस्कार २०१९

।। आंतरराष्ट्रीय परिषदेचे यशस्वी आयोजन ।।

प्राचार्य डॉ.बी.टी.जाधव
(प्रेरणास्थान)

डॉ.ए.एन.दडस
(समन्वयक)

डॉ.बी.एस.बलवंत
(संयोजक)

डॉ.के.एम.पवार
(हिंदी विभाग)

प्रा.एम.बी.शिकलगार
(वाणिज्य व व्यवस्थापन विभाग)

प्रा.मीरा देठे
(मराठी विभाग)

डॉ.एन.डी.लोखंडे
(इंग्रजी विभाग)

प्रा.के.एस.शिंदे
(इतिहास विभाग)

प्रा.पी.के.टोणे
(अर्थशास्त्र विभाग)

प्रा.प्रशांत प्रक्षाळे
(राज्यशास्त्र विभाग)

Scanned with CamScanner

प्राचार्यांचे मनोगत

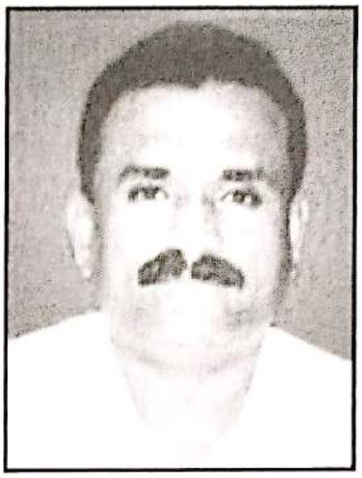

महाविद्यालयाचा सन २०१९-२० या शैक्षणिक वर्षाचा अद्वैत नियतकालिकाचा अंक आपल्या हाती देताना विशेष आनंद होत आहे. पद्मभूषण कर्मवीर भाऊराव पाटील यांनी खेड्यातील मुलांच्या शिक्षणाची सोय व्हावी या हेतूने ज्ञानाची गंगा खेड्यातील बहुजनांच्या दारात आणली व शेतकऱ्यांच्या, बहुजनांच्या, गरीबाच्या आणि गावकुसाबाहेरच्या झोपडीत ज्ञानाचा दीप प्रज्वलीत करून अज्ञानाचा अंधःकार दूर केला व स्वावलंबी शिक्षण आणि श्रमाचे महत्त्व पटवून दिले.

वर्षानुवर्षेदुष्काळाच्या झळा सोसून, खडकावरही ताठ मानेने उभे राहण्याची प्रेरणा व कर्मवीरांच्या शिक्षणाचा वसा आणि वारसा हाती घेऊन दहिवडी सारख्या गावात महाविद्यालय स्थापन करण्याच्या मागेही हाच हेतू ठेऊन साठ वर्षांपूर्वी ह्या महाविद्यालयाचा पाया घातला होता. महाविद्यालयातील विद्यार्थ्यांना अध्ययन-अध्यापना सोबतच कौशल्य प्राप्त व्हावीत व जागतिकीकरणाच्या धावत्या युगात तो सक्षमपणे उभा रहावा यासाठी महाविद्यालय सतत प्रयत्न करत असते.

सन २०१९-२० या शैक्षणिक वर्षात महाविद्यालयात शिक्षण घेणारे विद्यार्थी व महाविद्यालय परिसरातील लावलेली झाडे-झुपडपे यांची पाण्याची कायमस्वरुपी सोय व्हावी या हेतूने महाविद्यालयाने श्री. व सौ. पाटणकर यांनी बक्षीस दिलेल्या जागेत विहीर खोदून विहीरीपासून कॉलेजपर्यंत साडेचार कि.मी. अंतराची पाईपलाईन करून पाण्याचा प्रश्न सोडविला.

महाविद्यालयात या वर्षात मराठी, हिंदी व इंग्रजी विषयांनी 'साहित्य-लिंग, भेद, जात व धर्मविषयक विषमता' विषयाचे व अर्थशास्त्र, राज्यशास्त्र, वाणिज्य व व्यवस्थापन या विषयांवर आंतरराष्ट्रीय परिषदेचे आयोजन केले होते. या परिषदेत ११०० प्राध्यापक व संशोधकांची सहभाग नोंदवला तर जवळपास ७०० संशोधन पेपर प्रकाशित करणेत आले. या परिषदेसाठी अमेरिका, इराण, इराक, ओमान इ. देशांतून तर औरंगाबाद, मुंबई, पुणे, सोलापूर, जळगाव, अमरावती, बेळगाव आदी देशांतर्गत विविध विद्यापीठातील अकराशे संशोधक विद्यार्थी व प्राध्यापकांनी सहभाग नोंदवला.

या शैक्षणिक वर्षात बी.ए.भाग दोन च्या बदललेल्या हिंदी विषयांची (आय.डी.एस.) व रसायन या विषयांच्या बदलेल्या अभ्यासक्रमांवर आधारीत कार्यशाळेचे आयोजन केले गेले.

महाविद्यालयात शिक्षणबरोबरच मुलांच्या कलागुणांचा विकास व्हावा यासाठी विविध कला-कौशल्याचे प्रशिक्षण देण्यात आले व विकसित झालेली कलाकौशल्यांचे प्रदर्शन भरविले गेले. यात राखी तयार करणे, तिळगुळ बनविणे, टाकाऊ वस्तूंपासून टिकाऊ वस्तू बनविणे, आईस्क्रिम काड्यांच्या शोभेच्या वस्तू बनविणे, भरतकाम, विणकाम, कागदाची पाकिटे, लिफाफे, फुले बनविणे, मातीच्या शाडूच्या मुर्ती बनविणे, मायक्रोन धाग्याच्या वस्तू तयार करणे, फुलांच्या माळा बनविणे, वेगवेगळ्या प्रकारच्या केशभूषा, वेशभूषा करणे, मेकअप करणे, विविध खाद्यपदार्थ बनविणे, दूधापासून वेगवगेळे पदार्थ तयार करणे, शिवणकाम अशा विविध कलाकौशल्यांचे विद्यार्थ्यांना शिक्षण दिले जाते.

विज्ञान विभागातील विद्यार्थ्यांना आपल्या विषयात रस निर्माण व्हावा व भविष्यात प्रगती करण्याची संधी मिळावी यासाठी महाविद्यालयीन शिक्षण घेतानाच त्यांचा संशोधनाचा पाया मजबूत करण्याचा प्रयत्न केला जातो व हे करत असताना महाविद्यालयात विज्ञान दिवस साजरा केला जातो. त्यासोबत मॉडेल बेस लर्निंग, नवनवीन आयडीया (इनोव्हेटिव्ह आयडीया), पोस्टर प्रेझेंटेशन, संशोधन पेपर, रयत विज्ञान प्रकल्प, अविष्कार स्पर्धा, रयत इन्स्पायर रिसर्च पेपर, पी.डी.३ पी४ अशा विविध माध्यमातून विज्ञान शाखेतील विद्यार्थ्यांना विज्ञानात रूची निर्माण केली जाते. यातूनच यावर्षी १० विज्ञान प्रकल्प, ६ पोस्टरची निवड, ५ इनोव्हेटिव्ह आयडिया अशा विविध विज्ञान प्रकल्पांतून विद्यार्थ्यांनी राज्य व विद्यापीठ पातळीवर यश मिळविले आहे.

Scanned with CamScanner

महाविद्यालयात विद्यार्थ्यांना मुलभूत सुविधांची पूर्तता नियमित व्हावी यासाठी महाविद्यालय सतत सतर्क असते यावर्षी सांस्कृतिक हॉल बांधून विद्यार्थ्यांना सरावासाठी स्वतंत्र सोय उपलब्ध करुन दिली आहे. एन.एस.एस.ऑफिस व कॉलेज कॅन्टीनची स्वतंत्र इमारत बांधली आहे. विद्यार्थ्यांच्या अभ्यासिकेतही सुसज्ज व्यवस्था करून विद्यार्थ्यांना फॅन व लाईटची जास्तीची सुविधा पुरवली आहे. विद्यार्थ्यांना स्वच्छता गृहता मुबलक पाणी उपलब्ध व्हावे यासाठी पाण्याची टाकी बसविली आहे.

दहिवडी कॉलेज ग्रामीण भागात असून शहरी भागातील महाविद्यालयांच्या स्पर्धेत कुठेही मागे असू नये यासाठी महाविद्यालय प्रशासन सतत कार्यरत असते. विद्यार्थी-विद्यार्थिनींचा सर्वांगीण विकास व्हावा यासाठी महाविद्यालयातील विविध समित्यांमार्फत विविध तज्ज्ञ मंडळींचे, व्याख्यात्यांची व्याख्याने व मार्गदर्शन विद्यार्थ्यांना उपलब्ध करून दिले जाते. यावर्षी शिवाजी विद्यापीठ कोल्हापूरचे कुलसचिव मा.व्ही.एन.शिंदे, मा.तेजस्विनी सातपुते (डी.वाय.एस.पी.,सातारा), मा.डॉ.अनिल पाटीलसर (चेअरमन, रयत शिक्षण संस्था, सातारा), डॉ.सारंग भोला आदी मान्यवरांनी विविध विषयांवर विद्यार्थ्यांना मार्गदर्शन केले.

महाविद्यालयती प्राध्यापक वर्गही गुणवत्ता वाढीस सतत प्रयत्नशील असतात. यावर्षी रयत शिक्षण संस्थेच्या मॅनेजिंग कौन्सिल समितीचे सदस्य म्हणून मा.प्राचार्य बी.टी.जाधव व उपप्राचार्य डॉ.बी.एस.बलवंत यांची निवड झाली आहे. रयत शिक्षण संस्था पुरस्कारांसाठी मा.प्राचार्य बी.टी.जाधव व प्रा.डॉ.एम.बी.लुबाळ यांची निवड झाली आहे.

बेंगलोर येथील आंतरराष्ट्रीय पुरस्कार महाविद्यालयती डॉ.विजय पी.गायकवाड व प्रा.एस.के.शिंदे यांना प्राप्त झाला आहे. त्याबरोबरच रयत शिक्षण संस्थेच्या स्किल कोर्ससाठी दिले जाणाऱ्या पुरस्कारांपैकी ७ पुरस्कार महाविद्यालयास मिळाले आहेत. रयत शिक्षण संस्थेचा अविष्कार स्पर्धेसाठी पुरस्कार प्रा.डॉ.अनिल चोपडे यांना बेस्ट को-ऑर्डिनेटर पुरस्कार मिळाला आहे. यावर्षी भुगोल विभागातील प्रा.संजय दिवटे व प्राणीशास्त्र विभागातील प्रा.विलास कांबळे यांना शिवाजी विद्यापीठाची पी.एचडी. ही पदवी प्राप्त झाली आहे. प्रा.डॉ.व्ही.पी.गायकवाड यांना बेस्ट स्किल कोर्स को-ऑर्डिनेटर ॲवॉर्ड, प्रा.डॉ.एम.जे.लुबाळ यांना बेस्ट सायन्स प्रोजेक्ट को-ऑर्डिनेटर ॲवॉर्ड व प्रा.एम.बी.पवार यांना बेस्ट आयडीया बॅक प्रोजेक्टचा बेस्ट को-ऑर्डिनेटर हा पुरस्कार प्राप्त झाला आहे.

या शैक्षणिक वर्षात शिवाजी विद्यापीठ अंतर्गत घेतलेल्या परीक्षेत महाविद्यालयातील ३४ विद्यार्थ्यांचा गुणवत्ता यादीत समावेश आहे. या विद्यार्थ्यांच्या भरघोस यशाने सर्वच विद्यार्थ्यांसमोर आदर्श निर्माण केला आहे.

महाविद्यालयाच्या सततच्या उपक्रमात विविध विषयांवरील व्याख्याने, कार्यशाळा, विज्ञान प्रदर्शन, क्रीडा महोत्सव, क्रीडास्पर्धा, मॅरेथॉन दौड, कला महोत्सव, विज्ञान पोस्टर प्रदर्शन, संशोधन, पोस्टर प्रदर्शन, कौशल्य विकास कार्यक्रम, वक्तृत्व स्पर्धा, निबंध स्पर्धा, परिसरातील शेतकऱ्यांचे पाणी व माती परीक्षण, विविध बियांचे संकलन असे विविध उपक्रम आयोजित करण्यात आले.

बी.व्होक. विभागाच्या वतीने विविध भाज्यांची लागवड व विक्री, दुग्धजन्य पदार्थ विक्री, शेवगा लागवडी पासून शेवगा शेंगा विक्री, विविध फळझाडे लागवड अशा विविध उपक्रमांचा सातत्याने वापर होत असल्याने विद्यार्थ्यांना शेतीविषयक ज्ञान सतत मिळते.

सांस्कृतिक विभागाने यावर्षी जिल्हा व विद्यापीठ पातळीवर यश संपादन केले आहे. तर महाविद्यालयातील क्रीडा विभाग व एन.सी.सी. विभागाने यावर्षी मोलाची कामगिरी केली आहे.

यावर्षी बक्षीस वितरण समारंभास प्रा.डॉ.अशोक भोईटे यांनी हजर राहून सर्व यशस्वी विद्यार्थी, शिक्षक यांना सन्मानित केले.

दहिवडी कॉलेजचा यशाचा आलेख सतत चढता असावा यासाठी रयत शिक्षण संस्थेचे चेअरमन मा.डॉ.अनिल पाटील यांचे सतत मार्गदर्शन मिळत असते. संस्थेचे सचिव डॉ.भाऊसाहेब कराळे, सहसचिव मा.डॉ.विजयसिंह सावंत, दहिवडी कॉलेजच्या स्थानिक व्यवस्थापन समितीचे सदस्य मा.प्रभाकर देशमुख, मा.नारायणराव माने, मा.वाघोजीराव पोळ, मा.चेतना सिन्हा मॅडम यांच्या वेळोवेळी मिळालेल्या मार्गदर्शनामुळे हे शक्य होत आहे.

महाविद्यालयातील सर्व शिक्षक व शिक्षकेतर सहकारी रयतप्रेमी माजी विद्यार्थी संघ यांच्या सहृदय सहकार्यामुळे हे शक्य झाले त्या सर्वांचे मन:पूर्वक आभार...

जय कर्मवीर !

डॉ.बी.टी.जाधव
प्राचार्य, दहिवडी कॉलेज दहिवडी

Scanned with CamScanner

संपादकीय

आशिया खंडात अग्रगण्य अशा रयत शिक्षण संस्थेला दिनांक ४ ऑक्टोबर, २०१९ रोजी १०० वर्ष पूर्ण झाली. शतकपूर्तीच्या उंबरठ्यावरुन पाहताना 'स्वावलंबी शिक्षण हेच आमचे ब्रीद' या रयत शिक्षण संस्थेच्या ब्रीदवाक्याला समोर ठेऊन रयत शिक्षण संस्थेचे प्रत्येक महाविद्यालय अध्ययन-अध्यापनासोबत विद्यार्थ्यांना श्रमाचे महत्त्व कळावे. त्यांच्यातील कौशल्याचा विकास व्हावा, सर्जनशीलता वाढावी व एक व्यक्ती म्हणून प्रत्येक विद्यार्थ्याने आपला व्यक्तिमत्व विकास करुन एक आदर्श व्यक्ती म्हणून समाजात वावरावे या सगळ्याचा विचार करुन महाविद्यालयात शिक्षण देत आहोत.

दि.४ ऑक्टोबर, १९१९ रोजी संस्थेचे संस्थापक पद्मभूषण कर्मवीर भाऊराव पाटील यांनी खेड्यापाड्यात शिक्षणाचा प्रसार व्हावा, तळागाळात शिक्षण पोहोचवावे या हेतूने शिक्षण संस्थेची स्थापना केली व रयत शिक्षण संस्थेचे बोधचिन्ह 'वटवृक्ष' याची निवड केली. या वटवृक्षाची एक पारंबी म्हणून कर्मवीर अण्णांच्या पदस्पर्शाने पावन झालेल्या दहिवडीसारख्या भूमीत दहिवडी कॉलेज दहिवडी आज प्रगतीपथावर आहे. महाविद्यालयात अध्ययनासोबत कृषी, पर्यटन, कला, क्रीडा, विज्ञान, व्यापार, अर्थशास्त्र, शिक्षणशास्त्र, भाषा, संगणक, कौशल्य विकास आणि व्यवसाय शिक्षण या सर्वच विषयांत विद्यार्थ्यांमध्ये जागरुकता निर्माण करण्याचा प्रयत्न करीत आहे.

दहिवडीसारख्या ग्रामीण भागातील कॉलेज असूनही शहरी भागातील महाविद्यालयांच्या स्पर्धेत राहण्यासाठी महाविद्यालयातील प्रशासन, मा.प्राचार्य व सर्व सहकारी प्राध्यापक वर्ग सतत कार्यरत असतो. विद्यार्थ्यांनी स्वावलंबनाचे धडे गिरवावेत यासाठी वेगवेगळ्या कौशल्याचे प्रशिक्षण, मार्गदर्शन विद्यार्थ्यांना देऊन त्यांच्यातील आर्थिक पाया मजबूत करण्याचा प्रयत्न होतो. मुलांमधील सर्जनशीलतेला वाव मिळावा यासाठी कला महोत्सवाचे आयोजन केले जाते व टाकाऊ वस्तूंपासून टिकाऊ वस्तू बनविण्यासाठी मुलांना प्रोत्साहन दिले जाते.

विद्यार्थ्यांची विज्ञानदृष्टी वाढावी यासाठी विज्ञान प्रदर्शने, आविष्कार स्पर्धा, रयत विज्ञान परिषद अशा विविध उपक्रमांचे आयोजन बी.व्होकच्या माध्यमातून वृक्ष लागवड, दुग्धजन्य पदार्थ उत्पादन व विक्री, संगणकाचे ज्ञान, सांस्कृतिक विभागामार्फत विविध कलागुणांना वाव अशा महाविद्यालयातील विविध उपक्रमांचा विचार करता रयत शिक्षण संस्थेच्या शतकपूर्तीच्या उंबरठ्यावर उभे असताना पद्मभूषण डॉ.कर्मवीर भाऊराव पाटील यांनी रयत शिक्षण संस्थेच्या माध्यमातून गोरगरिबांना शिक्षण मिळावे, खेड्यातील मुलांना शिक्षणाच्या प्रवाहात आणावे या हेतूने रयत शिक्षण संस्थेची स्थापना केली तो हेतू पूर्णत्वास आलेला आहे....

अशा या पद्मभूषण डॉ.कर्मवीर भाऊराव पाटील यांना शतशः प्रणाम.....

प्रा.मीरा देठे
संपादक

Scanned with CamScanner

रयतगीत

रयतेमधूनी नव्या युगाचा माणूस आता घडतो आहे
वटवृक्षाच्या विशालतेचा मोह नभाला पडतो आहे
कर्मवीरांचे ज्ञानतीर्थ हे शक्तीपीठही ठरले आहे
शाहू-फुल्यांचे समानतेचे तत्त्व माणसी मुरले आहे
धर्म जातीच्या पादक्रांतीचे मूल्य मानवी जपतो आहे.
रयतेमधूनी नव्या युगाचा माणूस आता घडतो आहे
वटवृक्षाच्या विशालतेचा मोह नभाला पडतो आहे ॥१॥

गरिबांसाठी लेणी मोडून लक्ष्मी वहिनी झाली आई
कमवा आणि शिका मंत्र हा तरुणाईला प्रेरक होई
स्वावलंबी वृत्ती ठेऊन ज्ञानसाधना करतो आहे
वटवृक्षाच्या विशालतेचा मोह नभाला पडतो आहे ॥२॥

दिनदलितांसाठी अण्णा तुमची जिझली चंदनकाया
अनाथ जीवा सदा लाभली मातृहृदयी तुमची माया
शून्यामधल्या नव सृष्टीचा निर्मिक तो ही ठरतो आहे
वटवृक्षाच्या विशालतेचा मोह नभाला पडतो आहे ॥३॥

जीवनातील तिमीर जावा प्रबोधनाची पहाट व्हावी
इथे लाभले पंख लेवून उंच भरारी नभात घ्यावी
प्रतिभाशाली बहुजनांचा वेलू गगनी जडतो आहे
वटवृक्षाच्या विशालतेचा मोह नभाला पडतो आहे
रयतेमधूनी नव्या युगाचा माणूस आता घडतो आहे
वटवृक्षाच्या विशालतेचा मोह नभाला पडतो आहे ॥४॥

Scanned with CamScanner

रयत शिक्षण संस्थेचे
दहिवडी कॉलेज दहिवडी

अद्वैत २०१९ २०२०

।। शैक्षणिक वर्ष सन २०१९-२० मधील गुणवंत विद्यार्थी ।।

पल्लवी ओंबाळे
बी.कॉम.भाग १
(प्रवेशित) प्रथम

तेजश्री चव्हाण
बी.कॉम.भाग १
(प्रवेशित) द्वितीय

शिवानी जाधव
बी.कॉम.भाग १
प्रथम

पोर्णिमा पाटोळे
बी.कॉम.भाग १
द्वितीय

पूजा घाडगे
बी.कॉम.भाग २
प्रथम

अंजली पवार
बी.कॉम.भाग २
द्वितीय

अंकिता सस्ते
बी.कॉम.भाग ३
प्रथम

कोमल सस्ते
बी.कॉम.भाग ३
द्वितीय

स्नेहल भोसले
बी.बी.ए.(प्रवेशित)
प्रथम

श्रीधर देवकुळे
बी.बी.ए.(प्रवेशित)
द्वितीय

मयुरी पोळ
बी.सी.ए.भाग १
प्रथम

दिपाली वीरकर
बी.सी.ए.भाग १
द्वितीय

प्रगती कुलकर्णी
बी.सी.ए.भाग २
प्रथम

वसुंधरा जाधव
बी.सी.ए.भाग २
द्वितीय

अंकिता माने
बी.सी.ए.भाग ३
प्रथम

दिनेश जानकर
बी.व्होक भाग १ (प्रवेशित)
प्रथम

अजय ढळे
बी.व्होक भाग १ (प्रवेशित)
द्वितीय

पूनम पिंगळे
बी.ए.भाग १ (प्रवेशित)
प्रथम

नेहा वाघमोडे
बी.ए.भाग १
(प्रवेशित) द्वितीय

भाग्यवान ढेंबरे
बी.ए.भाग १
प्रथम

प्रतिष्ठा पवार
बी.ए.भाग १
द्वितीय

सुरज बुधवाले
बी.ए.भाग २
प्रथम

ओंकार बोराटे
बी.ए.भाग २
द्वितीय

करिष्मा डांगे
बी.ए.भाग ३
प्रथम

शिवानी वायदंडे
बी.ए.भाग ३
द्वितीय

ज्ञानेश्वरी घाडगे
बी.एस्सी.भाग १
(प्रवेशित) प्रथम

अनिकेत बल्लाळ
बी.एस्सी. भाग १
(प्रवेशित) द्वितीय

कोमल जाधव
बी.एस्सी. भाग १
प्रथम

शीतल कोकरे
बी.एस्सी. भाग १
द्वितीय

समर्थ बोंगाळे
बी.एस्सी. भाग २
प्रथम

मनाली जगदाळे
बी.एस्सी. भाग ३
प्रथम

हेमा जगदाळे
एम.एस्सी.भाग १
(प्रवेशित) प्रथम

विशाखा धनवट
एम.एस्सी.भाग १
(प्रवेशित)द्वितीय

अक्षय चव्हाण
एम.एस्सी.भाग १
प्रथम

राजराम पाटील
एम.एस्सी.भाग १
द्वितीय

सुदेष्णा जगताप
एम.एस्सी.भाग २
प्रथम

शैला महानवर
एम.एस्सी.भाग २
द्वितीय

निकिता सावंत
एम.एस्सी.भाग ३ द्वितीय

काजल माने
बी.एस्सी.भाग २ द्वितीय

वैशाली सावंत
बी.एस्सी.भाग ३ द्वितीय

Scanned with CamScanner

अद्वैत २०१९ २०२०

रयत शिक्षण संस्थेचे
दहिवडी कॉलेज दहिवडी

।। राष्ट्रीय सेवा योजना विशेष श्रमसंस्कार शिबीर : भांडवली ।।

'अंधश्रध्दा व विज्ञान' या विषयावरील प्रात्यक्षिक सादर करताना मा.प्रशांत पोतदार

राष्ट्रीय सेवा योजनेच्या शिबीरास सदिच्छा भेटी प्रसंगी मा.अनुराधा देशमुख व सरपंच सुनिल मुळीक

पल्स पोलिओ मोहिमेमध्ये सहभागी कार्यक्रम अधिकारी प्रा.शिंदे के.एस., प्रा.शिकलगार एम.बी. व स्वयंसेवक

माती व पाणी परिक्षण करताना प्रा.डॉ.एस.एम.खेत्रे यांच्या समवेत प्रध्यपक व उपस्थित ग्रामस्थ

राष्ट्रीय सेवा योजनेचे स्वयंसेवक सांस्कृतिक कार्यक्रम सादर करताना (मौजे भांडवली)

जनजागरण रॅली प्रसंगी कार्यक्रम अधिकारी व स्वयंसेवक

राष्ट्रीय सेवा योजनेच्या शिबीराचे उद्घाटन प्रसंगी, प्रमुख पाहुणे मा.प्राचार्य आर.एस.मोरे व महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ.बी.टी.जाधव

हिमोग्लोबिन तपासणी शिबीर प्रसंगी कार्यक्रम अधिकारी व स्वयंसेवक

Scanned with CamScanner

रयत शिक्षण संस्थेचे
दहिवडी कॉलेज दहिवडी

अद्वैत

।। राष्ट्रीय सेवा योजना : विविध उपक्रम ।।

स्वच्छ भारत अभियान मोहिमे अंतर्गत लोणंद ते वाखरी स्वच्छता मोहिमेमध्ये सहभागी कार्यक्रम अधिकारी प्रा के एस शिंदे व स्वयंसेवक

दिव्यांग मुलांची शाळा दहिवडी येथील मुलांना रक्षाबंधन कार्यक्रमानिमित्त राखी बांधताना स्वयंसेविका

राष्ट्रीय सेवा योजनेचे झांज पथक

आपत्ती व्यवस्थापन शिबीर, शिवाजी विद्यापीठ कोल्हापूर मध्ये सहभागी कार्यक्रम अधिकारी व स्वयंसेवक

रक्तदान शिबीराप्रसंगी प्राचार्य डॉ.बी.टी.जाधव व कार्यक्रम अधिकारी प्रा.शिंदे के.एस.

मौजे भाडवली येथे वृक्षारोपण करताना राष्ट्रीय सेवा योजनेचे स्वयंसेवक

महात्मा गांधी जयंती निमित्त शपथ देताना उपप्राचार्य डॉ.बी.एस.बळवंत व स्वयंसेवक

राष्ट्रीय सेवा योजनेच्या स्वयंसेवकांनी केलेल्या कामाची पाहणी करताना मा.कुलगुरु डॉ.देवानंद शिंदे शिवाजी विद्यापीठ कोल्हापूर व प्राचार्य डॉ.बी.टी.जाधव व कार्यक्रम अधिकारी प्रा.शिंदे के.एस.

Scanned with CamScanner

अद्वैत २०१९ २०२०

रयत शिक्षण संस्थेचे
दहिवडी कॉलेज दहिवडी

।। राष्ट्रीय छात्र सेना : गुणवंत विद्यार्थी ।।

कॅप्टन माने टी.एस.

संकेत देवकर
सिनी.अंडर ऑफिसर

गणेश भोसले
ज्युनि.अंडर ऑफिसर

प्रति[illegible] [illegible]ळकर
ज्युनि. [illegible] ऑफिसर

स्वातंत्र्य दिन साजरा करतेवेळी

राष्ट्र ध्वजाला मानवंदना देतेवेळी

एक भारत श्रेष्ठ भारत
कॅम्प उत्तराखंड-
धावणे प्रथम क्रमांकाचे
बक्षिस स्विकारताना
संकेत देवकर

कोल्हापूर येथील कॅम्प मध्ये
रस्सीखेच स्पर्धेचे बक्षिस
स्विकारताना शुभांगी देसाई

नेमबाजी स्पर्धेचे
बक्षिस स्विकारताना
गणेश भोसले

नागपूर येथील
कॅम्प सहभाग
- निखील भोसले

Scanned with CamScanner

|| राष्ट्रीय छात्र सेना : विविध उपक्रम ||

वार्षिक पारितोषिक प्राप्त
एन.सी.सी.छात्र

आंतरराष्ट्रीय योग दिन
साजरा करताना

रक्तदान शिबीरात रक्तदान करताना
एन.सी.सी.छात्र

राष्ट्रीय छात्र सेना दिन
साजरा करताना

वृक्ष लागवड करताना
एन.सी.सी.छात्र व कॅप्टन माने टी.एस.

एन.सी.सी.केडर

कॉलेज परिसर स्वच्छता

प्लोगिंग करताना
एन.सी.सी.छात्र

Scanned with CamScanner

।। महाविद्यालयीन उपक्रम ।।

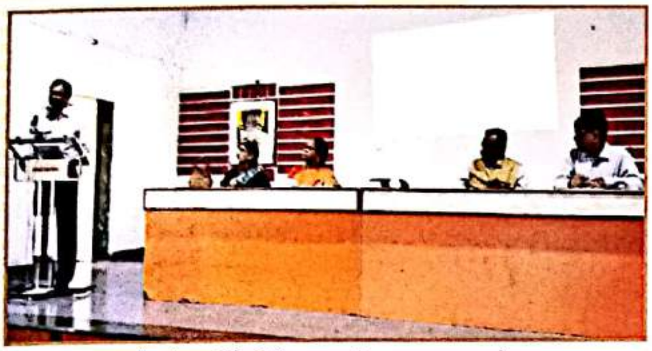

डॉ.व्ही.एन.शिंदे विविध ज्ञान विज्ञान व्याख्यानमालेत मार्गदर्शन करताना

प्राचार्य डॉ.राजेंद्र मोरे यांचा सत्कार प्रसंगी प्र.के.एस.शिंदे

भूगोल दिनानिमित्ताने मार्गदर्शन करताना डॉ.ए.बी.पाटील

मराठी व हिन्दी पत्रकारिता अल्पकालीन [illegible]
अतिथी व्याख्याते पत्रकार श्री.[illegible]

मा.प्राचार्य.डॉ.बी.टी.जाधव जिल्हास्तरीय वक्तृत्व स्पर्धेचे मार्गदर्शन करताना

वाणिज्य विभाग आयोजित ट्रेड फेअर उद्घाटन प्रसंगी मान्यवर

English Language and Literary Assoiciation (ELLA) उद्घाटनप्रसंगी बोलताना डॉ.बी.एस. लोकडे

'श्रावणसरी' काव्य प्रदर्शनाचे उद्घाटनप्रसंगी डॉ.अशोक शिंदे, प्राचार्य बी.टी.जाधव व उपस्थित इतर मान्यवर

Scanned with CamScanner

।। महाविद्यालयीन उपक्रम ।।

One Day State Level E-Content Development
उद्घाटन प्रसंगी बोलताना प्राचार्य डॉ.कदम

ट्रेड फेअर उद्घाटन प्रसंगी मा.घोरपडे व मान्यवर

तरुणांचे घर व समाजातील जबाबदारीचे वर्तन
मार्गदर्शन ह.भ.प.अक्षय महाराज भोसले

तरुणांचे महाविद्यालयातील जबाबदारीचे वर्तन
समुपदेशक डॉ.भालचंद्र गोडबोले

त्रैमासिक अंकप्रकाशन प्रसंगी प्राचार्य डॉ.बी.टी.जाधव, उपप्राचार्य डॉ.बी.एस.बलवंत,
डॉ.एन.डी.लोखंडे, डॉ.ए.एन.दडस, प्रा.एस.जावळे व संपादक डॉ.के.एम.पवार

बँक भेटीप्रसंगी प्रा.शिकलगार
आणि विद्यार्थी

बी.कॉम.विद्यार्थ्यांना मार्गदर्शन करताना
मा.उदय लोखंडे

भित्तीपत्रक उद्घाटनप्रसंगी
मा.प्राचार्य कैलास जगदाळे व मान्यवर

Scanned with CamScanner

।। महाविद्यालयीन उपक्रम ।।

अण्णाभाऊ साठे जयंती प्रसंगी
प्राचार्य बी.टी.जाधव व उपस्थित मान्यवर

क्रीडादिर्डीचे पूजन करताना मान्यवर

बी.कॉम.च्या विद्यार्थ्यांना
मार्गदर्शन करताना डॉ.ए.एन.दडस

हिन्दी दिनानिमित्त
काव्यपाठ सहभागी विद्यार्थी

हिन्दी दिन समारोह पाहुणे मार्गदर्शक प्रा.ए.एम.जाधव
व उपप्राचार्य डॉ.बी.एस.बलवंत, सौ.मीरा देठे

आतंरराष्ट्रीय परिषदेत (मराठी विषय)
बीजभाषण करताना डॉ.दत्ता पाटील

बी.ए. १ साठी विशेष व्याख्यान वाचन कौशल्ये
डॉ.के.एम.पवार

ऋतुजा जगदाळे वकृत्व स्पर्धा विजेती समवेत
डॉ.वाघमोडे व मीरा देठे

Scanned with CamScanner

अद्वैत

२०१९-२०२०

"अचानक दाटून आलेले
व्याकरणमुक्त अ-विचार
बुद्धीच्या आवाक्याला भेदून
कवितेचा शाकारती 'आवार'"

"नियतीला पर्याय नसतो
लक्ष्य तरी कवेत असते
लढण्याची हिंमत 'आतील'
प्रारब्धालाही छेदून जाते."

- लखनसिंह कटरे

मराठी विभाग

प्रा.डॉ.सौ.सुलोचना वाघमोडे
विभागीय संपादक

Scanned with CamScanner

अनुक्रमणिका

गद्य विभाग

१)	व्यक्तिचित्र	ठकूमाय	कु.मयुरी जाधव	बी.ए.भाग-१	११
२)	कथा	आईचे पत्र	विराज विजयकुमार काळे	बी.सी.ए.भाग-१	१३
३)	एकांकिका	लढा : कोरोना विरुध्दचा	विशाल भोसले	बी.ए.भाग-१	१५
४)	ललित लेख	शाळा : एक ऋणानुबंध	कु.अजिता तानाजी काळे	बी.व्होके.भाग-१	१८
५)	संशोधनपर	अर्थशास्त्रीय नोबेलपारितोषिक विजेते	कु.मोनिका दादासो जाधव	बी.ए .भाग-२	२०
६)	ललित लेख	मी अनुभवलेला पाऊस	कु.भक्ती सूर्यकांत भोसले	बी.ए.भाग-१	२२
७)	संगणकीय लेख	आजची तरुणाई मोबाईलच्या विळख्यात	कु.ऋतुजा बाळासो भोसले	बी.ए.भाग-१	२३
८)	संशोधनपर	मी वाचलेले क्रांतिसिंह...	ऋषिकेश शशिकांत कुंभार	बी.ए.भाग-३	२५
९)	पर्यटनात्मक	माझ्या माणमधील अजिंठा....	कु.पल्लवी संजय भोसले	बी.ए.भाग-१	२८
१०)	संशोधनपर	महाराष्ट्रातील धनगर व मेंढपाळ लोकांची संस्कृती : गजीनृत्य	एकनाथ हणमंत वाघमोडे	बी.ए.भाग-२	३०
११)	संशोधनपर	माण तालुक्यातील चारा छावण्यांचा चिकित्सक अभ्यास	जीवन आबासो मोहिते	बी.ए.भाग-१	३२
१२)	विज्ञानपर	मानवी उन्नतीचे रहस्य : वैज्ञानिक दृष्टिकोन	समीर दिनकर कांबळे	बी.एस्सी.भाग-१	३५
१३)	समीक्षा	ससेहोलपट : एक चिंतन	कु.नम्रता दादासो माने	बी.ए.भाग-३	३७

पद्य विभाग

१)	शिवाजींचा मावळा	ओंकार अरुण जगदाळे	बी.ए.भाग-३	१२
२)	आई, शब्द नव्हे साम्राज्य	सत्यवान नामदेव शिंगाडे	बी.एस्सी.भाग-१	१४
३)	मी एक Variable आहे	सत्यवान नामदेव शिंगाडे	बी.एस्सी.भाग-१	१४
४)	रोजच बिऱ्हाडं पाठीशी	कु.अजिता तानाजी काळे	एफ.वाय.बी.व्होके.	२४
५)	जीवनाची कला	कु.शुभांगी आनंदराव सस्ते	बी.ए.भाग-१	२४
६)	मैत्री	कु.धनश्री तानाजी इंगळे	बी.सी.ए.भाग-१	२७
७)	मराठी मुलगी	समिर दिनकर कांबळे	बी.एस्सी.भाग-१	२७
८)	मी काय विसरले ?	कु.परवीन अफसर शेख		३१
९)	डे कसे असावे...	किशोर खरात	बी.ए.भाग-१	३६
१०)	रस्ता प्रयत्नांचा	कु.निकीता सुर्यवंशी	बी.ए.भाग-२	३८
११)	मैत्री	कु.अजिता तानाजी काळे	एफ.वाय.बी.व्होके.	३८

Scanned with CamScanner

व्यक्तिचित्र

ठकूमाय

कु.मयुरी जाधव
बी.ए.भाग-१

आज गावात सगळाच शुकशुकाट होता. सगळीकडेच निरव शांतता होती. त्याच्या अगोदर गावातील बायाबापडे वेगळ्याच हेलात बोलत होती. कोणी म्हणायचे आज करमेना. कोणी म्हणायचे आज कामात लक्ष लागेना. कोणी म्हणायचे आज कोणतच काम करावेसे वाटेना. रानात सुगीचे दिवस आहेत. शेतात पिकं भरभरून आलेली आहेत. आता धान्याच्या राशी लागतील. पण कुणालाच शेतात जावेसे वाटेना. सगळीच चिंताक्रांत झालेली आहेत.

वरच्या गल्लीतील खरं तर आईवडिलांच्या घरी ही तिला ठकी या नावानेच संबोधायचे. माहेरी ठकी या नावानेच संबोधले जायचे. खरं तर ठकूबाई ही त्या गावात पहिली चार बुक शिकलेली स्त्री सून म्हणून आलेली. गावात शिकलेली पोर सून म्हणून आणली. घरातील बाकी बायकांना हे पटलं नाही. तसं गावातल्याही बायका तिच्याकडे न्याऱ्या नजर पाहयच्या. पण ठकूबाई थोडी शिकलेली असल्याने इतरांच्या मनाचा ती सहज वेध घ्यायची. तिने सर्वांच्याकडे दुर्लक्ष केले. आपली जबाबदारी प्रामाणिकपणे पार पाडत असायची. त्यामुळे ती सर्वांना हवीहवीशी वाटायला लागली. ठकीची ठकूमाय झाली.

ती काबाडकष्ट करून जीवन जगायची तिच्या जीवा भावाचे जीव म्हणजे गोट्या आणि सुमन. आता ठकूबाईंच वय झालेलं. सून म्हणून आले तेव्हा चारचौघीत उठून दिसायची. आता वय झाल्यामुळे वाकाप्रमाणे डोक्यावर पांढरेशुभ्र केस, गालावर सुरूकुत्या पडल्या आहेत. हातात काठी आली आहे. गोट्यावर अन् सुमनवर तिचा लय जीव असायचा. तिने त्यांना हाक मारली की नव्या माणसाला वाटायचे गोट्या तिचा मुलगा असेल आणि सुमन तिची मुलगी असेल पण ठकूबाईला मुलंच नव्हती. तिने आपल्या कुत्र्याचे नाव गोट्या आणि गाईचे नाव सुमन ठेवले होते. प्राण्यात नाती पाहणारी ठकूबाई जगावेगळी होती.

गावातदेखील ठकूमाय तशीच मनमिळावूपणे वागायची. पण गावात तिचा दरारा होता. तिला मुलं नाहीत म्हणून गावाने तिचा अपमान केला नाही, दुःख दिले नाही. उलट कोणतही आणि कोणाच्याही घरी मंगल कार्य असेल तेव्हा ठकूबाईला पहिल्यांदा बोलविले जायचे. तशी ती हुशार होती दूरदृष्टिकोन व धूर्त होती. अनेकांचे तुटलेले संसार तिने उभे केले होते. अनेकांच्या लग्नामध्ये ती मध्यस्थी करायची. ही मध्यस्थी ती निस्वार्थी, निर्मळ मनाने करायची. गावातली मुलगी ही आपलीच समजून भाग घ्यायची अनेक मुलींचे संसार सुखाचे केले. त्या गावात तिला सर्वजण मान प्रतिष्ठा द्यायचे.

Scanned with CamScanner

ती नेहमी नवा विचार करायची तिचा अनिष्ठ प्रथांना अंधश्रद्धेला नेहमी विरोध असायचा. एखादी बाई भोंदू अगर साधूच्या सांगण्यावर काय करत असेल तर ती स्वत: जाऊन त्याचा जाब विचारायची वेळ प्रसंगी बाप्यकांना थोबाडात द्यायची. पण तिला कोणीच विरोध करीत नसत. ती नेहमी सांगायची अंधश्रद्धेने काही करण्यापेक्षा आपल्या हाताने कष्ट करा. त्याचे समाधान वेगळे असते. बायकांना हे पटायचे त्यामुळे गावात अंधश्रद्धेने कोणी काय करायला लागले की एखादी तरी ही बातमी ठकूबाईला सांगायची ठकूबाई त्यापासून त्यांना परावृत्त करायची. एकंदर गावात अंधश्रद्धेचे प्रमाण नष्ट होत आले होते.

गावात नव्या सुधारणा व्हाव्यात म्हणून देखील ती प्रयत्न करायची मग स्वच्छता अभियान उपक्रम असो की शिक्षण असो शौचालय असो की, हगणदारी मुक्त गाव योजना असो या सर्वात ती पुढे असायची. अशी ठकुबाई आजारी पडली होती. चार दिवसापासून ती उठत नव्हती. पण गावातील लोकांनी तिची मनोभावे सेवा केली तिला एकटी असल्याची जाणीव होऊ दिली नाही. तिचा अंतकाळ जवळ आला. ती एकदिवस गावाला सोडून गेली तिच्यासाठी चिमणीपाखरं जनावरं आणि माणसं यांनी हांबरडा फोडला.

गावाने तिचे क्रियाकर्म केले
आम्ही जातो आमच्या गावा
आमुचा रामराम घ्यावा.

त्याप्रमाणे ठकूबाई त्यांच्या गावाला गेल्या. ठकूबाईची शिकवण साऱ्या गावाने घेतली.

o o o o

शिवाजींचा मावळा

नाही शत्रुच्या पुढे कधी नाही झुकला
दऱ्याखोऱ्यांतून नाही, काटेरी वनातून,
उन्हातान्हातून, भूक-तहान विसरून
फक्त आपल्या राजाची आज्ञा म्हणून
जिवाची बाजी लावून जीव पणाला लावणारे
मावळे आमचे फक्त मायभूमीसाठी
फक्त शिवाजी महाराजांसाठी
दऱ्या-खोऱ्यातून जाऊन आम्ही अन्यायाविरूद्ध लढू
शूर आम्ही छत्रपती शिवाजी महाराजांचे मावळे
शिवाजी महाराजांचा पुत्र
स्वराज्यात सर्जाराजा संभाजीराजा
हा स्वत: स्वराज्याचा सेवक म्हणून मिरवत होता
स्वराज्यासाठी प्राण पणाला लावून लढत होता
नऊ वर्षे मुघलांचा छातीवर वार करत
मृत्यूशी झुंज देत, अंगावर वार झेलत
मराठा धर्म राखला
सगळ्यात आधी शिवाजी महाराजांच्या मावळ्यांनी
आई-बहिणीचे रक्षण केले
प्रत्येक मावळा घरातील कामासाठी न थांबता
रयतेसाठी लढत होता
वैयक्तिक सुखाचा त्याग करणारे
हे फक्त आमचे मावळेच होते.
जय भवानी जय शिवाजी
मराठा धर्मभूमीचे आराध्य दैवत
छत्रपती शिवाजी महाराज

ओंकार अरुण जगदाळे
बी.ए.भाग-३

कथा

आईचे पत्र

विराज विजयकुमार काळे
बी.सी.ए.भाग-१

अंधारी रात्र होती. चारी बाजूने काळोख दाटलेला होता. त्यात एक काजवा प्रकाशत होता. त्या प्रकाशाची जाणीव मात्र काजव्याला नव्हती. तुज आहे तुजपाशी पण तू जागा चुकलाशी अशीच काहीशी स्थिती होती.

ताराबाई ही खेड्यातील एक स्त्री देवाने तरुण वयातच वैधव्याचे माप पदरात टाकले. एकुलत्या एक पोराची जबाबदारी तारावर पडली. तिची गावात शेती होती. ती गावातल्या बाया-बापड्यांना गोड बोलून शेती करीत होती. तिने रात्रंदिवस हाडाचीकाडं करून मुलाला शिक्षण दिले. मुलगा वैभव हुशार चुणचुणीत चपळ होता. त्याची शिक्षणात चांगली प्रगती होती. पण बालवयातच त्याच्या मनावर एक आघात झाला होता. त्याचे नाव आईने वैभव ठेवले होते. पण सर्व मुलं शेजारीपाजारी त्याला आंधळी ताराचं पोरगं म्हणून त्याला संबोधित असत. पण ते त्याला आवडत नव्हते. आधंळीच पोरगं, आंधळीच पोरगं म्हणून चिडवत असत. त्याचा त्याला खूप राग यायचा. पण तो काहीच करू शकत नव्हता. त्याला आपल्या आईचा तिरस्कार वाटायला लागला. कळायला लागल्यापासून तो तिचा तिरस्कार करायचा. कधीकधी आईला बोलून दाखवायचा पण आईकडेही उपाय नव्हता. आई त्याच्या तिरस्काराकडे दुर्लक्ष करायची. त्याने मॅट्रीकपर्यंतचे शिक्षण पूर्ण केले तो शहरात गेला. अभियंताचे शिक्षण पूर्ण करून तो परदेशी गेला.

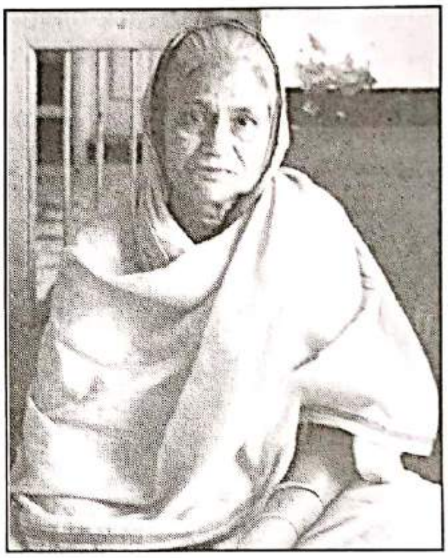

पुढे हा मुलगा खुप शिकतो त्याला चांगल्या पगाराची नोकरीही मिळते आणि तो परदेशात निघून जातो. तिथं त्याचं लग्नही होतं. खुप दिवस होतात. त्या बिचाऱ्या आईला मुलाला आणि नातवाला पाहण्याची खुप ओढ लागलेली असते. गावातील तरुण मुलांच्या मदतीने कशीबशी ती मुलाकडे परदेशात जाते आणि त्याच्या घराचा दरवाजा ठोठावते. इतक्यात अचानक बापासारखा चेहरापट्टी असणारा एक छोटा गोंडस मुलगा दरवाजा उघडतो आणि समोर पाहतो तर काय बिचारी ती 'आई' त्याच्याकडे पाहुन डोळ्यातून अश्रु गाळू लागते. पण दारात एकडोळा नसलेली बाई पाहुन ते मुल घाबरून आत रडत जाते. त्याचे वडील म्हणजे हा तरुण बाहेर येतो. समोर आपली एकडोळा नसणारी आई पाहुन त्याच्या तळपायाची आग मस्तकात जाते. तो तिच्यावर ओरडतो, ''तू इथं यायचं धाडस कशाला केलंस...! तुझ्यामुळे माझा मुलगा घाबरला. आताच्या-आता चालती हो इथुन' ती बिचारी आल्यापावली परत माघारी जाते.

काही दिवस असेच जातात. या तरुणाच्या शाळेतील माजी विद्यार्थ्यांचे स्नेहसंमेलन असते म्हणून तो आपल्या गावी येतो. तो पर्यंत त्याच्या आईचे आजाराने निधन झालेलं असतं. तो घरी येतो, आईने लिहुन ठेवलेली चिठ्ठी त्याला दिली जाते. त्यामध्ये लिहलेलं असतं की...

Scanned with CamScanner

''बाळा, तुझी परवानगी न घेता मी तुझ्या घरी आले मला पाहुन तुझा मुलगा घाबरला, मला क्षमा कर. तुम्हाला डोळे भरून पाहायचं होतं म्हणून मी आले होते. नातवंडाला पाहिलं, तुला पाहिलं माझं समाधान झालं. तु लहान असल्यापासून तुला तळहाताच्या फोडासारखा जपला, मायेचा वर्षाव केला. तुझ्यापासून मी एक गोष्ट लपवून ठेवली होती. कदाचित मी गेल्यावर तशीच राहून जायची म्हणून आताच सांगते.

तू अगदी लहान होतास तेव्हा शहराच्या दवाखान्यात नेले होते. पण माघारी येताना रात्र झाली त्या काळोखात बसचा मोठा अपघात झाला त्यात तुझे वडील मरण पावले आणि तुझा एक डोळा निकामी झाला. माझं बाळ आयुष्यभर एका डोळ्याने वावरू नये म्हणून माझं काळीज कळवळलं. तुला दोन्ही डोळ्याने जग पाहता यावे म्हणून माझा एक डोळा तुला दिला. या डोळ्यांनी तू खुप जग पाहिलसं, मला आनंद झाला. असाच सुखी रहा बाळा...! देव तुझं भलं करो...!'

ते पत्र वाचून तो तरुण हांबरडा फोडू लागला रडू लागला.

o o o o

आई, शब्द नव्हे साम्राज्य

आई तु आहे हृदय माझे
अन् तुच आहे फुलाफळांत
आई तु प्रेमळ झाडंच जणू

आई तूच आहे माझे ज्ञान
तुच आहे माझे ध्यान,
तुच माझा प्राण, तूच माझी शान गं
अन् तूच माझी आन

आई तु मोगऱ्याचा सुगंध
तुच माझ्या जीवनाचा निबंध
तुच माझ्या कपाळावरचा गंध
अन् तूच माझा छंद गं

आई तुच माझी विठूमाऊली
तुच माझी सावली
तुच शूर अहिल्या अन् जिजाऊ
तुच ज्ञानवंत सावित्री अन् रमाई
अन् तुच माझी रयतमाऊली
आई, शब्द नव्हे साम्राज्य ।।

सत्यवान नामदेव शिंगाडे
बी.एस्सी.भाग-१

मी एक Variable आहे

मी एक Variable आहे
तुम्ही द्याल ते Lable आहे
शुन्यानेच माझी Initial आहे
तरीही मी Stable आहे

मी एक Variable आहे
कधी Plus तर Minus आहे
चिडलो तर Virus आहे
तरीही खूप Serious आहे

मी एक Variable आहे
तुमच्या Program चा मेन Actor आहे
एक छोटसं Character आहे
पण खुप मोठा Factor आहे

मी एक Variable आहे
फक्त तिच्यासाठीच असं
माझं Circulation आहे
आयुष्य फक्त Run आहे
जेवढा वेळ तेवढाच Fun आहे
कारण मी एक Human आहे

सत्यवान नामदेव शिंगाडे
बी.एस्सी.भाग-१

Scanned with CamScanner

एकांकिका

लढा : कोरोना विरुध्दचा

विशाल भोसले
बी.ए.भाग-१

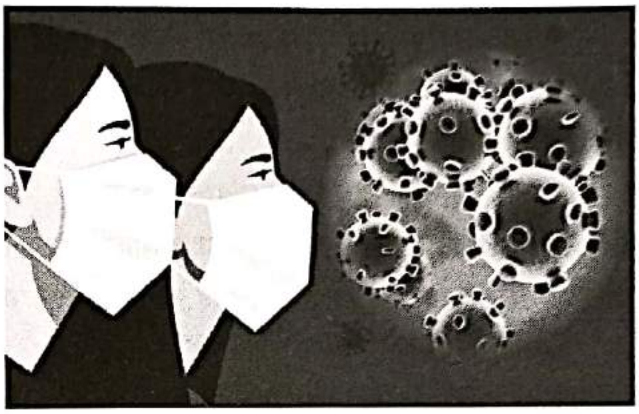

स्थळ : गावातील ग्रामपंचायत सभागृहासमोरील वडाच्या झाडाखाली संध्याकाळी अंधार पडायच्यावेळी गावातील लोक शिळोप्याच्या गप्पा मारण्यासाठी येतात. यात धन्या, मन्या, महादा सरपंच, चैतन्य, काही लोक

धन्या : मन्याला म्हणतो आरं तुझा मोबाईल काय बोलतो रं ?

मन्या : आरं माझा मोबाईल लावला की, खोकायला लागतु या.

धन्या : आरं माझा मोबाईल खोकायला लागलाया.

मन्या : कवा बी आण कुणाला बी लावला की पहिल्यांदा खोकाया लागतू या.

धन्या : मी म्हणतू आरं लईच खोकाया येत असल तर त्याला मोबाईल कशाला बोलाया पायजी. आपलं गपगुमान बसावं का नायं.

मन्या : होय आरं तू म्हणतू ते बराबर हाय पण ते पहिल्यांदा खोकायलाच लागत त्याला लय मजा वाटतीय का ? कुणास ठाव.

धन्या : आरं पण खोकल्यालं दाखवयाच काय हाय त्यात पण एकांद्याला कश्याची लय हावस असती बघ
(तेवढ्यात महादा सरपंच येतो)

महादा : आरं धन्या, मन्या काय चालया. आज काय नव्या ईषयावर बोलताया ?

धन्या : आव हेच की, मोबाईल खोकाया लागलाया.

महादा : होय आरं माझ्या मोबाईलमध्ये पहिल्यांदा खोकल्याचा आवाज येतू या.

धन्या : आव सरपंच मी म्हणतू इतक्या रिंग टोन असून ही खोकायची रिंग टोन कशापायी.

महादा : आरं त्याच्या मागं काय तरी आसलं पाहिजी.

मन्या : ते आपल्याला कळलचं पायजी.

महादा : होय आर त्यो चैतन्य आला त्याला आपून इचारू !
(महादा, धन्या, मन्या चैतन्याच्या येण्याकडे आशाळभूत नजरेने पाहतात)

चैतन्य : सरपंच साहेब असे का माझ्याकडे पाहत आहात ?

Scanned with CamScanner

महादा : आरं तू जरा सर्वांच्यापेक्षा चारबुक जास्त शिकलेला हाय. तू गावाला नवीनवी माहिती सांगत असं. सरकारची नवी योजना आसल अगर देशावरचं युद्ध आसल तर त्याची माहिती आम्हाला तून सांगतू. आमाला बी नवी वाट दिसती चांगल काय करता येतं. आज तुझ्याकडं अस बघण्याचं कारण म्हणजे, आरं सगळ्यान मोबाईल कला बी आणि कुणालाबी लावलं की पहिल्यांदा खोकायला लागतू या.

धन्या : मी म्हणतु दुसऱ्या काय रिंगटोन नाहीत काय तवा खोकायची रिंगटोन लावलीया.

चैतन्य : तुम्ही म्हणता ते बरोबर आहे. मोबाईल लावला की, पहिल्यांदा माणूस खोकल्याचा आवाज येतो आहे. त्याच कारण काय आहे तर कोरोना हा एक विषाणू आहे. हा विषाणू संसर्गजन्य आहे. या विषाणूमुळे कोरडा खोकला येतो, सर्दी होते, ताप येतो. त्याचा प्रतिबंध व जनजागृती करण्यासाठी खोकल्याचा आवाज येतो आहे.

धन्या : पण मला काय बी कळलं नाय

मन्या : मला बी काय कळलं नाय

महादा : चैतन्य तूच सांग नेमका खोकल्याचा अर्थ काय ?

(धन्या, मन्या, महादा, इतर लोक चैतन्याकडे आशाळभूत नजरेने एकाग्रतेने पाहतात)

चैतन्य : कोरोना नावाचा एक विषाणू आहे. या रोगाची सुरूवात चीनमध्ये झाली. आता या रोगाने रौद्ररुप धारण केले आहे. तो एकमेकांच्या संपर्कात आल्याने होतो.

सर्वच जण एकदम : मग आता वं कसं करायचं.

चैतन्य : आता आपल्याला सज्ज झाले पाहिजे.

धन्या : म्हणजे नेमक सज्ज कसं व्हायचं.

मन्या : आरं आपुन आता एकट्या एकट्यानी लांब राहून काम करायचं.

धन्या : तेवढ्यान कसं भागल. आन आपुन माणूस हौवात. माणसाला सोडून कसं जगायचं.

महादा : काम तर कुणाला सुटलं नाय कामा बिगर जगता यायचं नाय काम केलं तर दाम मिळलं.

मन्या : मग ह्याच्यावर काय तरी तोडगा निघायला पायजी.

धन्या : आरं मन्या तोडगा मस्त हायत पण त्यो कोण ध्यानात घेतो.

महादा : मग इतक्या वर्ष भारत येगळा म्हणत होते त्याच काय तरी भान नक का ठेवायला ?

मन्या : आव हे सगळ्यासनी कळाया पायजी.

चैतन्य : तुम्ही म्हणता ते बरोबर आहे ते अहो आज दूरदर्शनवरच्या बातम्या पाहिल्या का ? अरे अमेरिकेचा राष्ट्राध्यक्षाने कोरोनावर सांगितलेल्या उपायामध्ये भारताचं नाव घेतलं. तो म्हणाला कोरोनाचा प्रसार जलद गतीने सुरू आहे. आता हस्तांदोलन करण्याने सुद्धा कोरोनाच्या जंतूचा प्रसार होतो आहे. त्यापेक्षा भारतीय संस्कृतीत ईश्वराला दोन्ही हात जोडून नमस्कार करतात. नव्हे अतिथींना, मित्र, नातेवाईक यांनासुद्धा ते परमेश्वरांप्रमाणे दोन्ही हात जोडून नमस्कार करतात. या कोरोनाचा प्रसार कमी करण्यासाठी आपण दोन्ही हात जोडून नमस्कार घालू या. असा सर्व जगाला संदेश दिला. मला असं वाटतं आपण आपल्या संस्कृतीत जे काही सांगितले आहे ते कृतीत आणायला पाहिजे. आपल्या संस्कृतीत असणाऱ्या अनेक गोष्टी ह्या दूर दृष्टिकोन ठेवून सांगितलेल्या आहेत. त्याला विज्ञानाची जोड आहे. विज्ञानाने सत्याचा शोध घेता येतो. निसर्ग संवधर्नासाठी कोरोनापासून बचाव होण्यासाठी आपण आपल्या संस्कृतीचे आचरण करू या. शेक हॅण्ड करण्यापेक्षा नमस्कार करू या कोरोनाला पळवून लावू या.

Scanned with CamScanner

रामा : चैतन्य तू म्हणतोस ते खरंच हाय याची माहिती आपल्या गावतल्या माणसाला व्हायला पायजी.

महादा : रामू अण्णा तुम्ही म्हणता ते खरं हाय, आता आपुण गप्प बसुन चालणार न्हाय. आपल्या माणसाला सांगण्यासाठी आपुन प्रयत्न केलाच पाहिजे.

रामू अण्णा: आरं शिवाजी महाराजांनी अन् मावळ्यांनी छातीवर हातावर तलवारीचे वार झेलले. स्वराज्यासाठी प्राणपणाला लावला आता आपली येळ आली हाय.

धन्या : म्हंजी काय ?

मन्या : मला बी काय कळलं न्हाय रं

रामू अण्णा: चैतन्य तूच सांग बाबा या तरण्या पोरांला

चैतन्य : रामू अण्णा म्हणतात ते बरोबर आहे. अरे स्वराज्य स्थापन करताना केलेली कामगिरी त्याला तर जोडच नाही पण पारतंत्र्याच्या काळात पहिलं महायुद्ध झालं दुसरं महायुद्ध झालं अन् आपल्या काळातले हे कोरोनाचे तिसरे महायुद्ध आहे. आपण प्रत्येकाने या तिसऱ्या महायुद्धाला सक्षमपणे सामोरे जायला पाहिजे. कोरोनाची जनजागृती करायला पाहिजे. त्याचा धोका आपल्या जनतेला होणार नाही. अशा पद्धतीने मोहीम आखायला हवी.

धन्या/मन्या : मोहीम आखायची म्हणजे काय करायचे ?

चैतन्य : आपण लोकांना कोरोना होऊच नये म्हणून ज्या उपाय योजना आहेत त्या सांगितल्या पाहिजेत. त्याची भीषणता किती आहे हे सांगायला पाहिजे.

धन्या/मन्या : खरंच चैतन्य दादा तू आमाला सांग आमी गावात वाड्यावस्त्यावर जाऊन सगळ्या लोकास्नी सांगतू. आपल्याला काय पैसा पाणी का द्यायचा नाही. पण हे काम करायच काय अवघड न्हाय. आत्ताच आमी कामाला लागतू.

चैतन्य : अरे आता घरोघरी टिव्ही आले आहेत. सगळी माहिती कळते. पण या महितीचाही दूरदृष्टीने विचार करायला पाहिजे.

धन्या/मन्या : म्हणजे कसला इचार करायचा ?

चैतन्य : अरे टिव्हीवर सांगतात मास्क वापरा, सॅनिटायजर वापरा.

धन्या/मन्या : आपण सांगू की, मास्क वापरा सॅनिटायजर वापरा.

चैतन्य : अरे हा लोकांना लुबाडण्याचा एक भाग असावा. व्यापारी त्याच्या किंमती भरमसाठ लावतात. लोक भीतीपोटी घेतील कर्जबाजारी होती. कर्ज फेडता फेडता ते देशोधडीला लागतील. त्यासाठी नामी उपाय सांगू या. पातळ स्वच्छ कापड वापरले तरी विषाणूपासून बचाव होईल. एकमेकांपासून दूर राहून पैसा वाचवून आपण आचरण करू या. लोकांना करायला लावू या. काळ आला आहे म्हणून गर्दी टाळू या. तो कोरोना आपल्याजवळ येणारच नाय चला तर लागू या कामाला.

कोरोनाची करू मोळी ।
कोरोनाला घालू गोळी ।
कोरोनाची करू होळी ।
कोरोना मुक्त होऊ या ।
स्वच्छंद जीवन जगू या ।
मानव चिरायू होऊ या ।

o o o o

ललित लेख

शाळा : एक ऋणानुबंध

कु.अजिता तानाजी काळे
बी.व्होके.भाग-१

खूप दिवस झाले असं काही लिहिलं नाही पण आज जुन्या आठवणी ताज्या झाल्या अन् लेखणी कागदावर चालू लागली.

खरंच, ''लहानपण देगा देवा मुंगी साखरेचा रवा'' ही उक्ती किती सार्थ आहे, नाही का ? सुट्टीत घरातलं पुस्तकाचं कपाट आवरायला घेतलं अन् शाळेतल्या गृहपाठाच्या वह्या हाती लागल्या. एखादी खजिन्याची पेटी पाहून डोळे दिपून जावेत तसं त्या जुन्या वह्या पाहून माझं मन लख्ख झालं. मी हळुवारपणे एक-एक वही चाळत होते. शाळेत असताना स्वत:ला मोत्यासारखं वाटणारं स्वत:च अक्षर आज पाहिल्यावर प्रश्नच पडला, खरंच हे मोत्यासारखं आहे का तरी ? आपण ज्या वयात आहोत तेव्हाचे विचार आपल्याला योग्यच वाटतात नाही का ? पण कालांतराने उमगायला लागलं लहान वयातला दृष्टिकोण आणि वाढत्या वयातला दृष्टिकोण यात फारच तफावत आहे. अनुभव खूप काही गोष्टी शिकवून जातो. बहुधा त्यामुळेच तरुण व्यक्ती आणि वयस्कर व्यक्ती यांचे विचार जुळत नाहीत.

खरंच किती छान होते ते शाळेतले दिवस ! इयत्ता पाचवी ते दहावीचे दिवस. सकाळी लवकर उठून जादा तासाला जायचं. ८ वाजता सुरू झालेला तास १० पर्यंत चालायचा पण ९:३० वाजल्या की सगळ्यांच्या पोटात कावळे ओरडाय लागायचे. शेवटच्या अर्ध्या तासात सगळ्यांच लक्ष सतत त्या घड्याळाच्या काट्यांकडे. एकदा का घंटा वाजली की मग सगळ्या डब्याच्या पिशव्या घेऊन एकमेकींना ओढत, हाका मारत, खांद्यावर हात टाकून, मस्करी करत मैदानावर धाव घ्यायची अन् रिंगण करून बसायचो. १०-१२ जणींचा असा आमचा ग्रुप असायचा.

जेवताना रंगणाऱ्या गप्पा तर विचारूच नका. कोणीतरी एखादा विषय काढायचं फक्त प्रत्येकजण त्याच्यावर आपलं मत मांडायला सुरू. जेवण झालं की वर्गात जाऊन उरला सुरला अभ्यास असेल तो पूर्ण करत बसायचं नाहीतर मैदानावर मैत्रिणींसोबत गप्पा मारत फिरायचं. नंतर ११ वाजता परिपाठ सुरू व्हायचा. प्रार्थना तर माझ्या अगदी जिव्हाळ्याचा विषय. प्रार्थना म्हटलं की, मन अगदी प्रसन्न व्हायचं. जन-गण-मन म्हणताना मनात देशभक्तीचे विचार घोळायचे. आपण पण आपल्या देशाला अभिमान वाटेल असं काहीतरी करायचं; अशी स्फूर्ती यायची. गुरूवारची प्रार्थना तर सगळ्यांच्याच आवडीची केवळ त्या दिवशी मिळणाऱ्या गोड शेंगदाणा चिक्कीची जादू. प्रार्थनेनंतर ओळीने वर्गात जाऊन ज्या त्या तासाचं पुस्तक, वही काढून वाचत बसायचं. मग रोजच वेळापत्रक सुरू एक तास संपला की दुसरा मग तिसरा. दुसऱ्या तासाचे शिक्षक वर्गात येईपर्यंत कधी वाचत बसायचं तर कधी बँचमेटसोबत अभ्यासाची चर्चा तर कधी भांडण. भांडणाचा विषय काय तर तुझा धक्का

लागला म्हणून लिहिताना चुकलं माझं नाहीतर तू बोललीस म्हणून चुकलं. आता हे सर्व आठवलं की हसायला येत त्या बालिश भांडणांवर.

दुपार झाली की नजर खिडकीतून बाहेर. कधी शिपाई मामा येऊन घंटा वाजवत्यात अन् कधी एकदाचा गरम गरम भात खायला मिळतोय. त्या भाताची चव काही औरच ! अन् का असू नये ? पळत जाऊन, एकमेकींना ढकलत, रांगेत उभा राहून घेतलेला भात चविष्ट लागणारच. खेळाच्या तासाला अर्धा वेळ तर गट पाडण्यात अन् मैदानावर आखणी कोण करणार हे ठरवण्यातच जायचा. शाळा सुटली की मैत्रिणींसोबत गप्पा मारत, चेष्टा, मस्करी करत घरी यायचं.

नेहमी कलकलाट असणाऱ्या आमच्या वर्गात परीक्षेच्या आदल्या दिवशी टाचणी पडल्यावर पण आवाज होईल अशी भयान शांतता व्हायची. काही मोजक्या मुली सोडल्या तर प्रत्येकाचं डोकं पुस्तकात असायचं. स्वतः घरी अभ्यास करून शाळेत मुद्दाम इतर मुलींना डिस्टर्ब करणाऱ्या हुशार मुलीही आमच्याच वर्गात होत्या. पेपर झाल्यानंतरचा गलका आणि त्यावरची चर्चा काही निराळीच.

बिनधास्त सगळ्या स्पर्धांत सहभाग घ्यायचा, जे होईल ते होईल पण सगळ्यात सहभाग घ्यायचा. परिणामांचा विचार न करता प्रामाणिकपणे स्वतःचे शंभर टक्के द्यायचे. माझ्या शाळेतला माझा एक अविस्मरणीय प्रसंग आठवतो. जो मला नेहमीच प्रेरणा देणारा आहे. त्यावेळी मी आठवीत होते. पर्यावरणावर तालुकास्तरीय वक्तृत्व स्पर्धा होत्या. सरांच्या प्रोत्साहनाने आणि प्रेरणेने सहभाग घेतला. मला तालुका, जिल्हा आणि राज्यस्तरावर प्रथम क्रमांक मिळाला. यात माझ्या शिक्षकांचा सिंहाचा वाटा आहे असे मला वाटते. वक्तृत्व स्पर्धेबरोबरच निबंध स्पर्धेतही घवघवीत यश मिळाले. या स्पर्धांनी मला वाचायला, विचार करायला आणि बोलायला शिकविले. हे माझ्या शिक्षकांचे ऋण कधी विसरणार नाही. त्यावेळी शिक्षकांनी केलेले कौतुक आपुलकीने पाठीवर थाप मारून दिलेल्या प्रेरणांना मी कधी विसरू शकणार नाही. आता मात्र कशात सहभाग घ्यायचा असेल तर मन हजार वेळा परिणामांचाच विचार करत बसत अन् मग प्रयत्न कमी पडतात. आधी धावताना पडू याची भीती नसायची; फक्त धावायचं एवढचं माहिती असायचं अन् पडलं तर उठून पुन्हा धावायचं. आता मात्र चालताना पण विचार करून पाऊल टाकावं लागतं.

''किती बिनधास्त होतं ते जीवन,
किती निरागस होतं ते मन.''

स्वातंत्र्यदिन, प्रजासत्ताकदिनाचा किती जल्लोष असायचा. घसा दुखेपर्यंत घोषणा द्यायच्या. मैत्रिणींत स्पर्धा लावायची कोण किती मोठ्याने घोषणा देतय् याची. त्यातून मिळणारा आनंद शब्दात वर्णन करता येणार नाही असा.

छोट्या छोट्या गोष्टींमधून मिळणारा आनंद, मैत्रिणींसोबतचे रुसवे-फुगवे. 'तुझं माझं जमेना अन् तुझ्यावाचून करमेना' असं होणं. शिक्षकांची मिळणारी शाब्बासकी, प्रोत्साहन, चूक झाल्यावर मिळणारा ओरडा सारं किती निराळं होतं. माझ्या शाळेने मला केवळ पुस्तकी ज्ञान दिलं नाही तर शिस्त दिली, माणूसकी शिकवली मला केवळ एक चांगली विद्यार्थिनी नव्हे तर एक चांगली नागरिक म्हणून घडवलं. आज अभिमानाने सांगाव वाटतं मी 'परशुराम महादेव शिंदे कन्या विद्यालय, दहिवडी' ची विद्यार्थिनी आहे.

शाळेत असताना वाटायचं कधी एकदा कॉलेजमध्ये जातेय म्हणजे बंधन कमी होतील. पण आता मात्र असं वाटतय ती बंधनच योग्य होती. इथल्या जगात मोकाट असून पण श्वास गुदमरतोय. शाळेत मात्र बंधनात असून पण मोकळा श्वास घेता येत होता.

शाळेसोबतच्या आठवणी, ऋणानुबंध कायमस्वरूपी मनात चिरंतर राहणाऱ्या अशा आहेत.

o o o o

संशोधनपर

अर्थशास्त्रीय नोबेलपारितोषिक विजेते

कु.मोनिका दादासो जाधव
बी.ए.भाग-२

प्रस्तावना :

विकासाचे अर्थशास्त्र ही अर्थशास्त्राची एक शाखा आहे. ज्याचा जवळचा संबंध न्युन उत्पन्न देशातील विकास प्रक्रियेशी आहे. आर्थिक वृद्धी, आर्थिक विकास, संरचनात्मक बदल या संकल्पना पेक्षाही न्युन विकसित देशांच्या दृष्टिकोनातून ओराग्य, शिक्षण, कर्जाच्या सुविधा, कामाच्या त्रुटी, सार्वजनिक, खाजगी क्षेत्रातील बदल इ. घटक महत्त्वाचे असतात. या सर्व घटकांचा अंतिमत: परिणाम विकास प्रक्रियेवर होत असतो. विकासाचे अर्थशास्त्र, सिद्धांताचे निकष आणि मापन पद्धतीवर आधारलेले आहे. ज्याचा संबंध आर्थिक धोरणांशी आहे. २०१९ व्या नोबेल पारितोषिकामुळे या कडीमध्ये आता अभिजीत बॅनर्जी, इस्थर डुफ्लो आणि मायकेल क्रेमेर या त्रिकुटाचे नाव जुळलेलं आहे. या त्रिकुटाला ज्याकरिता नोबेल पारितोषिक प्राप्त झाले आहे. त्या संशोधनाचा आपण आढावा घेणार आहोत.

बॅनर्जी, डुफ्लो आणि क्रेमरचे योगदान :

अर्थशास्त्रामध्ये मानवी दृष्टिकोनातून सर्वांत महत्त्वाचा वादप्रश्न म्हणजे जागतिक दारिद्र्यात कपात घडवून आणणे हा आहे. जागतिक पातळीवर ७०० दशलक्षपेक्षा जास्त लोक अत्यंत निम्न उत्पन्न गटात मोडणारे आहे. निम्न उत्पन्न गटातील लोकांना मिळणाऱ्या सुविधांमध्ये अडथळे आहेत. हे अडथळे दूर करण्याकरिता स्वस्त आरोग्य सुविधा असण्याची आवश्यकता नोबेल पारितोषिक विजेत्यांनी अधोरेखित केली आहे.

पूर्ण नाव	: **अभिजीत विनायक बॅनर्जी**
जन्म	: ३१ फेब्रुवारी १९३१ मुंबई (भारत) येथे झाला.
पी.एच.डी.	: हॉर्वर्ड विद्यापीठ (अमेरिका)
डॉक्टरेटचे मार्गदर्शक	: एरिक मस्किन
पुरस्कार	: अर्थशास्त्रातील नोबेल स्मृती पुरस्कार (२०१९)
पूर्ण नाव	: **इस्थर डुफ्लो**
जन्म	: १९७२ पॅरिस (फ्रान्स)
पी.एच.डी.	: केंब्रिज विद्यापीठ (अमेरिका)
डॉक्टरेटचे मार्गदर्शक	: अभिजीत बॅनर्जी
पुरस्कार	: अर्थशास्त्रातील नोबेल स्मृती पुरस्कार (२०१९)
पूर्ण नाव	: **मायकेल क्रेमेर**
जन्म	: १९७४ न्यूयॉर्क (अमेरिका)
पी.एच.डी.	: हॉर्वर्ड विद्यापीठ (अमेरिका)
पुरस्कार	: अर्थशास्त्रातील नोबेल स्मृती पुरस्कार (२०१९)

अभिजीत बॅनर्जी, इस्थर डुफ्लो आणि मायकेल क्रेमर यांचे संशोधन पद समांतर आहे. या वर्षीचे नोबेल पारितोषिक अनुभवनिष्ठ संशोधनाच्या निष्कर्षांना मिळालेला बहुमान आहे. आर्थिक कल्याण गरीब देशांमध्ये दुप्पट झाली आहे.

दारिद्र्य कपातीची त्रिसुत्री :

विकासाच्या अर्थशास्त्राचा आधुनिक दृष्टिकोन मांडताना दोन सोप्या सामर्थ्यशाली संकल्पना अनुभवनिष्ठ पारितोषिक संशोधकांनी मांडलेल्या आहेत. यामधील पहिली संकल्पना अनुभव निष्ठ संशोधन प्रगतशील आहे. यामुळे प्रभावी दारिद्र्य घडून येऊ शकते. सुक्ष्मपातळीवर केलेल्या संशोधनावरून हे निष्कर्ष प्राप्त होतात. त्यावरून धोरणात्मक पातळीवर बदल करता येतो.

Scanned with CamScanner

दारिद्र्याच्या संदर्भात बॅनर्जी आणि डुफ्लो यांनी सुक्ष्म अर्थशास्त्रीय दृष्टिकोन वापरून आरोग्य शिक्षण या पैलुमध्ये सुधारणा केल्या आहेत. संशोधन शक्ती क्षेत्रीय अनुभवनिष्ठ चाचण्यांच्या द्वारे विकासाच्या अर्थशास्त्रातील संशोधनाला पूर्ण आकार दिलेला आहे.

आरोग्य :

दारिद्र्याच्या लढ्यातील महत्त्वाचा प्रश्न म्हणजे आरोग्य सुविधा/सुरक्षा व औषधी आहे. पर्याप्त प्रमाणात आरोग्य सुरक्षा आणि औषधी देण्याकरिता किती खर्च येतो. याकरिता क्रेमर आणि त्यांच्या सहकाऱ्यांनी क्षेत्रीय पातळीवर अनुभवनिष्ठ चाचण्या घेतल्या आहेत. सामान्यपणे लहान मुलांच्या जंतांचा प्रार्दुभाव दूर करण्याकरिता जंतांच्या गोळ्यांच्या मागणीला किंमती प्रभावित असतात. याबाबतच्या अनुभवनिष्ठ चाचणी वरून असे आढळून आले की, जेव्हा जंतांच्या गोळ्या मोफत दिल्या जातात. तेव्हा ७५ प्रतिशत पालक त्यांच्या मुलांना ही औषधी देतात. याचाच अर्थ असा की, औषधांना जोपर्यंत अनुदान दिले जात नाही. तोपर्यंत ती औषधे गरीब लोकांपर्यंत पोहचत नाही. अशा अनेक चाचण्या घेण्यात आल्या.

शिक्षण :

शिक्षणावर देशाचा आर्थिक विकास अवलंबून असतो. किमान खर्चामध्ये शिक्षण घेण्याचा परिणाम वाढला का ? न्युन उत्पन्न देशांमध्ये पाठ्यपुस्तकांना पुरवठा आहे का ? विद्यार्थ्यांच्या निकालामध्ये सुधारणा होईल का ? बरेचदा मुले शाळेत उपाशी का जातात ? अशा अनेक प्रश्नांचा विचार क्रेमरने केला. प्राथमिक स्वरूपाच्या अनेक समस्या न्युन विकसित देशांमध्ये आहेत. केवळ संशोधनाच्या उणिवांमुळे समस्या निर्माण होत नाहीत तर विद्यार्थ्यांच्या गरजेनुसार शिकवण्यामध्ये पद्धतीचा पुरेसा स्वीकार झाला नाही म्हणून देखील या समस्या निर्माण होतात. तर विद्यार्थ्यांच्या शिकवण्यामध्ये सुधारणा घडवून आणल्या पाहिजेत. तरच शिक्षणामध्ये महान मूल्य निर्माण होतात.

धोरणात्मक परिणाम :

नोबेल पारितोषिक विजेत्यांचे संशोधन कार्य धोरणांवर परिणाम करणारे आहे. हा धोरणांवर घडून येणारा परिणाम हा प्रत्यक्ष व अप्रत्यक्ष स्वरूपाचा आहे. ग्लोबल रिसर्च नेटवर्कनुसार(Global Research Network) बॅनर्जी आणि डुफ्लो The Abdul Jamed Poverty/Action Lab (J.Pal) ची स्थापना केली आहे. या संघटनेद्वारे जे कार्यक्रम राबवलेले ते कार्यक्रम ४०० दशलक्ष लोकांपर्यंत पोहोचलेले आहे. हा सर्व संशोधनाचा प्रभाव आहे.

त्यांच्या मते शासन आणि संघटनांनी राबविण्यात येणारे धोरणात्मक कार्यक्रम अधिक प्रभावशाली होण्याकरिता महत्वपूर्ण संसाधने प्रस्तुत करावी.

समारोप :

पारितोषिक विजेत्यांचे संशोधन प्रत्यक्ष व अप्रत्यक्ष परिणाम घडविणारे असल्यामुळे सार्वजनिक मंडळे आणि खाजगी संघटनांच्या कार्यामध्ये बदल होत आहे. दारिद्र्य हा विकासाच्या अर्थशास्त्राच्या प्रवाहातील प्रमुख आहे. मानव हा सर्वज्ञानी नसतो आणि तर्कसंगत वागत नाही. त्यामुळे अर्थशास्त्र ही विज्ञान नसून ही त्याची अभ्यासपद्धती आहे कारण अर्थशास्त्र कलात्मक आहे.

अर्थशास्त्राचे मूलभूत स्वरूप कलात्मकतेचे असून ते अधिक प्रखरपणे प्रकट करण्याची आवश्यकता आहे. असे मला या निमित्ताने वाटते.

1) Banerjee Abhijit, Duflo Esther (2019), Good Economics for Hard Time, Juggenaud Book New Delhi.
2) Banerjee Abhijit, Duflo Ester (2011) Poor Economics, A Radical rathinking of the way to fight global poverty
3) Banerjee Abhijit, Duflo (2005) : Growth Theory Through the lens of Development Economics In Hand Book of Economic growth.
4) Banerjee, Duflo (2007), The Economic lives of the poor, Journal of Economic Perspective.

Scanned with CamScanner

ललित लेख

मी अनुभवलेला पाऊस

कु.भक्ती सूर्यकांत भोसले
बी.ए.भाग-१

'पाऊस वेळेवर पडेल' हे वेधशाळेने वर्तवलेले भविष्य आता खोटे ठरले होते. अलीकडच्या काळामध्ये पाऊस कधीही पडण्यास सुरूवात झाली आहे.

पावसाळा हा सर्व हंगामातील सर्वोत्तम हंगाम मानला जातो. पावसाळ्याच्या दिवसाची वाट पहात असते आणि अशाच दिवशी हवामान आनंददायी असते. पावसाळ्याचा दिवस हा निसर्गाचा आनंद लुटण्यासाठी आणि त्याबरोबर राहण्यासाठी एक परिपूर्ण दिवस आहे. पावसाळ्याच्या दिवशी वातावरण संपूर्ण आनंदाने भरून जाते. मग ती मुले, मोठी माणसे किंवा वृद्ध लोक, शेतकरी प्रत्येकाला हा दिवस खूप आवडतो. पावसाळा म्हटलं तर मला काही कवितेच्या ओळी आठवायला लागल्या..

आभाळ वाजले धडाम धूम ।
वारा सुटला सो सो सो ।।
वीज चमकली चक चक चक ।
जिकडे तिकडे लख लख लख ।।
पाऊस आला धो धो धो ।
पाणी वाहिले सो सो सो ।।

उकाडा अतिशय वाढला होता आणि अचानक सभोवर अंधारून आले. सोसाट्याचा वारा सुटला आणि मग सर्वांच्या चेहऱ्यावर आनंदाची लहर उमटून गेली. मनावरून सुखाचे मोरपीस फिरले. 'आला कारे तो घननील !'...आणि अचानक पाऊस कोसळू लागला. सुरूवातीला वाटले, गारा पडतात की काय ? पण त्या गारा नव्हत्या; ते टपोरे थेंब होते. खूप उशीर झाल्यामुळे जणू त्यांना कोसळण्याची घाई झाली होती. हा काळ्या ढगांचा तानसेन जणू मेघमल्हाराच्या ताना घेत असावा. आगमनाला उशीर झाल्यामुळे तो शरमला होता आणि सतत तीन तास अखंड आणि अविरत कोसळत होता. तीन तासानंतर पाऊस ओसरत होता.

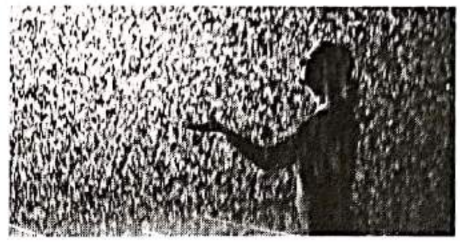

'येरे, येरे पावसा' म्हणून स्वच्छंदाने बागडणारी लहान मुले ज्याचे स्वागत करतात तो पाऊस ! चराचर सृष्टीला नवचैतन्य प्राप्त करून देणारा पाऊस ! या पावसाची सौम्य आणि रौद्र अशी दोन रूपे मनाला सारखीच वेड लावतात.

पावसाचे सौम्य रूप नेहमीच आनंददायक वाटते. हे पावसाचे सौम्य रूप आपण जाणलेच. पण या पावसाचे रौद्र रूप मात्र नकोसे होते. पावसाची संततधार कोणालाच आवडत नाही. मुलांना खेळता येत नसल्यामुळे ती या पावसावर नाराज असतात. सतत दीर्घकाळ पाऊस शेतकऱ्यांच्या तोंडचे पाणी पळवतो. उभ्या असलेल्या पिकाची नासाडी पाहताना त्याच्या डोळ्यांत अश्रू उभे राहतात. नद्या, नाले, ओढे भरभरून वाहताना सर्वसामान्य माणूस धास्तावलेला असतो. या चिंतेत पावसाचे उग्र स्वरूप त्याच्या छातीत धडकी भरवते.

पावसामुळे घरात बसून कंटाळलेले लोक बाहेर पडत होते. पावसात भिजलेली पाखरे आपले पंख फडफडवून जणू वर्षाराणीचे आभार मानत होती. ही पावसाचे दोन्ही रूपे यापेक्षा सौम्य रूप आपल्याला आनंददायी व मनमोहक वाटते. शेवटी मी एवढेच म्हणते.

कातर वेळचा गार वारा,
तुझी स्मृती घेऊन भेटतो.
मिट्ट काळोख येता गारवा,
पाऊस अलगद मनात दाटतो.

Scanned with CamScanner

संगणकीय लेख

आजची तरुणाई मोबाईलच्या विळख्यात

कु.ऋतुजा बाळासो भोसले
बी.ए.भाग-१

आजच्या काळात मोबाईल गरजेचे रुपांतर व्यसनात कधी झाले हे आपल्याला कळलेच नाही. जेवतानाही मोबाईल कोणतेही काम करताना मोबाईल एवढा मोबाईल माणसापेक्षा मोबाईल हा खरा मित्र झालाय. जिथे पाहू तिथे मोबाईलवर बोटे हताळतात. तेव्हा मरणाच्या दारात उभे असलो तर व्यक्तीला स्वतःच्या जीवापेक्षा मोबाईल महत्वाचा वाटतो.

मोबाईलमुळे भेटी गाटी कमी होतात. एक वेळ खायला नसले तरी चालेल पण मोबाईलवर नेट बॅलन्स असलंच पाहिजे असं तरुणाईचं मत आहे. आताच्या युगात तरुणाईंना जीवापेक्षा मोबाईल हेच जीवन असं वाटायला लागलयं. आजची तरुणाई मोबाईलच्या आहारी गेली आहे. मोबाईल हा खूप हानिकारक आहे.

काही शोध लावायचं म्हणलं की मोबाईलचा वापर करताना डोळे चालवायल गेलं की डोके दुखत आजची तरूणाई मोबाईलवर पब्जी, ब्ल्यु व्हेल अशा गेम खेळून जिवाची स्पर्धा लावतो. मोबाईलमुळे मोकळेपणाने बोलणे हे सारे दुनियेतून नष्ट झालेलं आहे.

आजच्या काळात मोबाईलची मोठ्यांपासून लहानांपर्यंत त्याची सवय जडून गेलेली आहे. सध्या तरुण पिढीवर त्याचे खूप दुष्परिणाम आपल्याला दिसून येत आहेत. यातूनच सोयीपेक्षा हा मोबाईल आजच्या तरुण पिढीचे जगणे हैराण करून टाकताना दिसतोय.

दोन-तीन दिवसांपूर्वी एक बातमी वाचण्यात आली. ती बातमी म्हणजे 'मोबाईलच्या अतिवापरामुळे मानसिक आजार, नागपुरात पन्नास हजार रूग्ण, मेयोच्या मनोविकृतीशास्त्र विभागाने केलेल्या सर्वेक्षणातील निष्कर्ष' खरंच बातमी वाचून मोठा धक्का बसला कारण मोबाईल आता खरंच मानसिक आजारासाठी कारणीभूत ठरत आहे. मेयो रुग्णालयाचा मनोविकृतीशास्त्र विभागात उपचारासाठी येणाऱ्या साधारण २०० रुग्णांमध्ये १० ते १५ टक्के रुग्ण हे मोबाईलच्या व्यसनाला बळी पडलेले असतात. हा चिंतनाचा विषय आहे.

एका मनोविकृतीशास्त्र विभागाच्या प्रमुखांनी एका व्यवसायिक अभ्यासक्रमाच्या अठरा ते पंचवीस वयोगटातील शंभर मुलांवर सर्वेक्षण करण्यात आले होते. यात सर्व मुलांनी दिवसाच्या साडेसहापेक्षा जास्त तास, तर काहींनी बारा ते चौदा तास मोबाईल वापरत असल्याचे सांगितले. आपल्याला माहित असायला पाहिजे की, आपली मुलं किंवा सर्व तरुणवर्ग दिवसाला जर एवढे तास मोबाईल वापरत असतील तर याना एक लागलेलं व्यसनच म्हणावे लागेल. व्यसन कुठलेही असो त्याचप्रमाणे जर जास्त वाढले तर त्याचे किती वाईट परिणाम भोगावे लागतात. हे सुद्धा आपल्या सर्वांना माहित आहे. मोबाईलचा जास्त वापर केल्याने कधी कधी काही लोकांना बंद पडलेल्या मोबाईलचीही रिंग वाजतेय असे वाटते. या सर्व गोष्टींना आपल्याला भ्रम नाही म्हणता येणारं. याला एक मानसिक आजार म्हणावा लागेल. त्याला 'फँटम व्हायब्रेशन सिंड्रोम' असे म्हटले जाते.

आजचा तरुणवर्ग आणि मोबाईल, सोशल मीडिया हे गणित आता सर्वांना माहित आहे. हल्ली तरुणांमध्ये मोबाईल आणि त्यामध्ये सोशल

मीडिया वापरण्याचे खुळ वाढती क्रेझ ही वाढत जातेय. दिवसेंदिवस जसं काळ बदलत जातोय तसा तरुणवर्ग त्या काळाला समोर जाण्यासाठी स्वत:च्या परीने स्वत:मध्ये बदल घडवण्याचा प्रयत्न करतोय. एवढे मात्र नक्की मोबाईल आणि सोशल मीडिया वापरण्याकडे बघण्याचा दृष्टिकोन जसा सकारात्मक आहे. तसाच नकारात्मक दृष्टिकोन खूप मोठ्या प्रमाणावर आहे हे आपल्याला कोठेतरी समजून घ्यायला पाहिजे. फक्त समाजाला आणि मित्र परिवाराला तरुण दाखवण्यासाठी सोशल मीडियासाठी वापर करणारा तरुण वर्ग जास्त दिसत आहे. आपल्याला हानिसुद्धा पोचवत आहे. सोशल मीडियामुळे मोबाईलचा वापर जास्त होत आहे.

आपण मोबाईल गरजेपुरता वापरला पाहिजे. सोशल मीडियाला ठराविक वेळ द्यायला पाहिजे. नाहीतर मोबाईल सोशल मीडिया हे व्यसन कायमचे आपल्यामध्ये घर केल्या शिवाय राहणार नाही आणि त्यांचे दुष्परिणाम मात्र आपल्याला भोगावे लागतील.

o o o

रोजच बिऱ्हाडं पाठीशी

जंगल तुडवणारे भटके आम्ही
जीवन जगतो आदिवासी माळावरचे धनगर आम्ही
रोजचं बिऱ्हाड पाठीशी ।।

थरथरत्या पोटासाठी भटकंती दाही दिशांची
वैशाख उन्हातच कुठं सावली शोधायची ।।

हजारो मुक्या जीवांना कशाचा भविष्यकाळ
त्यांच्या पाट्यावर पुजतो नित्य कोरडा दुष्काळ ।।

व्यर्थ झगडायचं नेहमी, नातं अवसान गळून
आम्हीच घ्यायचंय आम्हाला डोंगरमाथ्यावर गाडून

कितीही राखलं जित्राबांना अंगार दंडुके पडताच
तेच आसूड वळ पाठीवरचे जोडीदारणीला दिसताच !

धनाचा आगर आम्ही, धनगर माय अणवानी
पायाची पायतान जुनी परिस्थिती बदलेल का कुणी
तरीबी धनवानच धनी ।।

कु.अजिता तानाजी काळे
एफ.वाय.बी.व्होके.

जीवनाची कला

काय करायचं आहे तुला
हे ठरवं तु ।।
काय घ्यायचं आणि द्यायचं
हे ठरवं तु ।।
जीवनाच्या या कलेत
सहभागी हो तू,
माहितीच्या या जगात
नको राहु गुंतलेला तू ।।
मूल्य शिक्षणाचा कर विकास
यशस्वी होशील हाच ठेव विश्वास ।।
असतील मार्ग खडतर तरी
मार्ग काढशील तू ।।
संकटांना सामोरे गेलास तर
घडशील तू ।।
संकटांपासून दूर गेलास तर
रडशील तू ।।
नको बनू नुसता परीक्षार्थी,
जिद्द, चिकाटी, धैर्याच्या जोरावर
बन फक्त जीवनाचा शिल्पकार ।।
गेलास जर वाईट वळणावरती
जीवनात व्यर्थ होशील तू
अपयशातुन घे रे धडे
उठ रे गड्या आता
एक दिवस इतिहास रचशील तू,
एक दिवस इतिहास रचशील तू ।।१।।

कु.शुभांगी आनंदराव सस्ते
बी.ए.भाग-१

संशोधनपर

मी वाचलेले क्रांतिसिंह...

ऋषिकेश शशिकांत कुंभार
बी.ए.भाग-३

क्रांतिसिंह म्हटले की आपणासर्वांच्या पुढे एकच चेहरा येतो. तो म्हणजे क्रांतिसिंह नाना पाटलांचा भारतीय स्वातंत्र्य लढ्यात देश पातळीवर भरपूर लोक काम करत होते. त्याचबरोबर राज्यपातळीवर ही भरपूर लोक काम करत होते. या नेत्यांमध्ये पश्चिम महाराष्ट्रातील सातारा, सांगली आणि कोल्हापूरच्या भागांत स्वातंत्र्याची जागृती करून लोकांना स्वातंत्र्यलढ्यात समाविष्ट करण्यासाठी जीवन अर्पण करणाऱ्या नाना पाटलांविषयी माझ्या वाचनात आलेल्या प्रेरणादायी गोष्टींचा आढावा घेण्याचा प्रयत्न केला आहे.

क्रांतिसिंह नाना पाटलांचा जन्म सांगली जिल्ह्यातील बहे-बोरगांव या ठिकाणी इ.स. १९०० मध्ये श्री.रामचंद्र पाटील यांच्या घरी झाला. त्यांच्या आईचे नाव गोजराबाई हे होते. घरचे विठ्ठलभक्त असल्याने लहान वयातच त्यांच्या गळ्यात पंढरपुरची माळ आली. त्यांना प्राथमिक शिक्षण मराठीत करावे लागले. तद्नंतरचे त्यांचे शिक्षण हे फार हाल-अपेष्टा मध्ये झाले. शिक्षण पूर्ण झाल्यानंतर इंग्रज दरबारी त्यांना तलाठ्याची नोकरी मिळाली. नंतर त्यांचा विवाह दुधोंडी गावाच्या लाड घराण्यातील आकुबाई यांच्याशी झाला. विवाहानंतर ते पत्नी व आजीला घेऊन नोकरीच्या ठिकाणी रहावयास गेले. कराडजवळ असलेल्या वाठार या गावी तलाठ्याची नोकरी करत असताना नाना पाटील यांच्या मनात एक क्रांतिकारी विचार आला. तो म्हणजे त्यांच्या पत्नी आकुबाई यांना साक्षर करण्याचा होय. पण त्यांच्याबरोबर राहणाऱ्या त्यांच्या आजीचा त्यांना विरोध होता. तरीही त्यांनी आजी बरोबर अबोला धरून चार महिन्यानंतर परवानगी घेतली. त्या आधी फक्त महात्मा फुले यांनीच पत्नीला साक्षर केले होते. त्यांच्यावर सत्यशोधक समाजाचा प्रभाव होता. सत्यशोधक समाजाबरोबर भारतातील स्वातंत्र्य संग्रामासाठी नाना कार्य करत होते. या सर्व कामांमुळे त्यांना आपल्या नोकरीवर जास्त लक्ष देता येत नव्हते. स्वातंत्र्य चळवळीत असणाऱ्या सक्रीय सहभागात त्यांना अनेक अडचणींना तोंड द्यावे लागले.

त्यांचे कार्य ज्यांची नोकरी करत आहेत त्यांच्या विरोधात असल्यामुळे काही लोकांना ते आवडत नव्हते. म्हणून तपासणीस आलेल्या महसुल खात्यातील अधिकाऱ्यांना त्यांनी तक्रार केली. तो अधिकारी नानांच्या कार्यालयात स्वत: गेला असता नाना त्यांना तिथे गैरहजर दिसले. त्या अधिकाऱ्यांने नानांना बरखास्त केले. पुढील मुक्कामाच्या गावी येऊन भेटण्यास सांगितले. अशाप्रकारे नानांची नोकरी गेली. पुढे त्यांनी आपले सर्व जीवन देशासाठी वाहण्याचे ठरवले. सामाजिक कार्यात मग्न असणाऱ्या नाना पाटलांनी साक्षरतेचे महत्त्व जाणले होते. त्यांनी याची सुरूवात आपल्या घरापासून केली होती त्यांनी स्वत:च्या पत्नीला साक्षर करण्याचे कार्य केले होते. समाजकार्य करणाऱ्या नानांनी शिक्षणाचा अभाव, हुंडाबळी, खर्चिक लग्न पद्धती, दारूचे व्यसन, अनिष्ट धार्मिक रुढी, भुत-भुताटकी, अशा गोष्टी नष्ट करण्यासाठी

Scanned with CamScanner

साक्षरता प्रसार कार्य केले. त्यामध्ये त्यांनी बापुसाहेब देशमुख, पांडू व वरडे मास्तर यांना बरोबर घेऊन शाळा सुरू केल्या. त्या काळात पुण्याहून शिक्षण प्रसारासाठी आलेल्या. प्रा.एस.आर.भागवत यांच्यासोबत पूर्ण प्रदेश फिरून प्रसारांचे कार्य केले. या कार्याविषयी प्रेम पाहून प्रा.एस.आर.भागवतांनी नानांना सायकल भेट म्हणून दिली.

स्वातंत्र्य चळवळ हळूहळू पेट घेत होती. देशपातळीवर घडणाऱ्या घटनांचा गावपातळीपर्यंत पडसाद उमटत होता. १४ जुलै १९४२ ला वर्धा येथे झालेल्या अधिवेशनात इंग्रजांनी ताबडतोब भारत सोडून जावा असा ठराव मंजूर झाला. नंतर ८ ऑगस्ट १९४२ रोजी मुंबई येथील ग्वालिया टँक म्हणजेच आताचे आझाद मैदान येथे या ठरावावर शिक्कामोर्तब झाला. गांधीजींनी 'करेंगे या मरेंगे' हा मंत्र देऊन लोकांना प्रेरित केले. भारत छोडोचा ठराव मंजूर झाला. ९ ऑगस्ट १९४२ च्या दिवशी या ठरावावर कार्य करण्यासाठी सर्व नेत्यांची बैठक होणार होती. हे जाणून ब्रिटीशांनी सर्व नेत्यांना तुरुंगात टाकले. काही नेत्यांना अज्ञात स्थळी ठेवले. बाहेरील जनतेला नेतृत्व राहिले नाही त्यामुळे हे आंदोलन हिंसक झाले. विजेच्या तारा तोडणे, रेल्वे मार्गावर हल्ले अशा प्रकारे घटना घडू लागल्या शिक्षकांनी व विद्यार्थ्यांनी सरकारी शाळांवर बहिष्कार टाकण्याचे कार्य केले. यामध्ये सातारा जिल्ह्याने ही उडी घेतली. त्यात नाना पाटील आघाडीवर होते.

नाना पाटील म्हटले की प्रतिसरकार हे एक समीकरण जुळले आहे. ते म्हणजे या काळातील चळवळ ही हिंसक झाली होती. यामध्ये लोक काँग्रेस पक्षाच्या नावावर दरोडे घालत होते. त्याचप्रमाणे गरीब जनतेची लुटमार करत होते. बायकांची अब्रु लुटणे, गरिबांवर अन्याय करणे अशी घातक कृत्ये घडत असल्याने योग्य नेतृत्व व नियंत्रणाची किंवा नियंत्रक संस्थेची गरज होती. म्हणून सातारा जिल्हा पातळीवर नाना पाटील यांच्या नेतृत्वाखाली प्रतिसरकारची स्थापना झाली. त्या काळातील इंग्रज धार्जिण्या लोकांचा बंदोबस्त करण्यासाठी तसेच टग्यांना धडा शिकविण्यासाठी प्रमुख चार गट कार्य करत होते.

१) दक्षिण सातारा जिल्हा यामध्ये वाळवा व तासगांव तालुक्यात कृष्णा काठचा भाग यामध्ये जी.डी.लाड, नाना पाटील व नागनाथ नायकवाडी यांच्याकडे नेतृत्व होते.

२) शिराळा पेठ किंवा जिल्ह्याचा पश्चिम भाग यांचे नेतृत्व श्री बापुराव पाटणकर, बाबूराव चरणकर, श्री.बरडे यांनी केले.

३) कराड-सातारा जिल्ह्याचा मध्य भाग यांचे नेतृत्व यशवंतराव चव्हाण, माधवराव जाधव, लक्ष्मण कुलकर्णी यांच्याकडे होते

४) वाई जिल्ह्यांचा उत्तर भाग हा किसन वीर यांच्याकडे होता या चार गटाशिवाय इतर गट ही कार्यरत होते. आपआपली जबाबदारी ते पार पाडत होते.

गावातील टगे सावकार व जमिनदार हे लोक त्याकाळातील गरिबांची लुट व समाजात अन्यायकारक वागणुकीबरोबर भूमिगतांविषयी पोलीसांना खबरी देण्याचे काम करत यांच्यावर वचक बसविण्यासाठी भूमिगतांनी एक योजना आखली. त्यांनी पोलीसांच्या वेशात येऊन मारुती जाधव नावाच्या इंग्रज धार्जिण्या इसमाला गावाबाहेर नेले. त्याच्या फुटीरपणाची खात्री करून त्यांनी त्याला उताणे पाडले. पाय घोट्यांपाशी बांधून त्याच्या तळपायावर काठीने मार दिला. अशी शिक्षा देण्याच्या पद्धतीला पत्री मारणे असे म्हणतात. तेव्हापासून नाना पाटलांची प्रतिसरकार ही पत्री सरकार म्हणून प्रसिद्ध झाली.

१९४२ ची चलेजाव चळवळ संपूर्ण भारतभर पसरली होती. या काळात नाना पाटील यांच्या नेतृत्वाखाली सातारा जिल्ह्यात नियोजनबद्ध संस्था कार्यरत होती. त्यामध्ये ग्रामराज्य ही संघटना 'कुंडल' येथे सुरू असून त्या ठिकाणी सैनिक प्रशिक्षण देण्यासाठी व्यायामशाळा सुरू केली आणि त्या काळात तब्बल पाच ते चार हजार सैनिकांची फौज तयार केली. त्यासाठी न्यायदानासाठी त्यांनी तडजोड कमिटी, गट कमिटी अशा गावपातळीवर तर मध्यवर्ती कमिटी अशा वरच्या पातळीवरील गटांची स्थापना केली. त्यानंतर त्यांचे हे कार्य अविरत चालू होते. काही दिवसांनी स्वातंत्र्य प्राप्तीची चाहूल लागली. चार पाच वर्षे भूमिगत असलेले सर्व क्रांतिकारक प्रकट झाले. अशा स्वातंत्र्य प्राप्तीसाठी ध्येय प्राप्तीसाठी ध्येय वेडे झालेल्या नाना पाटलांचे स्वप्न साकार होणार होते. स्वातंत्र्य प्राप्ती नंतर ही

Scanned with CamScanner

नानांनी देशकार्य सोडले नाही. हाडाच्या काँग्रेसी असणाऱ्या नानांनी नंतर काँग्रेस पक्ष सोडला आणि शेकाप (शेतकरी, कामकरी पक्ष) चे काम केले. ते विधानसभेत ही सामान्याचे प्रश्न मांडण्यासाठी लढले आयुष्याच्या शेवटपर्यंत त्यांनी देशाला वाहून घेतले. त्यामध्ये त्यांना स्वत:चे कुटुंब, घर यांचा त्याग करावा लागला. त्यांच्या आजीच्या, वडिलांच्या निधनावेळी ही त्यांना नीट जाता आले नाही. पत्नीचा ही सहवास मिळाला नाही. या सर्वांचा त्याग करणारे नाना नेहमी म्हणत की '' स्वाभिमान संपला की माणूस संपला आणि माणूस संपला की देश संपला.'' अशा स्वाभिमानी क्रांतिसिंहाचे खडतर जीवन म्हातारपणात ही संघर्षमय होते. उर्वरित आयुष्य येडे माच्छिद्र येथे घालवत असताना ते आजारी पडले. त्यांना मधुमेहाचा आजार जडला. मिरज येथील मिशन हॉस्पिटल मध्ये मधुमेहावर शस्त्रक्रिया करताना त्यांना त्यांचा डावा पाय काढावा लागला. शेवटी सोमवार दि. ६ डिसेंबर १९७६ रोजी १ वाजून ४५ मिनिटांनी नानांची जीवन यात्रा अनंतात विलीन झाली. आयुष्यभर त्याग, दु:ख, निस्वार्थीपणा, देशाभिमान अशा सर्व गोष्टींचा स्विकार करून नाना जगले. असा थोर क्रांतिसूर्य पुन्हा होणे नाही. नानांचे हे खडतर जीवन अभ्यासले असता खूप प्रेरणा मिळते. दु:खाचा विसर पडतो. लढत-लढत कसे जगावे याची प्रचिती होते.

o o o o

मैत्री

मैत्री केली आहेस, म्हणून सांगावसं वाटतयं.....
गरज म्हणून नातं, कधी जोडू नको......

सोय म्हणून सहज, असं तोडू नकोस...
रक्ताचं नाही म्हणून, कवडीमोल ठरवू नकोस...

भावनांचं मोल जाण,
मोठेपणात हरवू नकोस...

आयुष्याच्या प्रत्येक वळणांत, नवं नातं जुळत असतं....
जन्मभर पुरेल इतकं भरून प्रेम मिळत असतं....

तुझी ओंजळ पुढे कर, कमीपणा मानू नकोस....
व्यवहारातलं देणं-घेणं फक्त मध्ये आणू नकोसं....

मिळेल तितकं घेत रहा, जमेल तितकं देत रहा...
दिलं घेतलं सरेल तेव्हा, पुन्हा मागून घेत रहा....

समाधानात तडजोड असते फक्त जरा समजून घे
नातं म्हणजे ओझं नाही मनापासून उमजून घे....

विश्वासाचे चार शब्द,
दुसरं काही देऊ नकोस....

जाणीवपूर्वक 'नातं' जप
मध्येच माघार घेऊ नकोस....

कु.धनश्री तानाजी इंगळे
बी.सी.ए.भाग-१

मराठी मुलगी

प्रत्येक माणसांमध्ये माणूसकीचे नातं शोधते
ती मराठी मुलगी असते
वडिलधाऱ्यांसोबतच सर्वांचा आदर करते
ती मराठी मुलगी असते
आपला विचार न करता सर्वांचा विचार करते
ती मराठी मुलगी असते
जी सर्वांच्या सुखदु:खात सामील होते
ती मराठी मुलगी असते
नि:स्वार्थपणे सर्वांना मदत करते
ती मराठी मुलगी असते
कठीण परिस्थितीला सावरून आनंदाने जगते
ती मराठी मुलगी असते
क्षमा मागताना हात जोडते
ती मराठी मुलगी असते
योग्यवेळी योग्यच कर्तव्ये पार पाडते
ती मराठी मुलगी असते
समाजाची शान, परिस्थितीची जाण
ती मराठी मुलगी असते
साध्यासरळ स्वभावाची
अशी ही मराठी मुलगी असते

समिर दिनकर कांबळे
बी.एस्सी.भाग-१

Scanned with CamScanner

पर्यटनात्मक

माझ्या माणमधील अजिंठा....

कु.पल्लवी संजय भोसले
बी.ए.भाग-१

मी सातवीत शिकत असताना अजिंठा पाहयला मिळाला. आमची सहल अहमदनगर अजिंठा व वेरूळची लेणी स्थळ पाहण्यासाठी सहल गेली होती. अजिंठ्याची लेणी वर्तुळाकार अर्वताच्या रांगामध्ये कोरलेली आहेत. डोंगरावर प्रचंड झाडे त्याच्या पोटात असणारी ती लेणी पाहून मन तृप्त झाले. तेथील कलाकुसर अप्रतीम होती. तेथील गुहा हे सर्व पाहून मन बेभान व्हायचे. कलाकुसर करणाऱ्या कारागारांचे तर शब्दात वर्णन करता येणार नाही अशी कलाकुसर केलेली आहे. याला एक ऐतिहासिक महत्त्व आहे. पण माझ्या माण परिसरात देखील असेच एक दुर्मिळ आणि उपेक्षित राहिलेले स्थळ म्हणजे माझ्या माणमधील अंजिठा.

आपल्याला माहित आहे, हरणाजवळ सुगंधी कस्तुरी त्याच्याजवळ असते. परंतु तो हरण सुगंधाचा शोध घेण्यासाठी खूप दूरपर्यंत धावत असतो. तो थकतो, जमीनीवर पडतो. अशा वेळी त्याला त्याच सुगंधाचा कस्तुरीचा गंध येतो. तसं माझ्या माणच्या अजिंठाविषयी म्हटले तर अनुचित होणार नाही.

मी महाविद्यालयीन शिक्षण घेत असताना आमचे राष्ट्रीय सेवा योजनेचे विशेष श्रमसंस्कार शिबीर भांडवली या गावी घेण्यात आले. त्यावेळी मला माणमधील अजिंठ्याचा शोध लागला.

खरं या माणमधील अजिंठ्याला एक इतिहास आहे. रामाने सीतेचा त्याग केला तिला कुळकजाई या ठिकाणी लक्ष्मण सोडून गेला. खरे इथे अजिंठ्यासारखे सर्व बाजून वर्तुळाकार डोंगर आहेत. याच डोंगरात सितेला सोडले. ती गाढ झोपली होती. लक्ष्मणाने जाताना सितेसाठी दोन द्रोणात पाणी ठेवले. त्यातूनच दोन नद्यांचा उगम झाला अशी लोक आख्यायीका सांगतात. त्या नद्या म्हणजे एक बाणगंगा आणि दुसरी माणगंगा या माणगंगेवरून माण हे या परिसराला नाव पडले आहे.

माझ्या माणदेशात देखील अजिंठ्या इतकाच प्रति अजिंठा आहे. आम्ही त्या गावात १८ हजार झाडे लावली गेली आहेत. त्यापैकी ९-१० हजार झाडांच्या बाजूचे गवत कापून त्या झाडांचे योग्य प्रकारे मल्चिंग केले. गावकऱ्यांनी दिलेल्या माहितीनुसार १८ हजारापैकी जवळजवळ ३५०० हजार झाडे ही आर्युवैदिक आहेत. उरलेल्या झाडांत आंबा, चिक्कू, पेरु, चिंच, वड, पिंपळ, लिंब, सिताफळ, जांभूळ इत्यादी सर्व प्रकारच्या फळझाडांचा समावेश आहे. आम्ही त्या ठिकाणी फक्त वृक्षांसंदर्भात काम केले नाही तर त्याठिकाणची सर्व भौगोलिक, सामाजिक, सांस्कृतिक त्याचबरोबर धार्मिक माहिती गोळा केली. त्याचबरोबर जनजागृती, ग्रामसफाई हे देखील कार्यक्रम राबवण्यात आले. तेथे काही दिवसात अजिंठ्याप्रमाणे वनराई होईल.

भांडवली हे अतिशय निसर्गरम्य असे गाव आहे. असे म्हणण्यास काहीच हरकत नसावी. गावाचे स्थान हे सातारा जिल्ह्याच्या पूर्वेस आणि दहिवडी शहराच्या उत्तरेस आहे. भांडवलीचे सातारापासूनचे अंतर हे ६० किमी तसेच दहिवडीपासूनचे अंतर हे २०-२५ कि.मी. असावे. भांडवली गावच्या पूर्वेला पांगरी तर पश्चिमेला बोथे, उत्तरेला परकंदी तर दक्षिणेला मलवडी अशी गावे आहेत. या गावचे क्षेत्रफळ हे ९१७.०० हेक्टर ऐवढे आहे. २०११ च्या जनगणनेनुसार या गावची लोकसंख्या ही ९७१ एवढी आहे. तर गावात २४९ एवढी कुटुंबे राहतात. एकूण लोकसंख्येपैकी पुरुषांचे प्रमाण हे ४८२ तर स्त्रियांचे प्रमाण हे ४८९ एवढे आहे.

Scanned with CamScanner

भांडवली हे गाव महाराष्ट्राच्या पश्चिमेस असणाऱ्या सह्याद्री पर्वताच्या पूर्वेकडील उतारावर वसलेल्या मुख्य डोंगररांगावरील शंभू महादेव डोंगररांगा यांच्या दरम्यान आहे. गावच्या उत्तर बाजूस व पश्चिम बाजूस टेकड्या आहेत. आम्ही केलेल्या अभ्यासावरून तेथील जमिनीचा उतार नदी प्रवाहाला अनुसरून वायव्येकडून आग्नेयकडे कमी होत गेलेला दिसून येतो. या गावाचा भौगोलिक परिसर म्हणजे माण तालुक्याला लाभलेली दैवी देणगीच आहे. उत्तरेकडून नैर्ऋत्येस जावे तसे संपूर्ण लांबी व्यापून असलेल्या टेकड्या दृष्टीस पडतात. काही टेकड्या कधी-कधी माणगंगेला हळुवार स्पर्श करतात तर कधी-कधी तिच्यापासून दूर पळतात. जणू त्यांनी माणगंगेशी लपाछपीचा खेळच मांडला आहे असे रमणीय दृश्य पहायला मिळते.

माणगंगेच्या उगमाबद्दल येथील लोकांच्यात अशा वावड्या आहेत की, जेव्हा सिता ही याठिकाणीच्या एका डोंगरातील गुहेत आपला संसार करीत होती. तेव्हा एकदा तिच्या हातातून पाण्याचे पात्र सांडले व त्यापासून दक्षिणेला माणगंगा व उत्तरेला बाणगंगा अशा नद्यांचा उगम झाला. कालांतराने त्या डोंगरास 'सितामाई डोंगर' असे नाव पडले.

माण ही या गावातील हंगामी वाहणारी नदी आहे. भिमा नदीची ही उपनदी आहे. गावच्या हद्दीमध्ये नदीला ओढे व नाले मिळतात. माणच्या तीरावर आंबा, चिंच, वड, पिंपळ, करंज इत्यादी प्रकारचे वृक्ष आहेत. गाव सातारा जिल्ह्याच्या पूर्वेकडे असल्याने हवामान हे उष्ण व कोरडे असलेले आढळते.

शासनाने कायमस्वरूपी पाणी देण्यासाठीच्या उरमोडी योजनेतून आता पाणी उपलब्ध झाले. जिहे-कठापूर योजनाही पूर्ण होईलच. परंतु याखेरीज पावसाचे पाणी अडवण्यासाठी गेल्या काही वर्षात क्रांती घडली आणि 'वॉटर कप' स्पर्धेत या गावाने दुसरा क्रमांक मिळवला. आता हे गाव पाण्यासाठी स्वयंपूर्ण झाले आहे.

त्याचप्रमाणे या गावातून कोणताही राज्यमार्ग अथवा राष्ट्रीय महामार्ग जात नाही त्याचबरोबर गावातील लोक शेती व शेतीपूरक व्यवसाय करत असल्याने गावात कोणत्याही प्रकारची कारखानदारी नाही. त्यामुळेच या परिसरात कोणत्याही प्रकारचे प्रदुषण आढळत नाही.

ज्याप्रमाणे अजिंठा डोंगररांगांची उंची ही २००-३०० मीटर इतकी आहे. तसेच या डोंगररांगांमधील वाघुर नदीच्या खोऱ्यात अजिंठा लेण्या आहेत, त्या इस.पूर्व २००-६५० या काळातल्या असून कोरीव कामासाठी त्या प्रसिद्ध आहेत. त्याचप्रमाणे माझ्या माणमधील कुळकजाई, भांडवली, बोथे या ठिकाणी असणाऱ्या डोंगररांगा या समुद्रसपाटीपासून ७५०-३५० मीटर उंचीवर असून माण तालुक्याचे सौंदर्य हे या डोंगररांगात आहे.

या डोंगररांगातच माण तालुक्यातील सर्वात उंचीवरील ठिकाण म्हणून 'बोथे' या गावाचा उल्लेख केला जातो. त्याचप्रमाणे बोथे व भांडवली दरम्यान असणाऱ्या परिसराला 'मिनी महाबळेश्वर' असेही संबोधले जाते. त्याचे कारण ही अगदी तसेच आहे, जून ते सप्टेंबर दरम्यान पावसाळ्यात हे डोंगर एका वेगळ्याच रूपाने नटलेले असतात. जणू काही हिरव्या रंगाची मुलायम शालच पांघरल्यासारखे दिसतात आणि जवळून वाहणारी माणगंगा ही अवकळपणे वाहत असते आणि डोंगर उतारावरून वाहणारे पाणी हे एखाद्या शेतकऱ्याच्या आनंदाश्रू प्रमाणेच भासतात. त्याचबरोबर या परिसरात अनेक स्थळे पाहण्यासारखी आहेत. भांडवली गावच्या मध्यभागी विठ्ठल-रुक्मीणी मंदिर आहे. एकादशी व इतर धार्मिक उत्सवाच्या दिवशी भजन, प्रवचन इत्यादी कार्यक्रम होतात. त्याचप्रमाणे सितामाई डोंगरात सितेचा संसार पाहायला स्त्रिया या संक्रांतीचे निमित्त साधून जात असतात.

थोडक्यात सांगायचे झाले तर अजिंठा प्रमाणेच भांडवलीतील डोंगररांगा या माझ्या माणचा अजिंठा आहेत.

o o o o

Scanned with CamScanner

संशोधनपर

महाराष्ट्रातील धनगर व मेंढपाळ लोकांची संस्कृती : गजीनृत्य

एकनाथ हणमंत वाघमोडे
बी.ए.भाग-२

धनगरी गजी ढोल नृत्य हा लोकनृत्याचा एक लोकप्रिय प्रकार असून महाराष्ट्रातील धनगर समाजासारखाच आंध्रप्रदेश, कर्नाटकातही धनगर समाज गजी ढोल नृत्य करतो, यास 'थपेटू गुल्लू' असे म्हणतात. ज्योतिबा, बिरोबा, मायाक्का, भोजलिंग, खंडोबा या महाराष्ट्रातील धनगर समाजाच्या देवता. धनगर समाजात कनगर, सणगर, खुटेकर, सुपेकर अशा विविध प्रकारचे समाजबांधव असून या बांधवांनी आपली लोकसंस्कृती कायम ठेवली आहे. शेळी-मेंढी पालन, लोकर तयार करणे, घोंगड्या तयार करणे आदी रोजगाराची साधने या समाजबांधवांची आहेत. श्रमपरिहारासाठी मेंढवाड्यावर उघड्या माळरानावर धनगरी बाण्या सादर करणे हे धनगर समाजबांधवांचे मनोरंजनाचे साधन. सर्व ढोलांचा एकच गजर म्हणजे गजे. या गजेसह केलेले नृत्य म्हणजे गजीनृत्य. दिवाळी, पाडवा अशा सणांशिवाय १५ ऑगस्ट, २६ जाने. अशा राष्ट्रीय सणांनाही गजी ढोल नृत्य व धनगरी बाण्या सादर केल्या जातात. बिरोबाचा जन्म, गंगा सुरावंतीचा जन्म, खंडोबाचा जन्म, खंडोबा-बाणाई लग्न आदी कथा तसेच रामायण व महाभारतसारखी पुराणे बाण्यांद्वारे धनगर बांधव सादर करत

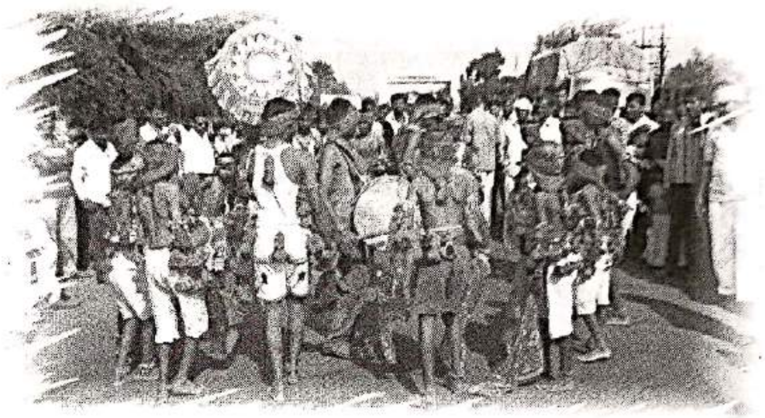

असतात. बाण्या म्हणजेच धनगरी ओव्या होत हे लोकनृत्य माणदेशासह सबंध महाराष्ट्रात 'गजी ढोलनृत्य' म्हणून प्रसिद्ध आहे. माणदेशाला सुमारे दीड-दोनशे वर्षांची उज्ज्वल परंपरा लाभली आहे. माणदेशातील सांगली, सातारा, आटपाडी, माण, खटाव, सांगोला, खानापूर, माळशिरस, बारामती, इंदापूर, जत, कवठे महांकाळ या तालुक्यांसह महाराष्ट्रात गजीढोल मोठ्या प्रमाणात खेळला जातो. अनेक गावोगावी वाड्या-वस्त्यांवरही गजीढोल मंडळाचे ताफे अस्तित्वात आहेत.

गजीढोल नृत्यामध्ये गजी वर्तुळाकार नाच करतात. गजनृत्यामध्ये नाच करणाऱ्यास 'गजी' म्हणतात. ढोलाच्या तालावरच ताल धरला जातो. गजाची घाई लावणाऱ्यास 'म्होऱ्या' म्हणतात. या खेळात म्होऱ्याची भूमिका महत्त्वाची असते. रंगीत रूमाल उडवत डाव्या-उजव्या बाजूला वळत तालबद्ध नृत्य केले जाते. या नृत्यास पंचवीस ते तीस लोकांचा सहभाग असतो. त्यांचा पोशाख अंगात तीन बटणी शर्ट, डोक्यावर तुरा काढलेला फेटा, दोन्ही हातात रूमाल, कमरेलाही रंगीत रूमाल व धोतर किंवा इजार अशा स्वरूपाचा असतो. अनेक ठिकाणी गजीनृत्याला चुळण असेही म्हणतात. या नृत्यात ढोलाच्या आणि सनईच्या सुरावर पावलांचा संबंध जोडला जातो. नृत्य करताना गुणगुणणे चालू असते. त्याला ढोलाची साथ असते. ढोलवादक समूहाचा नायक असतो. ढोलवादक ज्याप्रमाणे ढोलावर टिपरी मारतो. त्याप्रमाणे नृत्याचा प्रकार चाल बदलतो. ढोल वादकाचा हावभाव, त्याच्या पायांची हालचाल महत्त्वपूर्ण असते. तो जसजसा आवाजात चढउतार करतो तसतशी नृत्याला गती आणि

Scanned with CamScanner

हळूवारपणा येत असतो. सनईचा सूर, तुतारी नृत्यास ताल निर्माण करतात. नृत्य करणाऱ्या व्यक्तीच्या शरीरात त्यामुळे उत्साह निर्माण होतो. गजीनृत्याच्या पंचावन्न प्रकारांपैकी उपलब्ध असलेल्या नऊ-दहा प्रकारांना घाय म्हणतात. कापसी घाय, थोरली घाय, गळा मिठी घाय, रिंगण घाय, घोड घाय, टिपरी घाय, धुपारतीची घाय, इ. एक घाय बारा ते पंधरा मिनिटे चालते.

अनेक लोकनृत्यांमध्ये गजीढोल हा नृत्यप्रकारही फार जोशपूर्ण असा आहे. तो फक्त पुरुष मंडळी सादर करतात. ग्रामीण महाराष्ट्रातील यात्रा, जत्रा, सप्ताह, भंडारा, वालुग, दिवाळी, दसरा यासह अनेक महत्त्वाच्या कार्यक्रमाच्या ठिकाणी गजीनृत्याचे सादरीकरण केले जाते. चपळता, कल्पकता, बुद्धिमत्ता आणि नैसर्गिक रचनाबद्ध असा तो नृत्यप्रकार असल्याने गजीढोल या नृत्याची रचना वैशिष्ट्यपूर्ण आहे. गजीढोल खेळत असताना 'चांगभलं' चा तसेच 'यळकोट यळकोट जय मल्हार' असा मुक्त जयघोष केला जातो. एक वैशिष्ट्ये म्हणजे वाद्यांच्या तालावरून रांगडे स्वर, खणखणीत आवाज आणि जोशपूर्ण वातावरणात केलं जाणारं गजीनृत्य !

आरेवाडी परिसरातल्या अशा एका चैतन्यपूर्ण गजीनृत्याचा समावेश दिल्लीच्या प्रजासत्ताक दिनाच्या संचालनात करण्यात आला होता, आणि परदेशातही ते सादर करण्याची संधी त्या कलाकारांना मिळाली होती. हल्ली लग्नाच्या वरातीमध्ये डॉल्बीच्या तालावरच बेधुंदपणे झिंगाट होऊन नाचणारी तरुणाई पाहतो. तेव्हा मला यापूर्वीच्या लग्नातील वरातीमध्ये नाचणारी गजीढोल पथके व लेझीम पथके आठवतात.

निष्कर्ष :

गजीनृत्य हा एक सांस्कृतिक खेळ आहे. एकत्र येऊन ताण-तणाव कमी करणारा खेळ असा उल्लेख केला तर ते अनुचित ठरणार नाही. या कलागुणांमुळे गजीनृत्य खेळणारा आनंदी होतो. त्याचप्रमाणे पाहणारे देखील आनंदी होतात. त्यांचे रांगडेपण, त्यांचा पोशाख आणि जोश पाहून आनंद तर होतोच. आपणालाही असे यायला पाहिजे, आपणही खेळले पाहिजे असे वाटून जसे हसणे जीवनासाठी आवश्यक असते तसेच खेळणेसुध्दा जीवनासाठी आवश्यक असते.

o o o

मी काय विसरले ?

घरात टी.व्ही. आला,
मी वाचन विसरले ।
दारात गाडी आली,
मी चालणे विसरले ।
हातात मोबाईल आला,
मी पत्रलेखन विसरले ।
कॅलक्युलेटरच्या वापरामुळे,
पाढेच म्हणणे विसरले ।
एसीच्या संगतीने,
झाडाखालचा गारवा विसरले ।
शहरात राहिल्यामुळे,
मातीचा वास विसरले ।
बँक खाती सांभाळताना,
पैशाची किंमत विसरले ।
बिभत्स चित्रामुळे,
सौंदर्य पाहणे विसरले ।
कृत्रिम सेंटच्या वासाने,
फुलांचा सुगंध विसरले ।
फास्ट फुडच्या जमान्यात,
तृप्तीचा ढेकर विसरले ।
स्वार्थी नाती जपल्यामुळे,
खरे प्रेम करणे विसरले ।
सतत धावत असताना,
क्षणभर थांबणे विसरले ।
वॉटस ॲप आल्यापासून,
सुखाने झोपणेही विसरले ।

कु.परवीन अफसर शेख

संशोधनपर

माण तालुक्यातील चारा छावण्यांचा चिकित्सक अभ्यास

जीवन आबासो मोहिते
बी.ए.भाग-१

१) प्रस्तावना :

सन २०१९ मध्ये दुष्काळी परिस्थितीमुळे माण तालुक्यात जनावरांना चारा व पाण्याची खूपच कमतरता भासू लागली. त्यामुळे पशुधन वाचवण्यासाठी ठिकठिकाणी शासन व खाजगी संस्थांकडून चारा छावणींची निर्मिती करण्यात आली. एप्रिल २०१९ पासून चारा छावण्यांची निर्मिती झाली. त्यांची वस्तुस्थिती जाणून घेण्यासाठी आम्ही माण तालुक्यातील चारा छावणींचा संपूर्ण आढावा घेतला. त्यातील एका चारा छावणीची निवड करून त्याचा चिकित्सक अभ्यास केला आहे.

सदर प्रकल्पासाठी आम्ही श्रमसंस्कार सोशल फाऊंडेशन संचलित चारा छावनी, मौजे वडगाव या छावनीचे चालक अमोल दादासो ओंबासे व तेथील शेतकऱ्यांची प्रत्यक्षरित्या दि. १७/०९/२०१९ रोजी भेट घेऊन मुलाखत व प्रश्नावलीच्या साहाय्याने चारा छावनीचे स्वरूप व समस्यांचा चिकित्सक अभ्यास केला आहे.

२) उद्दिष्ट्ये :

१. माण तालुक्यातील चारा छावणींचा आढावा घेणे
२. दुष्काळी प्रदेशात चारा छावणी सुरू ठेवण्याची आवश्कता अभ्यासणे

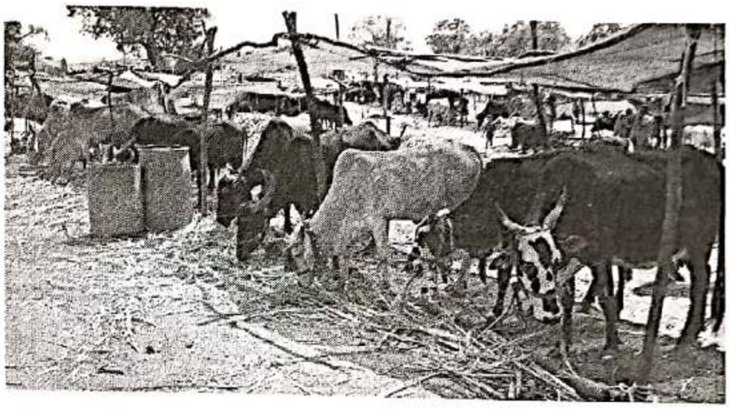

३. जनावरांना सकस खाद्य, वैद्यकीय सेवा व पाण्याची व्यवस्था यांची माहिती अभ्यासणे.
४. चारा छावणीचे अर्थकारण अभ्यासणे.
५. चारा छावणीच्या समस्या अभ्यासणे.

३) माहिती स्त्रोत :

निवडलेल्या विषयांसंदर्भात प्राथमिक माहिती घेण्यासाठी दिनांक १७/०९/२०१९ रोजी आमच्या मार्गदर्शक शिक्षका बरोबर वडगाव येथील चारा छावणीला प्रत्यक्ष भेट दिली. चारा छावणीची माहिती घेण्यासाठी प्रश्नावली तयार केली व त्याच्या साहाय्याने चारा छावणीचे चालक व उपस्थित शेतकऱ्यांच्या मुलाखती घेतल्या. प्रकल्पातील माहिती सादरीकरणासाठी छायाचित्र, नकाशे व तक्त्यांचा वापर केला आहे.

४) अभ्यास क्षेत्र :

सातारा जिल्ह्यातील पूर्वेला माण हा कायमस्वरूपी पाण्याचे दुर्भिक्ष असणारा तालुका आहे. या तालुक्याचा विस्तार १७ अंश ४० मि. उत्तर अक्षांश व ७४ अंश ३० मि. पूर्व रेखांश असा आहे. दख्खनच्या पठाराने व्यापलेल्या व शंभू महादेव डोंगर रांगेच्या लहान लहान टेकड्यांनी बनलेला हा ओसाड परिसर आहे. माण नदी ही येथील प्रमुख नदी प्रणाली आहे. परंतु या नदीला बारमाही पाणी उपलब्ध नसते. तलाव, विहीर, बोअरवेल व पावसावर आधारित येथील शेती अवलंबून आहे. येथील लोक मोठ्या प्रमाणात पशुपालन

Scanned with CamScanner

व्यवसाय करतात. त्यामध्ये शेळ्या, मेंढ्या व गाईंचा समावेश असतो. येथील सरकारी वार्षिक पर्जन्य ४०० ते ५०० मि. आहे. येथील अनियमित भौगोलिक परिस्थितीमुळे येथील पशुधन कायम धोक्यात असते.

५) विषय विवेचन :

५.१ माण तालुक्यातील चारा छावण्यांची स्थिती :

सातारा जिल्ह्यातील माण तालुक्यात एकूण १०४ गावांसाठी ५१ ठिकाणी जनावरांच्या चारा छावणींची निर्मिती शासन व सामाजिक संस्थांनी सन २०१९ मध्ये उपलब्ध करून दिली आहे. या ५१ चारा छावणीत एकूण २४६०० जनावरांच्या चाऱ्यांची व्यवस्था केली जाते. सर्वसाधारण प्रत्येक चारा छावणीत ५०० पेक्षा जास्त पशुधन आहे. या सर्व छावणीत ३००० पेक्षा जास्त शेतकरी मुक्कामासाठी असतात.

माण तालुक्यातील म्हसवड येथील माणदेशी पाणी फाऊंडेशनच्यावतीने श्री.जयंत सिन्हा यांनी जानेवारी २०१९ मध्ये चारा छावणी सुरू केली. यामध्ये सप्टेंबर २०१९ अखेर पर्यंत ८००० जनावरांना सांभाळण्यात आले. प्रति जनावरे दररोज १८ किलो खाद्य, पाण्याची व निवाऱ्याची व्यवस्था करण्यात आली होती. तसेच तेथील जनावरांसाठी व शेतकऱ्यांसाठी वैद्यकीय सेवाही देण्यात आली होती.

५.२ चारा छावणीतील जनावरांची एकूण संख्या :

टेबल क्र. १			
महिना	**लहान**	**मोठी**	**एकूण**
मे	२०	२८१	३०१
जून	३७	५२९	५६६
जुलै	३८	५२८	५६६
ऑगस्ट	२१	४६५	४८६
सप्टेंबर	२४	४६१	४८५

माहिती स्त्रोत : छावणीतील नोंदवही व मुलाखत

टेबल क्र.१ मध्ये दर्शविल्याप्रमाणे या चारा छावणीत मे २०१९ पासून जनावरांची संख्या वाढत गेलेली दिसले. ऑगस्ट संपला तरीही पावसाचे प्रमाण अत्यंत अल्प असल्याने सप्टेंबर अखेरपर्यंत या छावणीत ४८५ जनावरे आश्रयासाठी होती. यामध्ये म्हैस व गाईंचे प्रमाण जास्त होते. बैल, शेळ्या व मेंढ्यांचे प्रमाण कमी होते.

५.३ चारा छावणीसाठी लागणाऱ्या चाऱ्यांचा प्रकार :

टेबल क्र. २		
चाऱ्याचा प्रकार	**प्रति जनावर**	**प्रति दिवशी**
मका	१८ कि.ग्रॅ.	१८ कि.ग्रॅ.
ऊस	१८ कि.ग्रॅ.	१८ कि.ग्रॅ.
पेंड	१ कि.ग्रॅ.	१ कि.ग्रॅ.

माहिती स्त्रोत : छावणीतील नोंदवही व मुलाखत

टेबल क्र. २ मध्ये दर्शविल्याप्रमाणे चारा छावणीमधील मोठ्या जनावरांसाठी प्रति दिवशी प्रति जनावरांसाठी १८ कि.ग्रॅ. चारा उपलब्ध करून दिला जातो. चाऱ्याच्या प्रकारामध्ये माण तालुक्याच्या भोवतालच्या फलटण, माळशिरस व कोरेगाव तालुक्यातून मोठ्या प्रमाणात ऊस व मका उपलब्ध केली जाते. ऊसाचे प्रमाण जास्त असल्याने लहान जनावरांना ते खाताना तोंडामध्ये जखमा झाल्याचे आढळले. मका या पिकातून आलेल्या लष्करी आळीमुळे अचानक जनावरांना पोट फुगीचा आजार होत असल्याचे शेतकऱ्यांनी सांगितले. त्यामुळे जनावरे दगाविण्याची शक्यता वाढू शकते. जनावरांना पौष्टीक खाद्यासाठी व दुग्धोत्पादन वाढ घेण्यासाठी प्रति जनावरास प्रति दिवशी १ किलो पेंड दिली जाते.

५.४ पाण्याची व्यवस्था :

टेबल क्र. ३		
उपलब्ध सुविधा	**प्रति जनावरांसाठी**	**पिण्यासाठी**
टँकर	४० लिटर	ॲक्वा

माहिती स्त्रोत : छावणीतील नोंदवही व मुलाखत

येथील चारा छावणीतील जनावरांना व शेतकऱ्यांना पिण्यासाठी शासनामार्फत टँकरने पाणी पुरवठा केला जातो.

५.५ चारा छावणीच्या समस्या :

१. चारा छावणीसाठी चालकाला मिळणारे अनुदान अत्यंत कमी आहे.

(प्रति जनावर प्रतिदिवशी १०० रू. चालकास अनुदान आहे)

Scanned with CamScanner

२. प्रति जनावरांना ३० किलो खाद्य प्रतिदिवशी हवे आहे. पण त्यांना १८ किलो मिळते.

३. खातेदारांना शासनामार्फत जेवणाची व्यवस्था होणे गरजेचे आहे. परंतु त्याची तरतूद होत नाही.

५.६ चारा छावणीचे फायदे :

१. पशुधन सुरक्षित राहिले त्यांना छावणीतर्फे योग्य त्या सोयी उपलब्ध झाल्या.

२. दुधाच्या उत्पादनावर घर खर्च भागतो.

३. जनावरांची जोपासना व्यवस्थित होते.

४. खातेदारांची वैयक्तिक खर्चाची बचत झाली.

५.७ शेतकऱ्यांची माहिती :

हा प्रकल्प पूर्ण करण्यासाठी मौजे वडगाव येथील चारा छावणीत असणाऱ्या १३ शेतकऱ्यांच्या मुलाखती घेतल्या. त्याच्या माध्यमातून चारा छावणीचे फायदे व समस्या जाणून घेण्याचा खालीलप्रमाणे प्रयत्न केला आहे.

टेबल क्र. ४

शेतकरी संख्या	गाई	म्हैस	बैल	एकूण
१३	३५	१०	५	५०

५.८ शेतकऱ्यांच्या समस्या :

१. जनावरांना चांगल्या निवाऱ्यांची सोय होत नाही.

२. दर्जेदार चारा व पशुखाद्याची योग्य सोय व्हावी.

३. जनावरांच्या स्वच्छतेसाठी पाण्याची योग्य सोय व्हावी.

४. जनावरांना दुषित अन्न व पाणी यांची समस्या भेडसावते.

५. शेतकरी महिलांसाठी शौचालयाची योग्य व्यवस्था होत नाही.

५.९ शेतकऱ्यांना होणारे फायदे :

१. दुष्काळातही पशुधन सुरक्षित राहिले.

२. शेतकऱ्यांच्या कौटुंबिक व वैयक्तिक खर्चाची बचत झाली.

३. दुधाच्या उत्पादनावर रोजचा घर खर्च चालण्यास थोडी मदत झाली.

४. शेतकऱ्यांचे वैयक्तिक व कौटुंबिक जीवन पाणी टंचाईच्या काळात समाधानी झाले.

६) निष्कर्ष :

माण तालुक्यातील दुष्काळी स्थिती फेब्रुवारी ते सप्टेंबर अखेर कायम होती. त्यामुळे चारा व पाण्याची तीव्र टंचाई भासली. आम्ही अभ्यासलेल्या चारा छावणीप्रमाणे माण तालुक्यातील इतर दुष्काळी भागात देखील पशुधन वाचविण्यासाठी चारा छावणीचे महत्त्वाचे योगदान आहे. माण तालुक्यात माणदेशी फाऊंडेशन, म्हसवड व महाराष्ट्र शासनाने ज्या ५१ चारा छावण्या सुरू केल्या त्यामुळे तालुक्यातील २४६०० पशुधनाचे संवर्धन झाले. या छावण्या नसत्या तर या तालुक्यातील पशुधन नष्ट झाले असते व शेतकऱ्यांची आर्थिक व सामाजिक परिस्थिती अत्यंत हालाकीची बनली असती. पशुधनामुळे दुग्धोत्पादनावर आधारित अनेक शेतकऱ्यांची उपजीविका टिकून राहिली.

मौजे वडगाव येथील आम्ही अभ्यासलेल्या चारा छावणीवरून असे वाटते की, लोकांसाठी जसे काही संस्थांमार्फत कायम अन्नछत्र असते. तसे जनावरांसाठी कायम स्वरुपी चारा छावणीसाठी अनुदान द्यावे. लोकांना कर्ज उपलब्ध करून देण्यापेक्षा हे हितकारक ठरेल असे वाटते.

संदर्भ :

१. मौजे वडगाव येथील श्रम संस्कार सोशल फाऊंडेशन संचलित चारा छावणी वडगाव यांचे दप्तर.

२. माण तालुका तहसील कार्यालयातील नोंदी ३ अनुषंगिक वर्तमानपत्र, इंटरनेट माहिती

४. माणदेशी फाऊंडेशन, म्हसवड वृत्तांत

o o o o

Scanned with CamScanner

विज्ञानपर

मानवी उन्नतीचे रहस्य : वैज्ञानिक दृष्टिकोन

समीर दिनकर कांबळे
बी.एस्सी. भाग-१

"धावपळीच्या युगात
विज्ञानाचे लुक
देते सर्वांना आनंदाचे सुख"

ज्या सर्वसामान्यांसाठी आणि विद्यार्थ्यांसाठी विज्ञान दिनाचा खटाटोप केला जातो, त्यांच्यासाठीच हा दिवस सोयीचा नसल्याने गेली अनेक वर्षे विविध स्तरांतून मांडण्यात येत आहे. अधिकाधिक नागरिकांपर्यंत विज्ञान पोचवायचे असल्यास एखाद्या 'निमित्ता' पेक्षा सर्वांची सोय पाहणे अधिक गरजेचे आहे. मात्र, दुर्दैवाने वैज्ञानिक समूहाकडून या तारखेचे निमित्त पुढे केले जाते. जे एक प्रकारे अवैज्ञानिकच म्हणायला हवे.

दोन दशकांपूर्वी सुरू करण्यात आलेल्या राष्ट्रीय विज्ञान दिनाला आता राष्ट्रीय सणाचे स्वरूप आले आहे. सुरूवातीच्या काळात मोजक्या मोठ्या शहरांपर्यंत मर्यादित असणारा हा सोहळा आता खेडोपाडीही पोचला आहे. एकीकडे गणेशोत्सवातील पौराणिक देखावे पाहायला होणारी गर्दी आणि दुसरीकडे विज्ञान दिनाच्या दिवशी विज्ञान प्रदर्शने पाहण्यासाठी लागणाऱ्या रांगा, सर्वसाधारणपणे विरोधाभासी वाटणारे हे चित्र बदलत्या भारतासाठी मात्र आवश्यक आहे. भारतात विज्ञान

आहे; मात्र भारतीय समाजात नाही, हे वास्तव लक्षात घेऊन विज्ञानाला सर्वसामान्यांपर्यंत पोचवण्यासाठी राष्ट्रीय विज्ञान दिन साजरा केला जावा, अशी मागणी १९८६ मध्ये 'नॅशनल कौन्सिल फॉर सायन्स अँण्ड टेक्नॉलॉजी कम्युनिकेशन' मार्फत (एन.सी.एस.टी.सी.) केंद्र सरकारला करण्यात आली. विज्ञान दिन कोणता ठेवावा यासाठी निवडण्यात आलेल्या समितीने २८ फेब्रुवारी हा दिवस त्यासाठी निश्चित केला. या दिवशी सर सी.व्ही.रामन यांनी त्यांचा 'रामन इफेक्ट' हा प्रसिद्ध शोध जाहीर केला होता, ज्याला १९३० चे नोबेल पारितोषिक मिळाले. सरकारची मान्यता मिळाल्यावर १९८७ पासून दरवर्षी २८ फेब्रुवारी हा दिवस राष्ट्रीय विज्ञान दिन म्हणून देशभरात साजरा केला जातो. विज्ञानाचे दैनंदिन जीवनातील महत्त्व नागरिकांना पटवून द्यावे, लोककल्याणासाठी करण्यात येणारे वैज्ञानिक संशोधन सर्वसामान्यांसमोर मांडावे, विज्ञानाच्या प्रगतीसाठी आवश्यक विविध विषयांची आणि तंत्रांची चर्चा व्हावी, वैज्ञानिक दृष्टिकोन असणाऱ्या नागरिकांना संधी उपलब्ध करून द्यावी आणि विज्ञान-तंत्रज्ञानाच्या सर्वसामान्यांमध्ये प्रसार करावा त्यांना विज्ञानाकडे आकर्षित करण्यासाठी प्रोत्साहित करावे, ही विज्ञान दिन साजरा

Scanned with CamScanner

करण्या मागील मुख्य उद्दिष्टे असल्याचे क्रेंद सरकारने म्हटले आहे. राष्ट्रीय विज्ञान दिनाला दोन दशके पूर्ण होत असताना, ही उद्दिष्टे खरंच साध्य होतात की नाही याचाही वैज्ञानिक दृष्टिकोनातून आढावा घेणे आवश्यक आहे. एरवी प्रयोगशाळांच्या अन् संशोधन संस्थांच्या बंदिस्त, उंच भिंतीआड नेमकी कसले संशोधन चालते, याविषयी सर्वसामान्यांना मोठे कुतुहल असते. देशभरातील बहुतेक संशोधन संस्था या दिवशी सर्वांसाठी खुल्या ठेवल्या जातात आणि विद्यार्थी तसेच नागरिक प्रत्यक्ष प्रयोगशाळांना भेट देऊन संबंधित संस्थांमध्ये काय संशोधन सुरू आहे, याची माहिती घेतात. तेथील शास्त्रज्ञांशी थेट संवाद साधता आल्याचा निराळाच आनंद विद्यार्थ्यांना असतो. काही संस्थांमध्ये या दिवशी विज्ञान प्रदर्शने, शास्त्रज्ञांच्या व्याख्यानांचेही आयोजन केले जाते. या उपक्रमांनाही सर्व वयोगटातील विज्ञानप्रेमींची मोठी गर्दी असते. थोडक्यात अबालवृद्धांमध्ये विज्ञानाविषयी मोठे आकर्षण असून, संशोधन संस्थांनी पुढाकार घेतल्यास त्यांच्या उपक्रमांना मोठा प्रतिसाद मिळतो, हे विज्ञान दिनाच्या निमित्ताने समोर आले आहे. एकीकडे विज्ञान दिनाला लोकांचा मोठा प्रतिसाद मिळत असताना, दुसरीकडे मात्र, या दिवशी आयोजित होणाऱ्या उपक्रमांच्या अनेक मर्यादाही समोर येत आहेत. मान्यवर शास्त्रज्ञ, राज्य आणि केंद्र सरकार : तसेच सर्व संशोधन संस्थांनी खुल्या मनाने आणि व्यावहारिक दृष्टीतून या मर्यादांची नोंद घेणे आवश्यक आहे.

"विज्ञानावर होऊन स्वार
जाऊ आम्ही जगाच्या पार
विज्ञान आले हाती
जग प्राप्त झाली कीर्ती"

o o o

डे कसे असावे...

पत्नीच्या केसात अचानक
गजरा घालताच,
तिच्या डोळ्यात फुलणारे
प्रितीचे गुलाब,
तोच माझा Rose day
पत्नीला अशीच आयुष्य भर
सुख दुःखात साथ दे,
अशी याचना करतो
तोच माझा Prapose day
रस्त्यावर अनाथ मुलाला
चॉकलेट देऊन हसवेल
तोच माझा Chocolate day
मुलांसाठी कशाला हवा
बाहेर चा टेडी,
एक दिवस घोडा होऊन
मीच होईन टेडी,
तोच माझा Teddy day
आईवडिलांना कधीच
आश्रम दाखवणार नाही
हे वचन देतो मी,
तोच माझा Promise day
संध्याकाळी थकून आल्यावर
मुलं गोड मिठी मारतात,
तोच माझा Hug day
सुट्टी च्या दिवशी
कुटुंबासोबत हसत खेळत,
घालवतो आम्ही दिवस
तोच माझा All Family Valentine day

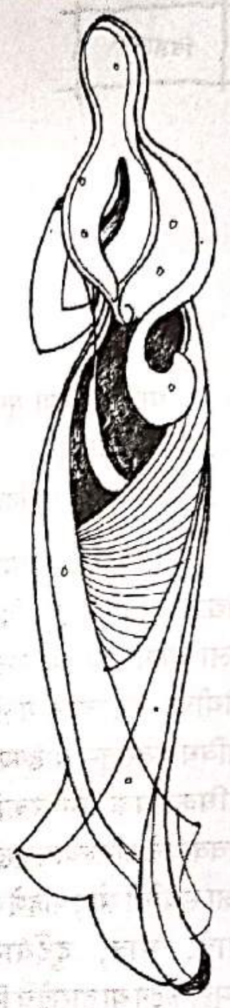

किशोर खरात
बी.ए.भाग-१

Scanned with CamScanner

समीक्षा

ससेहोलपट : एक चिंतन

कु.नम्रता दादासो माने
बी.ए.भाग-३

ससेहोलपट ही कादंबरी माणदेशातील एका साहित्यिकाची आहे. अजित काटकर यांनी 'भंडारा', 'खोडाला बाजा', 'एका लग्नाची गोष्ट', 'वंशाचा दिवा' हे कथासंग्रह लिहिले. 'देवमाणूस' व ससेहोलपट अशा दोन कादंबऱ्या लिहिल्या. त्यांच्या बऱ्याच कथा तेजस्विता, माण चौफेर मुक्तगिरी निहार अमृतघट दिवाळी अंकांत प्रकाशित झाल्या.

अजित काटकर यांची ही कादंबरी अभिनंदन प्रकाशन, कोल्हापूर यांनी जून २०१९ साली प्रकाशित केली. ही कादंबरी छोटेखानी आहे. पृष्ठसंख्या १०४ आहे. ही कादंबरी ग्रामीण जीवनाचे दर्शन घडविणारी आहे 'ससेहोलपट' ही कादंबरी एका ग्रामीण भागातील गरीब कष्टकऱ्याच्या शेतकऱ्याची कारूण्याची कहाणी आहे. या कादंबरीची नायिका राधा ही आहे. तिचा पती दौलती लग्न झाल्यानंतर दहा वर्ष त्यांना मुलबाळ नव्हते. घराला घरपण केव्हा असते तर त्या घरात मुलबाळं असतील तेव्हा नाही तर ते जीवन व्यर्थ असे समाजही म्हणत असतो. स्त्रीच 'स्त्रीत्व' म्हणजे अपत्य प्राप्ती राधाला आणि दौलती यांना याचे अनेक चटके बसू लागले. राधाकडे शेजारणी वांझ म्हणून पहात लग्नकार्यात तिला अशुभ मानले जात होते. हे दौलतीच्याही लक्षात येते. ते डॉक्टरांचा सल्ला घेतात. त्यांच्यात काहीच दोष नाही मूल होईल असे सांगितले जाते. औषधोपचार करतात त्यातच सासू एक नवस बोलते आणि राधाची कुस उजवते. दौलतीला आणि राधाला आनंद होतो.

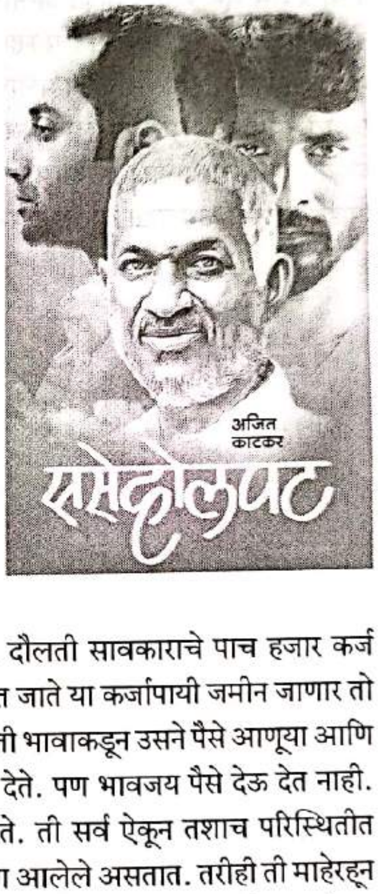

त्यांना मुलगा होतो. त्याचे नाव गणेश ठेवले जाते कलेकलेने चंद्र वाढतो त्याप्रमाणे गणेश वाढतो. पण एक दिवस त्याला ताप येतो. दौलती गावातील देवऋषींकडे जातो. ती त्याला नवसाची आठवण करून देते. दौलती सावकाराचे पाच हजार कर्ज काढून नवस पूर्ण करतो. पण कर्ज वाढत जाते या कर्जापायी जमीन जाणार तो चिंतेत असतो. राधाला हे कळते तेव्हा ती भावाकडून उसने पैसे आणूया आणि सावकाराचे देऊ असा पतीला आधार देते. पण भावजय पैसे देऊ देत नाही. तिला खूप टाकून बोलते अपमान करते. ती सर्व ऐकून तशाच परिस्थितीत जायला निघते. आकाशात काळकुट्ट ढग आलेले असतात. तरीही ती माहेरहून निघते पाऊस सुरू होतो ओढ्याला पाणी येते. तरीही पाण्यात गणेशला घेऊन शिरते मध्यावर आल्यानंतर जोरात पाण्याचा लोंढा येतो ते दोघे पूराचे बळी होणार होते. पण दैव बलवत्तर होते. ती वाहून आलेल्या झाडाच्या आधाराने किनाऱ्यावर येते. ही हकीगत पतीला सांगते. त्यांनी अपत्याप्रमाणे बैल जोडी वाढवलेली असते. पण कर्जापायी कवडी मोलाने बैलजोडी विकतात कर्ज फेडतात.

गणेश ही देवता विद्येची देवता त्याप्रमाणेच गणेश हुशार असतो. शाळेत नाव काढतो. तो चौथीत सातवीत केंद्रात पहिला येतो. त्याच्याबरोबर

आईवडिलांचा सत्कार होतो. पुढे तो शहरात इंजिनिअर शिक्षणासाठी जातो. चांगला इंजिनिअर होतो. आईवडिलांनी अफाट काबाडकष्ट करून त्याला शिकवले. परंतु त्याला आईवडिलांच्या कष्टाची जाणीव राहत नाही. सुरूवातीला काही दिवस पैसे पाठवतो. पण नंतर बंद करतो साधे पत्रही पाठवत नाही. त्याच्या शोधासाठी दौलती शहरात जातो. पण त्याने कंपनी बदललेली असते. तो अनेक कंपन्यात त्याचा शोध घेतो. पण त्याचा शोध लागत नाही पैसे संपतात. पायी प्रवास सुरू होतो. पोटात अन्नाचा कण नसल्यामुळे तो कोलमडून पडतो. पोलिस चोर म्हणून पकडतात त्याला मारहाण करतात. पोलिसांकडून मुलाचा शोध लागतो. पुढे श्रीमंत बापाच्या मुलीशी लग्न करतो. आईवडिलांना वाऱ्यावर सोडतो. दोघांच्याही अत्यंविधीला येत नाही. असा आईवडिलांचा कष्ट करत त्यांचा शेवट होतो.

लेखकाने या कादंबरीत संपुष्टात येत चाललेले प्रेम आणि कर्तव्यापासून दूर होत चाललेल्या समाजवास्तवाचे दर्शन घडविले आहे. स्वार्थाची काळी पट्टी बांधून विकृत समाज निर्माण होत असल्याचे भयावह भयानक चित्र निर्माण होत असल्याचे अधोरेखित केले आहे. अशा प्रवृत्तीमुळे रुजण्याची प्रक्रिया संपुष्टात येऊ शकेल असाही विचार त्यातून दिसून येतो. या कादंबरीचे कथानक व्यक्तिचित्रण प्रवाही गतिमान आहे. ग्रामीण भाषेचा वापर उत्तमरितीने केलेला दिसतो. मुखपृष्ठात मात्र राधा कुठेच दिसत नाही. फक्त घराण्याची वंशावळ दिसते. स्त्रीच अस्तित्व म्हणजे अपत्य वंश एवढेच वाटते.

o o o o

मैत्री

मैत्री हे एक फूल आहे,
सुकणारं नाही बरं का, दीर्घकाळ टिकणारं
जणू जरबेरियासारखं
वाऱ्याच्या झुळकेबरोबर
निस्वार्थपणे डोलणारं
काट्यांच्या रस्त्यावरून मार्ग काढत राहणारं
मधाच्या गोडव्याप्रमाणे निखळ हसणारं
विश्वासानं खुलणारं
अन्
प्रेमानं अधिकच फुलणारं
दोन नाजूक जीवांना मिसळवणारं,
फुलपाखरासारखे अनेक रंग दाखवत बागडणारं
भावनांचा मनसोक्त ओघ एकमेकांना वाटणारं
कधीही न कोमेजणारं
दुरावे आले तरीही सुगंध त्रिभुवनात पोहोचवणारं
मैत्री हे एक फूल आहे
जन्मांतरीचे धागे जुळवून अखंडपणे रंगणारं

कु.अजिता तानाजी काळे
एफ.वाय.बी.व्होके.

अद्वैत
२०१९-२०२०

......!

पिता जानते हैं
वे घर में हैं बेटों के
मगर उस तरह नहीं जैसे बेटे थे उनके घर में
पिता की दबंगई के बारे में
याद है सब को
पिता अब भी हैं
सिर्फ दबंगई छूट गई है सत्तावनवीं सीढ़ी पर
मैं अब भी पिता का चेहरा देखता हूँ
पाता हूँ-
उनकी काली-पनीली आँखों में
मोतियाबिंद पक रहा है।

कवि - कुमार अंबुज
('पिता का चेहरा' कविता से)

हिंदी विभाग

प्रा.डॉ.किशोर पवार
विभागीय संपादक

Scanned with CamScanner

अनुक्रमणिका

गद्य विभाग

१)	वैचारिक	बीता हुआ जीवन वापस आएगा क्या ?	कु.पुनम शिवाजी चव्हाण	तृतीय वर्ष कला	४१
२)	ललित	आज की भारतीय नारी	एकनाथ हणमंत वाघमोडे	द्वितीय वर्ष कला	४३
३)	ललित	हमारी राष्ट्रभाषा हिंदी	एकनाथ हणमंत वाघमोडे	द्वितीय वर्ष कला	४५
४)	व्यक्तिचित्रण	मेरा प्रिय वैज्ञानिक - एडिसन	कु.मोनाली चंद्रकांत अवघडे	द्वितीय वर्ष कला	४६
५)	कल्पनापरक	अगर परीक्षाएँ न होतीं....	कु.सुरेखा मोहन बनसोडे	द्वितीय वर्ष कला	४८
६)	चिंतनपरक	महँगाई - एक बिकट समस्या	कु.ऐश्वर्या हणमंत पवार	प्रथम वर्ष कला	४९
७)	लेखक परिचय	मेरा प्रिय लेखक	कु.सीमा बाबासाो बनसोडे	प्रथम वर्ष कला	५०
८)	यात्रावर्णन	मेरी अविस्मरणीय यात्रा	कु.दिपाली शिवाजी सावंत	प्रथम वर्ष कला	५१

पद्य विभाग

१)	जरा सोचे तो	विशाल प्रकाश जाधव	तृतीय वर्ष कला	४२
२)	माँ	कु.सुजाता राजेंद्र सुतार	प्रथम वर्ष कला	४२
३)	गम	विशाल प्रकाश जाधव	तृतीय वर्ष कला	४४
४)	बेटी	संकलन - कु.सुजाता राजेंद्र सुतार	प्रथम वर्ष कला	४४
५)	अपना घर अपना होता है	हर्षद यशवंत वावरे	तृतीय वर्ष कला	५२
६)	पिता	संकलन - कु.सुजाता राजेंद्र सुतार	प्रथम वर्ष कला	५२
७)	तिरंगा	संकलन - कु.सुजाता राजेंद्र सुतार	प्रथम वर्ष कला	५२

Scanned with CamScanner

वैचारिक

बीता हुआ जीवन वापस आएगा क्या ?

कु.पुनम शिवाजी चव्हाण
तृतीय वर्ष कला

आज हम घर से बाहर निकलते हैं तो जीवन, जान से जाने का संकट बनता है । घर से बाहर हम जीवन को बचा नहीं पाते । सकुशल घर लौटने का विश्वास देना कठिन है । ऐसी परिस्थिति क्यों और कैसे आयी ? क्या गलत हुआ ? इसकी चर्चा करना आवश्यक है । हमें घर से बाहर जाते समय ध्यान रखना चाहिए कुछ बातों का । इस विषय में युवा पीढ़ी की बात करना बेकार है ।

महाविद्यालयीन युवा अपना दुपहिया वाहन बेहिचक और बेखौफ चलाते हैं । इस कारण दुर्घटनाएँ बढ़ती जाती हैं । वास्तविक रूप में इनके माता-पिता को अधिक ध्यान देना चाहिए कि अपनी संतानें अपना वाहन जिम्मेदारी से चलाए । अधिक गति और बेपरवाही से वाहन चलाना; न केवल अपनी, दूसरों की भी जान ले सकता है । अपने प्रियजनों की चिंता कर वाहन धीरे और व्यवस्थित चलाना चाहिए । ऐसे वाहन प्रयोग से हम दुर्घटना से बच सकते हैं । तीव्र गति से अनेक दुर्घटनाएँ प्रतिदिन घटित होती हैं । अति गति हमें संकट में ले जाती है । अतः 'दुर्घटना से देर भली' जैसे स्लोगन जनजागृति में सहायक बनते हैं परंतु इसकी अनदेखी कई बार होती है ।

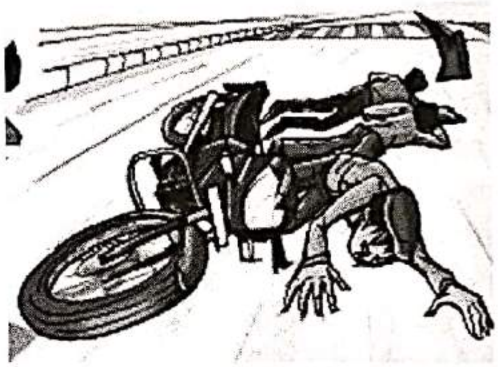

वाहन चलाते समय गति साधारण होगी तो चालक सुरक्षित रहेगा ही, साथ ही अन्य वाहन चालक और पादचारी भी सुरक्षित रहेंगे । मराठी में इससे संबंधित एक स्लोगन है, 'वेग कमी जीवनाची हमी ।' सत्य है, 'गति का ध्यान, बचाए हमारी जान ।' इसे हमें नित्य ध्यान में रखना चाहिए । अपनी सुरक्षा ही परिवार की सुरक्षा है । अतः हम पर अवलंबित परिजनों का ध्यान रखना चाहिए । उनका विचार करते हुए हमें अपना वाहन सावधानी से चलाना चाहिए ।

दुपहिया वाहन चलाते समय हमें हेल्मेट का प्रयोग करना चाहिए । सरकारने महामार्ग पर हेल्मेट की अनिवार्यता की है । फिर भी कितने ही वाहनचालक अपने लिए हेल्मेट का प्रयोग नहीं करते हैं । अपनी सुरक्षा और जान की परवाह कर हेल्मेट पहनने वाले वाहक यह संशोधन का विषय हो सकता है । महामार्ग पर अनेक दुर्घटनाएँ दुपहिया वाहकों की जान पर बनी हैं ।

रास्तों की दुर्व्यवस्था से भी कई दुर्घटनाएँ घटित होती हैं । उखड़ते, बिगड़ते रास्ते, टूटते पूल, रास्तों पर गढ्ढे, बरसात में रास्तों का खराब होना जैसी कई बातों से अपघात और दुर्घटनाएँ होती रहती हैं । अतः मार्ग निर्माण में गुणवत्ता का होना अनिवार्य होना चाहिए । समय-समय पर रास्तों की देखभाल भी आवश्यक है ।

चार पहिया वाहन चालक सीट बेल्ट का प्रयोग अनिवार्य रूप में करें । अति वेग से इनके अपघात जानलेवा बनते हैं । दुपहिया वाहन चालक हेल्मेट को सुरक्षा रक्षक बना लें । आखिर 'सर सलामत तो पगड़ी पचास' यही सच है ।

Scanned with CamScanner

यातायात, प्रवास दिन में होना सुरक्षित है । आज रात्रि में प्रवास शौक बन गया है । कोई आवश्यकता न होने पर भी, कई लोग अपनी जान, गाडी जोखिम में डाल रात्रि-प्रवास करते हैं । रात्रि में लूट-मार भी होती है । किसी संकट और आपदा की स्थिति में हालत बुरी होती है ।

समय मूल्यवान जरूर है किंतु जीवन अमूल्य है । अत: वाहन चलाते समय इन सभी बातों का महत्व समझना, अपनाना जिम्मेदार चालक का कर्तव्य है ।

अब राज्य परिवहन महामंडल (निगम) अर्थात् एस.टी. का प्रवास भी धोकादायक बन गया है । सातारा जिले की बात करें तो अनेक दुर्घटनाएँ हम आए दिन समाचार पत्रों में पढ़ते-अनुभव करते हैं । अनमोल जान कब गवानी पड़े कहा नहीं जा सकता है । कई घर-परिवार एक अपघात से उजड़-बिखर जाते हैं । एस.टी. वाहनों की स्थिति अब चिंताजनक और भयावह बन चुकी है । कई वाहन अब मौत का सामान बने दिखते हैं । कई चालक इन्हें चलाने का विरोध करते दिखाई देते हैं ।

वाहन चलाते समय नशापान करना, मस्ती करना, नींद आना जैसे कई कारणों से भी दुर्घटनाएँ घटित होती दिखती हैं । अपना अनमोल और प्यारा जीवन एक पल में कहीं खो जाता है । जिसका दुख परिजनों को उठाना मुश्किल होता है ।

ट्रॅव्हल्स के अपघात खतरनाक थे । अब उन्हीं के पदचिह्नों पर 'शिवशाही' का प्रवास आया है । इसके चालक ठेके पर लिए हुए हैं । निजी क्षेत्र से उधार लिए ये चालक जिम्मेदार नहीं हैं । अत: शिवशाही के अपघातों की संख्या व भयानकता को देख रामभरोसा ही किया जा सकता है ।

दुपहिया, चारपहिया चालक की मानसिकता बदले, एस.टी. के पुराने वाहन बंद कर नए वाहन मिल सके; यही उम्मीद की जा सकती है । बाकी आप समझदार हैं, संकट मोल लेने से आप सावधानी बरतेंगे इसी उम्मीद पर विदा !

o o o o

जरा सोचे तो

गुण न हो तो रूप व्यर्थ है ।
विनम्रता न हो तो विद्या व्यर्थ है ।
उपयोग न हो तो धन व्यर्थ है ।
साहस न हो तो हथियार व्यर्थ है ।
भूख न हो तो भोजन व्यर्थ है ।
होश न हो तो जोश व्यर्थ है ।

विशाल प्रकाश जाधव
तृतीय वर्ष कला

माँ

कु.सुजाता राजेंद्र सुतार
प्रथम वर्ष कला

माँ - ईश्वर का स्थान
माँ - पुकार
माँ - ममत्व की झाँकी
माँ - ममता की छाया
माँ - आत्मा
माँ - नसीबवान
माँ - परमात्मा
माँ - ईश्वर की आत्मा
माँ - इज्जत ममत्व का पन्ना
माँ - सुख का आधार
माँ - फूल कली हमेशा खिलने वाली
माँ - कर्तव्य परायण, उत्साही
माँ - ममता का झरना
माँ - खुशियों का बाग
माँ - ज्वार भाटा
माँ - ज्ञान का सागर

Scanned with CamScanner

ललित

आज की भारतीय नारी

एकनाथ हणमंत वाघमोडे
द्वितीय वर्ष कला

प्राचीन भारत में मानव-जीवन को चार आश्रमों में बाँटा गया था । ब्रम्हचर्याश्रम, गृहस्थाश्रम, संन्यासाश्रम और वानप्रस्थाश्रम । इनमें गृहस्थाश्रम को सबसे महत्त्वपूर्ण माना गया था । गृहस्थ जीवन में पुरूष और स्त्री दोनों को समान रूप से महत्त्व दिया गया था ।

बाद में नारी का वह दर्जा छीन गया । अपने परिवार के कोई भी निर्णय पर अपनी राय तक देने का अधिकार उसे नहीं है । वह अपने परिवार के लिए दिन-रात कष्ट उठाती है । पर उसे एक मुट्ठी भर दाने पर भी अधिकार नहीं होता । यह क्या हो रहा है ? किन जंजीरों में फंसी है आज की भारतीय नारी ? आज तक भारतीय नारी का जीवन दुर्दशाग्रस्त रहा है । इसी से व्यथित होकर हमारे राष्ट्रकवि मैथिलीशरण गुप्त जी ने कहा है -

अबला जीवन हाय तुम्हारी यही कहानी
आँचल में है दूध और आँखो में पानी ।

शिक्षा के प्रसार के कारण आज नारी पुरूष के बीच की असामनता खत्म हो चुकी है । विश्व के लगभग सभी देशों में नारी-मुक्ति का वातावरण है । पर ग्रामीण क्षेत्रों में आज भी पूरी तरह से नारी को आजादी नहीं हैं । बात-बात पर उसे रोका-टोका जाता है । यहाँ मत जाओ, वहाँ मत जाओ, यह मत करो, वह मत करो । तुम्हें कुछ समझ आता है क्या ? इस प्रकार उसे सवाल किए जाते हैं । पर आज की भारतीय नारी ने हार नहीं मानी ।

आज की भारतीय नारी उच्च शिक्षा प्राप्त कर जीवन के हर क्षेत्र में पुरूषों के साथ कंधे से कंधा मिलाकर कार्य कर रही हैं । वह अपनी आजीविका स्वयं कमाकर अपने पैरों पर खडी है, बल्कि सीख गई है । इतना ही नहीं वह अपनी संतान को सुशिक्षित एवं आत्मनिर्भर बनाकर देश की प्रगति में वह महत्त्वपूर्ण योगदान दे रही हैं ।

वर्तमान युग के भारतीय नारी ने सिध्द कर दिया है, कि वह अबला न होकर एक सबला है और इतना ही नहीं वह शक्तिस्वरूपा और तेजस्विनी है । वह कितने सारे गम सहकर भी हमेशा मुस्कुराती है और यह प्रेरणा देती है कि-

जिंदगी के लिए जीना जरूरी है,
जीने के लिए अरमान जरूरी है ।
दिल में चाहे लाखों गम हो मगर
चेहरे पर मुस्कान जरूरी है ।

आज की भारतीय नारी ने यह सिध्द कर दिया है, कि वह कोई कमजोर नहीं है और उसने हार नहीं मानी इसलिए उसने सभी समाज को उसका सम्मान करने के लिए मजबूर किया है । उसने अपनी तकदीर पर नहीं तो अपनी हिम्मत और अपनी मंजील पर ध्यान दिया ।

महँगाई के इस युग में गृहस्थी चलाने के उद्देश्य से भिन्न-भिन्न क्षेत्रों में स्त्रियों की संख्या तेजी से बढ़ती जा रही है । शिक्षा, विज्ञान, चिकित्सा, खेल-कूद, फिल्म, उद्योग, प्रशासन, राजनीति आदि सभी क्षेत्रों में भारतीय नारियों ने देश में सर्वोच्च स्थान भी प्राप्त किए हैं । इनमें भारत की प्रधानमंत्री स्व.इंदिरा गांधी, भारत की सबसे बड़ी राजनीतिक पार्टी काँग्रेस की अध्यक्षा श्रीमती सोनिया गांधी, दिल्ली की पूर्व मुख्यमंत्री शीला दीक्षित, उत्तर प्रदेश की पूर्व मुख्यमंत्री सुश्री मायावती, राजस्थान की पूर्व मुख्यमंत्री श्रीमती वसुंधरा राजे, पेप्सी ग्रुप की अध्यक्षा श्रीमती इंद्रा नुई आदि प्रमुख है । भारत की भूतपूर्व राष्ट्रपति श्रीमती प्रतिभाताई पाटील का नाम इनमें सर्वोपरि है । अंतरिक्ष अनुसंधान के क्षेत्र में सुश्री स्व.कल्पना चावला ने अद्वितीय कीर्तिमान स्थापित कर स्वदेश का गौरव बढाया है ।

आज आवश्यकता इस बात की है, कि भारत का समग्र नारी-समाज अपने ऊपर होने वाले अन्याय के प्रतिकार के लिए एकजूट होकर संघर्ष करें ।

o o o o

गम

हमारे न होने का गम जाने कितनों को होगा
मगर कफन पे रोनेवाला आप सा कोई न होगा
हमारे न होने से इतना ना रोना
ये आँसू सूखने वाले नहीं
हमारे जाने से मायूस ना होना
क्योंकि हम रुकनेवाले नहीं
हमारे गम कोई ना देख सके
क्योंकि होटों पे हँसी है हमारे
किसी की बद्दुआ से हम रुक नहीं सकते
ये कफन भी हमें देखकर हंस रहा है
यह तो कफन देने वाले की दुआ है
गम का अंधेरा भी आज हमसे खफा है
वह भी साथ हमारा छोड़ गया
ए जिंदगी आज क्यों मुस्कुरा रही है
हम आपके जाल में फँसने वाले नहीं है
कितनी बार धोखा खाया है
इस बार धोखा खाने वाले नहीं है

विशाल प्रकाश जाधव
तृतीय वर्ष कला

बेटी

घर की सब चहल-पहल है बेटी,
जीवन में खिला कमल है बेटी ।
कभी धूप गुनगुनी सुहानी,
कभी चंदा शीतल है बेटी ।।

शिक्षा, गुण संस्कार रोप दो,
फिर बेटों सी सबल है बेटी ।।
सहारा दो अगर विश्वास का,
तो पावन गंगाजल है बेटी ।।

प्रकृति के सद्गुण सींचो,
तो प्रकृति सी निश्च्छल है बेटी ।।
क्यों डरते हो पैदा करने से,
अरे आने वाला कल है बेटी ।।

संकलन - कु.सुजाता राजेंद्र सुतार
प्रथम वर्ष कला

ललित

हमारी राष्ट्रभाषा हिंदी

एकनाथ हणमंत वाघमोडे
द्वितीय वर्ष कला

हमारा भारत एक विशाल देश है। यहाँ प्रत्येक प्रांत की अपनी विशेष भाषा है। उत्तर और दक्षिण भारत की भाषाओं में काफी भिन्नता है। देश में एक आम भाषा न होने पर भिन्न-भिन्न प्रांतों के लोगों का मेल-मिलाप बहुत कठिन हो जाता है। इसलिए हमारे यहाँ एक उत्तम संपर्क भाषा का होना बहुत जरूरी है। यही कारण है कि स्वतंत्र भारत के संविधान में हिंदी को भारत की राष्ट्रभाषा का दर्जा दिया गया है।

राष्ट्रभाषा हिंदी बहुत पहले से देश की संपर्क भाषा रही है। वह देश की सबसे अधिक प्रचलित भाषा है। भारतभर में भ्रमण करने वाले हजारों साधु-संत इसी भाषा का प्रयोग करते रहें। देश के अधिकतर भागों में हिंदी बोली, पढ़ी और लिखी जाती है। लगभग सभी प्रांतों में लोग हिंदी भली-भाँति समझ लेते हैं।

हिंदी सरल भाषा है। उसकी लिपि संस्कृत भाषा की देवनागरी है। जिसे सीखना बहुत आसान है। इसलिए उसका पूरे देश में प्रचार हुआ है। आज अहिंदी भाषी प्रदेशों के लोग भी हिंदी बोल लेते हैं। अहिंदी भाषी लेखक और कवि भी हिंदी में उत्कृष्ट रचनाएँ करते हैं।

हिंदी में लोगों तक पहुँचने की शक्ति है। आजादी की लड़ाई में हिंदी भाषा एक प्रभावशाली हथियार बन गई थी। देश के नेता हिंदी में ही भाषण देते थे और लोगो में अद्‌भूत जागृति पैदा करते थे। महात्मा गांधी देश के गाँव-गाँव में जाकर हिंदी में ही जनता को संबोधित करते थे। हिंदी में लिखे क्रांतिकारी गीतों ने भारतवासियों में आजादी का जबरदस्त जोश पैदा कर दिया था।

''आज हिमालय की चोटी से फिर हमने ललकारा है।
दूर हटो ऐ दुनियावालों हिंदुस्तान हमारा है।''

जैसे गीत देश में क्रांति की लहर ले आए थे। राष्ट्रभाषा के रूप में हिंदी देश के एकता की भाषा है। आज देश के हर भाग में हिंदी बोली जाती है। हिंदी अखबार और पत्र-पत्रिकाओं का भी देश में सर्वत्र बहुत प्रचार है। रेलगाड़ियों में यात्रि भी परस्पर प्राय: हिंदी में ही बातचीत करते हैं। हमारी सेना में भी हिंदी का ही प्रयोग होता है। इस तरह देश को एक और अखंड बनाने में हिंदी का बहुत बड़ा सहयोग है।

राष्ट्रभाषा हिंदी एक समृध्द भाषा है। इस भाषा में देश की मिट्टी की महक है। इसका साहित्य बहुत ऊँचे दर्जे का है। लगभग सभी विषयों पर हिंदी में पुस्तकें उपलब्ध हैं। निसंदेह हिंदी सच्चे अर्थों में हमारे देश की राष्ट्रभाषा है। इसलिए हिंदी की शिक्षा एवं प्रचार को उचित महत्त्व देना चाहिए।

आज विदेशों में भी हिंदी के प्रति आकर्षण बढ़ रहा है। हिंदी फिल्में बरसों से मनोरंजन का प्रमुख साधन हैं। संदेह नहीं की दूरदर्शन पर दिखाए जानेवाले हिंदी धारावाहिक खूब लोकप्रिय हैं। इसमें संदेह नहीं कि हिंदी एक जानदार भाषा है।

इतना होने पर भी हमारे देश में आज भी अँग्रेजी का बहुत महत्त्व है। अच्छी नौकरी या ऊँचा पद पाने के लिए अँग्रेजी का ज्ञान अनिवार्य समझा जाता है। पर अँग्रेजी कभी-भी हमारी राष्ट्रभाषा नहीं बन सकती, क्योंकि इस भाषा में देश की आत्मा और संस्कृति की वास्तविक अभिव्यक्ति नहीं हो सकती।

Scanned with CamScanner

व्यक्तिचित्रण

मेरा प्रिय वैज्ञानिक - एडिसन

कु.मोनाली चंद्रकांत अवघडे
द्वितीय वर्ष कला

संसार में भिन्न-भिन्न आविष्कार करने वाले एक से बढकर एक वैज्ञानिक हुए हैं । जिसकी उपलब्धियों ने मुझे सबसे अधिक प्रभावित किया है, उसका नाम है - टॉमस अल्वा एडिसन ।

एडिसन का जन्म ११ फरवरी, १८४७ को अमेरिका के ओहियो राज्य के मिलैन नगर में हुआ था । वे बचपन से ही जिज्ञासू स्वभाव के थे । छह वर्ष तक माँ ने घर पर ही उन्हें पढाया । सार्वजनिक विद्यालय में वे केवल तीन माह तक ही पढे । एडिसनने ह्युम, सीअर, बर्टन तथा गिबन के ग्रंथों व डिक्शनरी ऑफ सायंसेस का अध्ययन दस वर्ष तक पूर्ण किया । एडिसन १२ वर्ष की आयु में फलों और समाचार पत्रों के विक्रय करके परिवार के लिए प्रतिदिन एक डॉलर कमाने लगे ।

वैज्ञानिक प्रयोगों की धुन उन्हें बचपन से ही थी । स्कूल की पढ़ाई में मन न लगा तो माँ के प्रोत्साहन से वे घर में ही छोटे-छोटे प्रयोग करने लगे । बारह वर्ष की आयु में उन्होंने ट्रेन में अखबार बेचना शुरु किया । प्रयोगों का

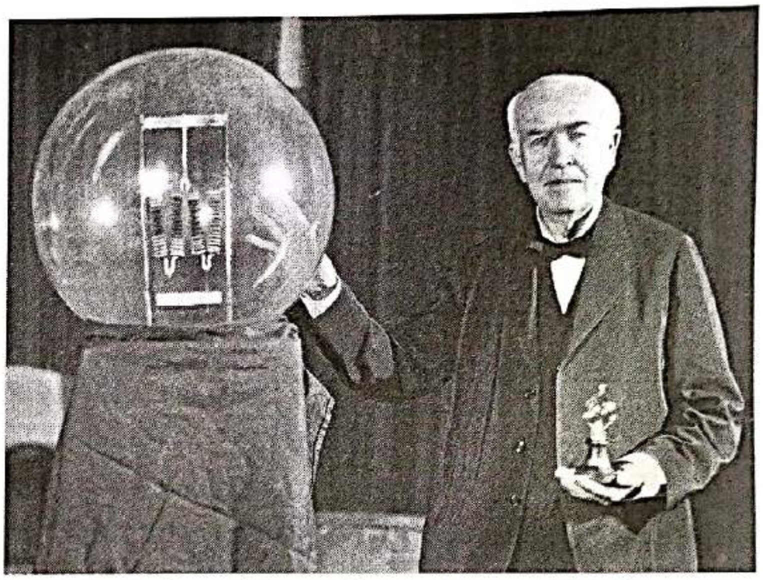

भूत वहाँ भी उनके सिर से न उतरा, ट्रेन का डिब्बा ही उनकी प्रयोगशाला बन गया ।

धीरे-धीरे एडिसन के प्रयोग सफल होने लगे । उन्होंने उस समय प्रचलित तार-यंत्र में कई सुधार किए । टेलिफोन का मूल आविष्कार तो ग्राहम बेल ने किया था । पर उसमें कुछ कमियाँ थी । उन कमियों को एडिसन ने दूर किया । टेलिफोन को ट्रेनों का समय दर्शाने वाला इंडिकेटर भी उन्होंने बनाया था । उनका सबसे महत्त्वपूर्ण अविष्कार है बिजली के बल्बों में विद्युतधारा प्रवाहित करना । १८६९ ई.में एडिसन ने अपने सर्वप्रथम आविष्कार "विद्युत मतदानगणक" को पेटेंट कराया । नौकरी छोडकर प्रयोगशाला में आविष्कार करने का निश्चय कर निर्धन एडिसन ने अदम्य आत्मविश्वास का परिचय दिया । १८७०-७६ ई. के बीच एडिसन ने अनेक आविष्कार किए । एक ही तार पर चार, छह, संदेश, अलग-अलग भेजने की विधि खोजी, स्टॉक एक्सचेंज के लिए तार छापने की स्वचालित मशीन को सुधारा, तथा बेल टेलीफोन यंत्र का विकास किया । उन्होंने १८७५ ई. में "सायंटिफिक अमेरिकन में ईथरीय बल" पर खोजपूर्ण लेख प्रकाशित किया । १८७८ ई.

Scanned with CamScanner

में फोनोग्राफ मशीन पेटेंट कराई; जिसको २०१० ई. में अनेक सुधारों के बाद वर्तमान रुप मिला।

२१ अक्टूबर १८७९ ई. को एडिसन ने ४० घंटे से अधिक समय तक बिजली से जलनेवाला निर्वात बल्ब विश्व को भेंट किया। १८८३ ई. में "एडिसन प्रभाव" की खोज की, जो कालांतर में वर्तमान रेडियो वॉल्व का जन्मदाता सिध्द हुआ। अगले दस वर्षों में एडिसन ने प्रकाश, उष्मा और शक्ति के लिए विद्युत के तार को रबड़ और कपड़े में लपेटने की पध्दति ढूँढी; डायनेमो और मोटर में सुधार किए; यात्रियों और माल देने के लिए विद्युत रेलगाड़ी तथा चलते जहाज से संदेश भेजने और प्राप्त करने की विधि का आविष्कार किया। एडिसन ने क्षार संचायक बैटरी भी तैयार की; लौह अयस्क को चुंबकीय विधि से गहन करने का प्रयोग किए, १८९१ ई. में चलचित्र कैमरा पेटंट कराया एवं इन चित्रों को प्रदर्शित करने के लिए किर्नेटोस्कोप का आविष्कार किया।

प्रथम विश्वयुद्ध में एडिसन ने जलसेना सलाहकार बोर्ड का अध्यक्ष बनकर ४० युध्दोपयोगी आविष्कार किए। पनामा पैसिफिक प्रदर्शनी ने २१ अक्तूबर १९१५ ई. को एडिसन दिवस का आयोजन करके विश्वकल्याण के लिए सबसे अधिक आविष्कारों के इस उपजाता को सम्मानित किया। १९२७ ई. में एडिसन नैशनल ॲकॅडमी ऑफ साइंसेस के सदस्य निर्वाचित हुए। २१ अक्तूबर १९२९ को राष्ट्रपति दूसरे ने अपने विशिष्ट अतिथि के रुप में एडिसन का अभिवादन किया।

मेनलोपर्क और वेस्ट ऑरेंज के कारखानों में एडिसन ने ५० वर्ष के अथक परिश्रम से १,०९३ आविष्कारों को पेटेंट कराया। अनवरत कर्णशूल से पीड़ित रहने पर भी अल्प मनोरंजन, निरंतर परिश्रम, असीम धैर्य, आश्चर्यजनक स्मरणशक्ति और अनुपम कल्पनाशक्ति द्वारा एडिसन ने इतनी सफलता पाई। मृत्यु को भी उन्होंने गुरुतर प्रयोगों के लिए दूसरी प्रयोगशाला में पदार्पण समझा। "मैंने अपना जीवनकार्य पूर्ण किया। अब मैं दूसरे प्रयोग के लिए तैयार हूँ", इस भावना के साथ विश्व की इस महान उपकारक विभूति ने १८ अक्तूबर १९३१ को संसार से विदा ली।

o o o o

पानपूरके

- एक दिन हिंदी एशिया में ही नहीं, विश्व की पंचायत में महत्वपूर्ण भूमिका अदा करेगी।

  -गणेश शंकर विद्यार्थी

- सब लोग अपनी-अपनी मातृभाषा की रक्षा करते हुए हिंदी को साधारण भाषा के रुप में पढ़ें।

  -अरविंद घोष

- जिस भाषा के अधिक बोलनेवाले होते हैं, वही भाषा राजकीय मानी जाती है।

  -राहुल सांकृत्यायन

- हिंदी एक अत्यंत शक्तिशाली भाषा है।

  -डॉ.कामिल बुल्के

- हिंदी की प्रगति से देश की सभी भाषाओं की उन्नति होगी।

  -डॉ.जाकिर हुसेन

फादर कामिल बुल्के

कामिल बुल्के का जन्म १ सितंबर १९०९ में बेल्जियम के वेस्ट फ्लैंडरस प्रांत में केपैले ग्राम में हुआ। फादर कामिल बुल्के ने रामकथा में अपने जीवन के महत्वपूर्ण २२ वर्ष गूढ़ निमग्नता में व्यतीत किए। इंजीनियरिंग के बाद उन्होंने धर्म सेवा के लिए ब्रदर बनते हुए भारत देश को अपनी कर्मस्थली बनाई। १९६२ में 'रामकथा-उत्पत्ति और विकास' नाम से अपने २२ वर्षीय शोध को पुस्तकाकार रुप प्रदान किया। उन्होंने १९६८ में हिंदी का शब्दकोश बनाया, जो सदैव प्रासंगिक रहेगा।

Scanned with CamScanner

कल्पनापरक

अगर परीक्षाएँ न होतीं....

कु.सुरेखा मोहन बनसोडे
द्वितीय वर्ष कला

आजकल विद्यार्थियों को परीक्षाओं का लगातार सामना करना पडता है । उन्हें दम लेने का अवकाश नहीं मिलता । साप्ताहिक, मासिक, मध्य सत्रांत या वार्षिक परीक्षाओं का भूत उन पर हमेशा सवार रहता है । अगर ये परीक्षाएँ न होतीं तो सभी विद्यार्थी मारे खुशी के फूले न समाते । परीक्षा की बला उनके सिर पर न होने से सदा 'पिकनिक' पार्टी और फिल्म का मजा लूटते रहते, फिर दिन रात एक और आँख फोडने की उन्हें जरुरत ही न पड़ती ।

परीक्षाएँ वास्तव में विद्यार्थी के ज्ञान की नहीं बल्कि उनकी स्मरण-शक्ति का कसौटियाँ बन गई हैं । परीक्षाओं के कारण ही विद्यार्थी केवल मार्ग दर्शिकोंओं पर निर्भर रहने लगे हैं । उनमें विषय का गहरा ज्ञान पाने की चाह नहीं रहती । परीक्षा के लिए अपेक्षित या महत्वपूर्ण प्रश्नों के पीछे वे पागल से हो कर प्रमाणपत्र प्राप्त करना ही उनका लक्ष्य बन गया है । यदि परीक्षाएँ न होती तो बेचारे विद्यार्थियों को डिग्रीयों को पाने के लिए सिर न खपाना पडता ।

यदि परीक्षाएँ न होतीं तो मध्यमवर्ग के लोगों को पेट काटकर ट्युशन रखने की आवश्यकता न होती । विद्यार्थियों को महंगे ट्युशन, क्लासों में दाखिला न लेना पडता । महँगी मार्गदर्शिकाओं अपेक्षित प्रश्नसंग्रह आदि पर होनेवाला खर्च भी बच जाता । माता-पिता बार-बार संतानों को पढाने के लिए न टोकते परीक्षकों को रिश्वत देने या अन्य अनुचित उपाय आजमाने की नौबत न आती । परीक्षाओं की लापरवाही से विद्यार्थियों के जीवन बरबाद न होते । परीक्षा न होने पर विद्यार्थी चिंतामुक्त होकर विविध खेलों में भाग लेते । वे संगीत, वाद्य इन जैसी बहुत स्पर्धा में विद्यार्थी शामील होते ।

किंतु यह तो एक सिक्के का एक ही पहलू है । यदि परीक्षाएँ न होतीं तो सभी विद्यार्थियों को अगली श्रेणी में प्रवेश देने का फैसला करना बहुत मुश्किल हो जाता । विद्यार्थीद्वारा अर्जित ज्ञान का पता कैसे लगया जाता ? बिना परीक्षाओं के अनेक विद्यार्थी लापरवाह हो जाते और वे कभी किसी विषय को पढने या सीखने का कष्ट ही न उठाते । पढने की और सीखने की उम्मीद नहीं बढेगी और लोगों का विकास नहीं होगा ।

परीक्षा के माध्यम से ही विद्यार्थी अपनी योग्यता की परख सकते हैं, जिससे उनमें एक प्रकार की लगन बनी रहती है । इस तरह परीक्षा बिलकुल अनावश्यक नही है । जिंदगी में परीक्षाएँ आवश्यक हैं । हमारी जिंदगी अच्छी पाने के लिए हमे संकटों के लिए भी जीवन में परीक्षाएँ देनी पडती हैं ।

परीक्षा-पद्धति भले ही कुछ हदतक दोषपूर्ण हो, किंतु व्यावहारिक दृष्टि से परीक्षाएँ अनिवार्य हैं । उनके न होने की कल्पना भले रमणीय हो किंतु उचित नही है ।

आजकल हर क्षेत्रो में जाने के लिए हमें परीक्षाएँ देनी पडती है । परीक्षाएँ न देकर हम आगे नही जा सकते । इसलिए यदि परीक्षाएँ न होतीं तो क्या होता, यह हम सोच भी नही सकते । हमारे जीवन में परीक्षाएँ महत्वपूर्ण संबंध रखती हैं ।

Scanned with CamScanner

चिंतनपरक

महँगाई - एक बिकट समस्या

कु.ऐश्वर्या हणमंत पवार
प्रथम वर्ष कला

हमारा जीवन अनेक समस्याओं से घिरा रहता है । आए दिन नई समस्याएँ आती रहती हैं और हमें थोडा बहुत परेशान कर चली जाती हैं । किंतु कुछ समस्याएँ ऐसी होती हैं जो हमें छोडकर जाने का नाम नहीं लेती । महँगाई एक ऐसी ही समस्या है जो लगातार बिकट रुप धारण करती जा रही है ।

महँगाई का अर्थ है जीवनावश्यक वस्तुओं के मूल्य में लगातार वृध्दी । रोटी, कपडा, मकान, शिक्षा, स्वास्थ और मनोरंजन आज के मनुष्य की मुलभूत आवश्यकताएँ हैं । यही आम आदमी की आवश्यकताएँ है परंतु विभिन्न कारणोंसे बाजार में चीजों के दाम बढ़ जाते है । जब यह मूल्यवृध्दि आम आदमी की पहुँच से बाहर हो जाती है, तब उस स्थिति को 'महँगाई' का नाम दिया जाता है । पिछले कई दशकों से महँगाई ने लोगों का जीना मुश्किल कर दिया है ।

सूखा, बाढ, हिमपात आदि प्राकृतिक आपदाओं से फसलों की जो हानि होती है उससे खाद्य पदार्थों की कमी होती है । इस कमी के कारण बाजार में अनाज, फलों और सब्जियों के दाम बढ़ जाते हैं । उत्पादन की लागत बढ़ने पर उत्पादित वस्तुओं के मूल्य में वृध्दि हो जाती है । कोयला, पेट्रोल, मिट्टी का तेल, डीजल आदि इंधनों की मूल्य वृद्धि से भी महँगाई बढ़ती है । युध्द हड़ताल, दंगे आदि के कारण बाजार में वस्तुओं की आपूर्ति पर प्रतिकूल असर होता है और मूल्य सूचकांक उपर चढ जाता है । जब जनसंख्या वृद्धि में जरूरी वस्तुओं का उत्पादन नहीं होता तब महँगाई बढने लगती है । काला बाजारी, जमाखोरी, मुनाफाखोरी आदि के कारण भी मूल्यों में वृद्धि हो जाती है ।

जरूरी वस्तुओं के दाम बढने से सामान्य जनता के लिए जीवन-निर्वाह करना कठिन हो जाता है । मध्यमवर्ग की समस्याएँ बिकट रूप धारण कर लेती है । छाती फाड़कर काम करने पर भी गरीबों को पेटभर भोजन नहीं मिल पाता । सामान्य परिवारों के बच्चों को पोषक आहार न मिलने से उनका उचित विकास नहीं हो पाता । विवाहयोग्य कन्याओं का विवाह समय पर नहीं हो पाता । मध्यमवर्ग के लोग कर्ज के मार से दब जाते हैं । चोरी, रिश्वतखोरी, डकैती, तस्करी, गुंडागिरी आदि सामाजिक बुराईयों का मुख्य कारण महँगाई ही है । महँगाई पर नियंत्रण पाने के प्रयत्न कारगार नहीं हो पाते । सरकारी प्रयास भी हाँथी के दाँत ही साबित होते हैं । यदि सरकार, व्यापारी और जनता समझदारी से काम लें तो बढ़ती महँगाई पर कुछ लगाम लगाया जा सकता है । वस्तुओं के उत्पादन और उनकी आपूर्ति पर सरकार नजर रखे, व्यापारी कालाबाजारी से बचे और लोग सादगी भरा जीवन अपनाएँगे तो मूल्यवृद्धि को कुछ हद तक रोका जा सकता है ।

o o o o

Scanned with CamScanner

लेखक परिचय

मेरा प्रिय लेखक

कु.सीमा बाबासो बनसोडे
प्रथम वर्ष कला

हिंदी में अनेक महान लेखक हैं। सबको अपनी-अपनी विशेषताएँ हैं। उन्होंने उत्तम कोटि के साहित्य का निर्माण कर सारे संसार में नाम कमाया है, किंतु इन सबमें सबसे अधिक प्रिय है हिंदी कथा साहित्य के उपन्यास सम्राट मुंशी प्रेमचंद जी।

प्रेमचंद जी लोकजीवन के कथाकार है। किसानों, हरिजनों और दलितों के जीवन पर उन्होंने अपनी कलम चलाई है। किसानों के दुःख, उनके जीवन संघर्ष, उनपर जमीनदारों के होने वाले जुल्म आदि को उन्होंने स्वाभाविक ढंग से पढे-लिखे समाज के सामने रखा है। उन्होंने भारतीय किसानों के अंधविश्वास, अशिक्षा, करुणा, प्रेम और सहानुभूति के भी वास्तविक चित्र प्रस्तुत किए हैं। इस प्रकार प्रेमचंद जी का साहित्य भारत के ग्रामीण जीवन का दर्पण है।

प्रेमचंद जी की कहानियाँ सरल, सरस और मार्मिक हैं। 'कफन', 'ईदगाह', 'सुजान भगत', 'नमक का दरोगा', 'शतरंज के खिलाडी', 'बड़े घर की बेटी', 'दूध का दाम', 'पुस की रात' आदि महाकाव्य और कहानियों में प्रेमचंद जी की स्वाभाविक ओर रोचक शैली के दर्शन होते हैं। उनके उपन्यास भी बेजोड हैं। 'गोदान' तो किसानों के जीवन का महाकाव्य ही है। 'गबन' में मध्यवर्ग के समाज का मार्मिक चित्र अंकित हुआ हैं। 'रंगभूमि', 'सेवासदन', 'निर्मला' आदि ने प्रेमचंद जी और उनकी कला को अमर बना दिया है। सममुच, प्रेमचंद जी का साहित्य पढने से सद्गुण और अच्छे संस्कार प्राप्त होते हैं।

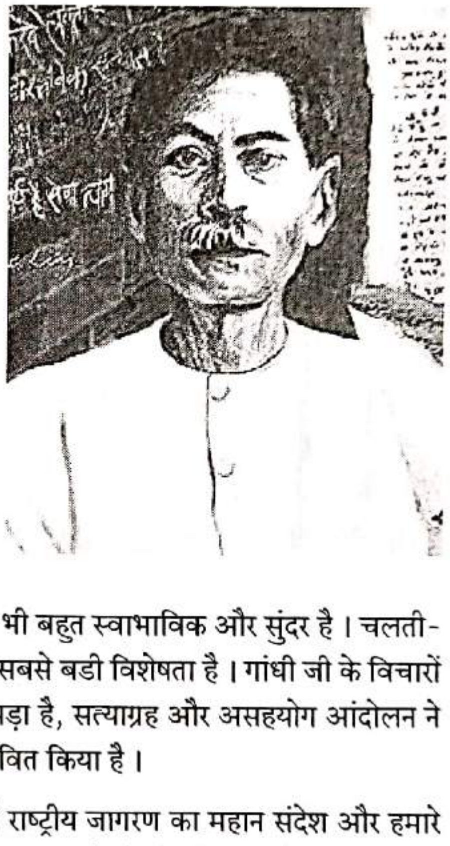

प्रेमचंद जी का चरित्र-चित्रण अनूठा है। कथोपकथन भी बहुत स्वाभाविक और सुंदर है। चलती-फिरती मुहावरेदार भाषा उनकी सबसे बडी विशेषता है। गांधी जी के विचारों का प्रेमचंद जी पर बड़ा असर पड़ा है, सत्याग्रह और असहयोग आंदोलन ने उनकी रचनाओं को काफी प्रभावित किया है।

प्रेमचंद जी के साहित्य में राष्ट्रीय जागरण का महान संदेश और हमारे सामाजिक जीवन के आदर्शों का निरूपण है। देशप्रेम के आदर्शों की झलक है। गुलामी का विरोध और राष्ट्र को उन्नत बनाने की प्रेरणा है। उनकी कलम जाति-पाँति या ऊँच-नीच के भेदभाव तथा प्रांतीयता आदि सामाजिक बुराइयों को दूर करने की सदा कोशिश करती रही थी, साहित्य-सृजन द्वारा वे हिंदू और मुसलमानों की एकता के प्रयत्न करते रहे। इस प्रकार साहित्यकार के साथ वे बहुत बड़े समाज सुधारक भी थे।

लोकजीवन के ऐसे महान कथाकार और सच्चे साहित्यकार प्रेमचंद जी यदि मेरे प्रिय लेखक हों तो इसमें क्या आश्चर्य ?

o o o o

Scanned with CamScanner

यात्रावर्णन

मेरी अविस्मरणीय यात्रा

कु.दिपाली शिवाजी सावंत
प्रथम वर्ष कला

मुझे यात्रा करना बहुत अच्छा लगता है । मैंने आज तक कई यात्राएँ की हैं । पिछली छुट्टियों में मैं माथेरान गई थी । यह यात्रा मेरे लिए यादगार बन गई है ।

दीवाली कि छुट्टियों में मैंने अपने कुछ मित्रों के साथ माथेरान जाने का निश्चय किया था । मेरी पड़ोसी सीमा भी हमारे साथ थी । वह कॉलेज में पढ़ती है । हम मुंबई के छत्रपति शिवाजी टर्मिनस से रेलगाडी में बैठे । ढाई घंटे के सफर के बाद हम नरेल पहुँचे वहाँ से हम खिलौने जैसी मिनी ट्रेन में बैठकर माथेरान की ओर चले पडे । चारों और फैली हरियाली, हरे-भरे पेड और गहरी घाटियों की शोभा का आनंद लेते हुए हम माथेरान पहुँचे । वहाँ हम होटल 'हेवन' में ठहरे ।

माथेरान का वातावरण मोहक और स्फूर्तिदायक था । लाल-लाल मटमैले रास्ते और घने भी । वहाँ की हवा में ठंडक थी । माथेरान में देखने लायक कई स्थल हैं । सुबह और शाम के समय हमने घूम-घूमकर इनमें से अनेक स्थल देखे ।

यहाँ के हर स्थल की अपनी अलग सुंदरता और विशेषता है । पर कुछ स्थल तो सचमुच अद्‌भुत हैं । एको

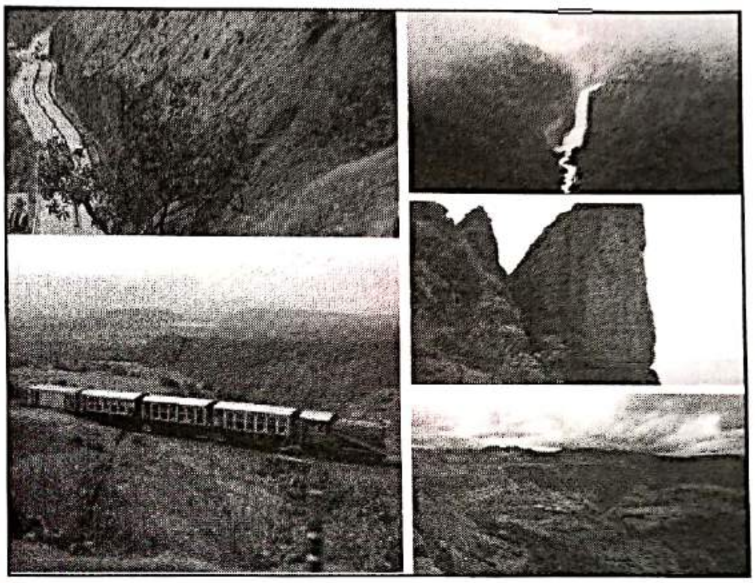

(प्रतिध्वनी) प्वाइंट पर हमने कई बार चिल्लाकर अपनी ही प्रतिध्वनियाँ सुनीं । दूसरे दिन शाम को हमने सनसेट (सूर्यास्त) प्वाइंट पर डूबते हुए सूर्य के दर्शन किए । पैनोरमा (चित्रावली) प्वाइंट ने तो हमारा दिल ही जीत लिया । शारलोट तालाब की शोभा निराली थी । हमने घुड़सवारी की और हाथरिक्शे पर बैठने का मजा भी लिया । हमने अपने कैमरों से वहाँ के कई स्थानों की तस्वीरें खींचीं । वहाँ हम रोज घंटो पैदल चलते थे, पर जरा भी थकान नहीं लगती थी ।

माथेरान के छोटे-से बाजार में दिनभर यात्रियों का मेला-सा लगा रहता था । जूते-चप्पल, शहद, चिक्की, रंगबिरंगी छड़ियाँ, सुंदर-सुंदर फुलों के गुलदस्ते आदि चीजें यहाँ खूब बिकती हैं । हमने भी चिक्की और शहद खरीदा ।

माथेरान में चार दिन चार पल की तरह बीत गए और हम घर लौट आए । वहाँ के मनोहर दृश्य आज भी मेरी आँखों के सामने तैर रहे हैं ।

○ ○ ○ ○

Scanned with CamScanner

अपना घर अपना होता है

अपना घर अपना होता है
नहीं आराम के साधन घर में
छोटा भी हो तो अपना होता है

वह सपनों का नीड़
उसमें न हो भीड़
क्यों न विचार में भेद
एक दूजे में मेल होता है
अपना घर अपना होता है

संघर्ष अनगिनत करते-करते
जैसे तैसे घर बन पाता है
बाहर कितना सुख मिल जाए
विश्राम घर में मिल पाता है
अपना घर अपना होता है

हर्षद यशवंत वावरे
तृतीय वर्ष कला

पिता

मेरा साहस मेरी इज़्ज़त, मेरा सम्मान है पिता।
मेरी ताकद मेरी पूँजी, मेरी पहचान है पिता ।।

घर की इक इक ईट में शामिल उनका खून पसीना।
सारे घर की रौनक उनसे, सारे घर की शान है पिता ।।

मेरी इज़्ज़त मेरी शोहरत, मेरा रुतबा मेरा मान है पिता।
मुझको हिम्मत देने वाले, मेरा अभिमान है पिता ।।

सारे रिश्ते उनके दम से, सारे नाते उनसे है पिता।
सारे घर के दिल की धड़कन, सारे घर की जान है पिता ।।

शायद रब ने देकर भेजा फल थे अच्छा कामों का।
उनकी रहमत उनकी नेअमत, उसका है वरदान पिता ।।

संकलन - कु.सुजाता राजेंद्र सुतार
प्रथम वर्ष कला

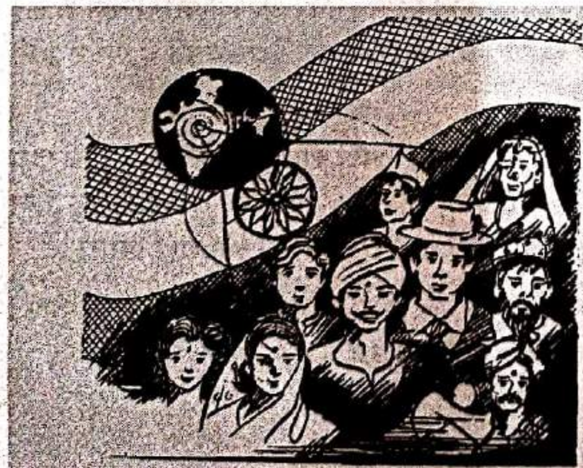

तिरंगा

जमाने भर में मिलते हैं आशिक कई,
मगर वतन से खूबसूरत कोई सनम नहीं होता,
सोने में लिपट मरे शासक कई,
मगर तिरंगे से खूबसूरत कोई कफन नहीं होता

संकलन - कु.सुजाता राजेंद्र सुतार
प्रथम वर्ष कला

Scanned with CamScanner

अद्वैत
२०१९-२०२०

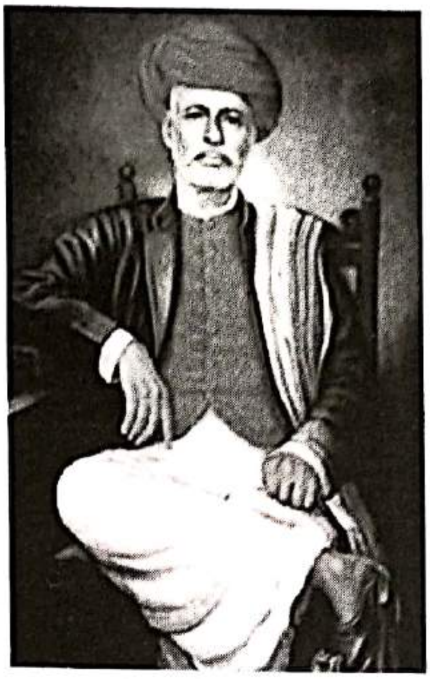

"The withdrawal of government from schools
or colleges would not only tend to
check the spread of educaiton,
but would seriously endanger that
spirit of neutrality which has all
a long been the aim of government to
foster, owing to the different nationalities
and religious creeds prevalent in India."

-Mahatma Jotiba Phule
From 'Address to Hunter Commission' (1882)

English Section

Dr. N. D. Lokhande
Section Editor

Scanned with CamScanner

INDEX

PROSE SECTION

1)	Informative	COVID - 19	Sagar Sanjay Raut	B.Sc.III	55
2)	Essay	Life Long Learning	Prajakta Bhogale	B.A.III	57
3)	Travelogue	Matheran Hill Station	Nikita Sanjay Jadhav	B.Sc.III	59
4)	Research Project	Determination of Body Mass Index of Villagers in Bhandowali	Krutika Nitin Kadam	B.Sc.III	61
5)	Essay	Impact of Social Media	Rutuja Shashikant Kumbhar	B.Sc.III	64
6)	Research Article	Linguistic Proficiency of Under Graduate Level Students	Kajal Mahendra Kadam	B.A.III	67
7)	Biographical	Dr.A.P.J.Abdul Kalam	Laxman Balu Madane	B.Sc.III	70
8)	Book Review	Book Review : Sapiens	Pallavi Tanaji Ombase	B.Com.I	71

POETRY SECTION

1)	We May Never Meet Again	Gaurav Jalak	B.A.III	56
2)	Lessons of Covid - 19	Dr.N.D.Lokhande		58
3)	Spirit of Life	Vikram Abaso Kodalkar	B.A.II	58
4)	Life	Seema Kokare	B.A.III	60
5)	Friend	Chaitanya Dhere	B.A.III	69

Scanned with CamScanner

Informative

COVID - 19

Sagar Sanjay Raut
B.Sc.III

I) Introduction :

Coronavirus disease (COVID-19) is an infectious diseases caused by a new virus that had not been previously indentified in humans.

The virus causes respiratory illness (like the flu) with symptoms such as cough fever and in more severe cases, pneumonia. You can protect yourself by washing your hands frequently and avoiding touching your face.

II) Symptoms :

Coronovirus disease (COVID-19) is characterized by mild sysmptoms including a runny nose, sore throat cough and fever. Illness can be more severe for some people and can lead to pneumonia or breathing difficulties.

More rarely, the diseases can be fetal. Older people and people with other medical condition (such as asthma, diabetes or heart disease) may be more vulnerable to becoming severely ill.

I) Runny nose

II) Sore throat

III) Cough

IV) Fever

V) Difficulty in breathing (Severe cases)

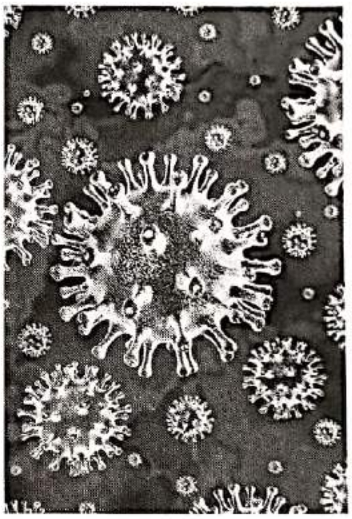

III) Prevention :

There is currently no vaccine to prevent coronavirus disease.

You can reduce your risk of infection :

I) Clean Hands frequently with alcohol based hand rub or soap and water.

II) Cover nose and mouth when coughing and sneezing with tissue or flexed elbow.

III) Avoid close contact (1 metre or 3 feet) with anyone with cold or flu-like symptoms.

IV) Continue uses of mouth mask.

IV) Treatments :

There is no specific medicine to prevent or treat coronovirus disease (COVID-19). People may need supportive care to help them breathe.

Self Care :

I) Rest and sleep

II) Keep warm

Scanned with CamScanner

III) Drink plenty of liquids

IV) Use a room humidifier or take a hot shower to help ease a sore throat and cough.

Medical Treatments :

If you develop a fever, cough and have difficulty breathing, promptly seek medical care. Call in advance and tell your heath provider of any recent travel or recent contact with travelers.

o o o o

We May Never Meet Again

Do you remember
the first day of college
When we met ?
Just keep looking at each other
And don't know who is this ?
At first, even talking was scared
but when we became friends
things started falling apart
And when friendship deepened
then we started making each other's habit.
It's not necessary to say this,
but today I want to say
because we may never meet again
How many days, how many months
have we spent together
Laughted together
and fights were integral.
Never say that sorry friend
now forgive me.
but it was undoubtedly
a matter of saying sorry.
Keep moving, falling,
holding down
Now we became need of each other.
It's not necessary to say this.
but today I want to say
Because we may never meet again.
Do not make any opinion about me
due to some misunderstanding,
Do not forget me, by being angry with me
for listening to some false thing about me
I have heart too,
I feel pain
You are always angry
Ever comes to convince me
Despite all this,
If you don't come to convince me,
We will convince you.
It's not necessary to say this
but I want to say
because we may never meet again
May have hurt you unconsciously
never say I no
You will be hurt
I don't refuse this
But trust me
I cried for you more than you.
I lost you
and lost myself
I will not able
to speak much now
otherwise tears will flow
from the eyes
It's not necessary to say this
but today I want to say
Because
WE MAY NEVER MEET AGAIN.

Gaurav Jalak
B.A.III

Scanned with CamScanner

Essay

Life Long Learning

Prajakta Bhogale
B.A.III

"Experience is the best teacher."
"No man ever steps in the same river twice, for it's not the same river and he's not the same man."
"Learn from every mistake, because every experience particularly your mistakes, are there to teach you and force you into being more of who you are."

"Experience is the best teacher" is an old cliche but I agree with that. Although some people think that best way to learn about life is by listening to our elders and friends. I believe that people learn the best by their experiences. Learning by our own experience is long lasting and provides better learning. Most of all, learning by our own experience help people to become more mature and ready to tackle difficulties of life.

First of all, chapters we learn through our own experiences are long lasting. We remember those lessons for long time and always remember not to repeat them again. On the other hand, if we learn from our friends and families, we forgot those things pretty quickly. As we don't go through that process ourselves we over look their advices and suggestions. But, when we go through the obstacles and hurdles ourselves we experience whole process. These hands on experience help us to remember our journey and keep us alert for long time.

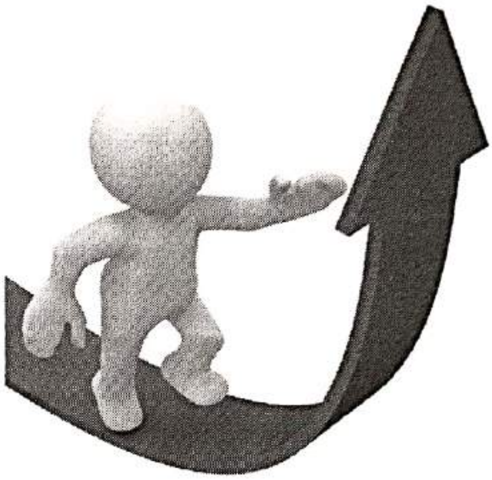

Second of all, in addition to extended impact, learning by experiences is most informative and understandable. When we realize something ourselves, we understand them more and research more. These experiences and infereces help us to master that subject consider, for example, chemistry is very tough subject but when we practice same formula again and again we learn more. Some things apply to the experiences of life.

Finally, our experiences about own life help us to mature.When we are teenagers we learn to make friends. When we are university students, we learn how to build our carrier. Some way, when we get married we learn

Scanned with CamScanner

how to take the responsibility of family. Learning is a lifetime process. We must learn something from our life to make our future better and ready to take care of hardships our lives.

Overall although I believe that we learn many things. From our family and friends such as social skills, trust and love. I think that learning from our own experiences are long lasting. Experiences also help us to learn more and better prepared for the future.

Experience is simply the name we give our mistakes. Every experience makes you grow. Every new experience brings its own maturity and a greater clarity of vision. A mind that is stretched by a new experience can never go back to its old dimensions.

The lessons learnt from experience will not be forgotten. If you tell a lie and consequently find yourself in a tight corner, you are not likely to repeat your mistake in the future. Certain bitter experiences - failure and suffering make us realise our errors and shortcomings and thus teach us how to improve ourselves.

"Life is a journey with problems to solve,
lessons to learn, but most of all,
experiences to enjoy."
"Feel your life with experiences, not things have stories to tell, not stuff to show."

o o o o

Lessons of Covid - 19

Temples churches and masques are closed
Nothing went wrong
Let them be closed forever
Let's Gods take rest
And the humanity too
No hoteling, no shopping, no parlours
Still people are alive
Then why reopen these all ?
Hospitals and test laboratories are deserted
Still people are healthy
Why they were crowded then ?
Humans are home quarantine
Nature is healing itself
Isn't it the proof
That we are the only danger to the planet ?
Homo sapiens can learn new things
Then let's learn these few lessons.

Dr.N.D.Lokhande

Spirit of Life

Successful people can't
Relax on chair
They Relax By
Work
They sleep with
A Dream
A wake with
COMMITMENT
And
Works Towards
GOALS
That's the SPIRIT of life.

Vikram Abaso Kodalkar
B.A.II

Scanned with CamScanner

Travelogue

Matheran Hill Station

Nikita Sanjay Jadhav
B.Sc.III

Matheran is a hill station and municipal council in the Raigad district in the Indian state of Maharashtra. It is a hill station in Karjat Tahsil and is also the smallest hill station in India. It is located on the Western Ghats range at an elevation of around 800 m (2,625 feet) above sea level. It is located around 90 km from Mumbai, and 120 km from Pune. Matheran's proximity to many metropolitan cities makes it a popular weekned getaway for urban residents. The name Matheran means "forest on the forehead (of the mountains)

Matheran is an eco-sensitive region, declared by the ministry of Environment and forest, Government of India. It is Asia's only automobile - free hill station. Matheran was discovered by Hugh Doyntz Malet, the then district collector of Thane District in May 1850 Lord Elphinstone, the then Governor of Bombay laid the foundation of the development as a future hill station. The British developed Matheran as a popular resort to beat the summer heat in the region.

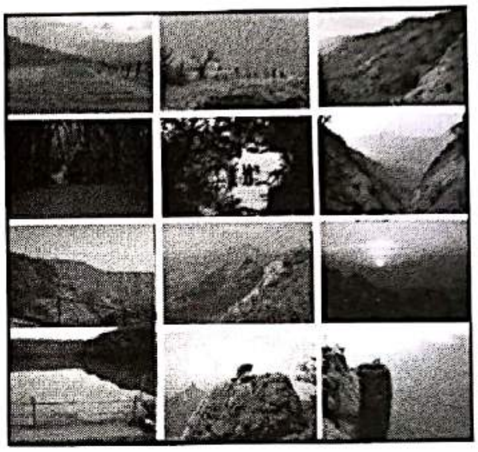

Matheran is connected to the town of Neral which lies at the base of the hills. A tar road connects Neral to Dasturi Naka which is a lan from Matheran. In order to maintain Matheran's uniqueness, no vehicles are allowed beyond this point. The other mode of transport is a 2 ft. gauge narrow railway, which links the town to Neral. Neral also has a broad gauge station which is on the busy Mumbai-Pune route. Neral is well connected by railway line with Karjat being the nearest junction. The Matheran Hill Railway was built in 1907 by Sir Adamjee Peerbhoy and covers a distance of 20 km. Over large swathes of forest territory. The Matheran hill Railway, also known as Matheran Light Railway was inspected by UNESCO world heritage site officials in the last week of October 2009.

Because of vehicles being banned in Matheran, the place is quite peaceful despite the thousands of visitors coming to visit throughout the year.

There are around 38 designated look-out points in Matheran, including the panorama point that provides a

360 degree view of the surrounding area and also the Neral town. From this point, the view of sunset and sunrise is breathtaking. The Louisa point offers crystal clear view of the prabal fort. The other points are the one tree Hill Point, Hart point, Monkey point, Rambah point.

Languages spoken include Marathi, Hindi and English. There are a lot of Parsi bungalows. Beautiful old British style architecture is preserved in Matheran. The roads are not metalled and are made of red laterite earth. There are many points in Matheran which give a panoramic view of the plains below on clear nights, the lights of Mumbai are claimed to be visible.

Matheran points -

1) Louisa point
2) Panorama point
3) Monkey point
4) Porcupine point
5) Echo point
6) One tree hill point
7) Alexander point
8) Little chowk point
9) Rambagh point

o o o o

Life

Life is an opportunity, benefit from it,
Life is beauty, admire it.
Life is a dream, realize it,
Life is a challenge, meet it.
Life is a duty, complete it,
Life is a game, play it.
Life is promise, fulfill it,
Life is sorrow, overcome it.
Life is a song, sing it,
Life is a struggle, accept it.
Life is a tragedy, confront it,
Life is an adventure, dare it.
Life is luck, make it,
Life is too precious,
do not distroy it.
Life is life, fight for it.

Seema Kokare
B.A.III

Friend

Temple is dry
Without a Preacher
Class is dull
Without teacher
Home is empty
Without a mother
And life is lonely
Without a friend
Who is good and rare

There any moneyship
Small and big
But there is noship
Like only friendship
True friends are like
A flower a there friends
That who knows its value

Chaitanya Dhere
B.A.III

Research Project

Determination of Body Mass Index of Villagers in Bhandowali

Krutika Nitin Kadam
B.Sc.III

Body mass index (BMI) is a measure of body fat based on your weight in relation to your height, and applies to most adult men and women aged 20 and over. For children aged 2 and over, BMI percentile is the best assessment of body fat.

BMI is used as a screening tool to indicate whether a person is underweight, overweight, obese or a healthy weight for their height.

If a person's BMI is out of the healthy BMI range, their health risks may increase significantly.[3]

BMI values are age-independent and the same for both sexes. However, BMI may not correspond to the same degree of fatness in different populations due to different body proportions.

The body mass index (BMI) or Quetelet index is a value derived from the mass (weight) and height of an individual. The BMI is defined as the body mass divided by the square of the body height, and is universally expressed in units of kg/m^2, resulting from mass in kilograms and height in metres.

The BMI may also be determined using a table or chart which displays BMI as a function of mass and height using contour lines or colors for different BMI categories, and may use two different units of measurement.

The BMI is an attempt to quantify the amount of tissue mass (muscle, fat, and bone) in an individual, and then categorize that person as underweight, normal weight, overweight, or obese based on that value. However, there is some debate about where on the BMI scale the dividing lines between categories should be placed. Commonly accepted BMI ranges are underweight: under 18.5, normal weight: 18.5 to 25, overweight: 25 to 30, obese: over 30.

The BMI is universally expressed in kg/m^2, resulting from mass in kilograms and height in meters. If pounds and inches are used, a conversion factor of 703 $(kg/m^2)/(lb/in^2)$ must be applied. When the term BMI is used informally, the units are usually omitted.

$$BMI = \frac{mass_{kg}}{height^2_m} = \frac{mass_{lb}}{height^2_{in}} \times 703$$

Scanned with CamScanner

Body mass index (BMI) is a measure of body fat based on your weight in relation to your height, and applies to most adult men and women aged 20 and over. For children aged 2 and over, BMI percentile is the best assessment of body fat.

BMI is used as a screening tool to indicate whether a person is underweight, overweight, obese or a healthy weight for their height.

If a person's BMI is out of the healthy BMI range, their health risks may increase significantly.

BMI values are age-independent and the same for both sexes. However, BMI may not correspond to the same degree of fatness in different populations due to different body proportion.

Benefits of maintaining a healthy weight

The benefits of maintaining a healthy weight include :

An exercise plan can help you maintain a healthy BMI.

- Fewer joint and muscle pains
- Increased energy and ability to join in more activities
- Improved regulation of bodily fluids and blood pressure
- Reduced burden on the heart and circulatory system
- Improved sleep patterns
- Reductions in blood triglycerides, blood glucose, and risk of developing type 2 diabetes
- Reduced risk for heart disease and certain cancers

How is BMI used ?

BMI is not accurate enough to be used as a diagnostic tool. However, it is used as a screening tool to identify potential weight problems in adults.

A person may have a high BMI, yet to determine if this excess weight is a health risk, a health care provider would need to complete further assessments such as :

- Skinfold thickness measurements
- Evaluations of diet
- Physical activity
- Family history
- Other appropriate health screenings.

MATERIAL AND METHODS

This study was done during the period of 18th January 2020. Total 44 samples of both sexes of age group 17- 82 years were chosen using non-probability purposive sampling method.

How to calculate BMI for adults

Belgium Statistician Adolphe Quetelet developed the BMI formula approximately 150 years ago.

The calculation of BMI is based on the following formulas :

Metric BMI Formula

Weight (kg) /Height $(m)^2$

With the metric system, the formula for BMI is weight in kilograms divided by height in meters squared (kg/m2). Since height is commonly measured in centimeters, divide height in centimeters by 100 to obtain height in meters.

Imperial BMI Formula

(Weight (lbs.) * 703) /Height $(\text{inches})^2$

When using pounds and inches, the formula needs to be altered slightly. Multiply your weight in pounds by 703.

Scanned with CamScanner

Divide that by your height in inches, squared.

RESULTS

BMI categories

The standard weight status categories associated with BMI ranges for adults are shown in the following table :

BMI	Weight status
Below 18.5	Underweight
18.5-24.9	Healthy
25.0-29.9	Overweight
30.0 and above	Obese

BMI of less than 18.5

A BMI of less than 18.5 indicates that you are underweight, so you may need to put on some weight. You are recommended to ask your doctor or a dietitian for advice.

BMI of 18.5-24.9

A BMI of 18.5-24.9 indicates that you are at a healthy weight for your height By maintaining a healthy weight, you lower your risk of developing serious health problems.

BMI of 25-29.9

A BMI of 25-29.9 indicates that you are slightly overweight. You may be advised to lose some weight for health reasons. You are recommended to talk to your doctor or a dietitian for advice.

BMI of over 30

A BMI of over 30 indicates that you are heavily overweight. Your health may be at risk if you do not lose weight. You are recommended to talk to your doctor or a dietitian for advice.

Total 44 individuals were studied for BMI. 89% of individuals are underweight where as 11% individuals are normal BMI.

CONCLUSION

Both Males and females are of under weights in Bhandavali village.

REFERENCES

1) Human physiology - Chatergy

2) Text book of medical physiology - Guyton & Hall

o o o o

Scanned with CamScanner

Essay

Impact of Social Media

Rutuja Shashikant Kumbhar
B.Sc.III

Introduction :

In the past few years, social media have shown a rapid growth of user counts and have been object of scientific analysis. For example, more than 800 million people worldwide are members of the Facebook network (Facebook 2011) while Twitter countsmore than 200 million accounts in total (HuffPost Tech2011).

Social media is a web based technology to facilitate social interaction between a large group of people through some type of network. In common widely used network is the Internet. But social media platforms are also for local networks as well.

Social media is growing rapidly and becoming a vital part of everyday life, because of the latest technological revolution. This stunning growth is due to the increasing usage of smart phones like BlackBerrys, Androids and iPhones. These Smart phones make it easy to access any social media platform from anywhere virtually. The mobile versions of these social media sites are so easy to access made it user friendly. As well as the Map services made a remarkable usage through mobile to find direction and places easily.

Social media platforms enable you to create and engage communities online. Growing by attraction, these communities connect ever greater numbers of like-minded people who share opinions, ideas, and information of interest with one another. The networks that evolve on social media platforms like Facebook, Twitter, whatsapp, Youtube, Instagram.

Advantages of social media :

1) Connectivity-

The first & main advantage of the social media is connectivity. People from anywhere can connect with anyone. Regardless of the location & religion. The beauty of social media is that you can connect with anyone to learn & share your thoughts.

Scanned with CamScanner

2) Education-

Social media has a lot of benefits for the students & teachers. It is very easy to educate from others who are experts & professionals via the social media. You can follow anyone to learn from him/her & enhance your knowledge about any field. Regardless of your location & education background you can educate yourself, without paying for it.

3) Help-

You can share your issues with the community to get help & guidance. Whether it is helping in term of money or in term of advice, you can get it from the community you are connected with.

4) Information & Updates-

The main advantage of the social media is that you update yourself from the latest appenings around in the world. Most of the time, Television & print media these days are biased & does not convey the true message. With the help of social media you can get the facts & true information by doing some research.

5) Improves Business Reputation-

Just like it can run any business reputation. Positive comments & sharing about a company can help them with sales & goodwill. Since people are free to share whatever they want on the social media, it can impact positively when good words are shared.

Disadvantages of social media :

1) Hacking-

Personal data & privacy can easily be hacked & shared on the Internet. Which can make financial losses & loss to personal life. Similarly, identity theft is another issue that can give financial losses to anyone by hacking their personal twitter & Facebook accounts have been hacked in the past & the hackers had posted material that have affected the individuals personal lives.

2) Security Issues-

Now a day's security agencies have access to people personal accounts. Which makes the privacy almost compromised. You never know when you are visited by any investigation officer regarding any issue that you mistakenly discussed over the internet.

3) Cheating & Relationship Issues-

Most of the people have used the social media platform to propose & marry each other. However, after some time they turn to be wrong in their decision & part ways. Similarly, couples have cheated each other by showing the fake feelings & incorrect information.

4) Health Issues-

The excess usage of social media can also have a negative impact on the health. Since exercise is the key to lose weight, most of the people get lazy because of the excessive use of social networking sites.

Strength of Social Media :

100 million of videos viewed daily

60 million active social network site users

Discussion :

Social media is good for everyone by the social media we can share our thoughts and also know the thoughts of other we can get in touch with our love one but everyone knows that the excess of everything is bad if we use social media in a proper way so it is a great source of growing knowledge.

A) Positive Impact of Social Media :

1) Learning : The most significant thing that

Scanned with CamScanner

I see is the learning facilitation that it provides. Even a small child who starts using these channels at an early stage of their lives develops communication skills.

2) **Marketing :** Almost all age groups are available on social media so instead of wasting money on ads, campaigns, they become more consumer centric via social media. On the other hand, people also get informed and learned about the products more frequently and easily in this mode.

3) **Interaction :** As the most common and most widespread use of social media is getting connected to others and interacting with the world using the various social networking websites. So, people sitting far far away can connect within seconds and interact on a more intimate level so effortlessly.

4) **Mass Awareness :** One of the significant impacts of social media is the tremendously increased awareness of the masses in context of the news and happenings going all around the world because internet spreads news and reviews more rapidly than any other mode and social media makes them do so. So people have become more aware and updated now.

(B) Negative Impact of Social Media :

1) **Hampers Privacy :** It has been witnessed that people become more public and open about their personal lives on social networks which really hampers their privacy. Photos uploaded may be misused. So this is a major cause of concern.

2) Cyber-Bullying : This is really a serious issue when many of the people unintentionally fall prey to terrorist activities, false claims and cyber crime tending to the extent of even provoking kids and teenagers to commit suicides.

3) **Deteriorated Productivity :** As people spend most of their productive and working times interacting on the social media, it obviously hampers the productivity of individuals. People get distracted a lot due to these social media sites. It has been reported by Nucleus Research that Facebook adds to 1.5% of the total off office productivity world-over.

4) **Addiction :** One of the most fatal consequences of social media is people getting addicted to it and using it timelessly irrespective of thinking upon the fact that they have only 24 hours in a day. This addiction leads to insomnia, mental stress, time killing and many health adversities in people, specially teenagers who are the future of the nation.

o o o o

Scanned with CamScanner

Research Article

Linguistic Proficiency of Under Graduate Level Students

Kajal Mahendra Kadam
B.A.III

ABSTRACT :

The present research paper is the study of linguistic ability of the students of under graduate level. Here especially the BA student sure selected for the study. It is because generally considered BA students are lacking in the acquisition of second language (English). Therefore the select title is the case study of understanding of ability of acquisition of language and the capacity to students to learn. The researcher has studied not only the ability of understanding the second language but also the ability of the pronunciation of the students. In the present research the researcher has collected the primary data from senior college and analyzed the collected data of the subject.

INTRODUCTION :

Language is absolutely central to our learning : without it we cannot make sense or communicate our understanding of a subject.

"Language proficiency or linguistic proficiency is the ability of an individual to speak or perform in a language.(web)

The present research paper is on Study of Proficiency of students of under graduate level especially final year. Here the researcher has made a questionnaire to collect primary information about linguistic proficiency of B.A>III students of different subjects like English, Political Science, Economics, Marathi etc. This research paper is minutely studied the proficiency of degree year student. Here the importance is that hoe the student is capable to speak in English. It is our second language.

SIGNIFICANCE :

I. To know the grasping power of linguistic of under graduate level students.

Scanned with CamScanner

II. To keep aware, the students about English & increase their interest in English.

III. To develop the specialized language & vocabulary.

IV. To study the second language acquisition.

AIMS & OBJECTIVES :

AIMS :

The present research paper aims to analyze the linguistic ability of under graduate level students.

OBJECTIVES :

1) The study of the linguistic proficiency of students.
2) To study the ability of pronunciation of under graduate level students.
3) To check the interest of students of grammar of English language.
4) To increase their interest in English grammar.
5) To improve the understanding level of second language acquisition.

HYPOTHESIS :

It is considered that the students from degree year or third year students are poor in pronunciation and also slow in reading. Therefore, the present research paper is stuck up only the study of last year students of Bachelor degree. Here the study area is the senior college & the students are from B.A. faculty.

METHODOLOGY :

For the present research the researcher has used Interview and Questionnaire method to collect primary data and analytical method to analyze the collected data. Here randomly the researcher has selected the 100 students from senior college and analyzed the given problem.

SCOPE AND LIMITATION :

In the present research paper there is ample scope for the researcher to study the acquisition of language and its abilities in the under graduate level students. The graduate level students are the students of IT world and here researcher has given space to them that why the central of the subject is under graduate level students.

The limitation of the subject is that the researcher has not selected all the faculties and it is not possible to select. The research is limited with randomly selected 100 students. This research is also limited to the selected one senior college.

FINDINGS :

All the research detail is shown in the following table.

Marks	Students	Percentage
15+	56	56%
10+	42	28%
Below 10	2	2%

It appears from the above information that student's linguistic proficiency power is satisfactory. This table shows the quality of a hundred students. Based on the questionnaire while preparing the research paper the primary information was collected and it has been noticed that 56% of the students are in A grade. 28% students are in B category. 2% students are included in C

Scanned with CamScanner

category. It is obvious from that the condition of the part 3rd students in linguistic proficiency is satisfactory.

	Excellent (4-5 Marks)	Average (3 Marks)	Poor (0-2 Marks)
Correct spelling	74%	20%	6%
Sentence pattern	48%	46%	6%
Translation	82%	46%	2%
Essay writing	28%	30%	42%

It appears from the above table 74% of the students excel in correct in spelling writing performance of 6% of students is unsatisfactory so 20% of the students in correct spelling.

There is inference 48% of students have excel in sentence pattern. The performance of 6% of the students is unsatisfactory in sentence pattern in it up to 48% of students are an average.

The performance of 82% of students is very good in translation. The performance of 2% of the students is unsatisfactory. In translation 16% of the students are in the average.

In the essay writing 28% of students are good at performance. The performance of 42% of the students is unsatisfactory. In the essay writing 30% of students are average.

CONCLUSION :

It was noticed when preparing a paper; the progress of linguistic proficiency is very good of the students of B.A faculty. Though it is considered that the students of B.A. faculty are poor in acquisition of language but it is only case with essay writing. It is because that the present world is the world of modern gazettes.

The above information shows 98% of the students are satisfied.

From table second, it appears that condition of students is very satisfactory in spelling, sentence pattern, and even in translation.

Apart from this the condition of the students of B.A. faculty in essay writing is very poor.

The uses of modern devices are behind the satisfactory impact.

REMEDIES :

1. To develop writing skills of the students by the help of modern gazettes.
2. To give essay type writing maximum to the students.
3. To develop student's syllabus theoretical not only practical in case of English.
4. To design theoretical based learning.

REFERENCES :

- https://en.wikipedia.org/wiki/language proficiency
- Department of Romance Studies, Classics Branting Inge, communicative proficiency and linguistic Development, English, Paperback, 2020.
- Brigit Harley, the Development of second Language Proficiency, Cambridge Applied Linguistic, 1990.
- Marco Mezzadri, Testing Academic Language Proficiency 1st edition, Cambridge Scholar Publishing, 2017.

o o o o

Scanned with CamScanner

Biographical

Dr.A.P.J.Abdul Kalam

Laxman Balu Madane
B.Sc.III

Dr.A.P.J.Abdul Kalam born on 15th October 1931 at Rameswaram in Tamilnadu. Dr.Avul Pakir Jainulabdeen Abdul Kalam specialized in Aeronautical Engineering from Madras institute of technology. Dr.Kalam made significant contribution as Project Director to develop India a first indigenous Satelite Launch Vehicle (SLV-III) which successfully injected the Rohini satelite in the near earth orbit in July 1980 and made India an exclusive member of space club. He was responsible for the development and operationalisation of AGNI and PRITHVI missiles and for building indigenous capability in critical technologies through networking of multiple institutions. He was the Scientific Adviser to defence minister and secretary Department of Defense Research and Development from July 1992 to December 1999. During this period he

led to the weaponisation of strategic missile systems and the pokhran nuclear tests in weapon state. He also gave thrust to self-reliance in defence system by progressing multiple development tasks and mission projects such as light combat Aircraft.

As chairman of Technology Information Forecasting and Assessment Council (TIFAC) and as an eminant scientist he led the country with help fo 500 experts to arrive at technology vision 2020 giving a road map for transforming India from the present developing status to a developed nation. Dr.Kalam has served as the principal scientific advisor to the Government of India is the rank of cabinet ministry from November 1999 to November 2001 and was responsible for evolving policies strategies and missions for many development applications Dr.Kalam was also the chairman Ex-Office of the Scientific Advisory Committee to the cabinet (SAC-C) and piloted India millenium mission 2020.

Dr.Kalam took up academic purouit as professor, technology and societal transformation at Anna

(Continued on Page No.72....)

Scanned with CamScanner

Book Review

Book Review : Sapiens

Pallavi Tanaji Ombase
B.Com.I

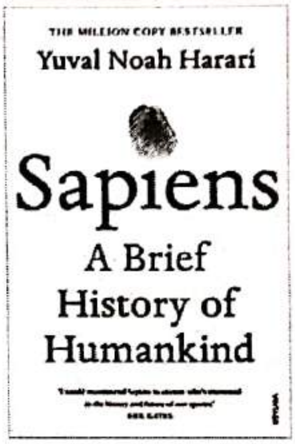

Vintage Books, London
Price - Rs. 1093 (paperback)
ISBN 9780099590088

Sapiens : A Brief History of Humankind is a very interesting book by Yuval Noah Harari that tells the story of human beings. The book was first published in Hebrew in Israel in 2011 based on a series of lectures Harari taught at The Hebrew University of Jerusalem, and in English in 2014. The book surveys the history of humankind from the evolution of archaic human species in the Stone Age up to the twenty-first century, focusing on Homo sapiens. The account is situated within a framework provided by the natural sciences, particularly evolutionary biology.

Harari's work situates its account of human history within a framework provided by the natural sciences, particularly evolutionary biology, evolutionary anthropology and evolutionary psychology : he sees biology as setting the limits of possibility for human activity, and sees culture as shaping what happens within those bounds. The academic discipline of history is the account of cultural change.

Harari surveys the history of humankind from the evolution of archaic human species in the Stone Age up to the twenty-first century, focusing on Homo sapiens. He divides the history of Sapiens into four major parts:[4]

1. The Cognitive Revolution (c. 70,000 BCE, when Sapiens evolved imagination).
2. The Agricultural Revolution (c. 10,000 BCE, the development of agriculture).
3. The unification of humankind (the gradual consolidation of human political organisations towards one global empire)
4. The Scientific Revolution (c. 1500 CE, the emergence of objective science).

Harari's main argument is that Sapiens came to dominate the world because it is the only animal that can cooperate flexibly in large numbers. He argues that prehistoric Sapiens were a key cause of the extinction of other human species such as the Neanderthals, along with numerous other megafauna. He further argues that the ability of Sapiens to cooperate in large numbers arises from its unique capacity to believe in things existing purely in the imagination, such as gods, nations, money, and human rights. He argues that these beliefs give rise

Scanned with CamScanner

to discrimination - whether that be racial, sexual or political and it is potentially impossible to have a completely unbiased society. Harari claims that all large-scale human cooperation systems - including religions, political structures, trade networks, and legal institutions - owe their emergence to Sapiens' distinctive cognitive capacity for fiction.[5] Accordingly, Harari regards money as a system of mutual trust and sees political and economic systems as more or less identical with religions. Harari's key claim regarding the Agricultural Revolution is that while it promoted population growth for Sapiens and co-evolving species like wheat and cows, it made the lives of most individuals (and animals) worse than they had been when Sapiens were mostly hunter-gatherers, since their diet and daily lives became significantly less varied. Humans' violent treatment of other animals is a theme that runs throughout the book. In discussing the unification of humankind, Harari argues that over its history, the trend for Sapiens has increasingly been towards political and economic interdependence. For centuries, the majority of humans have lived in empires, and capitalist globalization is effectively producing one, global empire. Harari argues that money, empires, and universal religions are the principal drivers of this process. Harari sees the Scientific Revolution as founded on innovation in European thought, whereby elites became willing to admit to and hence to try to remedy, their ignorance. He sees this as one driver of early modern European imperialism and of the current convergence of human cultures. Harari also emphasises the lack of research into the history of happiness, positing that people today are not significantly happier than in past eras.[6] He concludes by considering how modern technology may soon end the species as we know it, as it ushers in genetic engineering, immortality, and non-organic life. Humans have, in Harari's chosen metaphor, become gods: they can create, species.

o o o o

(.....Continued From Page No.70)

University, Chennai from November 2001 and was involved in teaching and research takes above all be took up a mission to ignite the young minds for national development by meeting high school students across the country.

Dr.A.P.J.Abdul Kalam popularly known as "Missile Man" born in middle class family seen and faced problems and hardships of middle class, never daunted and depressed of failures rose to the height of first citizen of India the president of India a visionary a pragmatist, a poet, a good human being, a complete man. He is the architect of India's integrated missile development programme recipient of Bharat Ratna a rare example of todays world where most of the people are engulfed by mediocrity hypocrisy, corruption the likes Dr.Kalam want to conserve superior qualities of humanity. Dr.Kalam dies on 27th July, 2015, Shillong, Meghalaya, India.

"Your life is your message
to the world make
sure it's inspiring"

o o o o

Scanned with CamScanner

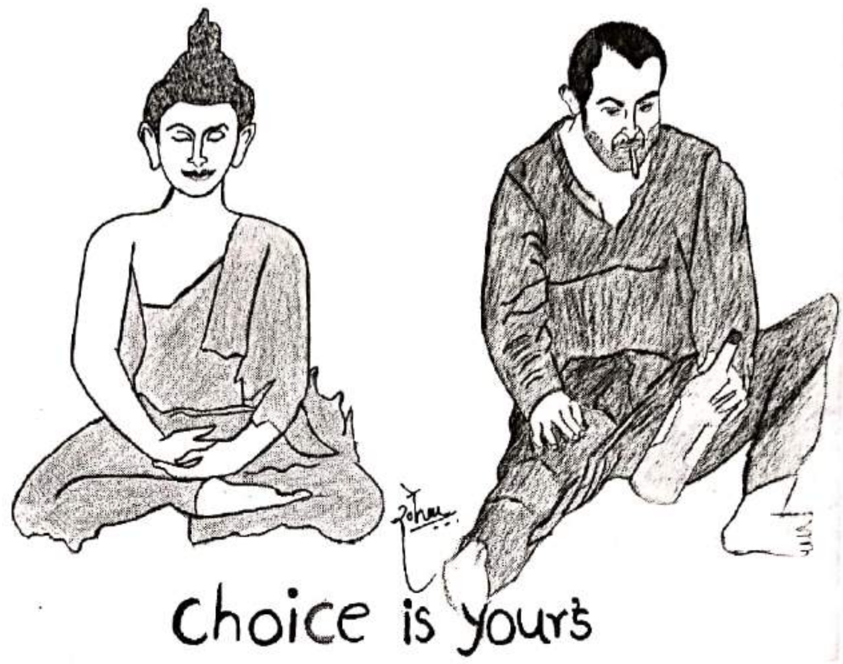

Yasmin Amin Mujawar
B.A.-I

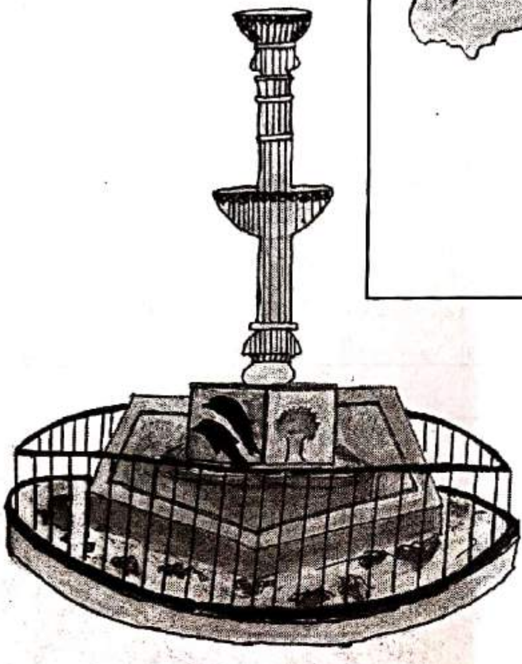

Yasmin Amin Mujawar
B.A.-I

Kanchan Gulab Devkule
B.A.-I

Scanned with CamScanner

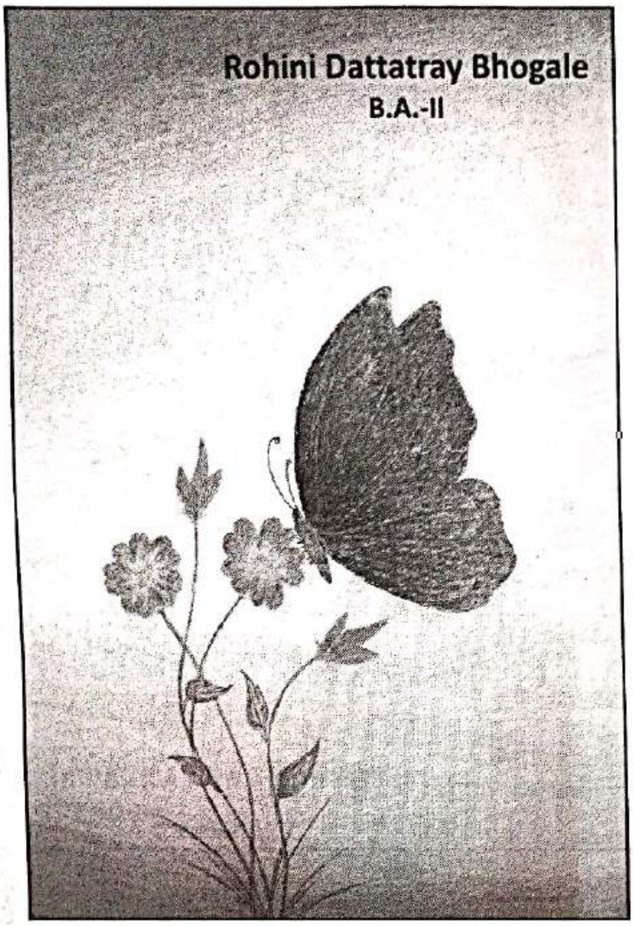

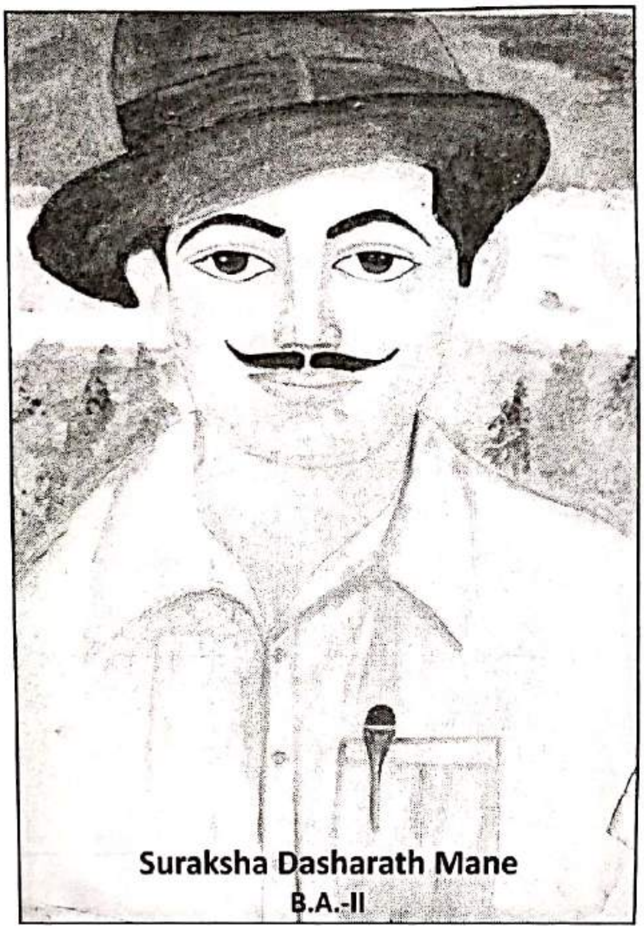

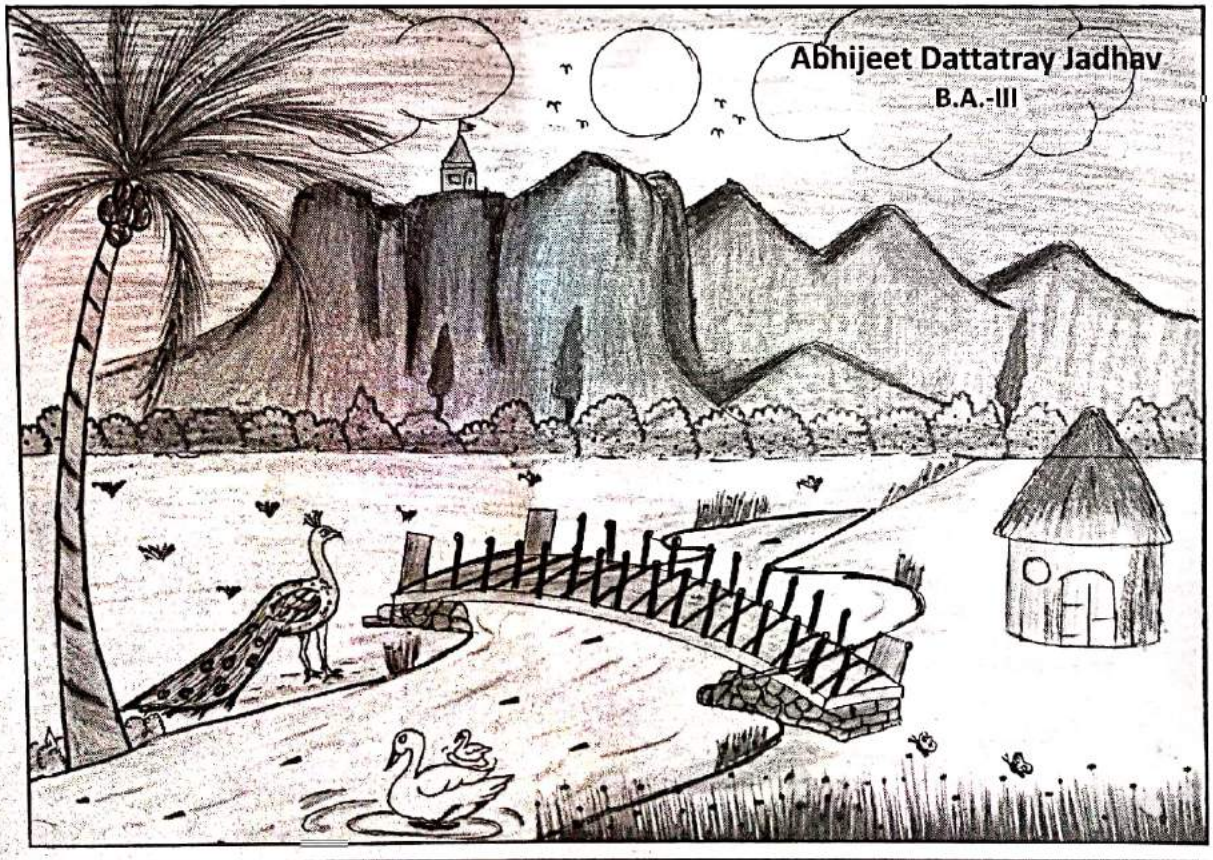

Scanned with CamScanner

अद्वैत
२०१९-२०२०

"संपत्ती गेली तरी फारसे नुकसान होत नाही,
आरोग्य गमावले तर थोडेफार नुकसान होते,
पण जर चारित्र्य गमावले तर सर्वस्व गमावले जाते.
यश प्राप्त करण्यासाठी ध्येय निश्चित करणे आवश्यक आहे;
आणि तेही जेवढे लवकर करता येईल तेवढे बरे,
गंतव्यस्थान ठरविल्याशिवाय प्रवास सुरू करणारच कसा ?
स्थान ठरविल्याविना एक पाऊलही तुम्ही पुढे टाकू शकत नाही,
जीवनामध्ये काय प्राप्त करून घ्यायचे आहे हे निःसंदिग्धपणे
निश्चित केले पाहिजे. ध्येय निश्चित केल्यानंतर ते प्राप्त
करण्यासाठी प्राण ओतुन प्रयत्न केला पाहिजे.
आत्मविश्वास पूर्वक ध्येयप्राप्तीच्या दिशेने अग्रेसर व्हायला
पाहिजे तरच यश मिळू शकते."

अहवाल विभाग

प्रा. मीरा माधवराव देठे
विभागीय संपादक

Scanned with CamScanner

वार्षिक अहवाल सन २०१९-२०

यशवंतराव चव्हाण महाराष्ट्र मुक्त विद्यापीठ नाशिक अभ्यासकेंद्र दहिवडी

महाविद्यालयात जानेवारी २००६ मध्ये यशवंतराव चव्हाण महाराष्ट्र मुक्त विद्यापीठ नाशिक अभ्यासकेंद्राची स्थापना केली आहे. दरवर्षी प्रवेश घेणाऱ्या विद्यार्थ्यांच्यासाठी दर रविवारी संपर्कसत्राचे आयोजन करण्यात येते. सन २०१९-२० वर्षामध्ये एकूण विद्यार्थी संख्या १२०० इतकी आहे.

अभ्यासकेंद्रामध्ये सन २०१८-१९ मध्ये ५० विद्यार्थ्यांच्या एन.एस.एस. चे एका युनिटला विद्यापीठांनी मान्यता दिली आहे. सन २०१९-२० या शैक्षणिक वर्षामध्ये समाजसेवेची आवड असणाऱ्या २५ विद्यार्थ्यांचे विशेष श्रमसंस्कार शिबीर मौजे भांडवली, ता.माण, जि.सातारा येथे घेण्यात आले. या उद्घाटन समारंभासाठी मा.सरपंच मा.मालिका सूर्यवंशी, उपसरपंच मा.सुनिल सूर्यवंशी व सर्व ग्रामपंचायत सदस्य, मा.प्राचार्य, राष्ट्रीय सेवा योजनेचे कार्यक्रम अधिकारी प्रा.गुजले डी.पी. व केंद्र संयोजक डॉ.बी.एस. बलवंत, सर्व प्राध्यापक व स्वयंसेवक उपस्थित होते.

डॉ.बी.एस.बलवंत — केंद्र संयोजक

प्राचार्य डॉ.बी.टी.जाधव — केंद्र प्रमुख

जिमखाना विभाग

महाविद्यालयाचे मा.प्राचार्य डॉ.बी.टी.जाधव व जिमखाना यांचे मार्गदर्शनाखाली महाविद्यालयाच्या सिनियर जिमखाना विभागाने यशस्वी वाटचाल चालू ठेवली आहे. सन २०१९-२० या शैक्षणिक वर्षामध्ये जिमखाना विभागाने कर्मवीर क्रीडा प्रबोधिनी अंतर्गत महाविद्यालयामध्ये सर्व शाखांची बैठक आयोजित केली. सदर बैठकीसाठी दहिवडी मधील सर्व शाखा प्रमुख व क्रीडा मार्गदर्शक उपस्थित होते.

महाविद्यालयातील सिनियर विभागातील सर्व खेळाडू कर्मवीर क्रीडा प्रबोधिनीचे सभासद करुन घेऊन त्यांना विविध क्रीडा स्पर्धांमध्ये सहभागी करुन घेण्याचे ठरविण्यात आले.

या शैक्षणिक वर्षामध्ये जिमखाना विभागाने सातारा विभागीय व्हॉलीबॉल मुली स्पर्धा व सातारा विभागीय व्हॉलीबॉल मुले स्पर्धांचे आयोजन केले.

सातारा विभागीय व्हॉलीबॉल मुली स्पर्धांमध्ये महाविद्यालयाच्या संघाने तृतीय क्रमांक मिळून यश संपादन केले.

सिनियर विभाग :

१) व्हॉलीबॉल २) खो-खो ३) कबड्डी ४) कुस्ती ५) बॅडमिंटन ६) अॅथलेटिक्स ७) क्रॉसकंट्री ८) क्रिकेट ९) हँडबॉल या स्पर्धांमधून मुले व मुली असे संघांनी वरील स्पर्धांमधून सहभाग घेतला.

- शिवाजी विद्यापीठ अंतर्गत झालेल्या इंटर झोनल क्रॉसकंट्री स्पर्धेमध्ये महाविद्यालयाची खेळाडू कु.वैष्णवी सावंत हिने तृतीय क्रमांक मिळवत यश संपादन केले. तिची ऑल इंडिया इंटर युनिव्हर्सिटी स्पर्धेसाठी निवड झाली.
- कु.धनश्री सजगाने हिची शिवाजी विद्यापीठ संघात वेस्ट झोन इंटर युनिव्हर्सिटी व्हॉलीबॉल मुली स्पर्धेसाठी निवड झाली.
- सातारा झोनल स्पर्धेमध्ये रोहित रोमन याने लांब उडी प्रथम, ट्रिपल जंप मध्ये द्वितीय क्रमांक प्राप्त केला.
- सातारा झोनल स्पर्धेमध्ये आकाश सावंत, शुभम पोळ, तेजस गायकवाड, ऋषिकेश बगाडे, रोहित रोमन, नानासो वाघमोडे यांनी ४ x १०० मी. रिले व ४ x

Scanned with CamScanner

४०० मी. रिले स्पर्धेमध्ये द्वितीय क्रमांक मिळवत यश संपादन केले. यांची इंटर झोनल स्पर्धेसाठी निवड झाली.

- सातारा झोनल कुस्तीमध्ये रणदिवे शुभम याने द्वितीय व वरुण गोसावी याने तृतीय क्रमांक मिळवून यश संपादन केले. यांची इंटरझोनल स्पर्धेसाठी निवड झाली.

प्रा.यु.ई.शिंदे
विभागप्रमुख

ज्युनियर जिमखाना

सन २०१९-२०२० या शैक्षणिक वर्षामध्ये ज्युनिअर महाविद्यालयातील विद्यार्थी/विद्यार्थिनींनी विविध वैयक्तिक व सांघिक खेळ प्रकारांमध्ये सहभाग घेऊन स्वत:मधील कौशल्ये, चिकाटी व खिलाडूवृत्ती दाखवून तालुका, जिल्हा, विभाग, राज्य आणि राष्ट्रीय स्पर्धेत यश संपादन केले.

वैयक्तिक खेळ प्रकारामध्ये बुद्धिबळ, तायक्वांदो, कुस्ती, कराटे, वुशू, शीकाई मार्शल आर्ट, ॲथलेटिक्स व किक बॉक्सिंग तसेच सांघिक खेळ प्रकारामध्ये फुटबॉल, बॅडमिंटन, कबड्डी, व्हॉलिबॉल, क्रिकेट, बॉल बॅडमिंटन, टेबल टेनिस, सेपक टकरा, थ्रो-बॉल, टेनिक्वाईट व रग्बी अशा वैयक्तिक ७ व सांघिक १४ खेळ असे मिळून एकूण २१ क्रीडा प्रकारांमध्ये विद्यार्थ्यांनी सहभाग नोंदविला. तालुकास्तरीय स्पर्धेत १७० मुले व १०९ मुली अशा एकूण २७९ विद्यार्थ्यांनी सहभाग घेतला. जिल्हास्तरीय स्पर्धेत १६१ मुले व ७२ मुली अशा एकूण २३३ विद्यार्थ्यांनी सहभाग घेतला. विभागस्तरीय स्पर्धेत ३८ मुले व १७ मुली अशा एकूण ५५ विद्यार्थ्यांनी सहभाग घेतला. राज्यस्तरीय स्पर्धेत १ मुलगा व ६ मुली अशा एकूण ७ विद्यार्थ्यांनी सहभाग घेतला व राष्ट्रीय स्पर्धेत १ मुलगा व २ मुली अशा एकूण ४ विद्यार्थ्यांनी सहभाग घेतला.

विशेष कामगिरी

१) सेपक टकरा (मुली) -
१) विभागीय क्रीडा संकुल, नागपूर येथे राज्यस्तरीय स्पर्धेत प्रथम
२) अदिती जगदाळे या खेळाडूची राष्ट्रीय स्पर्धेत निवड झाली.

२) बेसबॉल (मुले) -
१) मेरीमाता इंग्लिश मेडी स्कूल, पिंगळी, ता.दहिवडी येथे जिल्हास्तर स्पर्धेत द्वितीय क्रमांक प्राप्त केला.
२) श्रेयश फडतरे या खेळाडूची चंदिगड येथे राष्ट्रीय स्पर्धेत निवड.
३) प्रताप पवार, अक्षय उगलमोगले या दोन खेळाडूंनी छत्रपती शिवाजी स्टेडिअम, सांगली येथे विभागीय बेसबॉल निवड चाचणीत सहभाग घेतला.

३) रग्बी (मुली) -
१) सैनिक स्कूल, सातारा येथे जिल्हास्तर स्पर्धेत द्वितीय
२) कु.ऋतुजा कावडे या खेळाडूची राष्ट्रीय स्पर्धेत निवड

४) टेनिक्वाईट (मुली) -
१) आयडियल इंग्लिश मेडी स्कूल, ता.मिरज, जि.सांगली येथे विभागस्तर स्पर्धेत प्रथम

५) बॉल बॅडमिंटन (मुले) -
१) श्री काडसिद्धेश्वर हायस्कूल, कणेरी मठ ता.करवीर, जि.कोल्हापूर येथे विभागस्तर स्पर्धेत द्वितीय

६) व्हॉलीबॉल (मुली) -
१) दहिवडी येथे जिल्हास्तर स्पर्धेत द्वितीय
२) कु.धरित्री नरळे, संचित गोसावी या दोन खेळाडूंचा शाहू हायस्कूल व ज्यु.कॉलेज, ता.कागल, जि.कोल्हापूर येथे विभागस्तर निवड चाचणीत सहभाग.

७) शिकई मार्शल आर्ट (मुली) -
१) कु.चैत्राली जोशी वारणानगर, कोल्हापूर येथे विभागीय स्पर्धेत सहभाग

८) योगा (मुले) -
१) ओंकार मुलिक कणेरी मठ, कोल्हापूर येथे विभागस्तर स्पर्धेत सहभाग

९) मैदानी (मुले/मुली) -
१) सुरज भोंडवे - लांब उडी - विभागस्तर
२) तुषार देवकर - हातोडा फेक - विभागस्तर सहभाग
३) सुनील सुतार - उंच उडी - विभागस्तर

१०) कबड्डी (मुले) -
१) श्रीमंत छत्रपती शाहू जिल्हा क्रीडा संकुल, सातारा येथे जिल्हास्तर स्पर्धेत द्वितीय

Scanned with CamScanner

२) प्रताप माने, शुभम माने या दोन खेळाडूंचा जिल्हा क्रीडा संकुल, सिंधुदुर्ग येथे निवड चाचणीत सहभाग

११) क्रिकेट (मुले) -

१) श्रीमंत छत्रपती शाहू जिल्हा क्रीडा संकुल, सातारा येथे जिल्हास्तर स्पर्धेत तृतीय

२) अभिषेक काळे या खेळाडूचा सांगली येथे निवड चाचणीत सहभाग

१२) थ्रो बॉल (मुले) -

१) कोल्हापूर येथे विभागस्तर स्पर्धेत सहभाग

कर्मवीर क्रीडाप्रबोधिनी विविध उपक्रम :

- सातारा विभागीय व्हॉलीबॉल मुलींच्या स्पर्धा आयोजन केले.
- सातारा विभागीय व्हॉलीबॉल मुले स्पर्धांचे आयोजन केले.
- माण तालुकास्तरीय शालेय कुस्ती क्रीडा स्पर्धांचे आयोजन केले.
- माण तालुकास्तरीय शालेय कराटे क्रीडा स्पर्धांचे आयोजन केले.
- २१ जून जागतिक योग दिन साजरा केला.
- ३१ ऑगस्ट, २०१९ रोजी दहिवडी कॉलेज मॅरेथॉन स्पर्धेचे आयोजन. स्पर्धेमध्ये सिनियर, ज्युनियर व सर्व स्टाफ एकूण १,००० स्पर्धकांनी सहभाग घेतला.
- मेजर ध्यानचंद राष्ट्रीय क्रीडा दिनानिमित्त विविध क्रीडा स्पर्धांचे आयोजन केले.
- रयत शिक्षण संस्था शताब्दी वर्ष निमित्ताने माण व खटाव तालुक्यातील एकूण २६ शाखा मिळून कर्मवीर दिंडी सोहळाचे आयोजन करण्यात आले. व्हॉलीबॉल, बॅडमिंटन, खो-खो, कबड्डी, रस्सी खेच, बुद्धिबळ, ॲथलेटिक्स अशा विविध क्रीडा स्पर्धांचे आयोजन केले.
- रयत शिक्षण संस्था शताब्दी वर्ष निमित्ताने विविध क्रीडा स्पर्धांचे निमित्ताने गुणवंत राष्ट्रीय खेळाडूंचा सत्कार करण्यात आला.

द्वितीय सत्र

महाविद्यालयाचे मा.प्राचार्य डॉ.बी.टी.जाधव व जिमखाना समिती यांचे मार्गदर्शनाखाली महाविद्यालयाच्या सिनियर व ज्यूनियर जिमखाना विभागाने यशस्वी वाटचाल चालू ठेवली आहे.

महाविद्यालयातील सर्व खेळाडू कर्मवीर क्रीडा प्रबोधिनीचे सभासद करुन घेऊन त्यांना विविध क्रीडा स्पर्धांमध्ये सहभागी करुन घेण्याचे ठरविण्यात आले होते. त्याप्रमाणे सिनिअर महाविद्यालयामधून १५० व ज्युनिअर विभागाची १६७ असे एकूण ३१७ खेळाडू कर्मवीर क्रीडा प्रबोधिनीचे सभासद करुन घेण्यात आले आहेत. प्रत्येक खेळाडूकडून १५० रु. प्रमाणे सभासद फी जमा करण्यात आली.

सिनि. महाविद्यालयाच्या मुलांच्या बेसबॉल संघाने सातारा झोनल बेसबॉल स्पर्धेमध्ये द्वितीय क्रमांक प्राप्त करुन यश संपादन केले व इंटर झोनल स्पर्धेमध्ये द्वितीय क्रमांक मिळवून यश संपादन केले. महाविद्यालयातील पवन माने, विशाल पवार, जीवन जगदाळे यांची शिवाजी विद्यापीठ संघामधून ऑल इंडिया स्पर्धेसाठी निवड झाली.

ज्यू.विभागामधून श्रेयस दीपक फडतरे या तायवान चीन येथे झालेल्या अंतरराष्ट्रीय बेसबॉल स्पर्धेमध्ये सहभाग घेतला.

श्रेयस दीपक फडतरे याने चंदिगड येथे झालेल्या शालेय राष्ट्रीय बेसबॉल स्पर्धेमध्ये सहभाग नोंदविला.

कु.अदिती अजित जगदाळे या खेळाडूने मनिपूरम, आंध्रप्रदेश येथे झालेल्या शालेय राष्ट्रीय सेपकटकरा स्पर्धेमध्ये तृतीय क्रमांक मिळविला.

कु.ऋतुजा वीरभद्र कावडे या खेळाडूची शालेय राष्ट्रीय रग्बी स्पर्धेसाठी निवड झाली.

मॅरेथॉन स्पर्धा आयोजन :

महाविद्यालयामध्ये मॅरेथॉन स्पर्धेचे आयोजन करण्यात आले. सदर स्पर्धेमध्ये सिनियर व ज्युनियर विभागामधून व शिक्षक व शिक्षकेतर विभागामधून १००० खेळाडूनी सहभाग घेतला.

रयत शिक्षण संस्था शताब्दी महोत्सवी वर्षामध्ये कर्मवीर क्रीडा प्रबोधिनी व जिमखाना विभागाच्या वतीने क्रीडांगणाचे बाजूने २५० वृक्ष लागवड करण्यात आली.

Scanned with CamScanner

तीन दिवसीय 'क्रीडा महोत्सव' आयोजन :

महाविद्यालयामध्ये तीन दिवसीय 'क्रीडा महोत्सव' आयोजन करण्यात आले होते. या महोत्सवामध्ये हॉलीबॉल, कबड्डी, खो-खो, क्रिकेट, टेबल-टेनिस, बॅडमिंटन व फनी गेम लगोर, संगीत खुर्ची असे एकूण आठ विविध खेळ घेण्यात आले. सदर स्पर्धेमध्ये सिनिअर व ज्युनिअर विभागामधून व शिक्षक व शिक्षकेतर विभागामधून १२०० खेळाडूंनी सहभाग घेतला. सदर स्पर्धेमध्ये सिनिअर व ज्युनिअर विभागामधील सर्व शिक्षकांना प्रत्येक खेळाचा एक संघ देण्यात आला होता. त्या संघाचे त्यांना प्रायोजकत्व (संघ मालक) देण्यात आले होते. स्पर्धे दरम्यान खेळाडू/संघा बरोबर त्या-त्या संघाचे मालक उपस्थित राहून आपल्या संघाला प्रोत्साहन देत होते.

क्रीडा मार्गदर्शन शिबीर आयोजन :

दहिवडी शिक्षण संकुलातील सिनिअर, ज्युनिअर व माध्यमिक विद्यालयामधील सर्व खेळाडूंसाठी व्हॉलीबॉल, बॅडमिंटन, टेबल टेनिस, क्रिकेट, ॲथलेटिक्स अशा विविध खेळांचे दहा दिवसांचे मार्गदर्शन शिबीराचे आयोजन करण्यात आले होते. शिबीरामध्ये ११५ खेळाडूंनी सहभाग घेतला होता. सदर शिबीरासाठी तज्ञ मार्गदर्शक म्हणून श्री.कानेरे, श्री.घनवट गणेश, श्री.अवघडे यांना बोलविण्यात आले होते.

प्रा.एम.बी.कुमठेकर
विभागप्रमुख

बी.व्होक.ॲग्रीकल्चर

शैक्षणिक वर्ष २०१९-२० मध्ये बी.व्होक. ॲग्रीकल्चर भाग दोनला विद्यापीठाची मान्यता मिळाली. भाग एक व भाग दोन या दोन्ही वर्गातील एकूण विद्यार्थी संख्या ४० आहे. चालू शैक्षणिक वर्षामध्ये विभागामार्फत कन्या शाळेच्या शेजारी असणाऱ्या जमिनीत सिताफळ, शेवगा, आवळा, बोर, डाळिंब, पेरु, चिकू, संत्री, मोसंबी, लिंबू, जांभूळ, चिंच अशा विविध फळ झाडांची मिळून ११५० झाडे लावली तसेच विद्यार्थ्यांच्याकडून या सर्व झाडांना ठिबक करुन घेतले. तसेच या बागेसाठी पाण्याची कायमस्वरुपी सोय व्हावी म्हणून सुमारे ३० लाख लीटर पाणी साठवण क्षमता असणारे शेत तळे निर्माण करण्याचे काम चालू केले आहे.

महाविद्यालयाच्या आवारातील पॉलिहाऊसमध्ये दोडका, कारली, काकडी, मेथी व कोथिंबीरीचे उत्पादन सेंद्रिय पध्दतीने घेतले. भाग दोनसाठी असणाऱ्या Animal Science and Dairy Technology या विषयांतर्गत विद्यार्थ्यांना पनीर, बासुंदी, सुगंधी दुध यासारखे विविध दुग्धजन्य पदार्थ तयार करण्यास शिकविले. या सर्व उत्पादनांच्या विक्रीतून विभागाला सुमारे ६,५००/- रुपये मिळाले. तसेच देवापूर येथील शेत जमिनीतून विभागाने रयत शिक्षण संस्था कृषी विभाग देवापूर यांच्याशी असलेल्या MoU अंतर्गत त्यांच्या सहकार्याने सुमारे १० क्विंटल गहू उत्पादित केला. त्यातून विभागाला २५,०००/- रुपये मिळाले.

NSQF च्या मार्गदर्शक तत्वांनुसार विभागातील भाग दोन मध्ये शिकणाऱ्या सर्व विद्यार्थ्यांची Agriculture Skill Council of India (ASCI) Delhi यांच्या मार्फत Level ४ आणि ५ साठी असणारी परीक्षा घेण्यात आली. या परीक्षेमध्ये सर्व विद्यार्थी उत्तीर्ण झाले.

विभागातील विद्यार्थ्यांसाठी मा.भालचंद्र पोळ, प्रा.वैभव जुमळे यांचे व्याख्यान आयोजित केले होते. तसेच रसायनशास्त्र विभागाच्या संयुक्त विद्यमाने "Impact of Soil Analysis on Modern Agricultural Techniques" या विषयावर दि.०५-१०-२०१९ रोजी एकदिवसीय कार्यशाळा आयोजित केली होती. या कार्यशाळेला प्रा.डॉ.सुनिल जाधव (डी.पी.भोसले कॉलेज, कोरेगाव) हे प्रमुख पाहुणे म्हणून उपस्थित होते. तसेच संदिप ट्रेडर्स आणि भारती ग्रीनटेक यांच्याशी असलेल्या MoU अंतर्गत दि.०३-०१-२०२० रोजी "Farm Mechanism and Organic Farming" या विषयावर एकदिवसीय कार्यशाळा आयोजित केली होती. या कार्यशाळेसाठी मा.विनय पोळ व मा.संजय चव्हाण साहेब हे प्रमुख पाहुणे म्हणून उपस्थित होते. या कार्यशाळेसाठी बी.व्होक.भाग एक व दोनचे ४० विद्यार्थी उपस्थित होते.

डॉ.एस.पी.दिवटे
नोडल ऑफिसर

Scanned with CamScanner

Department of Botany

The department of Botany runs "P.G. Diploma in Green Chemistry and Crop Protection" under "Innovative programme of U.G.C" since 2010 . The college has organized "Rayat Inspire" camp of 5 days duration for higher secondary students of various high schools. 40 students participated in this camp. The departmental faculty guided these students about research projects and opportunities.

Wall paper presentations were organized on 14th August 2019, 5th September 2018, 21st September 2019, 25th January 2020. Students of B.Sc. I, II and III has participated in Avishkar competition and Science Exhibition organized by our college. Students of B.Sc. I have actively participated in Rayat Avishkar Competition in S.M. Joshi College Hadapsar Pune.

B.Sc. III students has celebrated Teachers day on the occasion of birth anniversary of Dr. Sarvapalli Radhakrishnan, dated 5th September 2019. Plant Protection students of B.Sc.II has visited Botanical garden for getting information about plants on 16th October 2019 in presence of Dr. Kamble V.V., Dr. Anil Jagtap, Miss. Yele R.B., Miss. Nale P. R. and Mr. Atul Dalvi.

One Day Excursion was arranged on 30th August 2019 at Chalkewadi and Thoseghar all B.Sc.III Botany students have enjoyed the study tour &Two Day Excursion was arranged on 27th & 28th December 2019 at Malkapur, Kunkeshwar, Ratnagiri, Rajapur and Kolhapur. B.Sc.I have enjoyed the study tour on 27th February 2020 at Warnanagar, Jotiba and Shivaji University Kolhapur.

One Day State level Seminar on 'Biodiversity Conservation' Prof. Dr.S.S Kamble, Dr. V.B. Shimpale and Dr. M.M. Lekhak and Dr. R.S. Choudhari were resource persons for the seminar on 29th January 2020.

B.SC.I. Botany students has enthusiastically participated in Exhibition of Floral arrangement on 16th February 2020 in presence of Dr. A.N. Dadas, Coordinator IQAC Dahiwadi College Dahiwadi and Dr. Kamble V.V., Dr. A. A. Jagtap, Mr. Dalvi A.V, Miss. Yele R.B, Miss.Satre T.S & Miss.Nale P.R.

B.SC.II, Botany (Plant Protection) students has enthusiastically participated in Exhibition at Krishi Vidnyan Kendra Malegaon, Baramati on 19th January 2020 in presence of Miss. Nale P.R.

Botany students has enthusiastically participated in Research Paper presentation entitled 'Water purification by Moringa seeds. L . A comparative study of the different parts of Acacia catecheu on 28th february 2020.

The department runs UGC approved Career Oriented Course, Biotechnology; Skill based courses Viz. Herbal Cosmetics (Symbiosis, Pune) and Drip irrigation and Sprinkler (Jain Irrigation, Jalgaon) for B.Sc. II students and Short term course: Conservation of Local seed varieties for B.SC. III students.

Maintenance of plants in campus and shade nets was under the supervision of our departmental staff.

Dr. Kamble V.V. he has received additional grants of Rs. 10,000/- and Miss. Yele R. B. has received Rs. 10,000/- from research corpus fund of Dahiwadi his research projects.

Scanned with CamScanner

In all these activities there is active participation of my colleagues Dr. A. AJagtap, Dr. S.K. Kamble, Miss. Nale P. R., Miss. Mamlayya A. B., Miss. Yele R.B., Mr. A.V. Dalvi and Miss.Satre T.S. I am very much thankful to Prin. Dr. B.T. Jadhav the kind support for conduction of all these activities.

Prof.V.V.Kambale
Head of Department

हिंदी विभाग

शैक्षणिक वर्ष २०१९-२० या वर्षामध्ये बी.ए.भाग १ हिंदी (ऐच्छिक), बी.ए.भाग १ हिंदी (अनिवार्य), बी.ए.भाग २ हिंदी - ६१, बी.ए.भाग ३ - १८ या वर्ग व विषयासाठी विद्यार्थ्यांनी प्रवेश घेतला. वर्षभरामध्ये हिंदी विभागामार्फत खालील कार्यक्रमांचे आयोजन करण्यात आले.

१) १५ ऑगस्ट - संशोधन पोस्टर
२) १४ सप्टेंबर - पोस्टर
३) २२ सप्टेंबर - संशोधन पोस्टर
४) २६ जानेवारी - संशोधन पोस्टर

याशिवाय बी.ए.भाग १, २ व ३ मधील विद्यार्थ्यांनी प्रथम व द्वितीय सत्रामध्ये अनुक्रमे ५ संशोधन पोस्टर वेगवेगळ्या विषयावर तयार करुन संशोधन पध्दतीप्रमाणे सादरीकरण केले.

दरवर्षी प्रमाणे हिंदी विभागामार्फत 'हिंदी दिवसाचे' आयोजन करण्यात आले. या कार्यक्रमासाठी प्रमुख पाहुणे मा.प्रा.जाधव ए.एम. यांनी विद्यार्थ्यांनी मार्गदर्शन केले. कार्यक्रमासाठी श्री.भोज सर व मराठी विभागाच्या प्रमुख प्रा.श्रीमती मीरा देठे उपस्थित होते.

या वर्षामध्ये शिवाजी विद्यापीठ कोल्हापूर यांचेकडील बी.ए.भाग २ (आयडीएस) या वर्गातील पुनर्रचित पाठ्यक्रमावर एकदिवसीय कार्यशाळा दि.०९-०९-२०१९ रोजी आयोजित करण्यात आली. या कार्यशाळेसाठी शिवाजी विद्यापीठ कोल्हापूर, हिंदी अभ्यास मंडळाचे चेअरमन प्रा.डॉ.आर.पी.भोसले, प्रा.डॉ.बी.एस.खिलारे, प्रा.डॉ.बबन सातपुते, प्रा.डॉ.सुनिल बनसोडे, प्रा.डॉ.भानुदास आगेडकर आदींनी मार्गदर्शन केले. या कार्यशाळेसाठी शिवाजी विद्यापीठ कार्यक्षेत्रातील प्राध्यापक उपस्थित होते.

महाविद्यालयाच्या या शैक्षणिक वर्षातील हा महत्वपूर्ण सोहळा होता. महाविद्यालयामध्ये हिंदी विभागामार्फत आंतरराष्ट्रीय चर्चासत्राचे आयोजन दि.१९ व २० डिसेंबर २०१९ रोजी करण्यात आले. या चर्चासत्रामध्ये गुजरात, छत्तीसगड, जम्मू, केरळ, तमिळनाडू, कर्नाटक, बिहार, महाराष्ट्राच्या विविध विद्यापीठातील १४५ प्राध्यापक व संशोधक विद्यार्थ्यांनी आपले शोध निबंध सादर केले. सदरचे शोधनिबंध यु.जी.सी. केअर लिस्ट मधील निबंधमाला या हिंदी संशोधन पत्रिकेमध्ये प्रकाशित करण्यात आले.

हिंदी विभागामार्फत 'समाचार लेखन आणि मुलाखत तंत्र' या शॉर्ट टर्म कोर्सचे यशस्वी आयोजन करण्यात आले. याशिवाय बी.ए.भाग ३ मधील विद्यार्थ्यांनी दहिवडी येथील 'अंध अपंग शाळेला' भेट देऊन विद्यार्थ्यांना शालेय साहित्य व खाऊचे वाटप केले. या बरोबरच विद्यार्थ्यांच्यासाठी 'कलाकृती प्रशिक्षण' व कलाकृती प्रदर्शनाचे यशस्वी आयोजन करण्यात आले होते. या सर्व कार्यक्रमाच्या आयोजनासाठी हिंदी विभागातील सहकारी प्राध्यापक डॉ.किशोर पवार यांनी मोलाचे सहकार्य केले. तर महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ.बी.टी.जाधव यांची मार्गदर्शक भूमिका नेहमीच हिंदी विभागासाठी प्रेरणा देणारी ठरली आहे.

डॉ.बी.एस.बलवंत
विभागप्रमुख

वाणिज्य विभाग

वाणिज्य विभागामध्ये २०१९-२० मध्ये अनुक्रमे बी.कॉम.भाग १ - २४०, २ - १८० व ३ - १७० याप्रमाणे प्रवेश घेतला. दुष्काळी भागातील विद्यार्थ्यांना दर्जेदार वाणिज्य शिक्षण देऊन यशस्वी उद्योजक निर्माण करणे हे वाणिज्य विभागाचे ध्येय आहे. यासाठी मा.प्राचार्य डॉ.बी.टी.जाधव यांच्या मार्गदर्शनाखाली विद्यार्थ्यांना नियमित अभ्यासक्रमाबरोबर शॉर्ट टर्म कोर्सेस - Corporate Etiquettes, Certificate Couse in Tally, Office Automation, IBPS, करियर ओरिएंटेड कोर्सेस मध्ये Computer Accounting Tally

Scanned with CamScanner

Package Course, कौशल्याधारित FALI, Computer Accountant इ. कोर्स सुरु आहेत. या माध्यमातून विद्यार्थ्यांना रोजगाराच्या संधी उपलब्ध होतात.

वाणिज्य विभागामार्फत १९ व २० डिसेंबर २०२० रोजी आंतरराष्ट्रीय परिसंवाद आयोजन करणेत आला. यामध्ये ९५ शोध-निबंध सादर करणेत आले. ते UGC Care List मधील जर्नल मध्ये प्रकाशित करणेत आले. माणदेशी फाऊंडेशन म्हसवड यांच्या सहकार्याने विद्यार्थ्यांसाठी बँकिंग वर आधारित कार्यशाळा व ज्वेलरी मेकिंगचे ट्रेनिंग आयोजित करणेत आले. उद्योजकता विकास केंद्रामार्फत बी.ए./बी.कॉम. व बी.एस्सी. साठी कार्यशाळा आयोजित करणेत आली. उद्योजकता विकास करणेसाठी ट्रेड फेअर २०२० चे आयोजन करणेत आले. यामध्ये १५० विद्यार्थी सहभागी झाले. वाणिज्य विभागातील विद्यार्थी Research Poster Presentation साठी सहभागी झाले. Student Research Journal मध्ये ५ विद्यार्थ्यांचे शोध-निबंध प्रकाशित झाले. वाणिज्य विभागाद्वारे परीक्षा विभागासाठी मिड-टर्म परीक्षेचे गुणपत्रक तयार करुन दिले. बँकिंगची प्रात्यक्षिक माहिती घेणेसाठी सातारा जिल्हा मध्यवर्ती सहकारी बँक, शाखा दहिवडी या ठिकाणी बँक अभ्यास भेट आयोजित करणेत आली. यासाठी महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ.बी.टी.जाधव यांचे मार्गदर्शन लाभले.

प्रा.एम.बी.शिकलगार
विभागप्रमुख

मराठी विभाग

शैक्षणिक वर्ष २०१९-२० यामध्ये मराठी विषय घेतलेल्या विद्यार्थ्यांचा अध्ययन अध्यापनासोबतच व्यक्तिमत्व विकास व्हावा, त्यांच्या सर्जनशीलतेला वाव मिळून विद्यार्थ्यांनी आपला सर्वांगिण विकास करावा या हेतूने या वर्षात खालील कार्यक्रमांचे आयोजन करण्यात आले होते.

१) संशोधन पोस्टर प्रेझेंटेशन - १५ ऑगस्ट, १४ सप्टेंबर, २२ सप्टेंबर, ३१ डिसेंबर २०१९ व २६ जानेवारी २०२० या दिवशी बी.ए.भाग - १, २, ३ या विद्यार्थ्यांनी संशोधन पोस्टर सादर केले.

२) १ ऑगस्ट २०१९ रोजी साहित्य सम्राट अण्णाभाऊ साठे यांचे जयंतीचे औचित्य साधून प्रा.डॉ.बी.एस. बलवंत आणि प्रा.डॉ.ए.एन.दडस यांनी अण्णाभाऊ साठे यांचे साहित्यिक कार्याची माहिती विद्यार्थ्यांना दिली.

३) २५ सप्टेंबर २०१९ रोजी श्री.कोळी यांच्या अध्यक्षतेखाली कर्मवीर जयंती निमित्ताने वक्तृत्व स्पर्धेचे आयोजन करण्यात आले होते. यात १८ विद्यार्थ्यांनी सहभाग नोंदवला.

४) दि.२४ सप्टेंबर २०१९ रोजी महाविद्यालयांतर्गत ज्युनिअर व सिनिअर विभागातील विद्यार्थ्यांसाठी निबंध स्पर्धेचे आयोजन करण्यात आले होते.

५) दि.२८ सप्टेंबर २०१९ रोजी डॉ.व्ही.एन.शिंदे कुलसचिव शिवाजी विद्यापीठ कोल्हापूर यांचे विविध ज्ञान विज्ञान विस्तार या व्याख्यानमालेचे आयोजन करण्यात आले होते.

६) दि.१९ व २० डिसेंबर २०१९ या दिवशी मराठी साहित्य धर्म, जात, वंश, भेद या विषयावर आंतरराष्ट्रीय परिषदेचे आयोजन करण्यात आले होते. या परिषदेसाठी कोल्हापूर, सोलापूर, सातारा, सांगली, अहमदनगर, लातूर, बीड, चंद्रपूर व औरंगाबाद अशा विविध जिल्ह्यातून व महाराष्ट्रातील विविध विद्यापीठातील १०५ संशोधन प्राध्यापकांनी सहभाग नोंदवला होता. सदर शोधनिबंध यु.जी.सी. यादीतील अक्षरवाङ्मय या मराठी संशोधन पत्रिकेत प्रकाशित केले.

७) १ जानेवारी ते १५ जानेवारी २०२० या मराठी भाषा पंधरवड्यात निबंध, शुध्दलेखन, म्हणी व वाक्प्रचार लेखन, काव्यवाचन, काव्यलेखन अशा विविध स्पर्धा आयोजित केल्या होत्या. त्याबरोबर 'घाशीराम कोतवाल' हे नाटक 'जोगवा' सिनेमा विद्यार्थ्यांना दाखविण्यात आला.

८) बी.ए.भाग तीन या वर्गातील विद्यार्थ्यांना 'ग्रामीण पत्रकारिता' या शॉर्ट-टर्म कोर्सचे यशस्वी आयोजन करण्यात आले. या विषयांवर त्यांच्यासाठी श्री.रुपेश कदम, श्री.दिपक तंटे-बडवे व कु.माधुरी भोसले या पत्रकारांनी व्याख्यानाच्या माध्यमातून मार्गदर्शन केले.

Scanned with CamScanner

९) २७ फेब्रुवारी २०२० रोजी मराठी राजभाषा दिनाच्या अनुषंगाने श्री.अजित काटकर यांनी विद्यार्थ्यांना आपले स्वलेखनाचे अनुभव व मराठी साहित्य या विषयांवर मागदर्शन केले व मराठी राजभाषा दिवस साजरा करण्यात आला.

प्रा.मीरा देठे
विभागप्रमुख

राज्यशास्त्र विभाग

शैक्षणिक वर्ष सन २०१९-२० मध्ये राज्यशास्त्र विभागात ३४ विद्यार्थी प्रवेशित झाली. महाविद्यालयाने आयोजित केलेल्या विविध उपक्रमामध्ये विभागातील विद्यार्थ्यांनी सक्रिय सहभाग नोंदविला. यामध्ये प्रामुख्याने संशोधनपर पेपर्स सादर करण्यात आले. तसेच माननीय प्राचार्य यांच्या प्रेरक मार्गदर्शनानुसार विभागामार्फत संविधान साक्षरता इन योजना सुरु करण्यात आली. विद्यार्थ्यांमध्ये सामाजिक संशोधन वाढीस लागावे यासाठी मतदाराच्या वर्तनाचा आणि सातत्याने होणाऱ्या पक्षांतराबाबत लोकमताचा अभ्यास विद्यार्थ्यांनी केला. महाराष्ट्र विधानसभा निवडणूक २०१९ च्या अनुषंगाने सदृढ लोकशाहीस भयमुक्त मतदान याकरिता विद्यार्थ्यांकडून संकल्पपत्र भरुन घेऊन भयमुक्त मतदार दूत म्हणून त्यांची निवड करण्यात आली.

१० डिसेंबर २०१९ रोजी आंतरराष्ट्रीय मानवाधिकार दिन साजरा करण्यात आला. २६ नोव्हेंबर २०१९ रोजी 'संविधान दिन' साजरा करण्यात आला. १९ आणि २० डिसेंबर २०१९ रोजी विभागाच्या वतीने आयोजित केलेल्या आंतरराष्ट्रीय परिषदेमध्ये एकूण ६१ संशोधकांनी आपले शोधनिबंध जमा केले. या चर्चासत्रात ज्येष्ठ राजकीय विश्लेषक डॉ.प्रकाश पोवार यांचे मार्गदर्शन लाभले. दि. २५ जानेवारी २०२० रोजी 'मतदार दिनाचे' औचित्य साधून विभागाने अभिरुप मतदान प्रक्रिया राबवून नवमतदारांना मतदान प्रक्रियचे प्रशिक्षण दिले. तसेच बी.ए. भाग ३ च्या विद्यार्थ्यांना E.V.M. मशीन व VVPAT मशीन, मतमोजणीचे प्रशिक्षण देण्यात आले.

वरील सर्व उपक्रम यशस्वी करण्यासाठी महाविद्यालयाचे आदरणीय प्राचार्य डॉ.बी.टी.जाधव यांचे बहुमोल मार्गदर्शन लाभले.

प्रा.भारती पाटील, विभागप्रमुख

बी.सी.ए. विभाग

बी.सी.ए. विभागामध्ये सन २०१९-२०२० वर्षात बी.सी.ए.भाग १ साठी ६८, बी.सी.ए.भाग २ साठी ५३ व बी.सी.ए. भाग ३ साठी ५७ विद्यार्थ्यांनी प्रवेश घेतला आहे.

सन २०१९-२०२० या वर्षात संगणक विभागातील विद्यार्थ्यांनी १५ ऑगस्ट (Independance Day) साठी १० पोस्टर्स, १० विद्यार्थी तसेच ५ सप्टेंबर (Teachers Day) साठी ९ पोस्टर ९ विद्यार्थी सहभागी झाले. २२ सप्टेंबर (Karmveer Jayanti) ५ पोस्टर ५ विद्यार्थी सहभागी झाले. ३० डिसेंबर ९ पोस्टर ९ विद्यार्थी सहभागी झाले. २६ फेब्रुवारी Science Exhibition मध्ये ४ पोस्टर ४ विद्यार्थी सहभागी झाले. बी.सी.ए. विभागातून विविध कार्यक्रमांमध्ये एकूण ३७ विद्यार्थी सहभागी झाले.

दहिवडी कॉलेज दहिवडी येथील बी.सी.ए. विभागामध्ये सन २०१९-२०२० या शैक्षणिक वर्षात बी.एस्सी. साठी Cyber law and Cyber Security Awareness या विषयावरती Seminar दि.१६-१-२०२० रोजी आयोजित केला होता. या Seminar च्या प्रसंगी Dr.Rajiv Kumar Mente from Solapur, Adv.Y.N.Desai from Satara, Prof.B.J.Raskar from Shirwal व Prof.Amit More from Phaltan हे Resource Person लाभले. यांचे स्वागत Prof. Kolekar A.H. यांनी केले व Resource Person यांनी Cyber Law and Security याबद्दल माहिती सांगितली.

आभार कॉम्प्युटर सायन्स विभागाच्या प्रमुख Miss Jadhav S.M. यांनी मानले. या Seminar मध्ये कॉम्प्युटर सायन्स व बी.सी.ए. मधील शिक्षक व विद्यार्थ्यांनी सक्रिय सहभाग घेतला.

कॉम्प्युटर सायन्स व BCA विभागातील दि.२८-०१-२०२० रोजी DCD QUEST- 2020 चे आयोजन केले होते. सदर कार्यक्रमासाठी प्रमुख पाहुणे Prof.Kakde V.C., अध्यक्ष प्राचार्य Dr.Jadhav B.T. तसेच कॉम्प्युटर सायन्स व बी.सी.ए. विभागातील सर्व प्राध्यापक उपस्थित होते.

या कार्यक्रमामध्ये कॉम्प्युटर सायन्स व बी.सी.ए. विभागातील विद्यार्थी तसेच बारामती, सातारा, कराड,

Scanned with CamScanner

शिरवळ, पुणे आणि फलटण कॉलेजमधील विद्यार्थ्यांनी सहभाग घेतला.

प्रा.व्ही.व्ही.कणसे
विभागप्रमुख

अर्थशास्त्र विभाग

अर्थशास्त्र विभाग, वाणिज्य विभाग व शिवाजी विद्यापीठ कोल्हापूर यांच्या संयुक्त विद्यमाने दि.२३-०८-२०१९ रोजी बी.कॉम.भाग २ वर्गाच्या ''पैसा आणि वित्तीय रचना'' या विषयाच्या बदललेल्या अभ्यासक्रमावर आधारित कार्यशाळेचे आयोजन करण्यात आले. सदरच्या कार्यशाळेसाठी बीजभाषक व उद्घाटक म्हणून डॉ.डी.के.मोरे (चेअरमन अभ्यास मंडळ व्यावसायिक अर्थशास्त्र) हे उपस्थित होते. त्यांनी बदललेल्या सुधारित अभ्यासक्रमाबद्दलची भूमिका स्पष्ट केली. तसेच डॉ.राजू वाइंगडे, डॉ.विजय कुंभार, श्री.प्रमोद मोघे यांनी साधनव्यक्ती म्हणून मार्गदर्शन केले. या कार्यशाळेसाठी ५० प्राध्यापक उपस्थित होते.

अर्थशास्त्र विभाग व वाणिज्य विभाग यांच्या संयुक्त विद्यमाने दि.१९-०८-२०१९ रोजी ''बँकिंग क्षेत्रातील नवीन प्रवाह'' या विषयावर एकदिवसीय कार्यशाळा आयोजित करण्यात आली होती. या कार्यशाळेसाठी साधन व्यक्ती म्हणून सौ.माधुरी तोरणे व सौ.दिपाली पवार (माणदेशी फाऊंडेशन म्हसवड) या साधनव्यक्ती म्हणून उपस्थित होत्या.

महाविद्यालयात आयोजित केल्या जाणाऱ्या संशोधन पेपर सादरीकरण (भित्तीपत्रक) यामध्ये विभागातील ६० विद्यार्थ्यांनी सहभाग नोंदविला. या स्पर्धा स्वातंत्र्यदिन, शिक्षक दिन, कर्मवीर जयंती, प्रजासत्ताक दिन, मा.शरद पवार यांच्या वाढदिवसानिमित्त महाविद्यालयात आयोजित केल्या जातात.

अर्थशास्त्र विभागामार्फत 'अर्थशास्त्रातील नवीन प्रवाह' या विषयावर दि.१९ व २० डिसेंबर २०१९ रोजी दोन दिवसीय आंतरराष्ट्रीय परिषदेचे आयोजन करण्यात आले. सदरच्या सेमिनारचे उद्घाटन रयत शिक्षण संस्थेचे सचिव मा.भाऊसाहेब कराळे यांच्या हस्ते झाले. तर अध्यक्ष म्हणून डॉ.शिवाजी सरगर यांनी मार्गदर्शन केले. या चर्चासत्रात डॉ.फ्रॉन्सिसिको टोचन (अमेरिका), डॉ.इसाबले डुक (अमेरिका), डॉ.अॅ.डी.सी.तळूले (शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापूर), डॉ.पी.एस.बोबडे (शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापूर) इत्यादींनी मार्गदर्शन केले.

गेस्ट लेक्चर :

विभागामार्फत चालविल्या जात असलेल्या शॉर्ट टर्म व स्कील डेव्हलपमेंट कोर्सच्या तयारीसाठी विभागामार्फत ५ गेस्ट लेक्चरचे आयोजन करण्यात आले. HRD (मानव संसाधन विकास) या शॉर्ट टर्म कोर्स साठी मा.श्री.अजितानंद जाधव (निवृत्त प्राध्यापक) व सचिन निकम (डी.पी.भोसले कॉलेज, कोरेगाव) यांची गेस्ट लेक्चर आयोजित करण्यात आली. Certificate Couse in Rural Banking Operation या स्किल कोर्ससाठी मा.श्री.पी.आर.मोघे (बँका ID कर सातारा) यांचे व प्रा.ए.एच.कोळेकर (श्री सिध्दनाथ ज्यु. कॉलेज, खरसुंडी) तसेच Certificate Course in Agro Industries या स्कील कोर्ससाठी प्रा.गव्हाळे एन.सी. दहिवडी कॉलेज, दहिवडी यांच्या गेस्ट लेक्चरचे आयोजन करण्यात आले.

अविष्कार रिसर्च स्पर्धा :

अर्थशास्त्र विभागातील १० विद्यार्थ्यांनी कॉलेज पातळीवर आयोजित केल्या जाणाऱ्या अविष्कार रिसर्च स्पर्धेत सहभाग घेतला. सदरच्या स्पर्धेतील दोन विद्यार्थ्यांची निवड दि.०६-०१-२०२० रोजी शिवाजी विद्यापीठ कोल्हापूर आयोजित जिल्हास्तरीय अविष्कार स्पर्धेत सहभाग घेतला. तसेच दि.१८-२-२०२० रोजी आयोजित रयत अविष्कार स्पर्धेत ०२ विद्यार्थ्यांनी सहभाग नोंदविला.

अंदाजपत्रक :

भारत सरकारच्या २०२०-२१ या सालासाठीच्या वार्षिक अंदाजपत्रक सादरीकरणाचे लाईव्ह प्रक्षेपण विद्यार्थ्यांना दाखविण्यात आला यामध्ये विभागातील ९८ विद्यार्थ्यांनी सहभाग घेतला.

प्रश्नमंजुषा :

अर्थशास्त्र विभाग व अग्रणी कॉलेज योजना यांच्या संयुक्त विद्यमाने दि.१७-०२-२०२० रोजी ''भारतीय अर्थव्यवस्था'' या विषयावर प्रश्नमंजुषा कार्यक्रमाचे आयोजन करण्यात आले होते. या स्पर्धेचे उद्घाटन

Scanned with CamScanner

मा.प्राचार्य डॉ.बी.टी.जाधव यांचे हस्ते झाले. या स्पर्धेत एकूण २१ संघांनी सहभाग घेतला. यामध्ये कु.पांचाळ राहूल संजय व बनगर दुशैश वामन यांनी प्रथम क्रमांक बुधावले सूरज राजेंद्र व जगवडे रोहित अरुण व ढेंबरे भाग्यश्री मारुती व पवार प्रतिक्षा विनायक यांनी तृतीय क्रमांक प्राप्त केला. विजेत्यांना अनुक्रमे ट्रॉफी व रोख रक्कम देऊन गौरविण्यात आले.

दि.१७-१-२०२० रोजी छत्रपती शिवाजी कॉलेज सातारा यांच्या वतीने आयोजित खुल्या राज्यस्तरीय अर्थशास्त्रीय प्रश्नमंजुषा स्पर्धेत विभागातील बोराटे ओंकार आनंदा व पोळ रेवण हणमंत यांनी सहभाग घेतला.

अर्थशास्त्रीय रांगोळी स्पर्धा :

विभागामार्फत दि.२८-१-२०२० रोजी अर्थशास्त्रीय रांगोळी स्पर्धेचे आयोजन करण्यात आले. या स्पर्धेचे उद्घाटन मा.प्राचार्य डॉ.बी.टी.जाधव यांचे हस्ते झाले. या स्पर्धेत ४२ विदयार्थ्यांनी सहभाग घेतला. यामध्ये कु.सुर्वे अनुराधा भास्कर व शेडगे शिवानी प्रदिप यांनी प्रथम, श्री.पोळ रेवण हणमंत व ढेरे चैतन्य यांनी द्वितीय, कु.ठोंबरे निकिता संजय व सजगणे रुपाली मानसिंग यांनी तृतीय क्रमांक प्राप्त केला. विजेत्यांना प्रशस्तीपत्र देऊन गौरविण्यात आले.

सामाजिक आर्थिक सर्वेक्षण :

अर्थशास्त्र विभागातील बी.ए.भाग ३ च्या विद्यार्थ्यांनी दि.०२-०३-२०२० रोजी मौजे किरकसाल ता.माण या गावातील १०० कुटुंबाचे सामाजिक व आर्थिक सर्व्हेक्षण केले.

बँक भेट :

विद्यार्थ्यांना बँकिंग प्रणाली कशी चालते या संदर्भातील ज्ञान प्राप्त व्हावे यासाठी विभागामार्फत दि.१४-०३-२०२० रोजी दि रयत सेवक को.ऑप. बँक लि.सातारा, शाखा दहिवडी येथे भेट देण्यात आली. व्यवस्थापक श्री.पवार व त्यांचे सहकारी श्री.बागल यांनी विद्यार्थ्यांना मार्गदर्शन केले.

अहवाल वर्षात वरील सर्व उपक्रमांचे यशस्वी आयोजन करण्यासाठी महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ.बी.टी.जाधव यांचे मोलाचे सहकार्य लाभले.

प्रा.पी.के.टोणे, विभागप्रमुख

ग्रंथालय विभाग

महाविद्यालयाच्या ग्रंथालयातील एकूण ग्रंथसंख्या ८३,२२० इतकी आहे. चालू आर्थिक वर्षात एकूण २,०२,६२० रुपये किमतीची २,१३७ ग्रंथांची भर पडली आहे. अजूनही ग्रंथांची खरेदी चालू आहे. ग्रंथालयात एकूण ३५ नियतकालिके व १० वर्तमानपत्रे उपलब्ध होत असल्याने प्राध्यापक व विद्यार्थी यांना आपले ज्ञान अद्ययावत ठेवण्यासाठी उपयोग होत आहे. बुक-बँक योजनेचा लाभ गरीब व होतकरु १९२ विद्यार्थ्यांनी घेतला.

ग्रंथालयाने प्राध्यापक व विद्यार्थ्यांकरिता संगणकीकृत सेवा उपलब्ध करुन दिली आहे. तसेच ग्रंथालयाचे पाच महाविद्यालयाच्या ग्रंथालयाबरोबर अंतर्गत देवाण घेवाण योजनेचे सभासदत्व घेऊन सुविधा सभासदांना करुन देण्यात आली आहे. वाचन संस्कृती जपण्यासाठी तसेच ग्रंथांचा जास्तीत जास्त वापर होण्याकरिता महाविद्यालयाच्या ग्रंथालयाने जवळपास असणाऱ्या विद्यालयातील प्राध्यापकांना ग्रंथालय सुविधा उपलब्ध करुन देण्यात आली आहे. तसेच डॉ.ए.पी.जे.अब्दुल कलाम यांच्या जन्मदिनानिमित्त १५ ऑक्टोबर हा दिवस "वाचन प्रेरणा दिवस" म्हणून महाविद्यालयात साजरा करण्यात आला. चालू वर्षात ग्रंथालय विभागाने E-Content Development या विषयावर एक दिवसीय राज्यस्तरीय कार्यशाळेचे नियोजन केले होते. यामध्ये युट्युबवर व्हिडीओ कसे अपलोड करायचे तसेच विविध आयसीटी टूल्सचा वापर करुन दर्जेदार शैक्षणिक व्हिडीओ कसे बनवायचे या संदर्भात एकूण ७४ प्राध्यापकांनी सहभाग नोंदविला.

चालू वर्षी Covid-19 चा प्रादुर्भाव जगात वाढत असून भारत तसेच महाराष्ट्र मध्ये सुध्दा या विषाणूचा प्रभाव वाढताना दिसून येतो. अशा लॉकडाऊनच्या काळात ग्रंथालय विभागाने सामाजिक बांधिलकी म्हणून विद्यार्थी, प्राध्यापक व वाचक यांच्यात Covid-19 या विषाणूबद्दल जनजागृती व्हावी म्हणून विविध वर्तमानपत्रांमध्ये आलेल्या संपादकीय लेखांचे कात्रण करुन असे एकूण १८८ लेख उपलब्ध करुन देण्यात आले आहेत. ग्रंथालयाच्या कामकाजामध्ये सर्व ग्रंथालयीन सेवकांचा चांगला प्रतिसाद

Scanned with CamScanner

मिळत आहे. महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ.बी.टी.जाधव यांचे मोलाचे मार्गदर्शन लाभत आहे.

प्रा.व्ही.एस.वाघेरे
ग्रंथपाल

माजी विद्यार्थी संघ

दहिवडी महाविद्यालयाचा माजी विद्यार्थी संघ खूप चांगल्या प्रकारे कार्यरत आहे. माजी विद्यार्थी संघाचे सर्व सभासद महाविद्यालयाच्या सर्वांगिण विकासासाठी नेहमीच योगदान देतात. महाविद्यालयास वेळोवेळी भेट देऊन मार्गदर्शन करतात. माजी विद्यार्थी संघ महाविद्यालयास मोठ्या प्रमाणात मदतही करतो. यावर्षी माजी विद्यार्थी संघाने महाविद्यालयास विहीर खोदण्यासाठी, गुणवंत विद्यार्थ्यांना आर्थिक मदत केली. तसेच महाविद्यालयात सुरु असलेल्या रिसर्च फंडसाठी कमवा व शिका योजनेसाठी, जिल्हास्तरीय वक्तृत्व स्पर्धेसाठी आणि महाविद्यालयाच्या क्रीडा महोत्सवासाठी मोठी आर्थिक मदत केली आहे. माजी विद्यार्थी संघाचे Ex-Officio प्राचार्य डॉ.बी.टी.जाधव साहेब यांचेही वेळोवेळी मार्गदर्शन लाभते.

प्रा.डॉ.एम.जे.लुबाळ
समन्वयक

प्राणीशास्त्र विभाग

सन २०१९-२० मध्ये बी.एस्सी. १, २, ३ च्या विद्यार्थ्यांसाठी गेस्ट लेक्चर्सची आयोजनं करण्यात आली होती. बी.एस्सी. ३ ची विद्यार्थीनी कु.शुभांगी शिंदे हिची राज्यस्तरीय अविष्कार स्पर्धेसाठी निवड झाली होती. सदरहू विद्यार्थीनीला जिल्हा अविष्कार प्रथम तसेच विद्यापीठ अविष्कार स्पर्धेमध्ये प्रथम क्रमांक मिळाला होता. प्राणीशास्त्र विभागामार्फत दोन चर्चासत्रांचे आयोजन करण्यात आले होते. विभागातील विद्यार्थ्यांनी रयत विज्ञान प्रकल्प, क्रिडा महोत्सव, महाविद्यालय स्तरीय विविध स्पर्धांमध्ये सहभाग नोंदवला. विद्यार्थ्यांची अभ्यास सहल पुण्यश्लोक अहिल्यादेवी शेळी व मेंढी पालन केंद्र, दहिवडी येथे आयोजित केली होती. प्राचार्य डॉ.बी.टी.जाधव साहेब यांचे मार्गदर्शन लाभले.

प्रा.डॉ.एम.जे.लुबाळ
विभागप्रमुख

शॉर्ट टर्म कोर्सेस

महाविद्यालयामध्ये कर्मवीर विद्या प्रबोधिनी, रयत शिक्षण संस्था, सातारा मान्यताप्राप्त ३0 शॉर्ट टर्म कोर्सेस यशस्वीपणे राबविले जातात. प्रत्येक विद्यार्थी किमान एक शॉर्ट टर्म कोर्सचा अभ्यासक्रम प्रत्येक वर्षी पूर्ण करतो. यासाठी गेस्ट लेक्चरचेही आयोजन केले जाते. शॉर्ट टर्म कोर्सेसच्या माध्यमातून यावर्षी फेअर फंक्शनचे आयोजन केले होते. महाविद्यालयातील सर्व विद्यार्थी शॉर्ट टर्म कोर्सेससाठी प्रवेश घेतात. कोर्स पूर्ण केल्यानंतर विद्यार्थ्यांना प्रमाणपत्र दिले जाते.

प्रा.डॉ.एम.जे.लुबाळ
समन्वयक

करिअर ओरिएंटेड कोर्सेस

महाविद्यालयामध्ये यु.जी.सी. व शिवाजी विद्यापीठ मान्यता प्राप्त ७ करिअर ओरिएंटेड कोर्सेस चालविली जातात. यामध्ये विज्ञान विभागासाठी ३, वाणिज्य विभागासाठी १, कला विभागासाठी २ व शारीरिक शिक्षण विभागासाठी १ करिअर ओरिएंटेडे कोर्स चालविले जातात. यावर्षी कोर्सेसच्या माध्यमातून ''फेअर फंक्शन'' चे आयोजन केले होते. या कोर्सेसचा अभ्यासक्रम हा एक वर्षाचा असतो. यासाठी प्राचार्य डॉ.बी.टी.जाधव साहेब यांचे मार्गदर्शन मोलाचे ठरले.

प्रा.डॉ.एम.जे.लुबाळ
समन्वयक

रयत विज्ञान प्रकल्प

विद्यार्थ्यांमध्ये संशोधनाची आवड निर्माण व्हावी यासाठी महाविद्यालयामध्ये विविध विज्ञान प्रकल्प राबविले जातात. यामध्ये Science Working Model Based Learning (B.Sc.I), Project Based Learning (B.Sc.II), PD3P4 (B.Sc.III), Idea Bank, रयत अविष्कार, रयत इन्स्पायर इ. विज्ञान प्रकल्पांचे आयोजन केले जाते. यासाठी वेगवेगळ्या कार्यशाळांचे आयोजन, गेस्ट लेक्चरचे देखील आयोजन केले जाते. या प्रकल्पांमध्ये विद्यार्थी व शिक्षक वर्षभर काम करित असतात. यामुळे विद्यार्थी विविध परिषदांमध्ये संशोधन लेख सादर करतात.

Scanned with CamScanner

तसेच यु.जी.सी. लिस्टेड जर्नल्समध्येही संशोधन लेख प्रसिध्द करतात यासाठी महाविद्यालय विद्यार्थ्यांना आर्थिक मदत करते. प्राचार्य डॉ.बी.टी.जाधव साहेब यांच्या प्रेरणेने विद्यार्थी व शिक्षक यांचा संशोधनमधील आलेख कायम प्रगतीपथावर आहे.

प्रा.डॉ.एम.जे.लुबाळ
प्रकल्पप्रमुख

बांधकाम समिती

महाविद्यालयाने सन २०१९-२० या शैक्षणिक वर्षामध्ये विद्यार्थ्यांना भौतिक सुविधा देण्यासाठी महत्त्वपूर्ण निर्णय घेतले. महाविद्यालयातील विद्यार्थ्यांच्या पिण्याच्या पाण्याचा प्रश्न सोडविण्यासाठी दहिवडी (मोरे मळा) येथे ८४ फूट खोल विहिरचे खोदकाम व आर.सी.सी. रिंगचे काम पूर्ण केले. रयत शिक्षण संस्थेच्या शताब्दी महोत्सवानिमित्त रयत शिक्षण संस्था शताब्दी महोत्सवी इमारतीचे बांधकाम करण्यात आले. याशिवाय विद्यार्थ्यांना भौतिक सुविधा देण्यासाठी विस्तारीत कॉलेज कॅन्टीन, पत्राशेड, एम.एस्सी.केमिस्ट्री प्रयोगशाळा, आर्ट सर्कल ट्रेनिंग सेंटर, कन्याशाळे शेजारी रेशीम पैदास प्रशिक्षण केंद्र इत्यादीचे बांधकाम करण्यात आले. यासाठी बांधकाम समितीचे सदस्य व महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ.बी.टी. जाधव यांचे नेहमीच सहकार्य व मार्गदर्शन मिळत असते.

डॉ.बी.एस.बलवंत
चेअरमन

Department of Chemistry

01. It is previllage that the department of chemistry staff and students analysed 625 soil samples received from the Soil testing laboratory of Government of Maharashtara, Satara office. Department prepared online soil health card (SHC) on online and printed form of SHC is handover to agriculture office of Dahiwadi for distribution to the farmers. From this extension activity college received Rs. 1,59,250/-

02. Impact of Soil Analysis in Modern Techniques (ISMAT-2019) on 05/10/2019 Prof.Dr.S.D.Jadhav, Department of Chemistry, D.P. Bhosale College Koregaon, Dr. S.M. Khetre and Dr. A.U. Chopade worked as resource persons. 170 students get benifited.

03. Department of Chemistry celebrate World Soil Day on 5th December 2019. Dr. S. M. Khetre and Dr. A. U. Chopade guided & motivated to the M.Sc. II students regarding importance of Soil Erosion, Soil testing & Soil health. 20 students & faculty members were present for this function. Hon. Prin. Dr. B. T. Jadhav guided us for organization of this function.

04. On 7th December 2019 Chemistry department organized a guest lecture on How to prepare for M.Sc. entrance examination for B.Sc. III Chemistry students under the lead college activity. Mr. N. R. Bhosale, Shivraj College Gadhingalz guided to the students.

05. Dr. Sachin Shinde PDVP College, Tasgaon delivered a lecture on 'New Trends in Research Methodology' for M. Sc. I & II students. This research oriented activity conducted under Lead College Activity scheme. 38 students were present to this lecture.

06. On 14th December 2019 Department of Chemistry organized a guest lecture of Miss. Sudeshana Jagtap, MCLYD pharma, Ahmedabad on the topic 'How to handle instrument in pharma industry.' M.Sc. I & II students were present for this lecture.

07. Five days Rayat Inspire Training Camp for high school students was organized

Scanned with CamScanner

by the department of Chemistry from 18th December 2019 to 23rd December 2019 as an extension activity. Prin. Dr. B. T. Jadhav, Dr. N. D. Nikam, Dr. R. S. Deshmukh, Mr.Vijay Kakade, Dr. V. V. Kambale, Mr. B. S. Khade were worked as a resource person in this function. Dr. S. M. Khetre worked as Coordinator of this training camp. 38 students and faculty members were attended the training camp.

08. Department of Chemistry organized One Day State Level workshop on 'Intellectual Property Rights' (IPR) on 31st December 2019. Mr. Pramamesh Hirve, ISRO, Chandigarh, Dr. A. U. Chopade, Dr. V. V. Kambale, Dr. S. M. Khetre were worked as a resource person. B. Sc. III, M.Sc. II & faculty members were participated in the workshop. Hon. Prin. Dr. B. T. Jadhav guided and motivate to organize this function.

09. On 27th December 2019 Mr. Bhosale H. B. & Mr. Gade K. R. participated in Chem quiz on International Year of Periodic Table organized by YCIS, Satara.

10. On 8th January Polpatil Nikita & Mr. R. V. Sawant participated in Avishkar competition (Research Scholar) organized by Shivaji University Kolhapur.

11. Hon. Prin. Dr. B. T. Jadhav, Dr. S. M. Khetre and Mr. Auti K. B. attended a workshop for Principle, UGC Coordinator, Auditor organized by Rayat Shikshan Sanstha Satara on 10th January 2020 to 11th January 2020.

12. Department of Chemistry organized a guest lecture under quality improvement programme for B. Sc. III & B.Sc. II students. Dr. B. D. Jadhav, S. P. College Lonand delivered lecture to motivate & inspire the students.

13. NET/ SET guidance lecture was organized by Chemistry Department on 28th January 2020. Dr. Sharad Pasale, S. M. Joshi College Hadapsar delivered the lecture and guided to M.Sc. Chemistry students and faculty members.

14. Mr. Sachin Jagdale delivered the lecture to Man Tehsil Talathi Training camp organized by Man Tehsil on 22nd January 2020. He delivered the lecture on 'Importance & Measurement of pH.'

15. Department of Chemistry tested 50 water sample at Bhandavali village in association with NSS camp on 19th January 2020 under the lead college scheme. Dr. S. M. Khetre delivered the lecture on 'Importance of Water Testing to NSS Student and Farmers of Bhandavali village. Miss. Polpatil Nikita & Miss. More S. A. supported to this extension activity.

16. Mr. Somnath Rokade M.Sc. II Organic Chemistry student bagged 1st prize in Avishkar competition organized by Shivaji University Kolhapur on 8th January 2020. He was selected for state level Avishkar Competition. He participated in State Level Avishkar Competition held at Mumbai University Mumbai on 28th January to 31st January 2020.

17. Miss. Gauri Barkade B.Sc.III Chemistry students participated in District level Avishkar Competition organized by Shivaji University Kolhapur on 6th Janury 2020. Dr. A. U. Chopade guided her.

Scanned with CamScanner

18. Miss. Jadhav M. M. & Miss. Gnanvat V. B. M.Sc. I Organic Chemistry students presented research paper (poster) entitled Biginelli reaction catalyst by $LaMnO_3$ nano catalyst at National Conference organized by Yashvantrao Chavan College Karahad on 8th January 2020. Dr. S. M. Khetre guided to students.
19. Department of Chemistry organized a guest lecture on Innovative Research in Organic Chemistry for M. Sc. I & II students on 11th February 2020. Dr. G. C. Wadhava Modern College Vashi Navi Mumbai guided to the students. 37 students were present.
20. During the lockdown period of Covid-19 the Department of Chemistry conducted the following activity from 22nd March 2020 onwards
    a. Prepared Whatsapp group of B.Sc. I, B.Sc. II, B.Sc. III & M.Sc. I & II students.
    b. Online video lecture, You-tube lectures, Online Test series, Online Chem Quiz, online Covid-19 awareness programme and messages were sent to the all students of respective classes.
    c. All faculty members were involved to carry out above activities. Hon. Prin. Dr. B.T. Jadhav guided inspired and motivated to all faculty members to run this kind of activities.
21. Department of Chemistry organized two webinar during lockdown period 1. One day State level webinar on 'Soil Testing and Soil Health Management (STSHM-20) on 25.6.2020. Mr. Virendra Rajaput, Agriculture officer, Soil Testing Laboratory, Satara district, Govt. of Maharashtra. 13-7-2020. Dr. P.B. Ranade, Vivekanand College Chembur, Dr. P.V. Chavan, YCIS, Satara, Dr. A.U. Chopade worked as a resource person.

Prof.Dr.S.M.Khetre
Head of Department

परीक्षा समिती

वरिष्ठ महाविद्यालयाच्या बी.ए./बी.कॉम./बी.एस्सी./बी.सी.ए./भाग १, २ व ३ तसेच बी.व्होक./एम.एस्सी.भाग १ व २ या वर्गांची पहिल्या सत्रातील विद्यापीठ अभ्यासक्रमानुसार १५ गुणांची घटक चाचणी क्र.१ २५ ते ३० जुलै व घटक चाचणी क्र.२ दि.२५ ते ३० सप्टेंबर २०१९ या कालावधीत घेण्यात आली. जून, जुलै, ऑगस्ट मधील पूर्ण झालेल्या अभ्यासक्रमावर २५ गुणांची सत्रमध्य परीक्षा ठरलेल्या वेळापत्रकानुसार सकाळी ८.०० ते १२.३० या वेळेत घेण्यात आली. दुसऱ्या सत्रातील १५ गुणांची घटक चाचणी क्र.३ २५ ते ३० डिसेंबर २०१९ व घटक चाचणी क्र.४ दि.२३ ते २८ फेब्रुवारी २०२० या कालावधीत घेण्यात आली. डिसेंबर-जानेवारीमध्ये शिकविलेल्या अभ्यासक्रमावर २५ गुणांची सत्रमध्ये परीक्षा दि.५ ते ९ फेब्रुवारी २०२० या कालावधीत नियोजित वेळापत्रकानुसार सकाळी ८.०० ते १.३० या वेळेत घेण्यात आली. उतर पत्रिकांचे मूल्यमापन झाल्यानंतर वाणिज्य विभागामार्फत गुणपत्रक तयार करुन वितरीत करण्यात आले. विद्यार्थी गुणवत्ता वाढीसाठी व विद्यापीठीय निकालामध्ये वाढ व्हावी यासाठी ह्या परीक्षा महत्त्वाच्या ठरल्या. विद्यापीठ परीक्षा सुरळीत संपन्न होण्यासाठी अंतर्गत भरारी पथक, कनिष्ठ पर्यवेक्षक, वरिष्ठ पर्यवेक्षक, शिक्षकेतर कर्मचारी यांचे सहकार्य मिळाले. या वर्षीचा पदवी प्रमाणपत्र प्रदान समारंभ दि.३ मार्च २०२० रोजी महाविद्यालयात संपन्न झाला. या समारंभासाठी डॉ.सारंग भोला, अॅकॅडेमिक कौन्सिल सदस्य डॉ.अनिल पाटील, चेअरमन, रयत शिक्षण संस्था, प्राचार्य डॉ.बी.टी.जाधव यांची मार्गदर्शक उपस्थिती होती. या समारंभात विविध विद्याशाखेतील १९३ विद्यार्थ्यांना पदवी प्रमाणपत्र प्रदान करण्यात आले.

डॉ.के.एम.पवार
चेअरमन

Scanned with CamScanner

लैंगिक छळ प्रतिबंधक समिती

महाविद्यालयामध्ये लैंगिक छळ प्रतिबंधक समिती कार्यरत असून या समिती अंतर्गत विद्यार्थिनींची छेडछाड होऊ नये म्हणून दक्षता घेतली जाते. वेळोवेळी प्राध्यापिका विद्यार्थिनींचे समुपदेशन करीत असतात. विद्यार्थिनींचे समज-गैरसमज यांचे निरसन करण्यात येते.

सन २०१९-२० या शैक्षणिक वर्षामध्ये दि. १६ सप्टेंबर २०१९ रोजी 'महिला कायदा व हक्क' या विषयाचे व्याख्यान आयोजित करण्यात आले. या कार्यक्रमामध्ये मा.श्री. राजकुमार भुजबळ API दहिवडी व प्रा. सागर माने यांनी मार्गदर्शन केले. उपप्राचार्य डॉ.बळवंत बी.एस. अध्यक्षस्थानी उपस्थित होते. द्वितीय सत्रामध्ये दि. ५ मार्च २०२० रोजी श्रीमती तेजस्वी सातपुते, एस.पी., सातारा; श्री. महाजन बी.व्ही., डी.वाय.एस.पी., दहिवडी; उपप्राचार्य डॉ.बळवंत बी.एस. यांनी विद्यार्थिनींना 'महिला कायदा साक्षरता व सुरक्षितता' या विषयी मार्गदर्शन केले. यावेळी ४२६ विद्यार्थिनी उपस्थित होत्या.

महाविद्यालयामध्ये शांतता व सुव्यवस्था राखण्यासाठी निर्भया पथक नियमितपणे भेट देते. श्री.चंदनशिवे, श्री. सजगणे, कु.पवार या निर्भयापथक सदस्यांचे सहकार्य लाभते.

विद्यार्थिनी सुरक्षिततेसाठी राबविण्यात येणाऱ्या या सर्व उपक्रमामध्ये महाविद्यालयाचे सन्माननीय प्राचार्य मा.श्री.डॉ.बी.टी. जाधव यांचे मोलाचे मार्गदर्शन लाभले.

सौ. उज्वला संजय मदने
चेअरमन

Placement Cell

The placement Cell in the college functions under the guidance of Prin. Dr.B.T. Jadhav. It keeps itself closely connected with regular as well as passed out students. The placement Cell organized 'Student Induction Program' for first year students from 22nd July to 27th July, 2019. All aspects of higher education were introduced to the students. Besides they were sensitized about the infrastructural and academic facilities provided by the college for the overall development of the students.

The placement Cell works in collaboration with placement wing of Rayat Shikshan Sanstha. The cell organized Mock Interview session for final year students who were shortlisted by TCS on 10th October, 2019. The cell rigorously implemented Campus to Corporate program of TCS from 1st January 2020 to 15th February, 2020. Total117 students from all faculties participated in the training program. We are pleased to mention that 24 of them got placed by TCS after numerous rounds of selection procedure. The placement cell organized One-Day Workshop on 'Career Opportunities in Lanuages and Social Sciences' on 3rd February, 2020. Dr. Prabhakar Pawar and Dr. P.H. Kadam from Mudhoji College, Phaltan were the resource persons. The cell also organised one-day workshop on 'Career Opportunities for Commerce Graduates' for final year students of Commerce faculty on 12th March, 2020. Hon. Bhagyashri Wagdole-Bhosale from D. G. College of Commerce was the chief resource person.

The placement cell has formed class wise WhatsApp groups of all final year students and regularly shares useful recruitment advertisement as well as articles on corporate skills.

Dr. N. D. Lokhande
Placement Officer

Literary Association

The literary association in the college strives to nurture literary taste among the students in general and language students in particular. It comprises of students and

Scanned with CamScanner

faculty from language departments. The Inauguration Function of the Literary Association was organised on 14th August, 2020. Dr. Ashok Shinde from Department of Marathi, Mudhoji College, Phaltan was the chief Guest for the function. Prin. Dr. B. T. Jadhav chaired the function. On this occasion, he delivered a scholarly lecture on the 'Poetry Writing.' He also presented his best poems with different themes. On this occasion 'Poetry Exhibition' was inaugurated at the auspicious hands of Dr. Ashok Shinde.

The literary Association organised Block Level Elocution Competition in collaboration with Nehru Yuva Kendra, Satara on 11th September, 2019. Book Discussion program was organised by the association on 1st February, 2020. Total 68 students participated in this activity. Students were expected to talk about their favourite literary work. The association arranged special show of the film 'Super 30' on 3rd February, 2020. The film appreciation session was arranged thereafter.

The association conducted Story Writing Competition on 10th February, 2020. Students from language departments participated in the competition. Besides this, the association motivates and guide the students to write essayas, articles and poems for college magazine, Adwait.

Dr. N. D. Lokhande
Coordinator

Staff Academy And Staff Welfare Committee

Staff Academy and Staff welfare committee contributes for the academic enrichment of the faculty as well as their well-being. It organizes lectures on different topics for the faculty. The first lecture was organised on 29th June, 2019. Hon. Namdeorao Bhosale was the speaker. He addressed the staff as well as students on 'Preparation for Civil Services.' The committee organised felicitation and farewell function on 30th July, 2019. Retired faculty (J. M. Patil, Office Superintendent, A. R. Mali, M. S. Shirke) were felicitated. Hon. B. S. Khade was felicitated for being promoted as Principal of Mahatma Gandhi High School, Dahiwadi. Prin. Dr. B.T. Jadhav was felicitated for being Life Member of Rayat Shikshan Sanstha. The Committee celebrated Teachers' Day and felicitated all teaching faculty on 5th September 2019. Prin. Dr. Kailas Jagdale, (Arts and Commerce College, Pusegaon) was the chief guest for the function. He delivered scholarly lecture on 'Role of Teachers in Changing Scenario.' The committee organised a special lecture on 'Personal Health and Exercise' on 31st July, 2019. Hon. T. S. Mane and Dnyanesh Kale delivered the lectures. On 26th January, 2020, the committee organized special Republic Day Lecture on 'Indian Constitution'. Adv. Dr. A. A. Patil explained different articles of Indian constitution and also answered the-questions by the audience.

Besides the academic enrichment, the committee hosts staff Meet on Independence Day and Republic Day as well as term end/opening meets. The committee also celebrates the achievements and happenings in the life of employees. It presents gifts the employees on the occasion of wedding and house warming ceremony. It felicitates the faculty for their academic success like qualifying NET SET or being awarded Ph.D. All teaching and non-teaching staff contributes to the welfare committee. The committee functions under the guidance of Prin. Dr. B. T. Jadhav and with cooperation of the staff.

Dr. N. D. Lokhande
Coordinator

Scanned with CamScanner

मुलींचे वसतिगृह

महाविद्यालयात मुलींचे वसतिगृह सुरू असून चालू शैक्षणिक वर्षात ८० मुलींनी प्रवेश घेतला आहे. सोलर, पिण्याचे फिल्टरचे पाणी, लाईट, फॅन, अभ्यासिका, वर्तमानपत्र, व्हेनडिंग मशीन, रेक्टर वॉचमन इत्यादी सुविधा विद्यार्थिनींना उपलब्ध करून देण्यात आल्या आहेत.

विद्यार्थिनींचे आरोग्य चांगले सुदृढ असावे, आरोग्याची अधिक काळजी घेता यावी या दृष्टिकोनातून हिमोग्लोबीन तपासणी कॅम्प गुरुवार दि. २२.८.२०१९ रोजी घेण्यात आला. ही तपासणी मा.वैद्यकीय अधिकारी ग्रामीण रुग्णालय गोंदवले खुर्द यांचेकडून करण्यात आली. यामध्ये डॉ.दिनेश जाधव, डॉ.रुपाली जाधव व त्यांचे सहकारी गणेश तुपे होते. ७१ विद्यार्थिनींची तपासणी केली.

सण उत्सव यांचे स्वरूप झपाट्याने बदलत चालले आहे. आपल्या सण उत्सवांचा शारीरिक, मानसिक, सामाजिक जीवनाशी अत्यंत घनिष्ट संबंध आहे. आपल्या सांस्कृतिकतेचे जतन करणे हे आपले कर्तव्य आहे. कृष्ण जन्मअष्टमीच्या निमित्ताने मुलींच्या वसतिगृहात शुक्रवार दि. २३.८.२०१९ रोजी विविध कार्यक्रम घेण्यात आले. यामध्ये फुगडी, गाणी फेराची गाणी म्हणून विद्यार्थिनींनी मनमुराद आनंद लुटला.

महाविद्यालयात मुलींच्या वसतिगृहातील मुलींचे हिमोग्लोबिन व इतर तपासणी केल्यानंतर दि. २९.८.२०१९ रोजी 'आहार व आरोग्यविषयक' डॉ. घाडगे यांचे व्याख्यान आयोजित करण्यात आले. यावेळी डॉ. घाडगे यांनी आरोग्यविषयक माहिती दिली. मुलींशी संवाद साधून त्यांच्या शंका जाणून घेऊन त्यांना मार्गदर्शन केले. या व्याख्यानात ६२ विद्यार्थिनी उपस्थित होत्या.

रयत शिक्षण संस्था शताब्दी वर्ष व पद्मभूषण डॉ. कर्मवीर भाऊराव पाटील जयंती निमित्त मुलींच्या वसतिगृहात दि. २२ सप्टेंबर ते २५ सप्टेंबर २०१९ या कालावधीत कथाकथन, वाद-विवाद, प्रश्नमंजुषा, भाषण व गायन स्पर्धा घेण्यात आल्या. तसेच बुधवार दि. २५ सप्टेंबर २०१९ रोजी 'रयत माऊली सौ. लक्ष्मीबाई भाऊराव पाटील यांचा जीवनपट' या विषयावर मा.सौ. इंद्रायणी मस्के यांचे व्याख्यान घेण्यात आले. मा.सौ. इंद्रायणी मस्के व महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ.बी.टी. जाधव यांचे हस्ते स्पर्धेमध्ये प्रथम क्रमांक आलेल्या विद्यार्थिनींना कथाकथनमध्ये कु. प्राजक्ता विजय काळेल (वाद-विवाद ग्रुप लिडर), कु. मेघा सूर्यवंशी प्रश्नमंजूषा शिवकन्या ग्रुप कु. निमिषा हणमंत लुबाळ, भाषण - कु. पौर्णिमा युवराज काळेल व गायन - कु. पौर्णिमा युवराज काळेल यांना पेन व गुलाब पुष्प देऊन गौरविण्यात आले. यावेळी ७२ विद्यार्थिनी उपस्थित होत्या. विद्यार्थिनींच्या कला गुणांना वाव मिळावा म्हणून 'हॉस्टेल डे' आयोजन दि. ६ जानेवारी २०२० रोजी करण्यात आला. वसतिगृह समितीतील सर्व सदस्यांनी सर्व उपक्रमात सहकार्य केले. मा. प्राचार्य डॉ.बी.टी. जाधव यांचे मोलाचे मार्गदर्शन लाभले.

डॉ.एस.बी. वाघमोडे
चेअरमन

राष्ट्रीय सेवा योजना

(वरिष्ठ विभाग)

भारत सरकारच्या युवा, क्रिडा व मनुष्यबळ विकास मंत्रालयामार्फत राबविण्यात येत असलेल्या शिवाजी विद्यापीठ कोल्हापूर अंतर्गत राष्ट्रीय सेवा योजना उपक्रम महाविद्यालयामध्ये कार्यरत असून सन २०१९-२० या शैक्षणिक वर्षामध्ये समाजसेवेची आवड असणाऱ्या २०० विद्यार्थी-विद्यार्थिनींची निवड करण्यात आली. या शैक्षणिक वर्षामध्ये राष्ट्रीय सेवा योजने मधील स्वयंसेवकांनी विविध उपक्रम राबविले.

२१ जून २०१९	आंतरराष्ट्रीय योग दिन	रा.से.यो. विभाग	मा.जयप्रकाश जाधव व मा.प्राचार्य डॉ.बी.टी. जाधव व प्राध्यापक व स्वयंसेवक
१ ते ७ जून२०१९	वृक्षारोपण सप्ताह	दत्तक खेडे, मौजे भांडवली	मा.प्राचार्य डॉ.बी.टी. जाधव व प्राध्यापक, स्वयंसेवक

Scanned with CamScanner

२५ जुलै २०१९	मतदार नाव नोंदणी अभियान	महाविद्यालयातील विद्यार्थ्यांची नावनोंदणी	प्रांताधिकारी दादासाहेब कांबळे व नायब तहसीलदार दहिवडी भक्ती सरवदे
५ ते ६ जुलै २०१९	स्वच्छ भारत अभियान अंतर्गत दिंडी सोहळा	लोणंद ते फलटण परिसर स्वच्छता	कुलगुरु मा.डॉ.देवानंद शिंदे, रा.से.यो.विभाग, कोल्हापूर व दहिवडी कॉलेज रा.से.यो.विभाग
१५ ऑगस्ट २०१९	अस्थिव्यंग मुलांच्या शाळेस भेट	रक्षाबंधन सण व खाऊ वाटप	मा.डॉ.बळवंत बी.एस., प्रा.शिंदे के.एस., स्वयंसेवक
२३ ऑगस्ट २०१९	युवा माहिती दूत कार्यशाळा	मा.दादा जगदाळे बिदाल	प्राध्यापक व स्वयंसेवक
२६ ऑगस्ट ते १ सप्टेंबर २०१९	आपत्ती व्यवस्थापन शिबिर	शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापूर	प्राध्यापक व स्वयंसेवक
५ सप्टेंबर २०१९	शिक्षक दिन	गुरूजनांचा सत्कार, पोस्टर प्रदर्शन व व्याख्यान	मा.कैलास जगदाळे, डॉ.बी.टी. जाधव, प्राध्यापक व स्वयंसेवक
२२ सप्टेंबर २०१९	कर्मवीर जयंती	दहिवडी शहरातून रॅली	प्राचार्य डॉ.बी.टी.जाधव, प्राध्यापक व स्वयंसेवक
२४ सप्टेंबर २०१९	एन.एस.एस. डे	कॉलेज परिसर स्वच्छता	प्राध्यापक व स्वयंसेवक
३० सप्टेंबर २०१९	कुलगुरू डॉ.देवानंद शिंदे यांची भेट	मौजे भांडवली	प्राचार्य, प्राध्यापक व स्वयंसेवक
२ ऑक्टोबर २०१९	महात्मा गांधी जयंती	स्वच्छतेची शपथ	सर्व स्वयंसेवक व कार्यक्रम अधिकारी
२६ नोव्हेंबर २०१९	राज्यघटना दिन	सरनाम्याचे वाचन	प्राचार्य, प्राध्यापक व स्वयंसेवक
३० नोव्हेंबर २०१९	रस्ता सुरक्षा अभियान	२ कि.मी. चालणे	प्राध्यापक व स्वयंसेवक
५ डिसेंबर २०१९	सशस्त्र सेना दिन	निबंध, वक्तृत्व, चित्रकला, पोस्टर, गायन स्पर्धा	सर्व स्वयंसेवक व महाविद्यालयातील प्राध्यापक
२८ डिसेंबर २०१९	रक्तदान शिबिर	अक्षय ब्लब बँक, सातारा	स्वयंसेवक व महाविद्यालयातील प्राध्यापक
१४ ते २० जानेवारी २०२०	श्रमसंस्कार शिबिर	मौजे भांडवली	सर्व स्वयंसेवक व कार्यक्रम अधिकारी
१५ जानेवारी २०२०	पशुचिकित्सा शिबिर	मा.डॉ.खाडे सी.टी., पशुधन विकास अधिकारी, मलवडी	मौजे भांडवली येथील शेतकरी
१६ जानेवारी २०२०	अंधश्रध्दा निर्मूलन व विज्ञान	मा.प्रशांत पोतदार, सातारा	सर्व स्वयंसेवक व कार्यक्रम अधिकारी, ग्रामस्थ

Scanned with CamScanner

१७ जानेवारी २०२०	समाज प्रबोधनपर भारूड	श्री.अनिल केंगार, मुंबई	सर्व स्वयंसेवक व कार्यक्रम अधिकारी, ग्रामस्थ
१९ जानेवारी २०२०	हिमोग्लोबिन तपासणी	प्राथमिक आरोग्य केंद्र, मलवडी	सर्व स्वयंसेवक व कार्यक्रम अधिकारी, ग्रामस्थ
१९ जानेवारी २०२०	पाणी परिक्षण	डॉ.संजय खेत्रे, दहिवडी कॉलेज, दहिवडी	सर्व स्वयंसेवक व कार्यक्रम अधिकारी, ग्रामस्थ
२५ जानेवारी २०२०	राष्ट्रीय मतदार दिन	रॅली व मतदान प्रात्यक्षिक घेण्यात आले	मा.प्रांताधिकारी अश्विनी जिरगे, तहसीलदार माने, प्राचार्य, प्राध्यापक व स्वयंसेवक

या सर्व कार्यक्रमात महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ.बी.टी. जाधव तसेच कार्यक्रम अधिकारी प्रा.शिंदे के.एस., प्रा.शिकलगार एम.बी., प्रा.सौ. मदने यु.एस. व एन.एस.एस. समिती सदस्य यांचे सहकार्य लाभले.

या बरोबरच महाविद्यालयात जनजागृती कार्यक्रम, संविधान दिन, व्यसन मुक्ती सप्ताह, गांधी जयंती, सामाजिक न्यायदिन, महापुरुषांचे जयंती, पुण्यतिथी, शहीद दिन, हुतात्मा दिन व स्मृतिदिनाचे आयोजन करण्यात आले होते.

त्याचबरोबर स्वयंसेवकांनी विद्यापीठ स्तरीय वेगवेगळ्या कार्यशाळेमध्ये सहभाग घेतला.

विद्यापीठस्तरीय/राज्यस्तरीय विविध स्पर्धा व कार्यशाळांमधील सहभाग :

क्र.	स्वयंसेवकांचे नाव	उपक्रमाचे नाव/स्थळ	कालावधी	आयोजक
१	शिंगाडे नितिन नारायण	राज्यस्तरीय आपत्ती व्यवस्थापन शिबिर	३ ते १२ जून २०१९	स्वामी रामानंद तिर्थ मराठवाडा विद्यापीठ, नांदेड
२	बुधावले सुरज राजेंद्र	राज्यस्तरीय आपत्ती व्यवस्थापन शिबिर	३ ते १२ जून २०१९	स्वामी रामानंद तिर्थ मराठवाडा विद्यापीठ, नांदेड

विद्यापीठ स्तरीय शिबिर

१	पवार नितिन मोतीराम	विद्यापीठ शिबिर रायरेश्वर स्वच्छता मोहिम	१६ ते २० फेब्रुवारी २०२०	शिवाजी विद्यापीठ
	कट्टे प्रियांका कल्याण	विद्यापीठ शिबिर रायरेश्वर स्वच्छता मोहिम	१६ ते २० फेब्रुवारी २०२०	शिवाजी विद्यापीठ
	कट्टे अंजली भिमराव	विद्यापीठ शिबिर रायरेश्वर स्वच्छता मोहिम	१६ ते २० फेब्रुवारी २०२०	शिवाजी विद्यापीठ
	राजपूत शितल आप्पासिंग	विद्यापीठ शिबिर रायरेश्वर स्वच्छता मोहिम	१६ ते २० फेब्रुवारी २०२०	शिवाजी विद्यापीठ
	कट्टे शिवराज आप्पासो	विद्यापीठ शिबिर रायरेश्वर स्वच्छता मोहिम	१६ ते २० फेब्रुवारी २०२०	शिवाजी विद्यापीठ

Scanned with CamScanner

	हिंगलकर निलेश संजय	विद्यापीठ शिबिर रायरेश्वर स्वच्छता मोहिम	१६ ते २० फेब्रुवारी २०२०	शिवाजी विद्यापीठ
	माने निखिल दादासो	विद्यापीठ शिबिर रायरेश्वर स्वच्छता मोहिम	१६ ते २० फेब्रुवारी २०२०	शिवाजी विद्यापीठ
	पोळ कल्पेश विजय	विद्यापीठ शिबिर रायरेश्वर स्वच्छता मोहिम	१६ ते २० फेब्रुवारी २०२०	शिवाजी विद्यापीठ
२	७४ विद्यार्थी व २ प्राध्यापक सहभागी	विद्यापीठ शिबिर (आपत्ती) व्यवस्थापन	२६ ऑगस्ट ते १ सप्टेंबर २०१९	शिवाजी विद्यापीठ
३	वाघमोडे एकनाथ हणमंत	निर्मल वारी शिबिर व प्लॅस्टिक कचरा मोहिम	१० ते १६ जुलै २०१९	शिवाजी विद्यापीठ,कोल्हापूर लोणंद ते पंढरपूर
	गेंगजे मनोज नामदेव	निर्मल वारी शिबिर व प्लॅस्टिक कचरा मोहिम	१० ते १६ जुलै २०१९	शिवाजी विद्यापीठ,कोल्हापूर लोणंद ते पंढरपूर
	हिंगलकर संग्राम नवनाथ	निर्मल वारी शिबिर व प्लॅस्टिक कचरा मोहिम	१० ते १६ जुलै २०१९	शिवाजी विद्यापीठ,कोल्हापूर लोणंद ते पंढरपूर
	काटकर अनिरूध्द राजेंद्र	निर्मल वारी शिबिर व प्लॅस्टिक कचरा मोहिम	१० ते १६ जुलै २०१९	शिवाजी विद्यापीठ,कोल्हापूर लोणंद ते पंढरपूर
	कोंडलकर विक्रम आबासो	निर्मल वारी शिबिर व प्लॅस्टिक कचरा मोहिम	१० ते १६ जुलै २०१९	शिवाजी विद्यापीठ,कोल्हापूर लोणंद ते पंढरपूर
	रूपनवर अक्षय विठ्ठल	निर्मल वारी शिबिर व प्लॅस्टिक कचरा मोहिम	१० ते १६ जुलै २०१९	शिवाजी विद्यापीठ,कोल्हापूर लोणंद ते पंढरपूर
	भोसले रोहन लक्ष्मण	निर्मल वारी शिबिर व प्लॅस्टिक कचरा मोहिम	१० ते १६ जुलै २०१९	शिवाजी विद्यापीठ,कोल्हापूर लोणंद ते पंढरपूर
	शिंगाडे विठ्ठल शामराव	निर्मल वारी शिबिर व प्लॅस्टिक कचरा मोहिम	१० ते १६ जुलै २०१९	शिवाजी विद्यापीठ,कोल्हापूर लोणंद ते पंढरपूर
	शिंदे ऋषिकेश धनंजय	निर्मल वारी शिबिर व प्लॅस्टिक कचरा मोहिम	१० ते १६ जुलै २०१९	शिवाजी विद्यापीठ,कोल्हापूर लोणंद ते पंढरपूर
	पवार नितिन मोतीराम	निर्मल वारी शिबिर व प्लॅस्टिक कचरा मोहिम	१० ते १६ जुलै २०१९	शिवाजी विद्यापीठ,कोल्हापूर लोणंद ते पंढरपूर
	कदम सुयोग विनायक	निर्मल वारी शिबिर व प्लॅस्टिक कचरा मोहिम	१० ते १६ जुलै २०१९	शिवाजी विद्यापीठ,कोल्हापूर लोणंद ते पंढरपूर
	तपकिरे अनिकेत भारत	निर्मल वारी शिबिर व प्लॅस्टिक कचरा मोहिम	१० ते १६ जुलै २०१९	शिवाजी विद्यापीठ,कोल्हापूर लोणंद ते पंढरपूर
	वाघमारे अनिकेत उध्दव	निर्मल वारी शिबिर व प्लॅस्टिक कचरा मोहिम	१० ते १६ जुलै २०१९	शिवाजी विद्यापीठ,कोल्हापूर लोणंद ते पंढरपूर

Scanned with CamScanner

	प्रा.शिंदे के.एस.	प्लास्टिक कचरा मुक्ती मोहिम	१२ ते १७ जुलै २०१९	
	जाधव शंभूराज सुभाष	प्लास्टिक कचरा मुक्ती मोहिम	१२ ते १७ जुलै २०१९	शिवाजी विद्यापीठ,कोल्हापूर लोणंद ते पंढरपूर
	देशमाने अनिकेत काशिराम	प्लास्टिक कचरा मुक्ती मोहिम	१२ ते १७ जुलै २०१९	शिवाजी विद्यापीठ,कोल्हापूर लोणंद ते पंढरपूर
	हिंगळकर संग्राम नवनाथ	प्लास्टिक कचरा मुक्ती मोहिम	१२ ते १७ जुलै २०१९	शिवाजी विद्यापीठ,कोल्हापूर लोणंद ते पंढरपूर
	पवार रविंद्र अशोक	प्लास्टिक कचरा मुक्ती मोहिम	१२ ते १७ जुलै २०१९	शिवाजी विद्यापीठ,कोल्हापूर लोणंद ते पंढरपूर
	मुळीक आशिष प्रकाश	प्लास्टिक कचरा मुक्ती मोहिम	१२ ते १७ जुलै २०१९	शिवाजी विद्यापीठ,कोल्हापूर लोणंद ते पंढरपूर
	पवार सागर अशोक	प्लास्टिक कचरा मुक्ती मोहिम	१२ ते १७ जुलै २०१९	शिवाजी विद्यापीठ,कोल्हापूर लोणंद ते पंढरपूर
	गांधी वृषभ शितल	प्लास्टिक कचरा मुक्ती मोहिम	१२ ते १७ जुलै २०१९	शिवाजी विद्यापीठ,कोल्हापूर लोणंद ते पंढरपूर
४	शिंगाडे नितीन नारायण	विद्यापीठ शिबिर	२६ सप्टेंबर ते २ ऑक्टो.२०१९	शिवाजी विद्यापीठ,कोल्हापूर
	बुधावले सुरज राजेंद्र	विद्यापीठ शिबिर	२६ सप्टेंबर ते २ ऑक्टो.२०१९	शिवाजी विद्यापीठ,कोल्हापूर
	रूपनवर अक्षय विठ्ठल	विद्यापीठ शिबिर	२६ सप्टेंबर ते २ ऑक्टो.२०१९	शिवाजी विद्यापीठ,कोल्हापूर
	भुजबळ वैभव अरुण	विद्यापीठ शिबिर	२६ सप्टेंबर ते २ ऑक्टो.२०१९	शिवाजी विद्यापीठ,कोल्हापूर
	हिंगळकर संग्राम नारायण	विद्यापीठ शिबिर	२६ सप्टेंबर ते २ ऑक्टो.२०१९	शिवाजी विद्यापीठ,कोल्हापूर
	पवार नितीन मोतीराम	विद्यापीठ शिबिर	२६ सप्टेंबर ते २ ऑक्टो.२०१९	शिवाजी विद्यापीठ,कोल्हापूर
५	वाघमारे अनिकेत उध्दव	प्रेरणा नेतृत्व गुण विकास शिबिर	४ मार्च ते १० मार्च २०२०	शिवाजी विद्यापीठ,कोल्हापूर
	ढाळे अजय सुभाष	प्रेरणा नेतृत्व गुण विकास शिबिर	४ मार्च ते १० मार्च २०२०	शिवाजी विद्यापीठ,कोल्हापूर
	पवार नितिन मोतीराम	प्रेरणा नेतृत्व गुण विकास शिबिर	४ मार्च ते १० मार्च २०२०	शिवाजी विद्यापीठ,कोल्हापूर

Scanned with CamScanner

विशेष श्रमसंस्कार शिबीर सन २०१९-२० शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापूर व दहिवडी कॉलेज, दहिवडी यांच्या संयुक्त विद्यमाने दि. १४.१.२०२० ते २१.१.२०२० या कालावधीत मौजे भांडवली येथे घेण्यात आले. या शिबीराचे उद्घाटन मा.प्राचार्य डॉ.आर.एस. मोरे (आर.आर. पाटील महाविद्यालय, सावळज) यांच्या हस्ते व मा.प्राचार्य डॉ.बी.टी. जाधव यांच्या अध्यक्षतेखाली घेण्यात आले. या उद्घाटन समारंभासाठी मा.सरपंच सौ.बालिका सूर्यवंशी, उपसरपंच श्री. सुनिल सुर्यवंशी, युवराज सुर्यवंशी, काशिनाथ सुर्यवंशी व ग्रामपंचायत सदस्य, रा.से.यो.चे सदस्य व स्वयंसेवक उपस्थित होते. या शिबीर कालावधीमध्ये विविध उपक्रम घेण्यात आले. हिमोग्लोबिन व बॉडी मांस इंडेक्स तपासणी शिबिर, अंधश्रध्दा निर्मुलन कार्यक्रम, स्वच्छता अभियान, वृक्षारोपण, माती व पाणी परिक्षण, आरोग्य विषयक जागृती, पशुचिकित्सा शिबीर, सेंद्रीय शेती, समाज प्रबोधनपर गारूड यावरती व्याख्यान घेण्यात आले. तसेच सांस्कृतिक कार्यक्रम घेण्यात आला. त्याचबरोबर स्वयंसेवकांनी माळावरील दगडगोटे गोळा करून १० एलबी.एस. बंधारे बांधले. त्याचबरोबर ५ हजार झाडांना आळी करून गवताचे मल्चींग करण्यात आले. या विशेष श्रमसंस्कार शिबीराचा समारोप मा.नंदकुमार खोत (माजी विद्यार्थी संघ, अध्यक्ष), मा.खाडे बी.एस. यांच्या उपस्थितीत व मा.प्राचार्य डॉ.बी.टी. जाधव यांच्या अध्यक्षतेखाली घेण्यात आला. या प्रसंगी रा.से.यो.चे कार्यक्रम अधिकारी प्रा.शिंदे के.एस., प्रा.शिकलगार एम.बी. व प्रा.सौ. मदने यु.एस. व महाविद्यालयातील प्राध्यापक, समिती सदस्य, स्वयंसेवक उपस्थित होते.

प्रा. के.एस. शिंदे
कार्यक्रम अधिकारी

इतिहास विभाग

रयत शिक्षण संस्थेचे दहिवडी कॉलेज, दलिवडी, ता. माण, जि. सातारा येथील इतिहास विभागाच्या वतीने २६ जून २०१९ रोजी छ.शाहू जयंती साजरी करण्यात आली. ९ ऑगस्ट २०१९ रोजी क्रांती दिन साजरा करण्यात आला. यावेळी प्रमुख पाहुणे म्हणून प्रा.डॉ. नलिनी ओव्हाळ (सरदार बाबासाहेब माने महाविद्यालय, रहिमतपूर) उपस्थित होत्या. इतिहास विभागाच्या वतीने एक दिवशीय शैक्षणिक सहलीचे बुधवार दि. ३.१०.२०१९ रोजी आयोजन करण्यात आले होते. ही सहल दहिवडी-लिंब बारामोटेची विहिर-सातारा-औंध येथून परत दहिवडी येथे आली. दि. १९ व २० डिसेंबर २०१९ रोजी Recent Trandes & Issues in History या विषयावर दोन दिवशीय आंतरराष्ट्रीय परिषदेचे आयोजन करण्यात आले होते. या परिषदेमध्ये एकूण ७६ संशोधकांनी शोधनिबंधाचे वाचन केले. १ फेब्रुवारी २०२० रोजी वस्तुसंग्रहालयशास्त्र या विषयावर मा.डॉ.बाळकृष्ण माळी (दयानंद कॉलेज, सोलापूर) यांचे व्याख्यान घेण्यात आले. १९ फेब्रुवारी २०२० रोजी इतिहास विभागाच्या वतीने महाविद्यालयात शिवजयंती साजरी करण्यात आली. दि. २३ व २४ फेब्रुवारी २०२० रोजी इतिहास विभागाची शैक्षणिक सहल दहिवडी-शनिशिंगणापूर-पैठण-औरंगाबाद-वेरूळ-शिर्डी-दहिवडी अशी दोन दिवशीय सहल गेली होती. या सहलीमध्ये इतिहासाच्या विद्यार्थ्यांनी वेरूळच्या लेण्यांचा अभ्यास केला. इतिहास विभागातील विद्यार्थ्यांनी रिसर्च पोस्टर, कलावस्तु प्रदर्शन, अविष्कार संशोधन पेपर या उपक्रमांमध्ये सहभाग घेतला. या सर्व कार्यक्रमांमध्ये इतिहास विभाग प्रमुख प्रा.शिंदे के.एस. सहकारी प्रा. मोरे बी.व्ही., पाटील के.एम. व सर्व विद्यार्थी हजर होते.

प्रा.के.एस. शिंदे
विभाग प्रमुख

गांधी विचार संस्कार परीक्षा, जळगाव

महाविद्यालयामध्ये गांधी विचार रिसर्च फौंडेशन, जळगाव द्वारा दरवर्षी प्रमाणे याही वर्षी २०१९-२० मध्ये महाविद्यालयामध्ये २७ जानेवारी २०१९ रोजी गांधी विचार संस्कार परीक्षा घेण्यात आली. या परीक्षेकरीता महाविद्यालयातील ज्युनिअर/सिनिअर/बी.सी.ए. व व्होकेशनल विभागातील ५९० विद्यार्थ्यांनी प्रवेश घेतला. ही परीक्षा महात्मा गांधी यांचे जीवन व तत्वज्ञान या विषयावर आधारीत असते. या परीक्षेमध्ये कु. जाधव पुजा प्रथम क्रमांक, कु. सस्ते शुभांगी आनंदराव द्वितीय तर कु. भोसले पल्लवी संजय हिने तृतीय मिळविला आहे. या गुणानुक्रमे आलेल्या विद्यार्थ्यांना प्रमाणपत्र देऊन महाविद्यालयाकडून सत्कार करण्यात आला व इतर विद्यार्थ्यांना सहभागी प्रमाणपत्र देण्यात आले.

Scanned with CamScanner

अशा रीतीने महाविद्यालयात दरवर्षी या परीक्षेचे आयोजन करण्यात येत असून महात्मा गांधीजींचे तत्वज्ञान विद्यार्थ्यांपर्यंत पोहचविण्यात यावे हा खरा या परीक्षेचा उद्देश आहे. या परीक्षेचे यशस्वी आयोजन इतिहास विभागामार्फत करण्यात येते. यासाठी इतिहास विभागातील प्रा.शिंदे के.एस. व प्रा.मोरे बी.व्ही.यांनी समन्वयक म्हणून काम पाहिले.

प्रा.बी.व्ही. मोरे, समन्वयक

शैक्षणिक सहल विभाग

महाविद्यालयीन विद्यार्थ्यांकडून विविध शैक्षणिक, औद्योगिक, भौगालिक व ऐतिहासिक स्थळे पाहून अभ्यासक्रमामध्ये त्या माहितीचा समावेश करण्याच्या दृष्टीने शै.सहलीचे आयोजन केले जाते. सन २०१९-२० या शै.वर्षामध्ये इतिहास, भूगोल, वनस्पतीशास्त्र, वाणिज्य, बीव्होक ॲग्री या विभागामार्फत सहलीचे आयोजन करण्यात आले होते. भूगोल विभागाची सहल कराड-कोयनानगर-चिपळूण-गुहागर-प्रतापगड-महाबळेश्वर-दहिवडी या ठिकाणी गेली होती. इतिहास विभागाने एक दिवसीय सहलीचे आयोजन या सहलीमध्ये लिंब येथील बारा मोटेची विहीर, सातारा शिवाजी वस्तुसंग्रहालय, औंध येथील वस्तुसंग्रहालय, अजंक्यतारा इ. एतिहासिक स्थळांना भेट दिल्या. या ऐतिहासिक सहलीच्या आयोजनामागे मुख्य हेतू म्हणजे इतिहास विषयाच्या विद्यार्थ्यांना पर्यटनाची ओळख व्हावी तसेच विविध ऐतिहासिक स्थळाच्या अभ्यासातून विद्यार्थ्यांच्या ज्ञानात भर पडावी हा या सहलीच्या आयोजनाचा हेतू आहे.

वनस्पतीशास्त्र विभागामार्फत एकदिवशीय सहल कोयनानगर - तर दोन दिवशीय सहल रत्नागिरी - विजयदुर्ग - मालेश्वर - साखरपा - कोल्हापूर- दहिवडी या ठिकाणी भेटी दिल्या. प्राणीशास्त्र विभागाची सहल बी.एस्सी. भाग ३ची सहल अहिल्यादेवी शेळी-मेंढी पालन केंद्र, दहिवडी बी.एस्सी.भाग २ ची सहल पिंगळी धरणातील पक्षी निरीक्षण करण्यासाठी गेली होती. बीव्होक ॲग्री विभागाची सहल दापोली कृषी विद्यापीठ, दापोली या ठिकाणी गेली होती.

प्रा.के.एस. शिंदे
विभाग प्रमुख

खरेदी-विक्री समिती

शिवाजी विद्यापीठ कोल्हापूर व रयत शिक्षण संस्था, सातारा यांच्या मार्गदर्शक सूचनेप्रमाणे महाविद्यालयाच्या स्तरावर या समितीचे कामकाज सुरू असते.

महाविद्यालयामध्ये दरवर्षीप्रमाणे विविध विभागासाठी लागणाऱ्या विभागप्रमुखामार्फत वस्तूंची मागणी केली जाते. वस्तूंची खरेदी करण्यापूर्वी कोटेशनची मागणी करून त्याला (वर्क ऑर्डर) दिली जाते. वस्तूंची किंमत व गरज लक्षात घेऊन त्या वस्तूंची खरेदी केली जाते. चालू शैक्षणिक वर्षामध्ये संगणक खरेदी, कपाट, खुर्ची, टेबल, फर्निचर साहित्य, कंपाऊंडसाठी लागणारे लोखंड, जाळी व इतर साहित्य, बांधकामासाठी लागणारे वाळू, सिमेंट, खडी, ग्रीट इ. साहित्याची खरेदी करण्यात आली. यासाठी मा.प्राचार्य डॉ.बी.टी.जाधव व समिती सदस्य यांचे मोलाचे सहकार्य मिळाले.

प्रा.के.एस. शिंदे
चेअरमन

उद्योजकता विकास केंद्र

महाविद्यालयात विद्यार्थ्यांसाठी उद्योजकीय कौशल्य विकासाकरीता सन २०१८-१९ मध्ये उद्योजकता विकास केंद्राची स्थापना करण्यात आली. उद्योजकता विकास केंद्रामार्फत विद्यार्थ्यांमध्ये उद्योजकीय गुण निर्माण होण्यासाठी सन २०१९-२० मध्ये विविध कार्यक्रमांचे आयोजन करण्यात आले.

१) उद्योजकता विकास केंद्र, वाणिज्य विभाग व महिला जागृती समिती मार्फत ''एक दिवशीय राखी मेकिंग कार्यशाळा'' दि. ७.८.२०१९ रोजी आयोजित करण्यात आली. या कार्यशाळेत ३५ विद्यार्थी सहभागी झाले.

२) उद्योजकता विकास केंद्र व वाणिज्य विभाग आयोजित ''एक दिवशीय बँकिंग प्रशिक्षण कार्यशाळा'' दि. १९.८.२०१९ रोजी आयोजित करण्यात आली. या कार्यशाळेत १२० विद्यार्थी सहभागी झाले.

३) उद्योजकता विकास केंद्र व वाणिज्य विभाग आयोजित एक दिवसीय कार्यशाळा ''फूड प्रोसेसिंग क्षेत्रातील

Scanned with CamScanner

व्यवसायाच्या संधी'' दि. १२.१०.२०१९ रोजी आयोजित करण्यात आली. या कार्यशाळेत २५० विद्यार्थी सहभागी झाले.

४) उद्योजकता विकास केंद्र, वाणिज्य विभाग व IQAC आयोजित दोन दिवसीय कार्यशाळा "Faculty Development Programme on Entrepreneurship & Advanced Teaching Methodologies" दि. २७ व २८ डिसेंबर २०१९ रोजी आयोजित करण्यात आली. या कार्यशाळेत ६४ शिक्षक सहभागी झाले.

५) उद्योजकता विकास केंद्र व वाणिज्य विभाग आयोजित एक दिवसीय कार्यशाळा "Entrepreneurial Skills Development" दि. २७.०१.२०२० रोजी आयोजित करण्यात आली. या कार्यशाळेत १७३ विद्यार्थी सहभागी झाले.

६) दि. १३.०२.२०२० रोजी उद्योजकता विकास केंद्र व वाणिज्य विभाग द्वारा आयोजित ''ट्रेड फेअर - २०२०'' मध्ये विद्यार्थ्यांनी विक्रीसाठी १४ स्टॉल्स लावले होते. यामध्ये १५० विद्यार्थी सहभागी झाले. या ट्रेड फेअर मधून सुमारे २ लाखांची आर्थिक उलाढाल झाली.

प्रा.एम.बी. शिकलगार
चेअरमन

कॉम्प्यूटर सायन्स विभाग

कॉम्प्यूटर सायन्स विभागामध्ये सन २०१९-२०२० वर्षात बी.एस्सी. १ साठी १३७, बी.एस्सी. २ साठी ६७ व बी.एस्सी. ३ साठी ४१ विद्यार्थ्यांनी प्रवेश घेतला आहे.

सन २०१९-२०२० या वर्षात संगणक विभागातील विद्यार्थ्यांनी १५ ऑगस्ट साठी ६ ६ विद्यार्थी तसेच ५ सप्टेंबर ४ पोस्टर ४ विद्यार्थी सहभागी झाले. ३० डिसेंबर ७ पोस्टर ७ विद्यार्थी सहभागी झाले. १८ ऑक्टोबर मध्ये ८ ८ विद्यार्थी सहभागी झाले. संगणक विभागातून विविध कार्यक्रमांमध्ये एकूण ३० विद्यार्थी सहभागी झाले.

दहिवडी कॉलेज, दहिवडी येथील कॉम्प्युटर सायन्स विभागामध्ये सन २०१९-२०२० या शैक्षणिक वर्षात बी.एस्सी. ३ साठी Cyber law and Cyber security awareness या विषयावरती Seminar दि. १६.०१.२०२० रोजी आयोजित केला होता. या Seminar च्या प्रसंगी Dr.Rajivkumar Mente from Solapur, Adv. Y.N. Desai from Satara, Prof.B.J. Raskar from Shirwal and Prof. Amit More from Phaltan हे Resource person लाभले. यांचे स्वागत Prof. Kolekar A.H. यांनी केले व Resource Person यांनी Cyber law and security याबद्दल माहिती सांगितली.

आभार कॉम्प्युटर सायन्स विभाग च्या प्रमुख कु. जाधव एस.एम. यांनी मानले. या सेमिनार कॉम्प्युटर सायन्स व बी.सी.ए.मधील शिक्षक व विद्यार्थ्यांनी सक्रीय सहभाग घेतला.

कॉम्प्युटर सायन्स विभागातील बी.एस्सी. १ मधील विद्यार्थ्यांनी दि. २६ जानेवारी रोजी प्रजासत्ताक दिनानिमित्त Computer Roles in Medical World, Cell Phone Jammers, Measures of Prevention Cyber Crime, Traffic Robot विषयावरती भित्तीपत्रक प्रदर्शित केले. या कार्यक्रमासाठी महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ.बी.टी. जाधव व सर्व प्राध्यापक उपस्थित होते.

कॉम्प्युटर सायन्स व बी.सी.ए. विभागातील दि. २८.१.२०२० रोजी DCD QUEST 2020 चे आयोजन केले होते. सदर कार्यक्रमासाठी प्रमुख पाहुणे प्रा. काकडे व्ही.सी., अध्यक्ष प्राचार्य डॉ.बी.टी. जाधव तसेच कॉम्प्युटर सायन्स व बी.सी.ए. विभागातील सर्व प्राध्यापक उपस्थित होते.

या कार्यक्रमामध्ये कॉम्प्युटर सायन्स व बी.सी.ए. विभागातील विद्यार्थी तसेच बारामती, सातारा, कराड, शिरवळ, पुणे आणि फलटण कॉलेजमधील विद्यार्थ्यांनी सहभाग घेतला.

कॉम्प्युटर सायन्स विभागातील बी.एस्सी. १ मधील विद्यार्थ्यांनी दि. २८.२.२०२० रोजी विज्ञान दिनानिमित्त Query Method, Humonoid Robot, E-Learning, Electronic Waste विषयावरती भित्तीपत्रक प्रदर्शित केले. या कार्यक्रमासाठी महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ.बी.टी. जाधव व सर्व प्राध्यापक उपस्थित होते.

कु. एस.एम. जाधव
विभाग प्रमुख

Scanned with CamScanner

सांस्कृतिक विभाग/आर्ट सर्कल

महाविद्यालयातील विद्यार्थ्यांच्या सुप्त कलागुणांना वाव देण्यासाठी सांस्कृतिक विभाग व आर्ट सर्कल विभाग कार्यरत आहेत. सदर विभागामार्फत शैक्षणिक वर्ष २०१९-२० मध्ये समाजसुधारक, शिक्षणमहर्षी यांच्या जयंत्या आणि पुण्यतिथी कार्यक्रमाचे आयोजन करण्यात आले.

महाविद्यालयाने शिवाजी विद्यापीठाच्या ३९व्या जिल्हास्तरीय व मध्यवर्ती युवा महोत्सवामध्ये लोककला, लोकसंगीत वाद्यवृंद, पथनाट्य, मूकनाट्य, भारतीय समूहगीत, सुगमगायन, वादविवाद, वक्तृत्व, मेहंदी रचना, स्थळचित्रण, व्यंगचित्र या कलाप्रकारात सहभाग घेतला. दिनांक २२.९.२०१९ रोजी प्रा.संभाजीराव कदम महाविद्यालय, देऊर येथे झालेल्या जिल्हास्तरीय युवा महोत्सवामध्ये महाविद्यालयाच्या विद्यार्थ्यांनी मूकनाट्य-प्रथम, लोककला-तृतीय, लोकसंगीत वाद्यवृंद-तृतीय क्रमांक प्राप्त केले. सदर कलाप्रकारांची निवड मध्यवर्ती युवा महोत्सवासाठी झाली. यामध्ये एकूण ३२ विद्यार्थ्यांनी सहभाग घेतला.

दि. २६.९.२०१९ ते २८.९.२०१९ या कालवधीत मुधोजी महाविद्यालय, फलटण येथे झालेल्या मध्यवर्ती युवा महोत्सवामध्ये महाविद्यालयातील विद्यार्थ्यांनी मूकनाट्य कला प्रकारात प्रथम क्रमांक मिळवला.

दि. १०.१०.२०१९ ते १२.१०.२०१९ दरम्यान शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापूर येथे झालेल्या युवा महोत्सव विद्यापीठ संघ निवड शिबिरात महाविद्यालयातील पाच विद्यार्थ्यांनी सहभाग घेतला. यापेकी कु. जगदाळे प्रणया राजेंद्र व निलाखे मृणाली श्रीराम या दोन विद्यार्थिनींची इंद्रधनुष्य व पश्चिम विभागीय युवा महोत्सवासाठी विद्यापीठ संघात निवड झाली.

दि. २१.७.२०१९ रोजी डी.जी. कॉलेज, कॉमर्स, सातारा येथे संपन्न झालेल्या शिवाजी विद्यापीठ आयोजित युवा महोत्सव कार्यशाळेत दोन प्राध्यापक व ७५ विद्यार्थी सहभागी झाले.

महाविद्यालयात दि. १४.७.२०१९ रोजी फिल्म चित्रीकरण कार्यशाळा संपन्न झाली. या कार्यशाळेसाठी प्रमुख मार्गदर्शक म्हणून डॉ.शशिकांत डोईफोडे हे होते. त्यांनी चित्रपट निर्मिती, चित्रीकरण सिनेसृष्टीत असणाऱ्या रोजगारसंधी या विषयावर त्यांनी मार्गदर्शन केले. याच दिवशी # Viral या चित्रपटाचे शुटिंग महाविद्यालयाच्या परिसरात करण्यात आले. यामध्ये १0 विद्यार्थ्यांनी सहभाग घेतला.

दि. ३.९.२०१९ रोजी महाविद्यालयात रांगोळी, मेहंदी, व्यंगचित्र स्पर्धांचे आयोजन या विभागामार्फत करण्यात आले.

विभागामार्फत ११.0२.२०२० रोजी महाविद्यालयात कलाकृती प्रशिक्षण कार्यशाळा ही भरतकाम, विणकाम, टाकाऊपासून टिकाऊ वस्तू बनविणे, स्पॉट पेंटींग, चित्रकला, मातीकाम, कातरकाम, कलाकुसर, फोटोग्राफी, ... वस्तू पेंटींग या कलाकृती प्रकारांची प्रशिक्षण कार्यशाळा संपन्न झाली. यासाठी मार्गदर्शक म्हणून श्री.साकेत माने, श्री. युवराज कुंभार, श्री.शेख एस.एम. इत्यादी मार्गदर्शकांनी मार्गदर्शन केले.

दि. २५.५.२०२० रोजी महाविद्यालयात विद्यार्थ्यांनी बनविलेल्या विविध कलाकृतीचे प्रदर्शन आयोजित करण्यात आले होते. सदर प्रदर्शनाचे उद्घाटन मा.श्री.रुपेश कदम (पत्रकार, दैनिक सकाळ) यांचे हस्ते झाले. या प्रदर्शनात ११३ विद्यार्थ्यांनी सहभाग नोंदविला.

दि. १३.३.२०२० रोजी जागतिक महिला दिन कार्यक्रमाचे आयोजन करण्यात आले होते. या कार्यक्रमासाठी प्रमुख पाहुणे म्हणून महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ.बी.टी. जाधव हे प्रमुख पाहुणे म्हणून उपस्थित होते. या कार्यक्रमात महाविद्यालयातील महिला सेवकांचा सत्कार करण्यात आला.

प्रा.
विभाग प्रमुख

गुणवत्ता वाढ प्रकल्प

विद्यार्थी हा २१व्या शतकात वाटचाल करणारा असल्याने त्याला समाजात ज्याची गरज आहे तीच कौशल्ये पाहिजेत, स्पर्धात्मक वातावरणातूनच त्याला त्याच्या सर्व अंतर्गत शक्तींचा वापर करता यायला हवा. आज पुस्तकांपलीकडे जावून विद्यार्थ्यांना हवे ते कौशल्ये देणे

Scanned with CamScanner

गरजेचे आहे. परीक्षा, अभ्यासाचे विविध तंत्र, वाचन कला व वाचनाचे विविध प्रकार व त्याचा होणारा फायदा हे त्यांना सांगणे गरजेचे आहे. महाविद्यालयीन जीवनाची ओळख, कला, वाणिज्य व विज्ञान शाखांची ओळख व त्यांचे महत्त्व, पुस्तके वाचण्याचे फायदे व महत्त्व, २१व्या शतकात इंग्रजी संभाषण कलेला असलेले महत्त्व, प्रकल्प आधारित शिक्षण, पदवी व पदव्युत्तर शिक्षणानंतरचे असणारे लहान मोठे व्यावसायिक कोर्सेस यांचीही माहिती विद्यार्थ्याला असणे नितांत गरजेचे आहे. विद्यार्थी देश व परदेश या ठिकाणी असणाऱ्या शैक्षणिक संधी यांची माहिती सर्वांना असायला हवी. विद्यार्थी हा चौकस असणे व त्याला संशोधन क्षेत्र, व्यापार व उद्योगधंद्यातील असणाऱ्या संधी व त्यासाठी अत्यावश्यक असणारे कौशल्ये त्याने आत्मसात करावीत. त्याला आपल्या विषयातील वेगवेगळ्या असणाऱ्या स्पर्धा, बँकिंग क्षेत्र व त्या क्षेत्रातील असणाऱ्या नोकरीच्या संधी यांची ओळ, व तयारी होणे गरजेचे आहे. म्हणून गुणवत्ता वाढ प्रकल्पामार्फत विद्यार्थ्यांना त्यांच्या ध्येयापर्यंत घेऊन जाण्यासाठी उत्तम कार्यक्रम निर्मिती व प्रभावी अंमलबजावणी केली गेली.

गुणवत्ता वाढ प्रकल्प म्हणजे खऱ्या अर्थाने विद्यार्थ्याला अष्टपैलुव्यक्तिमत्व कसे निर्माण करता येईल याचा सूत्रबध्द आराखडा होय. गुणवत्ता वाढ प्रकल्पातील विविध कृतीकार्यक्रमामुळे विद्यार्थ्यांत विविध क्षेत्रातील ज्ञान व संधी यांची माहिती मिळते. विद्यार्थ्यांचा सर्वांगीण विकास होण्यास मदत मिळते. बौध्दिक विकासाबरोबरच, भावनिक विकास, सामाजिक विकास घडून येतो. नैतिक विकासाबरोबरच सकारात्मक विचारसरणीचा प्रभाव निर्माण होतो, एक उत्साही, सर्जनशील व्यक्तिमत्वाचा विकास अशा कार्यक्रमामुळे होऊ शकतो.

शैक्षणिक वर्ष २०१९-२० साठी कला शाखेतील प्रथम, द्वितीय व तृतीय वर्षासाठी १७, वाणिज्य शाखेसाठी १४ व विज्ञान शाखेसाठी १६ असे एकूण ४७ कार्यक्रम निश्चित केले होते. त्यापैकी प्रथम व द्वितीय सत्रात विभागवार खालील कार्यक्रम यशस्वीरित्या राबविण्यात आले.

No.	Name of the Programme	Date	Incharge	No beneficiaries
1	Students' Induction Programme	22 to 27 July 2020	Dr. Lokhande N.D & Shri. Patole V.S.	974
2	Administering of Diagnostic tests	Regular activity	All subject teachers	As per admitted
3	Workshop on Handwriting	30/01/2020	Shri. Patole V.S.	48
4	Lists of reference bodes	Regular activity	All subject teachers	As per admitted
5	PG Courses and Research Instis	27/02/2020	Dr.Khetre S.M.	105
6	Information of Interdisciplinary	27/01/2020	Dr.Khetre S.M.	110
7	Talent & progressive batches	Regular activity	All subject teachers	As per admitted
8	Workshop on entrepreneurship	27/01/2020	Shri. Shikalagar M.B.	143
9	PG program. interdisciplina appr.	17/02/2020	Dr. Gaikwad V.P.	25

Scanned with CamScanner

No.	Name of the Programme	Date	Incharge	No beneficiaries
10	Career Opportunities in languages and social sciences	03/02/2020	Dr. Lokhande N.D.	85
11	Workshop on conversation skills	13/02/2020	Dr. Waghmode S.B.	35
12	Career opportunities in languages and social sciences	03/02/2020	Dr. Pawar K.M.	64
13	Reading skills for languages	21/01/2002	Dr. Pawar K.M.	35
14	Slow learners and advance learners	Regular activity	All subject teachers	All admitted sts
15	Career Guidance	04/02/2020	Shri Shikalgar M.B. & team	120
16	Communication Skills	25/02/2020	Shri Shikalgar M.B. & team	135
17	Budget Analysis	25/02/2020	Shri Shikalgar MB. & team	130
18	Banking Exams. + CA/CS exams.	25/02/2020	Shri Shikalgar M.B. & team	120
19	CA/CS examinations	22/02/2020	Shri Shikalgar M.B. & team	140
20	Science Communication Skills	28/01/2020	Mrs. Mane S.B. & team	166
21	Diffi PG courses & inm. Of Universities.	28/01/2020	Mrs. Mane S.B. & team	55
22	Interdisciplinary study approach	13/02/2020	Mrs. Mane S.B. & team	64
23	Career opportunities. after B.Sc.	26/02/2020	Mrs. Mane S.B. & team	40
24	Product design & design technology	28/01/2020	Mrs. Mane S.B. & team	45

Mr. Vijay S. Patole
Chairman

Scanned with CamScanner

विद्यार्थी समुपदेशन समिती

महाविद्यालयाची विद्यार्थी समुपदेशन समिती ही विद्यार्थ्यांच्या 'महाविद्यालय, समाज व घरातील जबाबदारीचे वर्तन' या विषयावर तज्ञ मार्गदर्शकामार्फत समुपदेशन करीत असते.

दि. ७ ऑगस्ट रोजी महाविद्यालयात विद्यार्थी समुपदेशन समिती व अग्रणी कॉलेज यांच्या संयुक्त विद्यमाने डॉ.भालचंद्र गोडबोले यांचे ''युवकांचे महाविद्यालयातील जबाबदारीचे वर्तन'' या विषयावर व्याख्यान आयोजित केले होते. डॉ.गोडबोले यांनी विद्यार्थ्यांना प्रतिबध्दता, सभ्यता, सन्मान, यशस्विता या विषयी मार्गदर्शन केले त्यांनी सर्व नात्यात संवादाचे महत्त्व विशद केले. जीवनातील परिवर्तनासाठी शिकायला हवे, ध्येय गाठण्यासाठी अविरत प्रयत्नांची गरज प्रतिपादन केली. अपयशानंतर यशासाठी मोठी झेप घेण्याची शक्ती मिळते. तरुणांनी आपली दिनचर्या व्यवस्थित ठेवावी. कार्य विभागणी, क्रियाशीलता यांचे महत्त्व विशद करत आईवडिलांची प्रेरकता सांगितली. प्रामाणिकता ही खऱ्या व्यक्तीमत्वाची ओळख आहे. डॉ.ए.पी.जे. अब्दुल कलाम म्हणतात तसे उत्तम मित्र निवडा. सेवा, काम करण्याची संधी मिळेल तिथे माझं म्हणा. जीवनात सकारात्मकता व विद्यार्थीभावना नेहमी बाळगा असे प्रतिपादन केले. डॉ.बी.एस. बलवंत यांनी यावेळी अध्यक्षीय मार्गदर्शन केले. कार्यक्रमाचे आभार डॉ.एस.एम. खेत्रे यांनी सूत्रसंचालन डॉ.एन.डी. लोखंडे यांनी केले. कर्यक्रम संयोजक डॉ.के.एम. पवार, डॉ.सौ.एम.एम. देठे, श्री.व्ही.एस. पाटोळे व सहकारी यांच्या सहकार्याने कार्यक्रम उत्तम रीतीने संपन्न झाला. सदर समुपदेशनाचा लाभ ११० विद्यार्थी-विद्यार्थीनींनी घेतला. कार्यक्रमाची सूचना व फलक लेखन सुंदर अक्षरात श्री.महेश भदाणे यांनी केले.

''युवकांचे घर व समाजातील जबाबदारीचे वर्तन'' या विषयावर अग्रणी कॉलेज योजना व विद्यार्थी समुपदेशन समितीद्वारे ह.भ.प. अक्षय महाराज भोसले यांचे समुपदेशन दि. ८ जानेवारी २०२० रोजी आयोजित केले होते. कार्यक्रमाचे प्रास्ताविक करून पाहुणे परिचय समितीचे प्रमुख डॉ.के.एस. पवार यांनी करून दिला. मंचावर IQAC प्रमुख डॉ.ए.एन. दडस व उपप्राचार्य डॉ.बी.एस. बलवंत होते.

श्री. अक्षय महराज यांनी घर व समाज या शब्दसंकल्पनांचा परिचय करून देताना विद्यार्थ्यांना विस्ताराने अर्थ समजावून सांगितला. प्राचीन काळातील घर व समाज आणि वर्तमान काळातील घर व समाज यातील झालेला फरक सांगितला. तरुणांचे पहिले आश्रयस्थान घर असते. त्यानंतर समाज हे दुसरे आश्रय व संस्कार स्थान असते. याच घर व समाजात तरुण घडत असतात. तरुणाईत भान येणे महत्त्वाचे, त्यानेच घराचे व समाजाचे नाव होत असते. त्या अनुषंगानेच व्यक्ती, पालक व समाज घडत असतो. असे विचार प्रतिपादीत करताना श्री. अक्षय महाराज भोसले यांनी जीवनात नीती, माणूस धर्म, संस्कार, आचरण, मार्गदर्शन यांची गरज व महत्त्व सांगितले. अध्यक्षीय समारोपात उपप्राचार्य डॉ.बी.एस. बलवंत यांनी वाणीत गोडी व बुध्दीत शांतता सांगत विद्यार्थ्यांना जडण-घडणासाठी सजग राहण्याविषयी मार्गदर्शन केले. यावेळी IQAC प्रमुख डॉ.ए.एन. दडस यांनी समयोचित मार्गदर्शन केले. या समुपदेशन प्रसंगी डॉ.ए.जे. बरकडे, डॉ.सौ.एस.बी. वघमोडे, समितीसदस्य श्री.व्ही.एस. पाटोळे, सौ.एम.एम. देठे, श्री.एस.आर. धोंगडे, श्री.एम.बी. शिकलगार आदिंनी सहकार्य केले. आभार श्री.व्ही.एस. पाटोळे यांनी व्यक्त केले. या समुपदेशनाचा लाभ १७९ विद्यार्थी-विद्यार्थीनींनी घेतला. कार्यक्रम सूचना व फलक लेखन श्री.महेश भदाणे यांनी सुंदर अक्षरात केले.

डॉ.के.एम. पवार
चेअरमन

DCD Times

वर्ष २०१९-२० मध्ये DCD TIMES च्या जून ते ऑगस्ट, सप्टेंबर ते नोव्हेंबर, डिसेंबर ते मार्च महिन्यात मा.प्राचार्य व पाहुण्यांच्या हस्ते झाले. प्रत्येक अंकात तीन महिन्यातील महत्वपूर्ण घटना, घडामोडींचा मागोवा घेण्यात आला. सदर अंकाची माहिती व प्रत प्रत्येक विषय विभागातील विद्यार्थ्यांच्या WhatsApp ग्रुपवर देण्यात आली. मार्च ते मे या तिमाहीतील अंकाचे काम पूर्णत्वाकडे आहे.

डॉ.के.एम. पवार
चेअरमन

Scanned with CamScanner

Research Paper Poster Presentation

14th August 2019 to 28th February 2020

In higher education, Research is the soul of quality education, so Hon. Principal Dr. B.T. Jadhav had taken an initiative to organize research paper poster presentation events from 14th August 2019 to 28th February 2020 on various issues in the academic year 2019-20. The aim behind organizing such activities was to inculcate the research attitude among the students of all streams. On the occasion of 15th August as an Independence day, 5th September as Teacher's Day, 22nd September as Birth anniversary of Karmaveer Bhaurao Patil, 12th December as birthday of Hon. Sharadchandra Pawar, 26th January as Republic day of India and 28th February as Science Day. Research paper poster presentation events were organized accordingly. On 14th August for T.Y. students of all streams, 5th September for S.Y. students of all streams and on 21st September for F.Y. students of all streams as well as 12th December 2019 for T.Y. students of all streams and 25th January 2020 for S.Y. students and 22nd February for F.Y. students of all streams had been organized in the Indoor Sports Complex between 10.00 a.m. to 2.00 p.m. Almost 495 students had presented research papers posters on various topics, issues, problems given by the subject teachers or guides of 20 departments of the college.Chairman of this committee Shri. Patole V.S., committee members Dr. Khetre S.M., Shri. Shikalgar M.B., Dr. Pawar K.M., Dr. Jadhav G.S., Smt. Mane S.B., Dr. Wagmode S., Mrs. Madane U.S. who contributed a lot to organize such events successfully. Hon. Principal Dr. B.T. Jadhav really gave inspirations to the students for theirs active participation. The aim of research paper poster presentation events was to make the students aware about research culture, research attitude, and research work in the field of education.

These research posters were evaluated by the experts from the various departments of our college in which they had shortlisted 65 winners from F.Y. to M.Sc. classes. On the occasion of Science day, these winners were felicitated by the guest Hon. Dr. Ashok Nagarkar a Senior Scientist from BRDO Pune.

Shri.V.S. Patole
H.O.D.

IQAC And QIP Organisation

STUDENT INDUCTION PROGRAMME

On Higher Education, Future Opportunities & Research Awareness
(22nd July to 27th July 2019)

शैक्षणिक वर्ष २०१९-२० साठी सर्व शाखांतील (F.Y.B.A/B.Com./B.Sc./B.C.A.) विद्यार्थ्यांसाठी वास्तव जीवनातील खरी पायरी किंवा महाविद्यालयातील दिवस हे स्वत:चा जीवनमार्ग ठरविण्यासाठी "Student Induction Programme" चे आयोजन दिनांक ११ जुलै ते २७ जुलै २०१९ दरम्यान यशस्वीरीत्या करण्यात आले. सदर कार्यक्रमात प्रथम वर्ष कला, विज्ञान, वाणिज्य, संगणक शाखांतील विद्यार्थ्यांना डॉ.दडस ए.एन. (IQAC, College Discipline & Anti-Ragging Regulation), प्रा.कोळेकर ए.एच. (Introduction to

CBCS), प्रा.वाघेरे व्ही.एस. (Introduction to Library), प्रा. शिंदे उ.ई. (Sport Facilities & Competitions), डॉ.लुबाळ एम.जे. (COC & STC Courses), प्रा.ॲड. कुलकर्णी मॅडम (Prevention of Sexual Harassment),डॉ.गायकवाड व्ही.पी. (Skill Development & Competitive Exam.) डॉ.पवार के.एम. (Research Opportunities for Aits) प्रा. पाटोळे व्ही.एस. (Various Scholarships for UG Students), प्रा.शिंदे के.एस. (NS.S.), प्रा.माने टी.एस. (N.C.C.), प्रा.टोणे पी.के. (Culoiral Activities), डॉ.बरकडे ए.जे. (Evaluation Process) डॉ.खेत्रे एन.एम. (Career Opportunities after B.Sc.), डॉ.चोपडे ए.यु. (Research Opportunities for Science), डॉ.लोखंडे एन.डी. (Placement & Career Counselling), प्रा.शिकलगार एम.बी. (Caieer Opportunities after B.Com) या विविध विषयावर मार्गदर्शन लाभले. सदर कार्यक्रम यशस्वी करण्यासाठी सर्व वर्गशिषकांचे अनमोल असे सहकार्य लाभले. महाविद्यालयाचे उपप्राचार्य डॉ.बलवंत बी.एस. यांचे कार्यशाळेला मूर्त स्वरूप देण्यासाठी लाभलेले मार्गदर्शन, तसेच IQAC चे समन्वयक डॉ. दडस ए.एन. यांनी दिलेल्या दिशेमुळे व महाविद्यालयाचे मा.प्राचार्य बी.टी. जाधव यांच्या प्रेरणेमुळे हा कार्यक्रम यशस्वीरित्या राबविण्यात आला. कार्यशाळेचे सहसंयोजक डॉ.लोखंडे एन.डी. व श्री.पाटोळे व्ही.एस. सदर कार्यक्रम यशस्वी करण्यासाठी महाविद्यालयातील सर्व ज्ञात व अज्ञात घटकांचे विशेष सहकार्य लाभल्याने यश मिळाले.

डॉ.ए.एन. दडस
समन्वयक

राष्ट्रीय छात्र सेना (NCC)

महाविद्यालयातील युवकांमध्ये लष्करी शिक्षणाची आवड निर्माण होण्यासाठी स्थापन झालेल्या राष्ट्रीय छात्र सेना दलात चालू वर्षी १०५ विद्यार्थ्यांना (७५ मुले + ३० मुली) प्रवेश देण्यात आला. (प्रथम वर्ष २४ मुले + ११ मुली, द्वितीय वर्ष ३५ मुले + १४ मुली व तृतीय र्ष १६ मुले + ५ मुली)

चालू वर्षी श्री.संकेत देवकर याची सिनी. अन्डर ऑफिसर व श्री.गणेश भोसले व प्रतिक्षा निंबाळकर यांची ज्युनिअर अन्डर ऑफिसर म्हणून निवड करण्यात आली.

आंतरराष्ट्रीय योग डे :

२१ जुन २०१९ रोजी आंतरराष्ट्रीय योग डे महाविद्यालयाच्या प्रांगणात योग अभ्यास करून साजरा करण्यात आला. प्रशिक्षक म्हणून जयप्रकाश जाधव उपस्थित होते. यावेळी राष्ट्रीय छात्र सेनेचे ६९ कॅडेट स्टाफ व इतर विद्यार्थी उपस्थित होते.

१५ ऑगस्ट २०१९ :

१५ ऑगस्ट २०१९ स्वातंत्र्यदिन महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ.बी.टी. जाधव यांच्या उपस्थितीत छात्रांनी राष्ट्रध्वजास मानवंदना देऊन साजरा केधला.

प्री.टी.एस.सी. :

कोल्हापूर येथे झालेल्या पूर्व स्थल सेना कॅम्प मध्ये महाविद्यालयाचे २ कॅडेट सहभागी झाले होते.

प्री.आर.डी.सी. :

कोल्हापूर येथे झालेल्या प्री.आर.डी.सी. साठी महाविद्यालयातील २ कॅडेटसची निवड झाली होती. त्यातील पुणे येथील आय.जी.सी. साठी धर्मनाथ जगदाळे यांची निवड झाली होती.

वार्षिक प्रशिक्षण शिबीर :

नवोदय विद्यालय खावली (सातरा) येथे संपन्न झालेल्या मे २०१९च्या शिबिरात १५ कॅडेट सहभागी झाले होते तेथे झालेल्या फायरिंग स्पर्धेत जगदाळे धर्मनाथ सुनील याने प्रथम क्रमांक मिळवला होता.

सप्टेंबर (२०.९.१९ ते २९.९.१९) मध्ये महागाव येथे झालेल्या वार्षिक प्रशिक्षण शिबिरास १८ कॅडेट सहभागी झाले होते. सदर कॅम्पमध्ये फायरिंग स्पर्धेत कॅडेट गणेश भोसले याने द्वितीय क्रमांक पटकावला होता.

जानेवारी २०२० (५.१.२० ते १४.१.२०) महागाव येथील शिबिरास १० कॅडेट सहभागी झाले होते. फायरिंग स्पर्धेत संग्राम ढवान याने प्रथम क्रमांक मिळवला होता. तसेच संकेत देवकर कॅम्प सीनिअर झाला होता.

Scanned with CamScanner

सी.ए.टी.सी. कोल्हापूर :

कोल्हापूर येथे झालेल्या कॅम्पमध्ये रस्सीखेच स्पर्धेत द्वितीय क्रमांक तर ड्रिल स्पर्धेत प्रथम क्रमांक मिळवला होता. प्रतिक्षा निंबाळकर कंपनी सीनियर होती.

एक भारत श्रेष्ठ भारत कॅम्प, नागपूर :

नागपूर येथील एक भारत श्रेष्ठ भारत कॅम्प मध्ये महाविद्यालयातील निखिल भोसले व करीना चोपडे सहभागी झाले होते.

एक भारत श्रेष्ठ भारत कॅम्प-।। :

राणीबाग उत्तराखंड येथे झालेल्या एक भारत श्रेष्ठ भारत साठी संकेत देवकर याची निवड झाली होती.

राष्ट्रीय छात्र सेना दिन :

राष्ट्रीय छात्र सेना दिनानिमित्त दहिवडी शहरातील निवासी अस्थिव्यंग शाळेतील विद्यार्थ्यांना शैक्षणिक साहित्य व खाऊ वाटप करून साजरा केला. या प्रसंगी महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ.बी.टी.जाधव व महाविद्यालयाचे उपप्राचार्य डॉ.बी.एस. बळवंत, एन.सी.सी. प्रमुख कॅप्टन टी.एस. माने व एन.सी.सी.चे छात्र उपस्थित होते.

ग्रामस्वच्छता अभियान :

दहिवडी शहरातून राष्ट्रीय छात्र सेनेच्या ६९ विद्यार्थ्यांनी दि. १४.७.२०१९ रोजी ग्राम स्वच्छता केली.

बेस्ट कॅडेट :

चालू वर्षी ज्युनिअर अन्डर ऑफिसर प्रतिक्षा निंबाळकर हिची बेस्ट कॅडेट म्हणून निवड करण्यात आली.

वृक्ष लागवड :

भांडवली ता. माण येथे दि. २७.७.२०१९ रोजी विविध १२५० वृक्षांची लागवड राष्ट्रीय छात्र सेनेच्या ६२ विद्यार्थ्यांनी केली.

रक्तदान शिबिर :

दि. २८.१२.२०१९ रोजी राष्ट्रीय छात्र सेना विभागामार्फत रक्तदान शिबिर आयोजित केले होते. त्यात १०२ रक्तदात्यांनी रक्तदान केले.

प्रजासत्ताक दिन :

२६ जानेवारी २०२० प्रजासत्ताक दिनाचा कार्यक्रम मा.प्राचार्य डॉ.बी.टी. जाधव यांच्या उपस्थितीत राष्ट्रीय ध्वजास मानवंदना देऊन छात्रांनी शानदार संचलन करून साजरा केला. संचलनाचे नेतृत्व संकेत देवकर याने केले.

''बी'' व ''सी'' प्रमाणपत्र परीक्षा :

प्रमाणपत्र ''बी'' परीक्षेस ४७ कॅडेट बसले व प्रमाणपत्र ''सी''साठी २० कॅडेट बसणार आहेत.

२२ महाराष्ट्र बटालियनचे कमांडिंग ऑफिसर कर्नल बी.एस. काशिद प्रशासकीय अधिकारी कर्नल पराग गुप्ते, सुभेदार मेजर वाल्मीक वारगडे आणि त्यांचे सर्व सहकारी यांच्याकडून भरपूर मोलाचे मार्गदर्शन व सहकार्य लाभले मी त्या सर्वांचे सदैव ऋणी आहे.

महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ.बी.टी. जाधव साहेब यांचे मार्गदर्शन व सहकार्य तसेच सर्व शिक्षक व शिक्षकेतर सेवकांच्या सहकार्याबद्दल मी आभार मानतो.

कॅप्टन टी.एस. माने
कंपनी कमांडर

ज्युनिअर कॉलेज वाणिज्य व उच्चमाध्यमिक व्यवसाय अभ्यासक्रम विभाग

संस्थेच्या या महाविद्यालयामध्ये ज्युनिअर कॉलेज वाणिज्य व उच्च माध्यमिक व्यवसाय शिक्षण विभागाच्या वतीने शै.वर्ष २०१९-२० मध्ये विविध उपक्रम राबविण्यात आले. फेब्रुवारी २०१९ मध्ये घेण्यात आलेल्या एच.एस.सी. बोर्ड परीक्षा वाणिज्य शाखेचा निकाल १००% व उच्च माध्यमिक व्यवसाय अभ्यासक्रम विभागाचा निकाल ७०% आहे. दि. १.७.२०१९ रोजी सी.पी.टी. कोर्स, बँकिंग सेल्स रिप्रेझेन्टेटिव्ह कोर्स, संगणक टॅली प्रमाणपत्र कोर्सचे उद्घाटन मा.राहूल कोळी व मा.प्राचार्य डॉ.बी.टी. जाधव यांचे हस्ते करण्यात आले. दि. २३.७.२०१९ रोजी मा.डॉ.अनिलकुमार वावरे, छत्रपती शिवाजी कॉलेज, सातारा यांचे अर्थसंकल्पावर व्याख्यान व कार्यशाळेचे आयोजन करण्यात आले होते. दि. ९.८.२०१९ रोजी विद्यार्थी कौशल्य विकास कार्यशाळेचे आयोजन करून वेषभूषा, केशभूषा, रांगोळी, मेहंदी, पाककला, चित्रकला, सॅलेड अरेंजमेंट इत्यादी कलांचे

Scanned with CamScanner

प्रशिक्षण देवून स्पर्धांचे आयोजन केले होते. कार्यक्रमासाठी प्रशिक्षक म्हणून मा.मंगेश हिरवे, सौ.आराधना जगदाळे, सौ.मिनाक्षी महाजन यांना निमंत्रित केले होते. सदर कार्यक्रमाच्या पारितोषिक वितरण सोहळ्यासाठी मा.राजेश क्षिरसागर, शिक्षणाधिकारी (माध्य.), मा.धनंजय चोपडे उपशिक्षणाधिकारी (प्राथ.) व मा.आबासाहेब देशमुख, मॅनेजिंग कौन्सिल सदस्य, रयत शिक्षण संस्था, सातारा यांना निमंत्रित केले होते.

दि. १२.८.२०१९ रोजी पालक मेळाव्याचे आयोजन प्राचार्य, डॉ.बी.टी. जाधव यांचे अध्यक्षतेखाली करण्यात आले होते. रक्षाबंधनाचे औचित्य साधून मुलींना राख्या बनविण्याचे प्रशिक्षण दिले व मुलींनी बनविलेल्या ५२० पेक्षा अधिक राख्या दि. १६.८.२०१९ रोजी विक्री स्टॉलद्वारे विकण्यात आल्या. दि. २२ सप्टेंबर, २०१९ रोजी कर्मवीर जयंती निमित्त कै.विठ्ठलराव देशमुख यांनी आपल्या बंधूंच्या लग्नातील हुंड्याची रक्कम देणगी दिल्याचा जिवंत देखावा विद्यार्थ्यांनी सादर केला. दि. १३.१२.२०१९ रोजी ह.भ.प. दादासाहेब नरळे यांचे 'मूल्यशिक्षण व आजचा युवक' या विषयावर व्याख्यानाचे आयोजन करण्यात आले. विद्यार्थी व्यवसायाभिमुख व्हावा यासाठी दि. २३ व २४ डिसेंबर २०१९ रोजी दोन दिवसीय व्यवसाय मार्गदर्शन कार्यशाळेचे आयोजन करण्यात आले होते. कार्यशाळेचे उद्घाटन मा.सचिन जाधव, सहा.संचालक, कौशल्य विभाग, मा.सुनिल जाधव, मा.प्राचार्य डॉ.बी.टी. जाधव यांचे हस्ते करण्यात आले. कार्यशाळेसाठी मा.कमलाकर महामुनी, विभागीय अधिकारी, रयत शिक्षण संस्था, मा.वनराज कुमकर, पुणे, मा.विनय पोळ, फलटण मा.जयप्रकाश जाधव, दहिवडी व मा.प्रा.नेताजी दबडे यांना निमंत्रित केले होते. यशस्वी उद्योजक म्हणून मा.सुधीर इनामदार, मा.अनिल भोसले, श्रीमती सुनिता पवार यांना निमंत्रित केले होते. विद्यार्थ्यांना बाजारपेठेचे ज्ञान आत्मसात होणेसाठी तिळगुळ निर्मिती व विक्री केंद्र उभारणी करण्याचे प्रशिक्षण मकर संक्रांतीचे औचित्य साधून देण्यात आले होते. विद्यार्थ्यांना परिसरातील उद्योगांची माहिती व्हावी यासाठी औद्योगिक व परिसर भेटीनिमित्त स्वयंसिध्दा फस्टिवल, फलटण, के.बी. ॲग्रो एक्सपोर्ट, फलटण, शेळी व मेष पालन केंद्र, दहिवडी व चैतन्य दुध संकलन केंद्र दहिवडी येथे भेट देण्यात आली.

या विभागाचे सर्व उपक्रम यशस्वी करण्यासाठी प्राचार्य, डॉ.बी.टी. जाधवसाहेब यांनी वेळोवेळी मार्गदर्शन केले. श्री.बी.एन.नरळे, श्री.व्ही.एस.मस्के, श्रीमती एम.जी.जवळ, सौ.एस.एम. पाटील, श्री.युएम. पाटील, श्री.के.एम. कदम, श्री.एन.बी. पुजारी, श्री.डी.पी. गुजले, श्रीमती पी.बी. बोराटे, कु.वाय.एम. शेडगे, श्रीमती ए.एच. गाडे, श्रीमती एस.एच.माळवे यांनी वरील सर्व उपक्रमांमध्ये सहभाग घेतला.

श्री.बी.एन. नरळे
विभागप्रमुख
व्यवसाय शिक्षण विभाग

श्री.व्ही.एस. मस्के
विभागप्रमुख
ज्युनिअर वाणिज्य विभाग

Department of English

In academic year 2019-20 total 25 students were admitted for the Dept. of English. The dept. has well equipped digital classroom for teaching learning purposes. The dept. runs U. G. courses. We have applied for P.G. course in English from next academic year. The dept. has active MoU with Mandeshi TarangVahini. Under the MoU, we conducted story writing workshop and story writing competition. The department has rich departmental library with 95 books and other learning resources. The faculty presented 5 research papers in international conferences and also published the papers in UGC- CARE approved journals. Our students participated in Research Poster presentation. Ms. PrajaktaJaydasBhogale participated in University level AVISHKAR competition. The department organized Two Day Interdisciplinary International Conference in collaboration with Marathi and Hindi Departments on 19th and 20th

Scanned with CamScanner

December, 2019. Total 137 researchers from different countries and states published their research papers. It was a grand success. The students of department visited four high schools in vicinity under Grammar Extension Activity. The department organised one-day workshop on Literary Criticism on 30th January, 2020. Dr. L. G. Jathar and Dr. Shivkumar Agrawal were the resource persons. A special lecture of Dr. P. N. Gore was organised on 9th August, 2019 on Structure and Function of Modern English. The department also organised Poetry Exhibition on 14th August, 2019.

Two students from the department (Prajakta Bhogale and Kajal Kadam) got placement in TCS.

Navnath Lokhande
H.O.D.

Research Committee

The Research committee was organized one day state level workshop on research paper writing and presentation skill on 18th Feb. 2020 at our college. The inaugural function was carried by all dignitaries and president of this function Prin. B.T. Jadhav. Dr. Pawar K.M. was introduce all resource persons and also told theme and objectives of this workshop. First session was started by Dr. B.D. Jadhav from Department of Chemistry SPM, Lonand. He focused on the types of research and its application. Dr. B.T. Jadhav also talks very nice lecture on basic research and its methods. Dr. S.M Khetre was very nice lecture on the research publication. Total 65 participants were attending the workshop. Research committee and IQAC were also organizing state level webinar on 23rd May 2020. Total 524 participants attend this webinar.

Under the rayat inspire camp was 40 merit based students selected. We organize the two lectures to inspire and motivation of students. Miss. Shinde S.R have first prize of rayat central inspire research competition. In our college was release fund to motivate faculty by research project. In this MRP there are 4 projects sanctioned and two completed and two are ongoing. In our college Avishkar organize two day workshop on basic research on 27th and 28th August 2019. Total 124 participants were attended to this workshop. Miss. Shinde S.R was awarded District level Avishkar award prize. They also organize the one day workshop on Avishkar on 26th Dec 2019 and total 38 participant present. Under the research committee also conduct various activities like Rayat science exhibition, Science day, PD_3P_4, Idea bank.

Dr.A.N.Dadas
H.O.D.

Scanned with CamScanner

Lead College Scheme

Dahiwadi College Dahiwadi, under the lead college activity scheme various programmes were organized by the departments. Following programmes were organized. Hon Principal Dr. B.T. Jadhav motivated, guided, supported and cooperated for organization of all programme under this scheme.

Dr. S. M. Khetre, Coordinator

LIST OF PROGRAMMES ORGANIZED IN 2019-20

Department	Name of Activity	Title of activity	Date	Resource Person	No. of beneficiary
Chemistry	Extension	World Soil Day	05/12/2020	Dr. S.M.Khetre Dr.A.U.Chopade	20
	Academic	Guest Lecture on How to prepare Entrance Examination-2020	07/12/2020	Dr.N.R.Bhosale Shivraj College Gadhigalaj	138
	Research	Guest lecture on New Trends in Research Methodology	07/12/2020	Dr. Sachin Shinde, P.D.V.P.College Tasgaon	38
	Extension	Water Analysis	19/01/2020	Dr.S.M.Khetre Miss.S.A.More Miss. Nikita Polpatil	40
	Research	Innovative Research in Organic Chemistry	11/2/2020	Dr. G.C.Wadava, K.B.P. College Vashi, Navi Mumbai	37
Botany	Research	How to write Research Paper	27/1/2020	Dr.S.K.Kamble, D.P.Bhosale College Koregaon	58
Zoology	Extension	One Day State Level Workshop on Business Incubation	11/09/2019	Mr. Pankaj Mundada, Dr.Sharad Pasale Dr. Maruti Lubal	110
	Student Oriented	Quality Improvement Programme	10/12/2020	Dr. S.A. Khabade	22
Physics	Research	"Emerging Trends in Physics"	26/10/2019	Prin.Dr.L.D.Kadam, Dr.N.L.Tarval, Dr. A. A. Jatratkar	110
	Extension	Guest lecture on "Innovation and Innovative mind set" at M.G.V. Dahiwadi	12/11/2019	Mrs.Mane S.B.	120
	Research	"Intellectual Property Right"	13/1/2020	Dr.J.B.Yadav	50

Scanned with CamScanner

Department	Name of Activity	Title of activity	Date	Resource Person	No. of beneficiary
Computer Science & Department of Computer Application (B.C.A.)	Academic	I.One day state level seminar on cyber law and cyber security awareness	16/01/2020	1. Dr.Rajivkumar Mente 2. Adv.Y.N.Desai 3. Prin. Amit more 4. Mr.B.J.Raskar,	110
	Academic	Workshop on DCD Quest	28/01/2020	1. A.R.Awate VP College, Baramati 2. B.J.Raskar, Shirwal 3. Dr.V.C.Kakde 4. Abhijit D. Mankar	
Geography	Academic	One Day Workshop on "Application of GIS and GPS for Field Survey	27/01/2020	Prof. Dr. Anil Yedge Prof. Sandip Kolekar	66
	Research	Village Survey in Shindi Khurd	11/10/2019	Dr. Gaikwadi V. P. Dr. Divate S. P. Mr. Soban S. R. Mr. Gorad D. G.	34
	Extension	Survey of Chara Chavani in Pachwad Village	01/01/2020	Dr. Gaikwad V. P.	30
	Academic	Geography Day Celebration & Lecture	14/1/2020	Dr. A.S. Patil	128
Commerce	Student oriented	Trade Fair	13/2/2020	Mr.Sagar Ghorapade, Managing Director, Shree Agro, Dahiwadi	160
English	Academic	One day workshop on Literacy Criticism	30/1/2020	Mr. Shivkumar Agrawal	24
Marathi	Academic	Vaktruttva Ek Kala	25/9/2019	Mr Rahul Koli	14
	Academic	Guest Lecture on Marathi Rajbhasha Din	27/1/2020	Mr. Ajit Katkar	54
Hindi	Academic	Hindi Day	14/09/2019	Mr. A.M. Jadhav	100
History	Academic	Kranti Din	09/08/2019	Dr. Sou Nalini Ovhal	21
Commerce	Student Oriented	Economics Quiz Competition on Indian Economy	17/02/2020	Prin. Dr.B.T.Jadhav	42
Sport	Sport	Boyes Holiball Competition	17/12/2020	Mr. U.E. Shinde	96
Cultural	Cultural	Kalakrutee Prashikshan Karyashala	11/2/2020	Mr. Sanket Bhave Mr.Yuvraj Kumbhar Mr. M.M. Shaikh	110
NSS	Academic	Lecture on Need of good manners for today's Yuvak	17/01/2020	Mr. Papat Katkar	150

Scanned with CamScanner

।। आम्ही रयत सेवक ।।

✦ प्राचार्य डॉ.बी.टी.जाधव ✦

वरिष्ठ विभाग

मराठी
प्रा.एम.एम.देठे (विभाग प्रमुख)
डॉ.सौ.एस.बी.वाघमोडे

हिंदी
प्रा.डॉ.बी.एस.बलवंत (विभाग प्रमुख)
प्रा.डॉ.के.एम.पवार

इंग्रजी
प्रा.डॉ.ए.एन.दडस (विभाग प्रमुख)
प्रा.सौ.यु.एस.मदने
डॉ.एन.डी.लोखंडे
प्रा.सी.बी.देसाई
प्रा.डॉ.के.एस.राऊत
प्रा.एस.ए.दडस

इतिहास
प्रा.के.एस.शिंदे (विभाग प्रमुख)
प्रा.जे.पी.वाघ (०.२.२०२० पर्यंत)
प्रा.बी.व्ही.मोरे

राज्यशास्त्र
प्रा.बी.आर.पाटील (विभाग प्रमुख)
प्रा.पी.एस.प्रक्षाळे
प्रा.एस.आर.घोंगडे
प्रा.डी.एम.मांजरे

भूगोल
प्रा.डॉ.ए.जे.बरकडे
(विभाग प्रमुख जाने.२०२० पर्यंत)
प्रा.डॉ.व्ही.पी.गायकवाड (विभाग प्रमुख)
प्रा.एस.आर.सोबान
प्रा.एस.पी.दिवटे

अर्थशास्त्र
प्रा.पी.के.टोणे (विभाग प्रमुख)
प्रा.एम.आर.भदाणे
प्रा.आर.एम. शेख (जाने.२०२० पर्यंत)
प्रा.कु.एम.पी. देशमुख

शिक्षणशास्त्र
प्रा.श्री.व्ही.एस.पाटोळे (विभाग प्रमुख)

वाणिज्य
प्रा.एम.बी.शिकलगार (विभाग प्रमुख)
प्रा.बी.डी.जाधव
प्रा.कु.एस.एस.जोशी
प्रा.ॲड.सौ.एम.व्ही.कुलकर्णी
प्रा.एन.डी.दबडे
प्रा.एन.एम.म्हेत्रे (अर्थशास्त्र)
प्रा.श्रीमती ए.एम.बागडे
प्रा.सी.बी.देसाई (इंग्रजी) (जाने.२०२० पर्यंत)

रसायनशास्त्र
प्रा.डॉ.एस.एम.खेत्रे (विभागप्रमुख)
प्रा.एस.डी.जावळे
प्रा.डॉ.ए.यु.चोपडे
प्रा.आर.व्ही.सावंत
प्रा.एस.एम.बाड
प्रा.यु.एम.शिनगारे
प्रा.आर.जी ठेंगिल
प्रा.पी.आर.माने
प्रा.ए.आर.हुलवान
प्रा.एस.एस.मिसाळ
प्रा.डी.एस.जरग
प्रा.एस.आर.दहिवडे
प्रा.एस.एस.इंगळे
प्रा.एम.पी.ढोणे

पदार्थविज्ञानशास्त्र
प्रा.एस.बी.माने (विभाग प्रमुख)
प्रा.आर.एम.जाधव
प्रा.जगताप
प्रा.खांडेकर

प्राणिशास्त्र
प्रा.डॉ.एम.जे.लुबाळ (विभाग प्रमुख)
प्रा.डॉ.जी.एस.जाधव (जाने.२०२० पर्यंत)
प्रा.डॉ.जी.ए.राऊत (जाने.२०२० पर्यंत)

सूक्ष्मजीवशास्त्र
प्रा.पी.व्ही.माळी
प्रा.एस.आर.उमपे
प्रा.जाधव

संख्याशास्त्र
प्रा.एम.एस.शिर्के (विभाग प्रमुख)
प्रा.एस.एम.शेंडे

गणित
प्रा.कु.व्ही.बी.वाघमोडे (विभाग प्रमुख)
प्रा.एम.डी.देवकर

पर्यावरण
प्रा.डी.जी.गोरड (विभाग प्रमुख)
प्रा.एस.आर.सोबान

शारीरिक शिक्षण
प्रा.यु.ई. शिंदे (विभाग प्रमुख)

ग्रंथपाल
प्रा.व्ही.एस.वाघेरे (विभाग प्रमुख)

कॉम्प्युटर सायन्स
डॉ.एन.डी. लोखंडे (समन्वयक)
प्रा.एस.व्ही.कोळेकर (विभाग प्रमुख)
प्रा.कु.के.एम.नांगरे
प्रा.कु.एस.एम.जाधव
प्रा.कु.जे.टी.मोहिते

वनस्पतिशास्त्र
प्रा.व्ही.व्ही.कांबळे (विभागप्रमुख)
प्रा.डॉ.ए.ए.जगताप
प्रा.आर.बी.येळे
प्रा.नाळे

बी.सी.ए. विभाग
प्रा.एम.बी.शिकलगार (समन्वयक)
प्रा.ए.एच.कोळेकर (विभाग प्रमुख)
प्रा.ए.व्ही.व्ही.कणसे (विभाग प्रमुख)
प्रा.एस.वाय.जगताप

संगणक विभाग
प्रा.श्रीमती एफ.एम्.शेख (विभाग प्रमुख)

बी.व्होक. कृषि
प्रा.एस.पी.दिवटे (विभाग प्रमुख)
प्रा.के.एम.दिघे
प्रा.एन.एस.गबाळे

Scanned with CamScanner

कनिष्ठ विभाग

मराठी
प्रा.एच.एल.काटकर
प्रा.एम.बी.कुमठेकर
प्रा.सौ.एस.एच.माळवे
श्रीमती बी.वाय.तुपे

हिंदी
प्रा.ए.एम.जाधव

राज्यशास्त्र
प्रा.जी.बी.लोहार

भूगोल
प्रा.आर.बी.तिपुळे
(फेब्रु.२०२० पर्यंत)

अर्थशास्त्र
प्रा.व्ही.पी.मगर

सहकार
प्रा.डी.पी.गुजले

रसायनशास्त्र
प्रा.सौ.के.आर.सोनावले
श्री.डी.बी.गायकवाड
(२०.२.२०२० पासून)
प्रा.कु.एम.आर.कारंडे
प्रा.ए.बी.मोटे
प्रा.व्ही.पी.ढवाण
श्रीमती आर.जी.ढेंगील

पदार्थविज्ञान
प्रा.आर.डी.शिर्के
प्रा.श्रीमती एम.जी.जवळ
प्रा.आर.एम.जाधव
प्रा.सौ.ए.ए.वाघमोडे
कु.व्ही.डी.लोखंडे

इंग्रजी
प्रा.श्रीमती एस.एम.पाटील
प्रा.एस.एच.राऊत
प्रा.एन.व्ही.निकम

इतिहास
प्रा.एम.बी.पाटील

वाणिज्य
प्रा.व्ही.एस.मस्के
प्रा.पी.बी.बोराटे
प्रा.एस.टी.शेंडगे
प्रा.ए.एच.गाडे

जीवशास्त्र
प्रा.श्रीमती एस.डी.पाटील
श्रीमती एस.बी. माने
(फेब्रु. २०२० पासून)
प्रा.एस.एल.जाधव
कु.आर.जी.काळे
श्रीमती व्ही.पी.दरेकर
श्रीमती पी.टी.जगदाळे

कृषिशास्त्र आणि तंत्रज्ञान
प्रा.टी.एस.माने
(ज्यु.सुपरवायझर)
प्रा.एन.एस.गवाळे

गणित
प्रा.एस.पी.घाडगे
प्रा.एन.बी.कोळेकर

शारीरिक शिक्षण
प्रा.ए.ए.जाधव

माहिती तंत्रज्ञान
प्रा.के.के.माने
प्रा.एफ.एम.शेख

व्यवसाय शिक्षण

इलेक्ट्रिकल टेक्नॉलॉजी
प्रा.ए.एस.भिलवडे

हॉर्टिकल्चर
प्रा.यु.एम.पाटील

मार्केटिंग ॲण्ड रिटेल मॅनेजमेंट
प्रा.बी.एन.नरळे
प्रा.के.एम.कदम

पर्यावरण
प्रा.आर.बी.सूर्यवंशी

प्रशासकीय सेवक वृंद

श्री.व्ही.पी.मासाळ .... अधीक्षक
श्री.एम.डी.कांबळे .... मुख्य लिपिक
श्री.डी.ए.मोरे .... कनिष्ठ लिपिक
श्री.एल.एन.बामणे .... कनिष्ठ लिपिक
श्री.एस.टी.रसाळ .... ग्रंथालय लिपिक
श्री.डी.वाय.यादव .... प्रयोगशाळा सहाय्यक
श्री.एस.एल.जाधव .... प्रयोगशाळा सहाय्यक
श्री.बी.ए.मोरे .... प्रयोगशाळा परिचर
श्री.डी.बी.मोरे .... प्रयोगशाळा परिचर
श्री.ए.जे.शेलार .... प्रयोगशाळा परिचर
श्री.व्ही.बी.ओंबासे .... प्रयोगशाळा परिचर
श्री.एस.जे.कांबळे .... प्रयोगशाळा परिचर
श्री.डी.एस.व्होवाळ .... ग्रंथालय परिचर
श्री.एन.व्ही.जगताप .... ग्रंथालय परिचर
श्रीमती एस.एम.मोरे .... ग्रंथालय परिचर
श्री.जे.आर.काटकर .... शिपाई
श्री.एच.यु.खाडे .... शिपाई
श्रीमती जे.एल.नागरगोजे ... शिपाई

Scanned with CamScanner

|| सांस्कृतिक विभाग ||

मुकनाट्य (Mime) सादरीकरण जिल्हा व
मध्यवर्ती युवा महोत्सव-प्रथम क्रमांक

लोककला (आराधी) सादरीकरण -
जिल्हा युवा महोत्सव तृतीय क्रमांक

लोकसंगीत वाद्यवृंद सादरीकरण -
जिल्हा युवा महोत्सव तृतीय क्रमांक

कलाकृती प्रशिक्षण कार्यशाळा कागदकाम -
प्रशिक्षक अश्विनी सस्ते

छत्रपती शिवाजी महाराज जयंती
प्रमुख वक्ते - श्री.के.एस.शिंदे

सेवागिरी युवा महोत्सव 'पथनाट्य'
द्वितीय क्रमांक बक्षीस स्विकारताना प्रा.प्रकाश टोणे

कलाकृती प्रदर्शन पाहणी करताना उपप्राचार्य
डॉ.बी.एस.बलवंत आणि पत्रकार उपेश कदम

पत्रकार दिनानिमित्त मार्गदर्शन करताना
श्री.विश्वंभर बाबर व इतर मान्यवर

Scanned with CamScanner

दोन दिवसीय आंतरराष्ट्रीय परिषद (दि. १९ व २० डिसेंबर २०१९)

संशोधन दिंडीचे पूजन करताना
प्राचार्य डॉ.बी.टी.जाधव, डॉ.ए.एन.दडस व इतर

पद्मभूषण कर्मवीर भाऊराव पाटील यांच्या पुतळ्यास
अभिवादन करताना मा.प्राचार्य व मान्यवर

प्रमुख पाहुण्यांच्या स्वागत प्रसंगी मा.प्राचार्य बी.टी.जाधव,
प्राचार्य डॉ.आर.बी.बावधनकर, डॉ.शिवाजी सरगर व इतर मान्यवर

परिषदेची भूमिका मांडताना
मा.प्राचार्य डॉ.बी.टी.जाधव-स्टेजवर निमंत्रित मान्यवर

मा.निमंत्रिताच्या हस्ते दीपप्रज्वलन

डॉ.फ्रान्सिस व्हिक्टर टोचन (यु.एस.ए.) परिषदेत बीजभाषण करताना

संशोधन पत्रिकेचे प्रकाशन करताना डॉ.व्हिक्टर टोचन, प्राचार्य डॉ.बी.टी.जाधव,
प्राचार्य डॉ.आर.बी.बावधनकर, डॉ.सरगर व इतर

दोन दिवसीय हिंदी आंतरराष्ट्रीय परिसंवाद -
विशेष मार्गदर्शक व मान्यवर

Scanned with CamScanner